

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her:
<https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>
Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Sprogforeningens

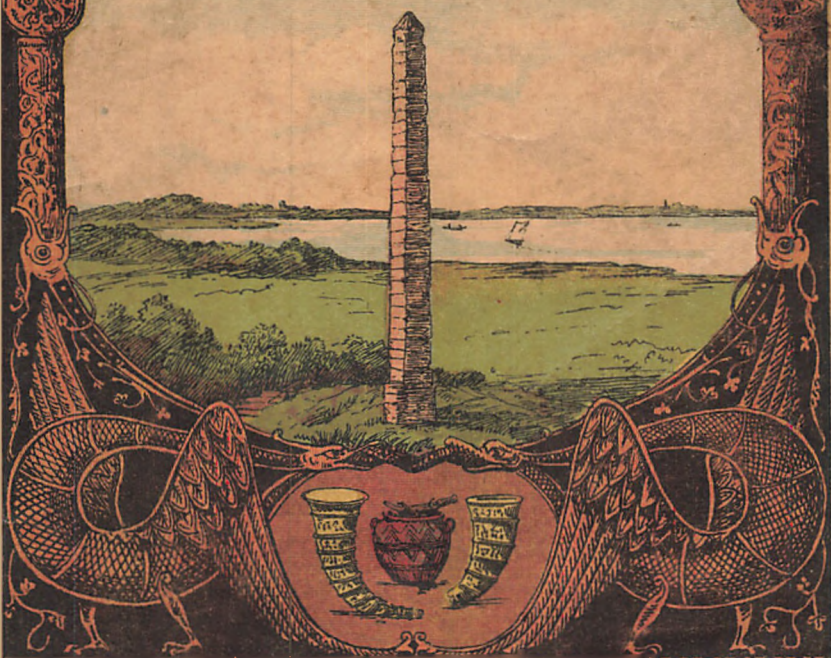
ALMANAK

for

1900,

samlet ved

J. Fausbøl, J.N.H.Skrumsager og M.Andresen.

Udgiver og Ansvarhavende: M.Andresen, Aabenraa.

Sprogforeningens
Almanak

for

1900,

samlet ved

**J. Fausbøl, J. N. S. Skrumphøj
og M. Andresen.**

7de Aargang.

Udgiver :

M. Andresen, Aabenraa.

Trykt i „Møbersmaalets“ Officin (Nigel Sabroe), Haderslev.

Nærværende Aar regnes efter Kristi Fødsel 1900.

Efter Verdens Skabelse	5367.
Siden Reformationen	383.
" Indførelsen af den Julianſke Kalender	1945.
" " " " Gregorianſke "	319.
" " " " forbedrede "	200.
" Bogtrykkerkunſtens Opfindelse	460.

Formørkelser.

I Aaret 1900 finder der to Solførørkelser og en Maaneformørkelse Sted, af hvilke kun den første Solførørkelse vil være synlig her hos os.

1) En total Solførørkelse den 28. Maj, der imidlertid hos os kun er synlig som en delvis Formørkelse. Formørkelsen begynder om Eftermiddagen Kl. 3,55 og ender om Eftermiddagen Kl. 5,50.

2) En usynlig delvis Maaneformørkelse den 13. Juni.

3) En usynlig ringsformet Solførørkelse den 22. Novbr., som er synlig i den sydlige Halvdel af Afrika, i det indiske Ocean, Australien og paa Sundaerne.

Imellem Jul og Fastelavn er 8 Uger 6 Dage,
og mellem Pinse og Advent er 26 Uger.

Festregning og Aarstiderne 1900.

<p>Foraaret begynder den 21. Marts Kl. 3 Morg.</p> <p>Sommeren den 21. Juni Kl. 11 Aften</p> <p>Efteraaret begynder den 23. Sept. Kl. 1 Efterm.</p> <p>Vinteren den 22. Dec. Kl. 8 Morg.</p>	<p>Fastelavns-Søndag den 25. Febr</p> <p>Paaſtedag den 15. April.</p> <p>Pinſtedag den 3. Juni.</p> <p>Første Advent den 2. Decbr.</p> <p style="font-size: small;">Det gyldne Tal er 1. Søndagsbogens G.</p>
--	---

Sjvandet ved Nordſledvigs Vestkyst.

Flovtiderne er beregnede efter Vist. For at finde Flovtiden paa andre Punkter tillægges ved Rom s Havn en halv Time, ved Ballum og Emmerlev tre Kvarter, ved Skjærhæl Brohoved og Højer Sluse 1 Time.

Beregningen er udført af Thade Petersen fra Rom s.

Bemærkninger,

ved kommende Kalenderen.

Dagen begynder klokken 12 om Natten; alle Tiderne fra Midnat til Middag regnes til Morgen, og alle Tiderne fra Middag til Midnat til Aften. Klokketallet angiver den mellemvorpæiste Tid.

Tablet, som viser Klokketallet efter mellemvorpæist Tid, naar Solstiven viser 12.

Jan.	1.	12 26'	April	1.	12 26'	Aug.	17.	12 26'	Nov.	10.	12 6'
"	4.	12 27'	"	5.	12 25'	"	21.	12 25'	"	17.	12 7'
"	6.	12 28'	"	8.	12 24'	"	25.	12 24'	"	21.	12 8'
"	8.	12 29'	"	12.	12 23'	"	29.	12 23'	"	25.	12 9'
"	11.	12 30'	"	15.	12 22'	Sept.	1.	12 22'	"	28.	12 10'
"	13.	12 31'	"	20.	12 21'	"	4.	12 21'	Decr.	1.	12 11'
"	16.	12 32'	"	25.	12 20'	"	7.	12 20'	"	3.	12 12'
"	19.	12 33'	Mai	1.	12 19'	"	10.	12 19'	"	6.	12 13'
"	23.	12 34'	"	15.	12 18'	"	13.	12 18'	"	8.	12 14'
"	27.	12 35'	"	28.	12 19'	"	16.	12 17'	"	10.	12 15'
Febr.	3.	12 36'	Juni	4.	12 20'	"	19.	12 16'	"	13.	12 16'
"	11.	12 36'	"	9.	12 21'	"	21.	12 15'	"	16.	12 17'
"	20.	12 36'	"	14.	12 22'	"	24.	12 14'	"	17.	12 18'
"	27.	12 35'	"	19.	12 23'	"	27.	12 13'	"	19.	12 19'
Marts	4.	12 34'	"	24.	12 24'	"	30.	12 12'	"	21.	12 20'
"	8.	12 33'	"	28.	12 25'	Okt.	3.	12 11'	"	23.	12 21'
"	12.	12 32'	Juli	4.	12 26'	"	7.	12 10'	"	25.	12 22'
"	16.	12 31'	"	10.	12 27'	"	10.	12 9'	"	27.	12 23'
"	19.	12 30'	"	19.	12 28'	"	15.	12 8'	"	29.	12 24'
"	22.	12 29'	"	27.	12 28'	"	19.	12 7'	"	31.	12 25'
"	26.	12 28'	Aug.	3.	12 28'	"	27.	12 6'	"		
"	29.	12 27'	"	11.	12 27'	Nov.	3.	12 6'	"		

F e s t t a b e l.

De foranderlige Feste bestemmes alle efter Paaste.

Åar	Paaste.	Pinsje.	1. Advent.	Antal af Ephphias, Trinitatis Søndage.	
1900	15. April.	3. Juni.	2. Decbr.	5	24
1901	7. April.	26. Maj.	1. Decbr.	3	25
1902	30. Marts.	18. Maj.	30. Novbr.	2	26
1903	12. April.	31. Maj.	29. Novbr.	4	24
1904	3. April.	22. Maj.	27. Novbr.	3	25
1905	23. April.	11. Juni.	3. Decbr.	6	23
1906	15. April.	3. Juni.	2. Decbr.	5	24
1907	31. Marts.	19. Maj.	1. Decbr.	2	26
1908	19. April.	7. Juni.	29. Novbr.	5	23
1909	11. April.	30. Maj.	28. Novbr.	4	24
1910	27. Marts.	15. Maj.	27. Novbr.	2	26
1911	16. April.	4. Juni.	3. Decbr.	5	24
1912	7. April.	26. Maj.	1. Decbr.	3	25

1. Uge. Kristi Omfjærelse, Luc. 2.

		Mo.	Aft.		So.	Ef.
M.	1 Nyaar			● n. M. 3 Eftm.	2	2½
Ti.	2 Abel	9	5½	☾ Jorden nærmest Sol op 8.49' n. 4.4' Tusmørket varer 57'	2½	3½
D.	3 Enoch	9½	7		3½	4
T.	4 Methusalem	10	8½		4½	4½
F.	5 Simeon	10½	10		5	5½
L.	6 S Kong.	10½	11½		5½	6½

2. Uge. Da Jesus var 12 Aar gammel, Luc. 2.

		Mo.	Aft.		So.	Ef.
S.	7 1. S. e. h. 8 R.	10½		Rnud Hertug	6½	7
M.	8 Erhard	11½	1	D j. Kv. 7 Morg.	7½	7½
Ti.	9 Julianus	11½	2½	☾ Sol op 8.45' n. 4.14' Tusmørket varer 55'	8½	8½
D.	10 Paul Eremit	Aft.	3½		9½	10
T.	11 Hyginus	12½	4½		10½	11½
F.	12 Reinhold	1½	6		11½	—
L.	13 Hilarius	2½	6½		12½	1

3. Uge. Brylluppet i Kana, Joh. 2.

		Mo.	Aft.		So.	Ef.	
S.	14 2. S. e. h. 8 R.	3½	7½	Feliz	1½	1½	
M.	15 Maurus	4½	8	☾ f. M. 8 Aften	2½	2½	
Ti.	16 Marcellus	5½	8½	☾ Sol op 8.39' n. 4.26' Tusmørket varer 54'	2½	3	
D.	17 Antonius	6½	8½		3½	3½	
T.	18 Prisca	8	9		4	4½	
F.	19 Pontianus	9½	9½		☾ Jorden fjærnest	4½	4½
L.	20 Fab., Sebast.	10½	9½		5	5½	

4. Uge. Jesus gif ned ad Bjerget, Matth. 8.

		Mo.	Aft.		So.	Ef.
S.	21 3. S. e. h. 8 R.	11½	9½	Agnes	5½	5½
M.	22 Vincentius	Mo.	10	☾ i. Kv. 1 Nat Sol op 8.29' n. 4.40' Tusmørket varer 52'	6	6½
Ti.	23 Emerentius	12½	10½		6½	7
D.	24 Timotheus	2	10½		7½	8
T.	25 Pauli Omb.	3	11		8½	9
F.	26 Polycarpus	4½	11½		9½	10½
L.	27 Keff. Wittg. II gabf.	5½	Aft.	Kryjostomus	11	11½

5. Uge. Jesus gif ud i Ekfbet, Matth. 8.

		Mo.	Aft.		So.	Ef.
S.	28 4. S. e. h. 8 R.	6½	1½	Carolus Magn.	—	12½
M.	29 Valerius	7	3	● n. M. 2 Morg. Sol op 8.18' n. 4.54' Tusmørket varer 50'	12½	1½
Ti.	30 Lovise	7½	4½		1½	2½
D.	31 Vigilius	8	6		2½	3

Februar 1900.

D. C. N.

28 Dage.

Se Anm. 2. Sbe.

Spjbande.

					Fo.	Gf.	
L.	1	Brigida	Mg.	7½	(Jorden nærmest	3½	3½
F.	2	Kyndelmisje	8½	9	.	4	4½
L.	3	Blasius	9	10½		4½	5

6. Uge. *Kintten blaudt Hveden, Matth. 13.*

G.	4	5 E. e. h. 3 R.	9½	12	Veronika	5½	5½
M.	5	Agathe	9½	Mg.		6½	6½
Ti.	6	Dorothea	10	1½	D f. Kv. 5 Efterm.	7	7½
D.	7	Richard	10½	2½	Sol op 8.5' n. 5.9'	8	8½
L.	8	Corintha	11½	3½	Tuømørlet varer 49'	9	9½
F.	9	Appolonia	Aft.	4½		10½	11
L.	10	Scholastica	1½	5½		11½	—

7. Uge. *Arbejderne i Vingaarden, Matth. 20.*

G.	11	Septuagesima	2½	6½	Euphrosyne	12½	12½
M.	12	Eulafia	3½	6½		1	1½
Ti.	13	Benignus	4½	7	☺ f. M 3 Efterm.	1½	2
D.	14	Valentinus	5½	7½	Sol op 7.50' n. 5.24'	2½	2½
L.	15	Faufstinus	7	7½	Tuømørlet varer 48'	3	3½
F.	16	Juliane	8½	7½	(Jorden fjærnest	3½	3½
L.	17	Findanus	9½	8		4	4½

8. Uge. *De fire Slags Sædejord, Luc. 8.*

G.	18	Seagesima	10½	8½	Concordia	4½	4½
M.	19	Ammon	11½	8½		5	5½
Ti.	20	Eucharis	Mg.	8½		5½	6
D.	21	Samuel	12½	9½	Sol op 7.34' n. 5.38'	6½	6½
L.	22	Beders Stol	2	9½	D i. Kv. 6 Efterm.	7	7½
F.	23	Bapias	3	10½		8	8½
L.	24	Mathias	4	11½		9½	10

9. Uge. *Christi Daab, Matth. 3.*

G.	25	Fastehavn	4½	Aft.	Quinquages. Estomihj	10½	11½
M.	26	Snger	5½	2	Victorinus	11½	—
Ti.	27	Hvide Tirsdag	6	3½	Leander	12½	1
D.	28	Afte Onsdag	6½	5	Øllegaard Sol op 7.18' n. 5.53' Tuømørlet varer 46'	1½	1½

Marts 1900.

D. (N.

31 Dage.

Se Anm. 2. S. 16.
Søjvande.

						So.	Ef.
L.	1	Albinus	Mg.	Aft.	● n. M. 12 Middag (Jorden nærmest	2½	2½
F.	2	Simplicius	7	8		3	3½
L.	3	Runigunde	7½	9½		3½	4

10. Uge. Jesus fristes af Djævelen, Matth. 4.

G.	4	1. S. i Fasten.	7½	11	Quadragsi. Invocabit. Adrianus	4½	4½
M.	6	Theophilus	8	Mg.		5	5½
Ti.	6	Gosfred	8½	12½		5½	6½
D.	7	Lamperdag	9½	1½	Sol op 7.0' n. 6.7' Tusmørket varer 45' D f. Rv. 7 Morg.	6½	7
L.	8	Beata	10	2½		7½	8
F.	9	40 Ribdere	11	3½	8½	9½	
L.	10	Ebel	Aft.	4½	9½	10½	

11. Uge. Den kanaanæiske Kvinde, Matth. 15.

G.	11	2. S. i Fasten.	1½	4½	Reminijs. Thala	11	11½
M.	12	Gregorius	2½	5		12	—
Ti.	13	Macedonius	3½	5½	Sol op 6.43 n. 6.21' Tusmørket varer 45'	12½	1
D.	14	Eutychius	4½	6½		1½	1½
L.	15	Zacharias	6	5½	(Jorden fjærnest D f. M. 9 Form.	2	2½
F.	16	Gudmund	7	6		2½	2½
L.	17	Gertrud	8½	6½	3	3½	

12. Uge. Jesus drev en Djævel ud, Luc. 11.

G.	18	3. S. i Fasten.	9½	6½	Denli. Alexander	3½	3½
M.	19	Joseph	10½	7		4	4½
Ti.	20	Gorbius	11½	7½	Foraars Jevndagn. Sol op 6.25' n. 6.35'	4½	5
D.	21	Benedictus	Mg.	7½		5½	6½
L.	22	Paulus	1	8½	Tusmørket varer 45'	6	6½
F.	23	Fibelis	2	9½		6½	7½
L.	24	Ulrica	2½	10½	(f. Rv. 7 Morgen	7½	8½

13. Uge. Jesus bedfiser 5000 Mand, Joh. 6.

G.	25	Middagste	3½	11½	Petare Marie Debud.	9½	9½
M.	26	Gabriel	4	Aft.		10½	10½
Ti.	27	Castor	4½	2½	Sol op 6.7' n. 6.49' Tusmørket varer 46'	11½	12
D.	28	Eustachius	4½	3½		—	12½
L.	29	Zonas	5	5½	(Jorden nærmest ● n. M. 10 Aften	1	1½
F.	30	Quirinus	5½	7		1½	2½
L.	31	Valbina	5½	8½	2½	3	

April 1900.

D. (N.

30 Dage.

Se Anm. 2. Side.

Højbande.

Fo. Ef.

14. Uge. Englen Gabriel udsendes, Luc. 1.

G.	15. S. i Fasten.	Mg	Aft.	Jubica. Hugo	3½	3½
M.	2 Theodosius	6½	11½		4	4½
Ti.	3 Ricetas	7½	Mg.		4½	5½
D.	4 Ambrosius	8	12½	{ Sol op 5.49' n. 7.2'	5½	6
T.	5 Irene	9	1½	{ Tusmørket varer 47'	6½	6½
F.	6 Sirtus	10	2	{ i. Kv. 10 Aften	7	7½
L.	7 Egeflippus	11½	2½		8	8½

15. Uge. Kristi Indtog i Jerusalem, Matth. 21.

G.	8 Palmesøndag	Aft.	3	{ Kong Chr. 9. Fobjels	9½	9½
M.	9 Procopius	1½	3½	{ Janus	10½	11
Ti.	10 Ezechiel	2½	3½	{ i Jorden sjerneft	11½	12
D.	11 Leo	3½	4	{ Sol op 5.32' n. 7.16'	—	12½
				{ Tusmørket varer 48'		
T.	12 Skærtordag	5	4½	Julius	12½	1
F.	13 Langfredag	6	4½	Justinus	1½	1½
L.	14 Tiburtius	7½	4½		2	2½

16. Uge. Kristi Opstandelse, Marc. 16.

G.	15 Paasfedag	8½	5	{ i. M. 2 Mg.	2½	2½
				{ Olympia		
M.	16. Paasfedag	9½	5½	Mariane	3	3½
Ti.	17 Anicetus	10½	5½		3½	4
D.	18 Eleutherius	11½	6½	{ Sol op 5.15' n. 7.29'	4½	4½
				{ Tusmørket varer 50'		
T.	19 Danst Flytted.	Mg.	7½	Daniel	5	5½
F.	20 Sulpicius	12½	8½		5½	6
L.	21 Florentius	1½	9½		6½	6½

17. Uge. Jesus kom ind ad Lukke Døre, Joh. 20.

G.	22 1. S. e. Paaste	2	10½	{ i. Kv. 4 Eftm.	7½	8
M.	23 Georgius	2½	Aft.	Quasimod. Cajus	8½	9
Ti.	24 Albertus	2½	1½		9½	10½
D.	25 Marcus	3	3	{ Sol op 4.58' n. 7.43'	11	11½
T.	26 Cletus	3½	4½	{ Tusmørket varer 52'	12	—
F.	27 Ananias	3½	5½	{ i Jorden nærmest	12½	1
L.	28 Vitalis	4	7½		1½	1½

18. Uge. Jesus den gode Hyrde, Joh. 10.

G.	29 2. S. e. Paaste	4½	8½	{ n. M. 6 Mg.	2½	2½
M.	30 Severus	5	10	{ Misericord. Dom.	3	3½
				{ Peter Martyr		

Maj 1900.

D. (R.

31 Dage.

Se Anm. 2. Side

Opban de

		Dag.	Uft.		So.	Ef.
Di.	1 Phil. Jacob	6½	12	{ Sol op 4.43' n. 7.56' Tusmørket varer 54'	3½	4
D.	2 Athanas.	7½	12		4½	4½
T.	3 Korsmisje	9	12½		5½	5½
F.	4 Florian	10	1		6½	6½
L.	5 Gotthard				6½	7

19. Uge. Kristi Vortgang til Haderen, Joh. 16.

G.	6 S. e. Paaste	11½	1½	{ D f. Kv. 3 Eftern. Zubilate. Joh. af P.	7½	7½
M.	7 Flavia	Uft.	1½		8½	8½
Di.	8 Stanislaus	1½	2	{ De lyse Nætter beg. I Jorden fjærnest.	9½	9½
D.	9 Caspar	2½	2½		{ Sol op 4.28' n. 8.9'	10½
T.	10 Gordianus	3½	2½	{ Tusmørket varer 57'	11½	12
F.	11 Danst Bededag	5	2½	Marertus	—	12½
L.	12 Pancratius	6½	3		12½	1

20. Uge. Den Helligaands Sendelse, Joh. 16.

G.	13 S. e. Paaste	7½	3½	{ Cantate. Ingenius I f. M. 5 Eftn.	1½	1½
M.	14 Christian	8½	3½		2	2½
Di.	15 Sophie	9½	4½	{ Sol op 4.16' n. 8.22' Tusmørket varer 60'	2½	3
D.	16 Sara	10½	5½		3½	3½
T.	17 Bruno	11½	6	4	4½	
F.	18 Trif	Mg.	7½	4½	5	
L.	19 Potentiana	12	8½	5½	5½	

21. Uge. Veder i Jesu Navn, Joh. 16.

G.	20 S. e. Paaste	12½	10	{ Rogate. Angelica I f. Kv. 10 Uften.	6½	6½
M.	21 Hefene	12½	11		7	7½
Di.	22 Castus	1½	Uft.	{ Sol op 4.4' n. 8.34' Tusmørket varer 64'	8	8½
D.	23 Desiderius	1½	2		9½	9½
T.	24 Kristi Simlf.	1½	3½	{ I Jorden nærmest Efter	10½	11
F.	25 Urbanus	2½	5		11½	12
L.	26 Beda	2½	6½	—	12½	

22. Uge. Naar Trosteren kommer, Joh. 15.

G.	27 S. e. Paaste	3	7½	{ Traudi. Lucian n. M. 4 Eftn.	1	1½
M.	28 Wilhelm	3½	8½		2	2½
Di.	29 Magiminus	4½	9½	{ Sol op 8.55' n. 8.44' Tusmørket varer 67'	2½	3
D.	30 Bigand	5½	10½		3½	3½
T.	31 Petronella	6½	11	4	4½	

Junii 1900.

D. (N.

30 Dage.

Se Anm. 2. Side
Søjbande.

		Mg.	Aft.		So.	Et.
F.	1	Rifomedes			4½	5
L.	2	Marcellinus	9	11½	5½	5½

23. Uge. **Se mig elsker, Joh. 14.**

S.	3	Pinsebadag	10½	Mg.	Krp. Fred. Føbj. Erasmus	6	6½
M.	4	2. Pinsebadag	11½	12½	Optatus	6½	7
Ti.	5	Bonifacius	Aft.	12½	D f. Kv 8 Form. I Jorden hjerneft. Norbertus	7½	7½
D.	6	Tamperbadag	1½	12½	Sol op 3.49' n. 8.52'	8½	8½
T.	7	Jeremias	2½	1	Tusmørket varer 70'	9½	9½
F.	8	Medardus	4	1½		10½	11
L.	9	Primus	5	1½		11½	12

24. Uge. **Kristus og Nicodemus, Joh. 3.**

S.	10	Trinitatis	6½	1½	Onuphrius	-	12½
M.	11	Barnab. Apost.	7½	2½		12½	1½
Ti.	12	Basilius	8½	3	☉ f. M. 5 Mg.	1½	2
D.	13	Christus	9½	4	Sol op 3.45' n. 8.58'	2½	2½
T.	14	Rufinus	10	5	Tusmørket varer 72'	3½	3½
F.	15	Vitus	10½	6½		3½	4½
L.	16	Encho	11	7½		4½	5

25. Uge. **Den rige Mand, Lucas 16.**

S.	17	S. e. Trin.	11½	9	Botolphus	5½	5½
M.	18	Leontius	11½	10½		6	6½
Ti.	19	Gerbasius	12	11½	I Jorden nærmest ☉ f. Kv. 2 Mg.	6½	7½
D.	20	Enlverius	Mg.	Aft.	Sol op 3.44' n. 9.2' Tusmørket varer 73'	7½	8
T.	21	Albanus	12½	2½	Sommeren begynder.	8½	9½
F.	22	10000 Mart.	12½	4	Solhverv, længste Dag	10	10½
L.	23	Paulinus	1	5½		11½	11½

26. Uge. **Den Høje Nabbere, Luc. 14.**

S.	24	2. S. e. Trin.	1½	6½	St. Hansdag	-	12½
M.	25	Prosper	2½	7½		12½	1½
Ti.	26	Pelagius	3½	8½	☉ n. M. 2 Nat.	1½	2½
D.	27	7 Sovere	4½	9	Sol op 3.47' n. 9.2'	2½	2½
T.	28	Eleanora	5½	9½	Tusmørket varer 72'	3½	3½
F.	29	Betr. Paulus	6½	10		3½	4
L.	30	Lucina	7½	10½		4½	4½

Juli 1900.

D. C. N.

31 Dage.

Se Anm. 2. Sldr.

Døgnbnde.

27. Uge. Det fortabte Faar, Luc. 15.				So.	Ef.		
S.	1	S. e. Trin.	Mg.	Aft.	Theobaldus	5	5½
M.	2	Maria Vesp.	10½	10½		5½	5½
Ti.	3	Cornelius	11½	11	(Jorden fjernest.	6	6½
D.	4	Ulricus	Aft.	11½	Sol op 3.52' n. 9.0'	6½	7
T.	5	Anshelmus	1½	11½	Tusmørket varer 71'	7½	7½
F.	6	Dion	2½	12	D f. Kv. 1 Morgen	8	8½
L.	7	Villebalbus	4	Mg.		9½	10

28. Uge. Været barmhjærtige, Luc. 6.				So.	Ef.		
S.	8	S. e. Trin.	5½	12½	Rijeb	10½	11
M.	9	Sostrata	6½	1		11½	—
Ti.	10	Rnud Konge	7½	1½		12½	12½
D.	11	Josva	8	2½	Sol op 3.59' n. 8.54'	1½	1½
T.	12	Henrif	8½	4	Tusmørket varer 67'	2	2½
F.	13	Margarethe	9	5½	☉ f. M. 2 Eftm.	2½	3½
L.	14	Bonaventura	9½	6½		3½	4

29. Uge. Jesus lærer af Skibet, Luc. 5.				So.	Ef.		
S.	15	S. e. Trin.	9½	8	(Jorden nærmest	4½	4½
M.	16	Susanne	10	9½	Upostf. Del.	5	5½
Ti.	17	Alegius	10½	11		5½	6
D.	18	Arnolphus	10½	Aft.	Sol op 4.9 n. 8.46'	6½	6½
T.	19	Justa	11	1½	Tusmørket varer 65'	7½	7½
F.	20	Elias	11½	3	☉ i. Kv. 7 Morgen.	8½	9
L.	21	Ebenus	Mg.	4½		9½	10½

30. Uge. Pharisæernes Retfærdighed, Matth. 5.				So.	Ef.		
S.	22	S. e. Trin.	12½	5½	Maria Magd.	11	11½
M.	23	Apollinaris	1	6½	Hundedagene beg.	—	12½
Ti.	24	Christina	2	7		12½	1
D.	25	Jacobus	3½	7½	Sol op 4.20' n. 8.36'	1½	1½
T.	26	Anna	4½	8	Tusmørket varer 62'	2½	2½
F.	27	Martha	5½	8½	● n. M. 3 Eftm.	2½	3½
L.	28	Aurelius	6½	8½		3½	3½

31. Uge. Jesus bespiser 4000 Mand, Marc. 8.				So.	Ef.		
S.	29	S. e. Trin.	8	9	Duf	4	4½
M.	30	Abdon	9	9½		4½	4½
Ti.	31	Germanus	10½	9½	(Jorden fjernest.	6	5½

August 1900.

D. C. N.

31 Dage.

Se Anm. 2. Sibe.

Østbande.

So. Ef.

D.	1	Peders Fængs	11½	Nft.	{ Sol op 4.32' n. 8.24,	5½	5½
L.	2	Hannibal	Nft.	10	{ Tusmørket varer 58'	6	6½
F.	3	Nikodemus	1½	10½	{ f. Kv. 6 Eftn.	6½	7
L.	4	Dominicus	2½	10½		7½	8

32. Uge. De falske Profeter, Matth. 7.

G.	5	8. S. e. Trin.	4	11½	{ De lyse Natter oph.	8½	9½
M.	6	Kristi Forkl.	5	Mg.	{ Sebalbus	10	10½
Ti.	7	Donatus	6½	12½	{ Sol op 4.44' n. 8.10'	11½	12
D.	8	Ruth	6½	1½	{ Tusmørket varer 55'	—	12½
L.	9	Romanus	7	2½	{ f. M. 10 Aften	1	1½
F.	10	Laurentius	7½	4½	{ f. M. 10 Aften	1½	2½
L.	11	Hermann	7½	5½		2½	3

33. Uge. Den utro Husfoged, Luc. 16.

G.	12	9. S. e. Trin.	8	7½	{ C Jorden nærmest.	3½	3½
M.	13	Hippolitus	8½	8½	{ Clara	4	4½
Ti.	14	Eusebius	8½	10		4½	5
D.	15	Marie Himg.	9½	11½	{ Sol op 4.57' n. 7.54'	5½	5½
L.	16	Rochus	9½	Nft.	{ Tusmørket varer 53'	6½	6½
F.	17	Anastatius	10½	2½	{ f. Kv. 1 Eftern.	7	7½
L.	18	Agapetus	11	3½		8	8½

34. Uge. Jesus græder over Jerusalem, Luc. 19.

G.	19	10. S. e. Trin.	Mg.	4½	{ Sebalbus	9½	10
M.	20	Bernhard	12	5		10½	11½
Ti.	21	Salomon	1	5½	{ Sol op 5.10' n. 7.38'	11½	—
D.	22	Symphor.	2½	6	{ Tusmørket varer 51'	12½	12½
L.	23	Zachæus	3½	6½	{ Hundebagene ende.	1	1½
F.	24	Bartholom.	4½	6½		1½	2
L.	25	Ludvig	5½	7	{ n. M. 5 Morgen.	2½	2½

35. Uge. Phariseeren og Tolderen, Luc. 18.

G.	26	11. S. e. Trin.	7	7½	{ Jrenæus	3	3½
M.	27	Gebhardus	8	7½	{ C Jorden fjernest.	3½	3½
Ti.	28	Augustinus	9½	7½		4	4½
D.	29	Joh. Hålsk.	10½	8	{ Sol op 5.23' n. 7.21'	4½	4½
L.	30	Benjamin	11½	8½	{ Tusmørket varer 48'	5	5½
F.	31	Bertha	12½	9		5½	6

September 1900. | D. C. N. |

30 Dage.

Se Anm. 2. Sde.

Højvande.

L.	1	Vegidius	Aft.	Aft.		Fo.	Ef.
36. Uge. Den Døbe og Stumme, Marc. 7.							
S.	2	12. S. e. Trin.	2½	10½	D f. Rv. 9 Form. Elisa	7	7½
M.	3	Seraphia	3½	11½		8½	8½
Ti.	4	Theodosia	4½	Mg.	Sol op 5.36' n. 7.4' Tusmørket varer 47'	9½	10
D.	5	Regina	5	12½		10½	11½
L.	6	Magnus	5½	13		12	—
F.	7	Robert	5½	3		12½	1
L.	8	Maria Fødsel	6½	4½		1½	1½

L.	9	18. S. e. Trin.	6½	6		Fo.	Ef.
37. Uge. Samaritanerne og Leviten, Luc. 10.							
S.	9	18. S. e. Trin.	6½	6	☉ f. M. 6 Morg. ☾ Jorden nærmest Gorgonius	2	2½
M.	10	Burchardt	6½	7½		3	3½
Ti.	11	Gillebert	7½	9	Sol op 5.49' n. 6.46' Tusmørket varer 46'	3½	4
D.	12	Guido	7½	10½		4½	4½
L.	13	Cyprianus	8½	Aft.		5	5½
F.	14	† Ophøjelse	9	1½		6	6½
L.	15	Eftid	10	2½		6½	7½

L.	16	14. S. e. Trin.	11	3		Fo.	Ef.
38. Uge. De ti Ebedalke, Luc. 17.							
S.	16	14. S. e. Trin.	11	3	Euphemia	7½	8½
M.	17	Dambertus	Mg.	3½	Constantia Sol op 6.2' n. 6.28' Tusmørket varer 46'	8½	9½
Ti.	18	Titus	12	4½		10½	10½
D.	19	Tamperdag	1½	4½		11½	11½
L.	20	Tobias	2½	4½		—	12½
F.	21	Matthæus	3½	5		12½	1
L.	22	Mauritius	4½	5½	1½	1½	

L.	23	15. S. e. Trin.	5½	5½		Fo.	Ef.
39. Uge. Ingen kan tjene to Herter, Matth. 6.							
S.	23	15. S. e. Trin.	5½	5½	● Efteraars Jævnbsgn n. M. 9 Aften. Vinus	1½	2½
M.	24	Tecla	7	6		☾ Jorden fjernest.	2½
Ti.	25	Cleophas	8½	6½	Sol op 6.15' n. 6.10' Tusmørket varer 45'	3	3½
D.	26	Abolph	9½	6½		3½	3½
L.	27	Cosmus	10½	7		4	4½
F.	28	Venceslaus	11½	7½		4½	4½
L.	29	Mikkelsdag	Aft.	8½		5½	5½

L.	30	16 S. e. Trin.	1½	9		Fo.	Ef.
40. Uge. Entens Søn af Malm, Luc. 7.							
S.	30	16 S. e. Trin.	1½	9	Hieronimus	6	6½

Oktober 1900.

D. (N.

31 Dage.

Se Anm. 2. Side.

Søjvande.

		Aft.	Aft.	D f. Kv. 10 Aft.	Fo.	Ef.
M.	1	Hennigius	2½	11½	6½	7½
Ti.	2	Ditlev	3½	11½	7½	8½
D.	3	Mette	3½	11½	9	9½
L.	4	Franciscus	3½	12½	10½	10½
F.	5	Blacidus	4½	2	11½	12
L.	6	Proberus	4½	3½	—	12½

41. Uge. Den Vatterfottige, Luc. 14.

S.	7	17. S. e. Erin.	4½	5	Amalia	12½	1½
M.	8	Ingeborg	5½	6½	☉ f. M. 2 Eftm.	1½	2
Ti.	9	Dionysius	5½	8	☾ Jorden nærmest	2½	3
D.	10	Gereon	6½	9½	Sol op 6.42' n. 5.35'	3½	3
L.	11	Burchard	7	10½	Tusmørket varer 46'	4	4½
F.	12	Magimilian	7½	Aft.		4½	5½
L.	13	Angelus	8½	1		5½	6½

42. Uge. Svls Søn er Kristus, Matth. 22.

S.	14	18. S. e. Erin.	10	1½	Caligtus	6½	6½
M.	15	Hebevig	11	2½	☉ f. Kv. 11 Morgen	7½	7½
Ti.	16	Danf. Flytted.	11	2½	Gallus	8½	9
D.	17	Florentinus	12½	3	Sol op 6.56' n. 5.18'	9½	10
L.	18	Luf. Evang.	1½	3½	Tusmørket varer 46'	10½	11½
F.	19	Balthasar	2½	3½		11½	12
L.	20	Felicianus	3½	3½		—	12½

43. Uge. Den Værkbrudne, Matth. 9.

S.	21	19. S. e. Erin.	4½	4	☾ Jorden fjernest.	12½	1
M.	22	Corbula	6	4½	11000 Tomfr.	1½	1½
Ti.	23	Søren	7	4½	● n. M. 2 Eftm.	2	2½
D.	24	Proclus	8½	5	Sol op 7.10' n. 5.1'	2½	2½
L.	25	Crispinus	9½	5½	Tusmørket varer 47'	3	3½
F.	26	Amandus	10½	6½		3½	4
L.	27	Sem	11½	7		4½	4½

44. Uge. Vrhupdfæderne, Matth. 22.

S.	28	20. S. e. Erin.	Aft.	8	Reformationsfest	5	5½
M.	29	Narcisus	12½	9½	Simon og Jud.	5½	6
Ti.	30	Abjalon	1½	10½	☉ f. Kv. 9 Morg.	6½	7
D.	31	Reformat. Bg.	1½	11½	Sol op 7.25' n. 4.46'	7½	8
					Tusmørket varer 48'		

November 1900.

D. (N.

30 Dage.

Se Anm. 2. Sid.:

Føjsvande.

		Aft.	Mq.		Fø.	Fj.
I.	1	Alle Helgen	Aft.	Mq.	8½	9
F.	2	Alle Sjæle	2½	1	9½	10½
L.	3	Hubertus	2½	2½	11	11½

45. Uge. Den kongelige Mand, Joh. 4.

S.	4	21. S. e. Trin.	3½	4	Otto	12 M.	—
M.	5	Malachias	3½	5½	(Jorden nærmest	12½	12½
Ti.	6	Leonhardus	4	6½	☉ f. M. 12 Nat	1½	1½
D.	7	Engelsbrecht	4½	8½	Sol op 7.39' n. 4.32	2½	2½
L.	8	Claudius	5½	9½	Tusmørket varer 49'	3	3½
F.	9	Theodor	6½	10½		3½	4½
L.	10	Luther	7½	11½		4½	5

46. Uge. De 10,000 Pund, Matth. 18.

S.	11	22 S. e. Trin.	8½	Aft.	Morten Bisp	5½	5½
M.	12	Torkilb	10	12½		6	6½
Ti.	13	Arcadius	11½	1	☉ f. Kv 4 Morg.	6½	7
D.	14	Frederik	Mq.	1½	Sol op 7.53' n. 4.19'	7½	8
L.	15	Leopold	12½	1½	Tusmørket varer 51'	8½	9
F.	16	Othenius	1½	1½		9½	10½
L.	17	Anianus	2½	2½	(Jorden fjernest.	10½	11½

47. Uge. Skattens Mønt, Matth. 22.

S.	18	23. S. e. Trin.	3½	2½	Geshchius	11½	12
M.	19	Elisabeth	5	2½		—	12½
Ti.	20	Volkmarus	6	3	Maria Dfr.	12½	1½
D.	21	Bedebag	7½	3½	Sol op 8.7' n. 4.10'	1½	1½
L.	22	Cecilia	8½	4½	Tusmørket varer 53'		
F.	23	Clemens	9½	5	● n. M. 8 Morgen.	2	2½
L.	24	Chrysogonus	10	5½		2½	3
						3½	3½

48. Uge. Den blodfottige Kvinde, Matth. 9.

S.	25	24. S. e. Trin.	10½	7	Catharina	4	4½
M.	26	Conradus	11½	8½		4½	5
Ti.	27	Facundus	11½	9½		5½	5½
D.	28	Soph. Magdl.	Aft.	10½	Sol op 8.20' n. 4.0'	6½	6½
L.	29	Saturnius	12½	Mq.	Tusmørket varer 54'		
F.	30	Andreas	1	12½	☉ f. Kv. 7 Aften	7	7½
						8	8½

December 1900.

D. C. N.

31 Dage.

Se Anm. 2. Side.

Fø. Ef.

L.	Nr.	Navn	Aft.	Mg.		Fø.	Ef.
1.	Arnold		Aft.	Mg.		9	9½

49. Uge. Jesu Indtog i Jerusalem, Matth. 21.

S.	2	1. S. i Adv.	1½	3	Bibiana	10½	11
M.	3	Evend	2	4½	(Jorden nærmest.	11½	12
Ti.	4	Barbara	2½	5½	Sol op 8.31' n. 3.54'	—	12½
D.	5	Sabina	3½	7		Tusmørket varer 56'	1
L.	6	Nicolaus	4½	8½	☉ f. M. 12 Middag	2	2½
F.	7	Agathon	5½	9½		2½	3½
L.	8	Maria Undf.	6½	10		3½	3½

50. Uge. Tegni i Sol og Maane, Luc. 21.

S.	9	2. S. i Adv.	7½	10½	Rudolph	4½	4½
M.	10	Zubith	8½	11		4½	5½
Ti.	11	Damasus	10	11½	Sol op 8.40' n. 3.51'	5½	5½
D.	12	Epimachus	11½	11½		Tusmørket varer 57'	6
L.	13	Lucia	Mg.	Aft.	☉ i. Kv. 12 Nat	6½	7
F.	14	Crispus	12½	12½	(Jorden fjernest.	7½	8
L.	15	Mitatus	1½	12½		6½	9

51. Uge. Johannes i Fængsel, Matth. 11.

S.	16	3. S. i Adv.	2½	12½	Anzarus	9½	10
M.	17	Albina	3½	1½		10½	11½
Ti.	18	Lovise	5	1½	Nemesius	11½	—
D.	19	Tamperdag	6	2		Sol op 8.46' n. 3.52'	12½
L.	20	Abraham	7	2½	Tusmørket varer 57'	1	1½
F.	21	Thomas	8	3½	Solhverv, korteste Dag	1½	2½
L.	22	Zapetus	8½	4½	Vinteren begynder	2½	2½
					☉ n. M. 1 Nat		

52. Uge. Johannes Vidnesbyrd, Joh. 1.

S.	23	4. S. i Adv.	9½	6	Torlacus	3½	3½
M.	24	Adam	10	7½		3½	4½
Ti.	25	Juledag	10½	8½	Sol op 8.50' n. 3.56'	4½	4½
D.	26	2. Juledag	10½	10		Tusmørket varer 57'	5½
L.	27	Joh. Evangl.	11	11½		6	6½
F.	28	Børnedag	11½	Mg.		6½	7
L.	29	Noah	11½	12½	☉ f. Kv. 3 Mg.	7½	8

53. Uge. Simeon og Anna, Luc. 2.

S.	30	S. efter Jul.	Aft.	2	(Jorden nærmest	8½	9½
M.	31	Sylvester	12½	3½	David	9½	10½

Kubikberegning for rundt Træ (Tvermaal i Tommer).

Langde i Fod.	8'	10'	12'	14'	16'	18'	20'	22'	24'	26'	28'	30'	32'	34'	36'	38'	40'
4	1,1	2,1	3	4,1	5,3	7	8,3	10,3	12,3	14,3	17	19,3	22,3	25,1	28,1	31,3	35
6	2	3,1	4,3	6,3	8,3	10,3	13	16	19	22	25,3	29,3	33,3	38	42,3	47,1	52,3
8	2,3	4,1	6,1	8,3	11,1	14,1	17,2	21	25	29,3	34,1	39,1	44,3	50,3	56,3	63	69,3
10	3,3	5,2	8	10,3	14	17,3	21,3	26,3	31,3	37	42,3	49	56	63	70,3	78,3	87,1
12	4,1	6,3	9,2	12,3	16,3	21,1	26,1	31,3	37,3	44,1	51,3	59	67	75,3	85	94,3	104,3
14	4,3	7,2	11	15	19,3	24,3	30,2	37	44	51,3	60	68,3	78,1	88,1	99	110,1	122,1
16	5,3	8,3	12,3	17	22,2	28,1	35	42,1	50,1	59	68,2	78,3	89,3	101	113	126	139,
18	6,1	9,3	14	19,1	25	31,3	39,1	47,3	56,2	66,3	77	88,3	100,3	113,3	127,1	141,3	157
20	7	11	15,3	21,2	28	35,2	43,3	52,3	63	73,3	85,2	98,1	111,3	126	141,3	157,3	174,3
22	7,3	12	17,1	23,3	30,3	39	48,3	58,3	69	81	94	108	123	138,3	155,3	173,1	192
24	8,1	13	19	25,3	33,3	42,3	52,3	63	75,3	88,3	102,3	118	134	151,3	169,3	189	209,3
26	9	14,1	20,3	27,3	36,1	46	56,3	68,3	81,3	96	111,3	127,3	145,1	164	184	205	227
28	9,3	15,1	22	30	39	49,3	61	74	88	103,1	119,3	137,3	156,3	176,3	198	220,3	244,3
30	10,3	16,1	23,3	32	42	53	65,3	79,1	94,1	110,3	128,3	147,1	167,3	189,1	212	236,3	262
32	11,1	17,3	25	34,1	44,3	56,2	70	84,3	100,3	118	137	157	178,3	202	226,1	252	279,4
34	11,3	18,3	26,3	36,1	47,3	60	74,1	89,3	107	125,3	145,2	167	190	214,2	240,3	268	296,4
36	12,3	19,3	28,1	38,3	50,1	63,3	78,3	95	113	132,3	154	176,3	201	227	254,3	283,3	314,1
38	13,1	20,3	30	40,3	53	67,1	83	100,2	119,3	140	162,3	186,3	212,1	239,3	268,3	299,3	331,3
40	14	21,3	31,3	42,3	56	70,3	87,1	105,3	125,3	147,3	171	196,3	223,3	252,1	283	315	349,1
42	14,3	23	33	45	58,3	74,1	91,3	111	132	155	179,3	206,1	234,3	265	297	331	366,3
44	15,1	24	34,3	47	61,3	77,3	96	116,1	138,1	162,1	188,1	216	245,3	277,3	311	346,3	384
46	16	25	36	49,1	64,1	81,3	100,3	121,3	144,3	169,3	196,3	225	257	290	325,1	362,3	401,3
48	16,3	26,1	37,3	51,1	67	85	104,3	126,3	151	177	205,3	235,3	268,1	302,3	339,3	378,1	419
50	17,1	27,1	39,3	53,3	70	88,3	109	132	157	184,3	214	245,3	279,3	315,3	353,3	394	436,3

Tallet efter Kommaet angiver Sjerdedel Kubikfod. Altså 17,3 = 17 3/4 Rbf., 58,3 = 58 3/4 Rbf., 64,1 = 64 1/4 Rbf. osv.

Reduktionstabel

mellem Dansk-Nordtj-Svendt-Mønt og Tysk Mønt, samt ombendt.

Kroner og Øre til Rigsmægt og Pennig. | Rigsmægt og Pennig til Kroner og Øre.

Ø.	Ø.	Ø.	Ø.	Ø.	Ø.	Ø.	Ø.	Ø.	Ø.	Ø.	
1	1	44	50	87	98	1	1	44	39	87	77
2	2	45	51	88	99	2	2	45	40	88	78
3	3	46	52	89	M. 1	3	3	46	41	89	79
4	5	47	53	90	1,01	4	4	47	42	90	80
5	6	48	54	91	1,02	5	4	48	43	91	81
6	7	49	55	92	1,04	6	5	49	44	92	82
7	8	50	56	93	1,05	7	6	50	44	93	83
8	9	51	57	94	1,06	8	7	51	45	94	84
9	10	52	59	95	1,07	9	8	52	46	95	84
10	11	53	60	96	1,08	10	9	53	47	96	85
11	12	54	61	97	1,09	11	10	54	48	97	86
12	14	55	62	98	1,10	12	11	55	49	98	87
13	15	56	63	99	1,11	13	12	56	50	99	88
14	16	57	64	Kr.1	1,13	14	12	57	51	M. 1	89
15	17	58	65	2	2,25	15	13	58	52	2	Kr.1,78
16	18	59	66	3	3,38	16	14	59	52	3	2,67
17	19	60	68	4	4,50	17	15	60	53	4	3,56
18	20	61	69	5	5,63	18	16	61	54	5	4,44
19	21	62	70	6	6,75	19	17	62	55	6	5,33
20	23	63	71	7	7,88	20	18	63	56	7	6,22
21	24	64	72	8	9	21	19	64	57	8	7,11
22	25	65	73	9	10,13	22	20	65	58	9	8,00
23	26	66	74	10	11,25	23	20	66	59	10	8,89
24	27	67	75	20	22,50	24	21	67	60	20	17,78
25	28	68	77	30	33,75	25	22	68	60	30	26,67
26	29	69	78	40	45	26	23	69	61	40	35,56
27	30	70	79	50	56,25	27	24	70	62	50	44,44
28	32	71	80	60	67,50	28	25	71	63	60	53,33
29	33	72	81	70	78,75	29	26	72	64	70	62,22
30	34	73	82	80	90	30	27	73	65	80	71,11
31	35	74	83	90	101,25	31	28	74	66	90	80
32	36	75	84	100	112,50	32	28	75	67	100	88,89
33	37	76	86	200	225	33	29	76	68	200	177,78
34	38	77	87	300	337,50	34	30	77	68	300	266,67
35	39	78	88	400	450	35	31	78	69	400	355,56
36	41	79	89	500	562,50	36	32	79	70	500	444,44
37	42	80	90	600	675	37	33	80	71	600	533,33
38	43	81	91	700	787,50	38	34	81	72	700	622,22
39	44	82	92	800	900	39	35	82	73	800	711,11
40	45	83	93	900	1012,50	40	36	83	74	900	800
41	46	84	95	1000	1125	41	36	84	75	1000	888,89
42	47	85	96			42	37	85	76		
43	48	86	97			43	38	86	76		

Metrisk Maal og Vægt.

Længdemaal.

- 1 Mil = $7\frac{1}{2}$ Kilometer = 7500 Meter.
 1 Kilometer = 100 Dekameter = 1000 Meter.
 1 Meter = 10 Decimeter = 100 Centimeter.
 1 Meter = $3\frac{1}{2}$ (3,⁴⁹⁹⁵) Fod. 1 Centimeter = $\frac{2}{11}$ (0,⁴¹⁸⁷) Tomme.
 1 Alen = 57 Centim. 10 Alen $5\frac{3}{4}$ Meter.

Rummaal.

- 1 Kubikmeter = $42\frac{1}{2}$ (42,⁴⁹¹) Kubikfod.
 = c. $\frac{1}{2}$ (0,⁴⁷²¹³) Favn Brænde.
 1 Favn " Brænde = c. $2\frac{2}{11}$ (2,¹⁸¹) Kubikmeter.
 a. Tørre Varer.
 1 Hektoliter = 10 Dekaliter = 100 Liter.
 1 " Korn = $\frac{5}{7}$ (0,⁷¹⁸⁸) Tønde.
 1 " = $5\frac{3}{4}$ (5,⁷⁵⁰⁴) Stjæppe.
 b. Flydende Varer.
 1 Hektoliter = $\frac{5}{11}$ Døsehoved (0,⁴⁶⁰), 1 Liter = $\frac{5}{9}$ Kande (0,⁵⁶⁷).
 1 " = $2\frac{3}{4}$ Anker (2,⁷⁸⁰), 1 Hektoliter = $\frac{8}{7}$ TøndeØl (0,⁸⁶⁵).

Fladmemaal.

- 1 Hektare = 100 Are = 10000 □ Meter.
 1 □ Meter = $12\frac{1}{6}$ □ Fod. 1 Are = $4\frac{3}{4}$ □ Roder.
 1 Hektare = ca. 2 (1,⁹⁸¹⁶) Tønder Land à 240 □ Roder.

Vægt.

- 1 Kilogram = 10 Hektogrammer = 100 Dekagrammer = 1000 Grammer.
 1 " = 2 P_b, 1 Lob = 16 Grammer = $1\frac{7}{16}$ Dekagrammer eller Kphob.
 1 Dekagram = 2 Koint. 1 Koint = $\frac{1}{8}$ Dekagram.

Rentetabel.

Årlig Rente.

Kapital.	6 %	5½ %	5 %	4½ %	4 %
1 M.	0,06	0,05	0,05	0,04	0,04
2 —	0,12	0,11	0,10	0,09	0,08
3 —	0,18	0,16	0,15	0,13	0,12
4 —	0,24	0,22	0,20	0,18	0,16
5 —	0,30	0,27	0,25	0,22	0,20
6 —	0,36	0,33	0,30	0,27	0,24
7 —	0,42	0,38	0,35	0,31	0,28
8 —	0,48	0,44	0,40	0,36	0,32
9 —	0,54	0,49	0,45	0,40	0,36
10 —	0,60	0,55	0,50	0,45	0,40
20 —	1,20	1,10	1,00	0,90	0,80
50 —	3,00	2,75	2,50	2,25	2,00
100 —	6,00	5,50	5,00	4,50	4,00
500 —	30,00	27,50	25,00	22,50	20,00
1000 —	60,00	55,00	50,00	45,00	40,00

Sagttalenber.

De hvide Fætter betjber : Sagttiben. De sorte Fætter betjber : Fædningstiben.	Sagttalenber.											
	Januar.	Februar.	Marts.	April.	Maj.	Juni.	Juli.	Auguft.	Septbr.	Oktbr.	Novbr.	Decbr.
Storildt.	●											●
Stromhorte.												
Strom-Ginde og Ralte.												
Maabutte.												
Ma-Ginde.												
Maafalte.												
Ørevlinger.												
Ur-, Fjur- og Fafanhaner.												
ØFnder.												
Ønepper, uloe Ønaner etc. fr. § 1 Nr. 10.												
Øgerhøns.												
Ur-, Fjur-, Fafanhaner Bøglær og Føret.												

For forskjellige Bldstarters Bedkommende kan ved officiel Kundgørelse Fædningstidens Begyndelse og Øphør fastfættes anderledes.

Beksel-Stempel-Tarif.

Beksel indtil 200 M. — 10 Ø ; over 200—400 M. — 20 Ø.
og for hver 200 M. — 10 Ø. mere indtil 1000 M. ;
hver 1000 M. 50 Ø. og for hvert 1000 M. eller en Del
deraf 50 Ø. mere.

Rijsbekontrakter indtil 150 M. — 1 M. 50 Ø. og fremdeles
for hver 50 M. — 50 Ø.

Drægtigheds-Kalender.

Drægtigheds Begyndelse.		Drægtigheds Ende.			
		366 Dage.	281 Dage.	153 Dage.	113 Dage.
		1ste.	2det.	3aar.	4tin.
Januar	1. . . .	Decbr. 2.	Oktbr. 8.	Juni 4.	April 28
—	15. . . .	" 16.	" 22.	" 18.	Maj 7
—	30. . . .	" 31.	Novbr. 5.	Juli 3.	" 21.
Februar	6. . . .	Janr. 6.	" 12.	" 9.	" 28.
—	15. . . .	" 16.	" 22.	" 14.	Juni 7.
—	25. . . .	" 26.	Decbr. 2.	" 29.	" 17.
Marts	1. . . .	" 30.	" 6.	August 2.	" 21.
—	10. . . .	Febr. 8.	" 15.	" 11.	" 30.
—	20. . . .	" 18.	" 25.	" 21.	Juli 10.
April	1. . . .	Marts 2.	Janr. 6.	Septbr. 2.	" 22.
—	10. . . .	" 11.	" 15.	" 11.	" 31.
—	20. . . .	" 21.	" 25.	" 21.	August 10.
Maj	1. . . .	April 1.	Febr. 6.	Oktbr. 2.	" 21.
—	10. . . .	" 10.	" 14.	" 11.	" 30.
—	20. . . .	" 20.	" 24.	" 21.	Septbr. 9.
—	30. . . .	" 30.	Marts 6.	" 31.	" 19.
Juni	10. . . .	Maj 11.	" 17.	Novbr. 11.	" 30.
—	20. . . .	" 21.	" 27.	" 21.	Oktbr. 10.
—	30. . . .	" 31.	April 6.	Decbr. 1.	" 20.
Juli	10. . . .	Juni 10.	" 16.	" 11.	" 30.
—	20. . . .	" 20.	" 26.	" 21.	Novbr. 9.
—	25. . . .	" 25.	Maj 1.	" 26.	" 14.
August	1. . . .	Juli 2.	" 8.	Janr. 1.	" 21.
—	10. . . .	" 11.	" 17.	" 11.	" 30.
—	20. . . .	" 21.	" 27.	" 21.	Decbr. 10.
—	25. . . .	" 26.	Juni 1.	" 28.	" 15.
Septbr.	1. . . .	August 2.	" 8.	Febr. 2.	" 22.
—	10. . . .	" 11.	" 17.	" 11.	" 31.
—	20. . . .	" 21.	" 27.	" 21.	Janr. 10.
—	30. . . .	" 31.	Juli 7.	Marts 3.	" 20.
Oktober	5. . . .	Septbr. 5.	" 12.	" 8.	" 25.
—	15. . . .	" 15.	" 22.	" 18.	Febr. 4.
—	25. . . .	" 25.	August 1.	" 28.	" 14.
Novbr.	1. . . .	Oktbr. 2.	" 8.	April 2.	" 21.
—	10. . . .	" 11.	" 17.	" 13.	Marts 2.
—	20. . . .	" 21.	" 27.	" 23.	" 12.
—	30. . . .	" 31.	Septbr. 6.	Maj 3.	" 22.
Decbr.	10. . . .	Novbr. 10.	" 16.	" 18.	April 1.
—	20. . . .	" 20.	" 26.	" 23.	" 11.
—	25. . . .	" 25.	Oktbr. 1.	" 28.	" 16.
—	30. . . .	" 30.	" 7.	Juni 2.	" 21.

Forstjellige Midler mod Sygdomme hos Husdyrene.

1. Afførende Midler.

a. for Heste.

- 1) Kollitpulver:
Pulv. renjet Aloe 30 Gram
— Entianrod 30 —
— Glauberfalt 120 —
— Althearod 15 —

sammenblandes med Rugmel til en Pille og indgives paa en Gang.

b. for Kvæg.

- 2) Pulv. graa Senney 30 Gram
— Glauberfalt 240 —
kan sammenrystes med Vand og indgives med en Flaske eller udrøres med lidt Mel og indgives som Middel Nr. 1.

c. for Svin.

- 3) 30 a 90 Gram Glauberfalt.

d. for Hunde.

- 4) 15 a 30 Gram amerik. Olie.

2. Mod Trømmehyge hos Kvæget.

- 5) 60 Gram kunst Kommen, 25 Gram Salmiakspiritus og $\frac{1}{2}$ Pægl Brandevin blandes med Vand i en Flaske og indgives paa en Gang. Skulde Dyret efter en eller flere Timers Forløb vedblive at vise sig oppustet, kan man anvende Afføringsmidlet Nr. 2.

3. Mod Gjennemløb.

a. hos Heste og Kvæg.

- 6) Lunken Kamelthe, 1 a 2 Flasker fulde ad Gangen.

- 7) 8 Gram pulveriseret Bitril (o: jvoldvurt Jærnsorilte) 3 Gange daglig.

b. hos Kalve.

- 8) 8—15 Gram stødt Kridt i Mælken.

- 9) $\frac{1}{8}$ — $\frac{2}{8}$ Gram Opium (efter Recept), kan udrøres med en Eggeblomme og indgives paa en Gang.

4. Urindrivende Midler.

- 10) Afkog af Peterjulle.

- 11) 15 Gram Kolofonium.

5. Mod Lutterstald.

- 12) 8 Gram Bitril 3 Gange daglig og Fjernelsen af alt muggent eller fordævet Foder (muggen Havre).

6. Mod Høste og Kværkshyge Heste.

- 13) 8 Gram Salmial, en Spiseskefuld Honning og en Spiseskefuld Rugmel røres sammen med lidt Vand og indgives 3 Gange daglig.

7. Kjølende Pulver mod Fieber hos Heste og Hornkvæg.

- 14) 8 Gram Salpeter, 60 Gram Glauberfalt blandes med lidt Mel og indgives som Kroppulver. Denne Portion kan indgives 3—4 Gange daglig.

8. Mod Kaldfeber.

- 15) $\frac{1}{2}$ Pot varm Olie blandes med lidt stødt Ingefær og $\frac{1}{2}$ Pægl Brandevin og indgives paa en Gang. Der jættes Inntue, slimede Klysterer, og Endetarmen udtømmes med Haanden; Koen tilbælkes og staves et godt Leje. Sygdommen er meget farlig.

9. Saar.

- 16) Nene ikaarne Saar læges hurtigt, naar de straks hys sammen, bades med koldt Vand og lades i No. Stærk Blodning stilles bedst med Blaarviller, dyppe de i iskoldt Vand, som trykkes ind mod Saaret og holdes fast, indalænge Blodningen varer.

- 17) Kunstige Saar. For at Hævelsen ikke skal blive for stærk, bades i Begyndelsen flittigt med koldt Vand. Diæse Saar vil buldne og læges

føst, naar de ved Bulbningen har renset sig.

18) Bulbnerende Saar læges af sig selv, naar de holdes nogenlunde rene. For at fremstunde Lægningen og holde Fluor borte, kan man pensle dem 2—3 Gange daglig med Aloetinktur, der tilberedes ved at opløse 15 Gram Aloe i 1/2 Pægl Brandevin.

10. Mod Hævelser og Støb.

19) Sæbespiritüs indguides paa det syge Sted.

20) Bading med et Aftog af Kryderurter.

11. Mod Piphæs, Galle osv. hos Feste.

21) Spanst Fluor Smorelse (Blister).

12. Mod Møl hos Feste.

22) Det syge Sted udvaskes dagligt aldeles rent med grøn Sæbe og lunkent Vand, hvorefter Stedet indsmøres med Rugmelsdejs, hvori er blandet nogle Draaber tyk Terpentinsolie, naar Muffen er meget haardnakket.

13. Øjenvand for Feste og Kvæg ved Øjenbetændelse.

23) Svovlsyret Zinkilte 1/4 Gram
Destilleret Vand 60 —
Laudannin 15 —
jammenblandes og dryppes i det syge Øje.

14. Mod Øverbetændelse.

24) Betændelse i Øveret hæves ved: a) at sætte Øyret paa smal Koft, og b) samtidig vaske enten med Hunkleurt eller med en Bædste, der tilvejebringes ved at komme 2 Potter kogende Vand paa følgende Urter:

Staarne Kevermynteblade,
— Kamillieblomster,
— Bolverleyblomster,
60 Gram af hver Slags.

Urterne, der ikke maa afkoges, sies fra, og der vaskes 3 Gange daglig med Bædsten i lunkent Tilstand. Et Betændelsen haardnakket, bruges Merkurialsalve (men ægte anslaffet gennem en Dyrslæge). Denne maa kun paajmøres paa de Steder af Øveret, der ikke vende mod Laarene da huden dér i saa Fald affoldestes.

25) Øveret bør udmales godt 5 Gange daglig og holdes lunt ved Indguindningen med Fedt eller „Fordelende Salve“.

15. Smorelse mod brændt Støbe, sprukne Batter o. dsl.

26) Vinolie og Kalkvand, lige meget af hvert, sammensættes i en Flaske.

16. Mod Blaamælk hos Røer.

27) Hvis man tror, det er en enkelt Ko, hvorfra den blaa Mælk kommer kan man forsøge at modvirke det ved at give den en Spisestevul Salt og en Haandfuld Bukkeblade paa Foderet Morgen og Aften. Blaa Mælk kan meddele sin Farve til hvid, naar den blandes dermed, og Fejlen maa derfor navnlig modarbejdes ved streng Renlighed med Potter og Mælkekar.

17. Mod Efterbyrdens manglende Afgang hos Kvæg.

28) Pulv. Potaske 75 Gram
— Kollofonium 75 —
— Enebær 100 —
— Entianrod 100 —

blandes og indgives 3 Gange daglig, 3 Spisestevulde hver Gang.

29) Pulv. Potaske 100 Gram
— Enebær 200 —
blandes og indgives som Nr. 28.

Fortegnelse over Markederne i Aaret 1900.

Uffortellere: G. Heste. Kv. Kvæg Kr. Kram.
De indklamrede Tal angive, hoormange Dage Markedet holdes.

Slæbvig.

- Mabenraa**, 27 Febr., 13 Martis Kv. S., 25 April Kv., 2 Maj Kv. S., 16 Juli (3) Kr., 20 Juli, 2, 16 Okt. S. Kv., 25 Okt. (3) Kr., 18 Dec. Kv. S.
- Arnum**, 1 Maj, 2 Okt. Kv. S. Træv.
- Augustenborg**, 21 Maj Kr
- Arnæs**, 20 Juni (2) Kr.
- Bolderødlev**, 1 Maj, 6 Okt. Kr. Kv. S.
- Bredsted**, 28 Febr. (3) Kr., 1 Martis, 18, 25 April, 2, 9 Maj Kv. S., 21 Juni (2) Kr., 5, 12, 19, 26 Okt., 2, 9, 16, 23 Nov. Kv. S., 6 Dec. (2) Kr.
- Broager**, 22 Maj (2) Kr. (1) Kv. S., 3 Nov. (2) Kr. (1) Kv. S.
- Bromølle**, 8 Juni Kv. S.
- Dhunebed** paa Als, 29 Juni Kv. S.
- Egernsørde**, 26 Febr (3) Kr. (1) Kv. S., 30 April Kv. S., 18 Juni (3) Kr. (1) Kv. S., 1 Okt. (3) Kr. (1) Kv. S.
- Egebaek**, 8 Maj, 1 Okt. Kv. S.
- Fjolde**, 18. April, 13. Septbr. Kr. Kv. S.
- Glensborg**, 12 Febr., 20 Martis Kv. S., 25 Martis (4) Kr., 6, 14, 20, 27 April 4, 11, 18, 25 Maj, 14 Juli, 11 Sept. Kv. S., 14 Okt. (4) Kr., 22 (2), 25 Okt., 1, 8 Nov. Kv. S.
- Frederikshab**, 25 Maj, 24 Juli (2) Kr. (1) Kv. S., 14 Sept. Kr., 2 Okt. Kr. Kv. S., 5 Okt. S.
- Garding**, 15 Febr. (3) Kr., 6 Martis Kv. S., 21 Juni (3) Kr., 18 Sept., 16, 23, 30 Okt., 6 Nov. Kv. S.
- Graasten**, 17 Maj, 4 Okt. Kv. S.
- Gram**, 9 Maj, 20 Okt. Kv. S. Træv.
- Haderslev**, 8 Jan., 26 Febr., 5, 12, 19, 26 Martis, 2, 17 April Kv. S., 23 April (3) Kr. (1) S. Kv., 20 April, 7, 14, 21, 28 Maj, 5, 11, 18 Juni Kv. S., 26 Juli (3) Kr. Hfl., 17 Sept. Kv. S., 24 Sept. (3) Kr. (1) Kv. S., 1, 8, 15, 22, 29 Okt., 5, 12 Nov. Kv. S.
- Hanved**, 1 Maj, 29 Sept. Kr. Kv. S.
- Hellebad**, 28 April 10 Okt. Kv. S.
- Højer**, 3 Maj, 18, 25 Okt. Kv. S. Træv.
- Hulum**, hver Torsdag fra 1. Udd. til Hønsd. (hvis Jestedag, da Onsdag forud) Kv. S., hver Onsdag fra Hønsdag til 1. Udd. (hvis Helligdag da Torsdag derefter) Kv. S., hver Tirsdag fra 26 Juni til 27 Nov. Jaar, endelbete 6. Jan. 2 April Kv. S., 14 Juni (4) Kr. Uld, 25 Juni, 17 Sept. Kv. S., 27 Sept. (4) Kr., 17 (2), 24 (2) 31. Okt. (2), 7. (2), 14 (2) Nov. Kv. S., 20 Nov. Kv. S. Jaar.
- Nelø**, 24 April, 21 Okt. Kv. S. Hest. Træv. Husflidr.
- Nappel**, 16 Martis Kv. S., 2 Maj (2), 17 Okt. (2) Kr.
- Narby** (Egernf.), 18 April, 10 Okt. Kv. S.
- Nilslev**, 17 April, 10 Sept. Kv. S.
- Nrup**, 22 Okt. Kv. S.
- Ranghorn**, 29 April Kr. Kv. S., 19 Aug. (2) Kr., 20 Aug. Kv. S.
- Rael**, 27 Febr., 6, 13, 20, 27 Martis, 3, 10, 17, 24 April, 1, 8, 15 Maj Kv. S., 21 Maj (3) Kr. (2) Kv. S., 29 Maj, 5, 12, 19, 26 Juni, 3, 10, 17, 24 Juli, 27 Aug., 10 Sept. Kv. S., 4 Okt. (3) Kr. (1) Kv. S., 8, 16, 22, 29 Okt., 6, 12, 19, 26 Nov., 8, 10, 17, 24 Dec. Kv. S.
- Røgum (Øster)**, 4 Maj, 12 Okt. Kv. S.
- Røgumkloster**, 13, 27 Martis Kv. S., 25 April (3) Kr., 26 April, 2 Maj, 15 Juni, 18 Juli Kv. S., 15 Aug. (2) Kr., 16 Aug., 3 Okt. Kv. S.
- Rydsborg**, 26 Juni (2) Kr. (1) Kv. S., 25 Sept. (2) Kr.
- Nieblum**, 1 Martis (2) Kv. S.
- Niebel**, 29 Jan. (3) Kr. (1) Kv. S., 30 April, 7 Maj, 18 Juni Kv. S., 20 Juni Kr., 15 Okt., 5 Nov. Kv. S.
- Nordsborg**, 9 Febr. Kv. S., 7 Maj (2) Kr., 8 Maj Kv. S., 18 Sept. (2) Kr., 31 Okt. Kv. S.

Olbenswort, 10 Juli, 14 Aug., 11 Sept. 9 Okt.
Rabsted, 17 April, 8 Okt. Kv. S.
Rødning, 30 April, 18 Sept. Kv. S.
Sattrup, 30 April, 15 Sept. Kv. S.
Sklafund, 10 April, 20 Sept. Kv. S.
Slobbh (Sønderborg Amt), 26 Sept. Kv. S.
Sfjærbaek, 25 April, 17 Okt. Kv. S. Træ.
Sleebj. 9 Jan. Kv. S., 18 Febr. (10) Kr., 14 Marts, 3, 17, 24 April, 1, 8 Maj Kv. S., 1 Sept (8) Kr., 5 Sept. (2), 19, 26 Okt. 2 Nov. Kv. S.
Steinberg, 6 April, 12 Okt. Kv. S.
Sbavsted, 18 Sept. Kr. Kv. S.
Silderstapel, 24 April (2), 5 Okt. (2) Kr. Kv. S.
Sønderborg, 15, 22 Marts Kv. S., 5 April Kr. Kv. S., 23 Maj Kv. S., 18 Juli, 1 Okt. (2) Kr., 19 Okt. Kv. S.
Sønderbrarup, 26 April Kv. S., 30 Juli (3) Kr. (2) Kv. S., 15 Okt. Kv. S.
Tingleb, 4 April, 23 Aug. Kv. S.
Tofstund, 26 April, 31 Okt. Kv. S. Træ. Rehabil. Huskiddo.
Tønder hver Fred. (i den stille Uge Verb.) fra 2 Marts til 1 Juni og fra 6 Jull til 14 Dec. Kv. S. endvidere 12 Jan. Kv. S., 6 Juni (4) Kr. Ud, 7 Aug., 4, 25 Sept., Kv. S., 1 Okt. (3) Kr. Humle.
Treja, 2 Maj Kv. S.
Tønning, 27 Maj (4) Kr., 27 Juni, 4, 11, 18, 25 Jull, 1, 8, 15 Aug. Kv. S., 17 Aug. Kr. Kv. S., 22, 29 Aug., 5, 12 Sept. Kv. S., 13 Sept. Ungko. S., 19, 26 Sept., 3, 10, 15, 17, 22, 24 Okt. Kv. S., 28 Okt. (2) Kr., 29, 31 Okt. S., 7, 14 Nov. Kv. S.
Ulserup, 3 April, 26 Okt. Kv. S.
Uhl paa Jor, 2 Maj (4), 18 Okt. (4) Kr. 18 Okt. Kv. S.

Søften og Launborg.

Altona, 2 April (3), 25 Juni (3), 10 Sept. (3), 10 Dec. (17) Kr. Høle Mart igjennem hver Mandag og Onsdag Kvaegmarkelb.
Barmstedt, 2 April, 13 Juni, 15 Aug., 30 Okt. Kr. Kv. S.
Bramstedt, 25 April (2) Kr. Kv., 26 Okt. (2) Kr. Kv. S.
Elmhjørn, 8 Marts Kr. S., 18 Juni Kr., 1 Okt. Kr., 1 Nov. Kr. Kv
Gliksstadt, 13 Maj (3), 15 Jull (3), 21 Okt. (3) Kr.
Hademarschen, 21 April Kv. S., 22 Okt. (2) Kr. Kv. S.
Hølge, 20 Marts (2) Kr. (1) S., 25 April 2 Maj Kv. 10 Jull 2) S., 11 Jull Kr., 27 Sept. Kv., 29 Dec. S.
Hønstedt, 24 April, 19 Sept., 6 Dec. Kr. Kv. S.
Høhøwstedt, 6 April Kr. Kv. S., 29 Aug. S., 17 Okt. Kr. Kv. S.
Hørst, 19 April, 16 Okt. Kr. Kv. S.
Jæhoe, 15 Marts S., 25 Marts (4) Kr., 17 April Kv., 1 Sept. S., 7 Sept. Kv., 9 Sept. (4) Kr., 26 Okt. Kv.
Kellinghusen 9 Maj Kr. Kv. S., 22 Juni, 1 Aug. S., 8 Aug. Kr.
Kiel 6 Jan. (13), 4 Marts (4) Kr., 7 Marts S., 26 April Kv., 1 Jull (4) Kr., 4 Jull S., 19, 26 Juli, 2, 9, 16, 23, 30 Aug., 6, 13, 20, 27 Sept., 4 Okt. Kv., 7 Okt. (4) Kr., 10 Okt. S., 11, 18, 25 Okt., 1, 8, 15 Nov. Kv.
Krempe 21 Marts (3), 17 Okt. (3) Kr. Kv. S.
Launborg 19 April (2), 4 Okt. (2) Kr. Kv. S., 7 Decbr. Svin. Den sidste Fredag i hver Maaned Svinemarkelb.
Lunden 4 April (2) Kr., 4 April Kv. S., 4 Okt. (2) Kr., 4 Okt. Kv. S.
Litjenburg 20 Marts Kr. Kv. S., 23 April Kv., 23 Juli Kr. S., 1 Nov. Kr. Kv.
Marne 27 April (2) Kr. (1) Kv., 2, 9, 16 Maj Kv., 9 Okt. (2) Kr. Kv., 17, 24, 31 Okt., 7 Nov. Kv., 28 Dec. S.
Weldorf 26 Marts (2) Kr., 26 Marts S., 6, 20, 27 April, 4, 11, 18, 25 Maj Kv., 17 Sept. (2) Kr., 17 Sept. S., 5, 12, 19, 26 Okt., 2, 9, 16, 23 Nov. Kv.
St. Michaelidonn 1, 8 Maj Kv., 15 Maj Kr. Kv., 15, 18, 25 Okt. Kv.
Wään 10 Jan., 14 Febr., 14 Marts, 11 April Svin, 25 April Kv., 9 Maj 13 Juni Svin, 20 Juni Kr. Kv., 11 Jull 8 Aug., 12 Sept., 10 Okt Svin, 17 Okt. Kv., 6 Nov. (3) Kr., 14 Nov. Svin, 12 Dec. Svin.

Neuenbrod, 28 Juli S.
Neumünster, 3 Maj (2) Kr., 3 Maj Kv. S., 21 Aug. (2) Kr., 21 Aug. Kv. S.,
 20 Okt. (2) Kr., 20 Okt. S. Ofser.
Neustadt, 22 Febr. (2), 11 Juni Kr., 24 Sept. Kv. S., 29 Okt. (3) Kr.
Noetof, 20 April, 14 Nov. Kr. Kv. S.
Nordenburg, 19 Febr. Kr. S. Kloster., 24 April Kv., 13 Juli. Kr. S., 9
 Nov. Kv.
Olbedsøe, 6 April, 22 Juni, 28 Sept. Kr. Kv. S.
Ottensen, 25 Juni, 20 Aug. Kr. Kv.
Pinneberg, 3 April, 22 Okt. Kr.
Plön, 12 Martz, 18 Juni, 3 Sept. Kr. S., 5 Nov. (2) Kr., 6 Nov. Kv. S.
Breek, 19 Febr. Kr. Kv. S., 26 Martz Kv. S., 29 Maj Kr. Kv. S., 15 Okt. Kv. S.
Reudsborg, 10 Jan. S., 11 Martz (5) Kr., 13 Martz, 1 Maj Kv. S., 24 Juni
 (5) Kr., 26 Juni Kv. S., 23 Sept. (5) Kr., 26 Sept., 24 Okt. Kv. S.
Segeberg, 8 Febr. S., 6 Maj (2), 23 Aug. (2), 1 Nov. (2) Kr. Kv. S.
Uetersen, 20 April Kr. Kv. S., 8 Juni, 26 Juli Kr., 19 Okt. Kr. Kv.
Wandsbeck, 4, 11, 18, 25 Jan., 1, 6, 15, 22 Febr., 1, 8, 15, 22, 29 Martz,
 5, 11, 19 April Kv. S., 23 April Kr. Kv. S., 26 April, 3, 10, 17, 23 31 Maj, 7
 Juni. Kv. S., 11 Juni Kr. Kv. S., 14, 21, 28 Juni, 5, 12, 19, 26 Juli, 2,
 9, 16, 23 Aug. Kv. S., 27 Aug. Kr. Kv. S., 30 Aug., 6, 13, 20, 27 Sept., 4, 11
 Okt. Kv. S., 15 Okt. Kr. Kv. S., 18, 25 Okt. 1, 8, 15, 22, 29 Nov., 6, 13,
 20, 27 Dec. Kv. S.
Wedel, 13 Febr. Kr., 14 April Kr. Kv., 8 Mj. S., 26 Okt. Kr. Ofser. hør.
Wilster, 4 Jan. S., 26 April Kv. S., 30 Juli S. 24 Aug. (8) Kr., 17, 24, 31 Okt. Kv.

Sjælland, Møen, Samsø og Bornholm.

Alakirkeby, 6 April, 5 Okt. S. Kv. og andre Kreat.
Ålensø, 15 Maj, 18 Sept. Kreat., Kvistredstaber og hvad Bonden behøver
 til sin Aolings Drift.
Farum, 7 April, 13 Okt. S. Kv.
Falkø, 29 Martz, 27 Okt. Kreat.
Frederiksborg eller **Sillerød**, Torvedag hver Mandag og Torsdag; første
 og tredje Onsdag i hver Maaaned Torvedag med levende og slagtede Krea-
 turer. 6. Martz S.; 4 Maj S. Kv.; 23 Juni, 2 Nov. Kreat.
Frederikshavn, Torvedag hver Mandag og Torsdag; anden Onsdag i hver
 Maaaned Torvedag med levende Kreat. 31 Jan., 28 Febr., 31 Martz S. R.;
 25 April S.; 14 Juli, 20 Oktbr., 6. Decbr. S. Kv.
Frederiksbærk, 3 Febr., 3 April, 5 Juli, 1 Sept., 3 Dec. S. Kv.
Fuglebjerget, 3 April, 5 Okt. Kreaturer, Landprodukter, landlige Fabrikata
 og Kvistredstaber.
Græsted, 19 April, 11 Okt. S. Kv., Landbrugsgjenstande og Husflidsprodukter.
Haarlev Jærnbanest., 15 Martz, 18 Okt. S. Kreat.
Hadslev Jærnbanest., 22 Martz, 9 Maj, 14 Sept., 5. Nov. Kreat.
Helsingør, 10 Jan., 11 April, 13 Juni, 10 Okt. Kreat. o. Landbrugsgjenstande.
Helsingør, Torvedag hver Onsdag og Torsdag. 24 Febr., 17 April, 23 Juni,
 22. Okt. Kreat.
Sillerød, se Frederiksborg.
Solbæk, Torvedag hver Onsdag og Torsdag; første Tirsdag i hver Maa-
 ned Torvedag med lev. Kreaturer (i Tilfælde af Helligdag den næste Tir-
 dag). 14, 28 Martz, 11 April S. Kv.; 14 Juni S. Kv. og Stobov.; 19
 Okt. Kv.; 20 Nov. Kreat.
Svalbs Jærnbanest., 7 Martz, 8 Maj, 5 Sept., 14. Nov. Kreat.
Sørholm, 18 April, 29 Okt. S. Kv., Landbrugs- og Husflidsprodukter.
Thynderup Jærnbanest., 2 April, 8 Okt. S. Kv.
Kallundborg, Torvedag hver Tirsdag og Torsdag. Anden Tirsdag i hver
 Maaaned med Kreat. 3 Martz og Juni jærlig Heste. 14 til 16 Juni Ud.
Rjøbenhavn, Torvedage Mandag og Torsdag med Slagtekvæg, samt On-
 dag og Torsdag med S. Levete. 17 Martz, 16 Juni, 1 Sept., 3 Nov. S.
Rjøge, Torvedag hver Onsdag og Torsdag, første Onsdag i hver Maaaned
 med lev. Kreat. 14., 28. Martz, 11. April S. Kv.; 19 Maj S. Kreat. og
 Landbr.; 30 Juli, 20 Sept., 31 Okt. Kreat.
Rorsdr., Torvedag hver Mandag og Torsdag. 1 Martz, 12 Juni, 3 Nov. S. Kv.

Mølsløbing, anden Onsdag i hver Maaned med Kreat. ; 7 Juni $\text{\textcircled{H}}$. ; 9 Okt. $\text{\textcircled{H}}$. $\text{\textcircled{K}}$.
Næstved, Torvedag hver Onsdag og Lørdag. Trede Onsdag i hver Maaned $\text{\textcircled{H}}$. $\text{\textcircled{K}}$. Kreat.

Nærstø, anden Tirsdag i hver Maaned $\text{\textcircled{H}}$. $\text{\textcircled{K}}$. $\text{\textcircled{F}}$. Svin.

Ringsled, Torvedag hver Onsdag og Lørdag; første Tirsdag i hver Maaned, eller, naar denne er Helligdag eller Grundlovsdagen, den næstfølgende Tirsdag, Torvedag med levende Kreat. 13, 27 Marts, 10. April, 23 Maj $\text{\textcircled{H}}$. $\text{\textcircled{K}}$. ; 25. Juni, 22. Sept. Kreat. ; 22 Okt. $\text{\textcircled{H}}$. $\text{\textcircled{K}}$. ; 19 Nov. $\text{\textcircled{K}}$.

Roskilde, Torvedag hver Onsdag og Lørdag; anden Onsdag i hver Maaned Torvedag med lev. Kreat. 2, 16 Marts, 6 April $\text{\textcircled{H}}$. $\text{\textcircled{K}}$. ; 16 Maj Kreat. , 24 Juli $\text{\textcircled{H}}$. $\text{\textcircled{K}}$. ; 19 Sept., 2 Nov. Kreat.

Ruds-vedbø, 4 April, 4 Okt. Kreat.

Rønne, Torvedag hver Onsdag og Lørdag.

Silkeborg, 9 Marts, 3 Okt. Kreat.

Sjælfhøj, Torvedag hver Fred. 14 Febr., 2, 29 Marts, 17 April $\text{\textcircled{H}}$. $\text{\textcircled{K}}$. ; 22 Maj $\text{\textcircled{H}}$. $\text{\textcircled{K}}$. og Landmandens Husflidsprodukter; 22, 23 Juni Kreat. ; 21. Sept. $\text{\textcircled{H}}$. $\text{\textcircled{K}}$. Frugt; 25 Okt., 15. Nov., 15. Dec. $\text{\textcircled{H}}$. $\text{\textcircled{K}}$.

Singelse, første Onsdag i hver Maaned, eller, naar denne er Helligdag, den næstf. Onsdag, Torvedag med lev. Kreat. 8., 22 Marts, 19 April, 8 Maj, 9, 10 Jull, 4 Okt. 9, 10 Nov. $\text{\textcircled{H}}$. $\text{\textcircled{K}}$.

Sjængerub, 10 April, 17. Maj, 15. Juni Kreat. ; 28. Nov. $\text{\textcircled{H}}$. $\text{\textcircled{K}}$.

Sorsø, 12 Sept., 10 Okt., 14 Nov., 12 Dec. Torvedag med $\text{\textcircled{H}}$. $\text{\textcircled{K}}$. Kreat. ; 9, 23 Marts, 2 April, 16 Maj $\text{\textcircled{H}}$. $\text{\textcircled{K}}$. ; 29. Juni Kreat. ; 26 Sept. $\text{\textcircled{H}}$. $\text{\textcircled{K}}$. ; 6 Nov. Kreat.

Stige, Torvedag hver Onsdag og Lørdag. 26 Marts, 12, 13. Okt. $\text{\textcircled{H}}$. $\text{\textcircled{K}}$.

Storeheddinge, 6, 20 Marts, 8. April $\text{\textcircled{H}}$. $\text{\textcircled{K}}$. ; 18 Maj, 13 Okt. $\text{\textcircled{H}}$.

Tranebjerg p. Samsø, 29 Marts, 4 Okt. Kreat.

Tude, 20 Sept. Gaafemarked

Uggerløse Kro, 24 April, 8 Nov. $\text{\textcircled{H}}$. $\text{\textcircled{K}}$.

Vefstø, 27 April, 5 Nov. $\text{\textcircled{H}}$. $\text{\textcircled{K}}$.

Vordingborg, Torvedag hver Onsdag og Lørdag. 6 Marts, 3 April, 29 Maj $\text{\textcircled{H}}$. $\text{\textcircled{K}}$. ; 3 Jull Kreat. ; 21 Sept. $\text{\textcircled{H}}$. særlig Afkommarfed for halv-aarige og etaarige samt to- og treaarige; 19 Okt. $\text{\textcircled{H}}$. $\text{\textcircled{K}}$. ; 16. Nov. Kreat.

Holland og Falster.

Marlbo, Torvedag hver Onsdag og Lørdag. 6, 20. Marts, 3. April og 13 Juni Heste og Kvæg; 30. Okt Heste.

Malkøb, hver Tirsdag Torvedag med lev. Kreat. 1., 15, 29 Marts, 2. og 23. Okt. samt 6. Nov. Heste, Kvæg, Svin Gjæs og andet Fjerkræ samt Fjedvarer.

Mølsløbing, Torvedag hver Onsdag og Lørdag. 27 April, 19. Juli, 6. Okt. og 9. Nov. Heste og Kvæg.

Nysted, 21. Marts, 5 April og 20 Sept. Heste og Kvæg; 2. Nov. Heste.

Rødby, hver Lørdag Torvedag med alle Slags Landbrugsprodukter undtagen Heste og Hornkvæg. 27. Febr. og 10 April Heste og Kvæg; 2. Juli og 20. Okt. Kreaturer; 13. Nov. Heste og Kvæg.

Sælkjøbing, Torvedag hver Lørdag. 13 og 27. Marts Heste og Kvæg; 9. Juli og 1. Okt. Kreaturer; 7. Nov. Heste og Kvæg.

Stubbekjøbing, Torvedag hver Tirsdag og Fredag. 26. Juni og 29. Okt. Heste og Kvæg.

Fyn, Langeland og Vro.

Odense Amt.

Marup, 24. Febr. og 24. April Heste og Kvæg; 27. Okt. Heste, Kvæg og Faar.

Næstved, Torvedag hver Onsdag og Lørdag. første Onsdag i hver Maaned med lev. Kreaturer. 5. Marts, 9 April, 11. Maj, 22. Juni og 19. Sept. Heste og Kvæg; 5. Nov. Heste, Kvæg og Faar.

Rogense, Torvedag hver Lørdag. første Lørdag i hver Maaned, eller, naar denne er en Helligdag, den anden Lørdag, med lev. Kreaturer. 19. Febr. Heste; 15. og 27 Marts samt 8 Maj Heste og Kvæg; 5 Juli Heste, 25. Sept. Heste og Kvæg. 6. Nov. Kvæg og Faar, 18. Dec. Kreaturer.

Glamøbjerg, 17. April Heste og Kvæg, 5. Okt. Heste, Kvæg og Faar.
Kapperdrup, 11. Okt. Heste, Kvæg og Faar.
Rjørteminde, Torvedag hver Onsdag og Lørdag, første Onsdag i hver Maaaned med lev. Kreaturer. 9. Martis Heste, 24. Martis Heste og Kvæg, 11. Juni Heste, 13. Okt. Heste, Kvæg og Faar, 21. Nov. Heste og Kvæg.
Middelfart, Torvedag hver Tirsdag og Fredag, første Tirsdag i hver Maaaned med lev. Kreaturer. 21. Febr., 16. Martis, 6. og 18. April, 10. Juli og 20. Sept. Heste og Kvæg, 1. Nov. Kvæg og Faar.
Odense, Torvedag hver Mandag, Onsdag og Lørdag, hver Mandag Marfeb med Kreaturer (eller, huls Helligdag, den paafølgende Onsdag). 26. Febr. Heste, 8., 20. Martis, 3. April, 9. Maj og 11. Juli (St. Knud) Heste og Kvæg, 3. Okt. og 7. Nov. Heste, Kvæg og Faar, 19. Dec. Kreaturer.
Slamby, 19. April Heste og Kvæg.

Svendborg Amt.

Brobyhøjt, 2. April Heste og Kvæg, 17. Okt. Kvæg og Faar.
Egeflod, 13. Sept. Heste og Kvæg.
Faaborg, Torvedag hver Tirsdag, Torsdag og Lørdag, anden Tirsdag i hver Maaaned, undtagen Juni, Juli og Aug., med lev. Kreaturer. 16. Febr. Heste, 13. og 31. Martis Heste og Kvæg, 16. Juni Heste, 2. Okt. Kvæg og Faar, 3. Nov. Heste, Kvæg og Faar.
Sesfælager, 20. April Heste og Kvæg, 22. Okt. Heste, Kvæg og Faar.
Marstal, Torvedag hver Tirsdag og Fredag, 25. Maj og 28. Sept. Kreat.
Niuborg, Torvedag hver Onsdag og Lørdag, første, tredje og i indtræffende Tilfælde tillige femte Lørdag i hver Maaaned fra 1. Okt. til 1. Maj med lev. Kreaturer. 17. og 30. Martis Heste og Kvæg, 4. Juli Heste, 12. Okt. Heste, Kvæg og Faar, 9. Nov. Kvæg og Faar.
Ringe, 7. April og 31. Maj Heste og Kvæg, 8. Nov. Kvæg og Faar.
Rudkjøbing, Torvedag hver Tirsdag og Lørdag, 6. April Heste og Kvæg, 16. Juni Heste, 10. Nov. Heste, Kvæg og Faar.
Svendborg, Torvedag hver Onsdag og Lørdag, anden og fjerde Onsdag i hver Maaaned med levende Kreaturer. 7. Martis Heste, 21. Martis, 4. April, 16. Maj og 18. Juli Heste og Kv., 10. Okt. og 2. Nov. Heste, Kvæg og Faar, 22. Nov. Heste og Kvæg.
Grøskløbing, Torvedag hver Onsdag og Lørdag, anden Tirsdag i hver Maaaned Torvedag med lev. Kreaturer. 23. Martis og 19. Juli Heste og Kvæg, 4. Okt. Heste, Kvæg og Faar.

Fjlland.

Fjorring Amt.

Malbæk, 2. Okt. Kreaturer.
Hegersted, 26. Sept. Kvæg og Faar.
Bløkhøns, 16. Martis Heste og Kvæg.
Flaumskjold, 10. April Kreaturer, 11. Sept. og 7. Nov. Kvæg og Faar.
Frederikshavn, Torvedag hver Onsdag og Lørdag, fra Okt. til Jul hver Lørdag med lev. Kreaturer. 18. April Kreaturer, 25. Sept. Kvæg, Faar og Heste, 24. Okt. Kvæg og Faar.
Skallerup, 5. April Heste og Kvæg, 26. April Kreaturer, 1. og 2. Juni Heste, . og 25. Okt. samt 15. Nov. Kvæg og Faar.
Fjorring, Torvedag hver Lørdag, i Nov. og Dec. tillige hver Onsdag, anden Lørdag i Martis, April, Maj og Juni samt hver Lørdag fra Okt. til Jul med lev. Kreaturer. 6. Febr. Heste, 17. og 31. Martis Heste og Kvæg, 30. Maj og 23. Juni Heste, 22. Sept. og 13. Okt. Kvæg og Faar.
Fjeldmark, 27. Sept. Kvæg og Faar.
Væso, 7. April Kreaturer, 9. Sept. Kvæg og Faar.
Løkken, 11. April Kreaturer, 6. Okt. Kvæg og Faar.
Løkkenøvej Kro, 20. Sept. Kvæg og Faar.
Sindal, 30. April Kreaturer, 21. Sept. og 16. Okt. Kvæg og Faar.
Strøm, 14. Sept. Heste, Kvæg og Faar.
Sæby, Torvedag hver Lørdag, 3. April Heste og Kvæg, 19. Sept. og 9. Okt. Kv. og Faar.
Thise, 19. April Kreaturer.

Lversted, 16. Sept. Kvæg og Faar.

Vester-Grøndersted, første Mandag i Sept. Marled med Heste, Kvæg og Faar, anden Mandag i de øvrige elleve Maanedes Marled med Kreaturer
Øster-Svendstrup, 6. April Kreaturer, 29. Juni Heste.
Øster-Vraa, 2. April og 6. Okt. Kreaturer.

Malsborg Amt.

Nashbro, 4. April Kreaturer, 13. Sept. Kvæg, Faar og Heste.

Malsborg, Torvedag hver Onsdag og Lørdag. Hver Tirsdag Marled med lev. Hornkvæg, Faar og Svin (naar Selligd., da Sognebagen derefter). 8. Febr. og 20. Marts Heste, 18. Sept. og 17. Okt. Kvæg og Faar. 12. Dec. Heste og Kvæg.

Mars, 13. Febr. og 6. Apr. Kreaturer, 5. Sept., 1. Okt. og 7. Nov. Kv. og F.

Halsund, 4. Apr. og 7. Maj Kreaturer, 5. Sept. H., Kv. og F., 3. Okt. Kv. og F.

Hals, 24. Septbr. Kv. og F.

Halsund, 9. Maj Kreaturer, 6. Okt. Kv. og F.

Løgstør, Torvedag hver Lørdag, sidste Tirsdag i hver Maaned Torvedag med lev. Kreaturer. 1. April Kreaturer, 18. Juli, 16. Sept., 15. Okt. og 19. Nov. Kv. og F.

Nibe, Torvedag hver Mandag og Fredag, anden og tredje Mandag i hver Maaned med lev. Kreaturer. 10. Marts H. og Kv., 25. April Kreaturer, 10. Sept. Kv., F. og H., 2. Okt. og 6. Nov. Kv. og F.

Nørre Sundby, Torvedag hver Onsdag og Lørdag, hver Tirsdag fra Okt. til Fastelavn Torvedag med Kreaturer. 7. Febr. og 19. Marts H. og Kv., 21. April Kreaturer, 5. og 16. Okt. Kv. og F.

Skarbojng, 18. Jan., 14. Febr. og 15. Marts H. og Kv., 9. April og 17. Maj Kreaturer, 14. Juni og 4. Juli H. Kv., 19. Sept., 18. Okt., 8. Nov. og 6. Dec. Kv. og F.

Ulfstrup (Hornum Station), 17. Jan. Kreaturer, 12. Marts H. og Kv., 2. Juli Kv. og H., 17. Sept. og 3. Dec. Kv. og F.

Vester Hæsling, 30. Marts Kreaturer, 12. Sept. Kv. og F.

Thisted Amt.

Vjergetø Kro, 2. April Kreaturer, 26. Sept. Kv., F. og H.

Vjerretøstøb, 9. Marts H. og Kv., 19. Juli Kv. og F., 10. Okt. H. Kv. og F.

Purub, 9. Febr. H. og Kv., 6. Juni H., 5. Sept. H., Kv. og F.

Dvildbjerg, 17. April Kreaturer, 1. Okt. Kv. og F.

Roldbø, 20. April Kreaturer, 27. Sept. Kv., F. og H.

Nykjøbing, Torvedag hver Lørdag, hver anden Lørdag mellem Mikkelssdag og Jul med lev. Kreaturer. 12. Febr. H. og Kv., 13. Marts H., 23. April Kreaturer, 8. Juni H., 21. Juli og 22. Sept., H. Kv. og F., 12. Okt. Kv., F. og H.

Thisted, Torvedag hver Onsdag og Lørdag. 10. Febr. og 12. Marts H., 11. April og 7. Maj Kreaturer. 7. Juni H. og Uld, 5. Sept. H., Kv. o. F., 28. Sept. Kv., F. o. H., 15. Okt. Kv., F. o. Uld (forhen store Onsdag).

Vilsund, 10. April Kreaturer, 20. Juli Kv. o. F.

Vilslø, 30. Juni H.

Viborg Amt.

Malestrup, 21. Marts H. o. Kv., 19. April Kreaturer, 13. Sept. Kv., F. o. H., 21. Nov. Kv. o. F.

Mind, 1. Maj Kreaturer, 21. Sept. Kv. o. F.

Vjerringbro, første Lørdag i hver Maaned i Juli dog Mand. 9. Juli Kreat. Kjellerup, 4. April, 7. Maj Kreaturer, 26. Sept., 18. Okt. Kv. o. F.

Rnudstrup, 28. Juni Kreaturer.

Selde, 18. April Kreaturer, 20. Sept. Kv. o. F.

Selsø, 6. April Kreaturer, 22. Sept. Kv. o. F.

Silbe, Torvedag hver Tirsdag og Fredag. 1. Jan., 13. Febr., 14. Marts H. o. Kv., 21. April, 10. Maj Kreaturer. 9. Juni H., 23. og 24. Juli, 8. Sept. H., Kv. o. F., 1. Okt. Kv., F. o. H., 16. Nov. Kv. o. F.

Stoholm, 15. Maj Kreaturer, 18. Sept. Kv. o. F.

Ulstrup Station, 16. Maj Kreaturer, 18. Sept. Kv. o. F.
Ølborg, Torvedag hver Onsdag og Lørdag, sidste Lørdag i hver Maaned
og fra Middelstid til Jul hver Lørdag med lev. Kreaturer. 4. Jan. F.,
14. Febr. F. o. Kv., 22. Martz, 7. og 28. April og 26. Maj Kreaturer,
23. Juni (Snapstingsmarked) F. o. Kv., 24., 25. Sept. (Løstemarked) Kv.,
F. o. F., 20. Okt., 21. Nov. Kv. o. F., 22. Dec. F. o. Kv.

Nanders Amt.

Millingaabro, 23. Febr., 6. April F. o. Kv., 4. Mai Kreat., 20. Jull og
4. Sept. Kv. o. F., 12. Okt. Kv. F. o. F.
Gbelstoft, 13. Febr., 22. Martz, 27. Juni F. o. Kv., 19. Sept. Kv. o. F.
Gjerleb, 30. April Kreat., 6. Okt. Kv. o. F.
Gleddborg, 17. April Kreat., 27. Sept. Kv., F. o. F.
Grenaa, Torvedag hver Lørdag. 21. Martz, 5. Juli F. o. Kv., 28. Sept.
6. Nov. Kv. o. F.
Sabndal, 26. April Kreat., 26. Juli, 28. Sept., 22. Nov. Kv. o. F.
Sobro, Torvedag hver Fredag. 19. Jan. F. o. Kv., 15. Febr. Kreat., 16.
Martz F. o. Kv., 11. April, 18. Maj Kreat., 15. Juni, 5. Juli F. Kv.,
10. Aug. Kv. o. F., 20., 21. Sept. F. o. Kv., 19. Okt., 9. Nov. Kv.
o. F., 7. Dec. Kv., F. o. F.
Rollnd, 14. Febr. F. o. Kv., 28. Martz, 8. Maj, 21. Juni Kreat., 18.
Juli F. o. F., 12. Sept. Kreat., 14. Nov. Kv. o. F., 20. Dec. Kreat.
Martager, Torvedag første og tredje Lørdag i hver Maaned med Kreat.
7. Martz, 10. Juli Kreat., 4. Okt., 7. Nov. Kv. o. F.
Mørke, 18. Maj Kreat., 15. Okt. Kv. o. F.
Mimstofte, 15. Febr. F. o. Kv., 17. Okt. Kv. o. F.
Ny-Søgtien, første Onsdag i hver Maaned Kreat.
Nanders, Torvedag hver Onsd. og Lørd., sidste Dag med lev. Kreat., 5., 6.
Jan., 16., 17. Febr., 3., 10., 24., 31. Martz, F.; 5. Maj Kreat., 15.,
19. Juni Ulb. 6. og 7. Jull F., 6. og 7. Sept. F., Kv. o. F., 29. Sept.
Kv., F. o. F., 27. Okt. Kv., F. o. Ulb., 10. Novb. Kv. o. F., 14. Decb.
F. o. Kv.
Nørde, 28. Martz Kreat., 18. Sept., 21. Novb. Kv. o. F.
Oslebo, 9. Martz, 18. April, 16. Maj Kreat., 26. Okt. Kv. o. F.
Thirstrup, 14. Martz F. o. Kv., 21. Sept. Kv. o. F.
Thorup Wathus, 10. Maj Kreat., 17. Sept. Kv. o. F., 12. Oktb. Kv.
F. o. F.
Trustrup, 9. Maj Kreat., 17. Aug. o. 10. Okt. Kv. o. F.

Marhus Amt.

Marhus, Torved. hver Onsd. og Lørd., den sidste Dag med lev. Kreat. 8.
Jan., 19. 26. Febr., 6., 19., 26. Martz og 2. April F., 17. April, 7. Maj
Kreat., 9. Jull F. o. Kv., 16. Okt. Kv. o. F., 15. Decb. F. o. Kv.
Brædstrup, 5. Maj Kreat., 21. Jull, 19. Oktb. Kv. o. F.
Sadsten, 30. Martz, 24. Apr. Kreat., 3. Septb., 11. Oktb. Kv. o. F.
Sammel, 25. Jan. F. o. Kv., 25. April, 17. Maj Kreat., 27. Jull, 13.
Oktb., 3. Decbr. Kv. o. F.
Sorlønd, Torved. hver Lørd., (1 Fasten dag Onsd.) og hver Lørd., første
og tredje Lørdag i hver Maaned samt hver Lørdag i Oktb., Nov. og Dec.
inbill Jul med lev. Kreat. 10. Jan., 21., 28. Febr., 7., 21., 28. Martz
4. April F., 18. og 30. April Kreat., 18., 14. Juni F. o. Kv., 28. Sept.
og 24. Oktb. Kv. o. F.
Søber Kro, 21. Martz, 30. April, 24. Septbr. Kreat., 20. Okt. Kv. o. F.
Ny Soelbjerg Kro, 23. April Kreat., 22. Oktb. Kv. o. F.
Nørre Suede, 18. April Kreat., 31. Okt. Kv. o. F.
Øbber, 1. Martz og 5. April F. o. Kv., 26. Apr. Kreat., 26. Jull Kv. o. F.
14. Sept. F. o. Kv., 13. Nov. Kv. o. F.
Ny, 15. Maj Kreat., 17. Oktb. Kv. o. F.
Salten, 10. Jull F. o. Kv.
Silleborg, Torved. hver Lørd. 24. Febr., 24. Martz F. o. Kv. 7.
Apr., 8. Maj Kreat. 11. Juni, 11. Jull F. Kv., 27. Sept. Kv. F. o. F.
22. Oktb. Kv. o. F. 22. Novbr., 21. Decb. F. o. Kv.
Slanderborg, Torved. hver Lørd., første Lørd. i hver Maaned samt

alle Tirsdage i Fasten og fra 1. Novb. til Jul med lev. Kreat. 9. Jan. 7., 20, 27 Febr., 6., 20, 27 Martz, 3. April $\text{\textcircled{H}}$., 16. Maj Kreat. 12. Juni, 12. Juli $\text{\textcircled{H}}$ o. $\text{\textcircled{R}}$., 12. Septb., 23. Oktb. $\text{\textcircled{H}}$., $\text{\textcircled{R}}$ o. $\text{\textcircled{F}}$.
Trunst. 9. Maj Kreat. 23. Nov. $\text{\textcircled{R}}$ o. $\text{\textcircled{F}}$.
Tørring. 8. Maj Kreat. 19. Juli, 3. Oktb. $\text{\textcircled{R}}$ o. $\text{\textcircled{F}}$.
Vrøds. 9. Maj Kreat. 19. Septb. $\text{\textcircled{R}}$ o. $\text{\textcircled{F}}$.

Veje Amt.

Brande, 28. Juli, 22. Sept. $\text{\textcircled{R}}$ o. $\text{\textcircled{F}}$.
Fredericia, Torved. hver Mand. og Lørd. 12. Jan. $\text{\textcircled{H}}$., 17. Martz, 7. April $\text{\textcircled{H}}$ o. $\text{\textcircled{R}}$., 2. Maj Kreat., 13. Juli $\text{\textcircled{H}}$ o. $\text{\textcircled{R}}$., 5. Okt., 16. Nov. $\text{\textcircled{R}}$ o. $\text{\textcircled{F}}$.
Olve, 26. Martz, 27. April Kreat., 9. Juni, 7. Sept. $\text{\textcircled{H}}$., $\text{\textcircled{R}}$ o. $\text{\textcircled{F}}$., 20. Okt., 17. Nov. $\text{\textcircled{R}}$ o. $\text{\textcircled{F}}$.
Hornshjld, 28. April Kreat., 26. Sept. $\text{\textcircled{R}}$ o. $\text{\textcircled{F}}$.
Jellinge, 12. Maj Kreat., 25. Sept. $\text{\textcircled{R}}$ o. $\text{\textcircled{F}}$.
Kolding, Torved. hver Tirsd. o. Fred. hver Tirsd. Mar ed med Kreat. (hvis Helligd. næste Sognebag). 3. Jan., 23. Febr., 2., 9., 23., 30. Martz og 6. April $\text{\textcircled{H}}$., 26. April, 5., 19. Maj Kreat., 14. Juli $\text{\textcircled{H}}$ o. $\text{\textcircled{R}}$., 15. Sept. $\text{\textcircled{H}}$., $\text{\textcircled{R}}$ o. $\text{\textcircled{F}}$., 12. Okt. $\text{\textcircled{R}}$., $\text{\textcircled{F}}$ o. $\text{\textcircled{H}}$., 19. Okt., 2., 9. Nov. $\text{\textcircled{R}}$ o. $\text{\textcircled{F}}$.
Randbøl, 26. Apr. Kreat.
Sønder Omme, 2. Apr. Kreat., 22. Okt. $\text{\textcircled{R}}$ o. $\text{\textcircled{F}}$.
Ulbum, 24. April Kreat., 27. Sept. $\text{\textcircled{R}}$., $\text{\textcircled{F}}$ o. $\text{\textcircled{H}}$.
Vejle, Torved. hver Onsd. og Lørd., hver Onsd. fra 1. Nov. indtil Jul samt anden Onsd. i hver Maaned med lev. Kreat. 11. Jan., 22. Febr., 1. 8., 22. 29 Martz, 5. April $\text{\textcircled{H}}$., 19. April, 1. Maj Kreat., 15. Juni $\text{\textcircled{H}}$., $\text{\textcircled{R}}$ o. $\text{\textcircled{F}}$., 29. Sept., 26. Okt. $\text{\textcircled{R}}$ o. $\text{\textcircled{F}}$.

Ringkjøbing Amt.

Bording Station, 29. Okt. $\text{\textcircled{R}}$ o. $\text{\textcircled{F}}$.
Bakmarksbro, 18. April Kreat., 3. Okt. $\text{\textcircled{R}}$ o. $\text{\textcircled{F}}$.
Dalager, 11. April Kreat., 30. Aug. $\text{\textcircled{H}}$., $\text{\textcircled{R}}$ o. $\text{\textcircled{F}}$.
Faderup, 27. April Kreat., 19. Okt. $\text{\textcircled{R}}$ o. $\text{\textcircled{F}}$.
Ferring, 23. Febr., 17. Martz, 10. April, 12. Maj, 29. Juni $\text{\textcircled{H}}$ o. $\text{\textcircled{R}}$., 31. August, 1. Sept. $\text{\textcircled{H}}$., $\text{\textcircled{R}}$ o. $\text{\textcircled{F}}$., 6. Okt. $\text{\textcircled{R}}$ o. $\text{\textcircled{H}}$., 12. Dec. $\text{\textcircled{H}}$., $\text{\textcircled{R}}$ o. $\text{\textcircled{F}}$.
Høstebro, Torved. hver Tirsd. o. Lørd. hver anden Tirsd. fra anden Tirsd. efter Oktobermarkedet indtil Jul med Kreat. 2. Jan. $\text{\textcircled{H}}$ o. $\text{\textcircled{R}}$., 19. Febr. $\text{\textcircled{H}}$., 16. Martz $\text{\textcircled{H}}$ o. $\text{\textcircled{R}}$., 21. April, 5. Maj Kreat., 12. Juni $\text{\textcircled{H}}$ o. $\text{\textcircled{F}}$., 25. Juli $\text{\textcircled{R}}$ o. $\text{\textcircled{F}}$., 10., 11. Sept. samt 4., 5. Okt. $\text{\textcircled{R}}$ o. $\text{\textcircled{H}}$., 17. Nov. $\text{\textcircled{R}}$ o. $\text{\textcircled{F}}$.
Ribå Station, 9. Maj Kreat., 6. Nov. $\text{\textcircled{R}}$ o. $\text{\textcircled{F}}$.
Sembig, Torved. hver Lørd. 17. Febr. $\text{\textcircled{H}}$., 17. April Kreat., 11. Juni $\text{\textcircled{H}}$ o. $\text{\textcircled{F}}$.
27. Aug. $\text{\textcircled{R}}$ o. $\text{\textcircled{F}}$., 2. Okt. $\text{\textcircled{R}}$., $\text{\textcircled{F}}$ o. $\text{\textcircled{H}}$. 16. Nov. $\text{\textcircled{R}}$ o. $\text{\textcircled{F}}$.
Nemme, 28. Aug. $\text{\textcircled{R}}$ o. $\text{\textcircled{F}}$.
Ringkjøbing, Torved. fra Vaaste til Willelsb. Lørd., ellers Onsd. 20. Febr. $\text{\textcircled{H}}$., 26. April Kreat., 13. Juni $\text{\textcircled{H}}$ o. $\text{\textcircled{F}}$., 26. Juli $\text{\textcircled{R}}$ o. $\text{\textcircled{F}}$., 8. Okt. $\text{\textcircled{R}}$., $\text{\textcircled{F}}$ o. $\text{\textcircled{H}}$.
Skjern, 23. Martz, 27. Juli $\text{\textcircled{H}}$.
Struer, 2. Maj Kreat., 3. Nov. $\text{\textcircled{R}}$ o. $\text{\textcircled{F}}$.
Tarm, 30. April Kreat., 12. Sept. $\text{\textcircled{H}}$., $\text{\textcircled{R}}$ o. $\text{\textcircled{F}}$., 9. Okt. $\text{\textcircled{R}}$ o. $\text{\textcircled{F}}$.
Thim, 12. Nov. $\text{\textcircled{R}}$ o. $\text{\textcircled{F}}$.
Viljær, 26. April Kreat., 21. Aug. $\text{\textcircled{H}}$., $\text{\textcircled{R}}$ o. $\text{\textcircled{F}}$., 18. Okt. $\text{\textcircled{R}}$ o. $\text{\textcircled{F}}$.
Videbæk, 20. Juni Kreat., 20. Okt. $\text{\textcircled{R}}$ o. $\text{\textcircled{F}}$.
Vinderup, 1. Maj Kreat. 3. Okt. $\text{\textcircled{R}}$ o. $\text{\textcircled{F}}$.

Ribe Amt.

Malbæk Bløse, 18. April Kreat., 8. Okt. $\text{\textcircled{R}}$ o. $\text{\textcircled{F}}$.
Mødager, 5. Maj Kreat. 20. Nov. $\text{\textcircled{R}}$ o. $\text{\textcircled{F}}$.
Sølle, 14. Sept. $\text{\textcircled{H}}$., $\text{\textcircled{R}}$ o. $\text{\textcircled{F}}$.
Søbjerg, Torved. hver Lørdag. hver Onsdag fra Nystaar til første Onsd. i Juli og fra sidste Onsd. i Okt. til Nystaar (hvis Helligdag den foregaaende Sognebag) Marked med Kreat.
Tolbingbro, 28. April og 16. Maj Kreat., 18. Okt. $\text{\textcircled{R}}$ o. $\text{\textcircled{F}}$.
Grindsted, 18. Juni Kreat., 8. Sept. $\text{\textcircled{R}}$ o. $\text{\textcircled{F}}$.
Høstet, 13. Jan. $\text{\textcircled{H}}$ o. $\text{\textcircled{R}}$., 10. April Kreat., 14. Nov. $\text{\textcircled{R}}$ o. $\text{\textcircled{F}}$.
Ribe, Torved. hver Lørd. 22. Febr., 17. Martz $\text{\textcircled{H}}$ o. $\text{\textcircled{R}}$., 17., 24. April, 1., 8., 15. Maj Kreat., 15. Juni, 31. Juli $\text{\textcircled{H}}$., $\text{\textcircled{R}}$ o. $\text{\textcircled{F}}$., 1. Sept. $\text{\textcircled{R}}$ o. $\text{\textcircled{H}}$., 1. Okt. Jøl, 2., 9., 16., 23., 30. Okt. og 6. Nov. $\text{\textcircled{R}}$ o. $\text{\textcircled{F}}$.

Wamdrup. 7. Maj S. o. Rv., 20. Sept. Rv., F. o. S.
Varde. Lørdag. hver Lørdag. 21. Febr., 16. Marts, S. o. Rv., 27. Marts,
 23. April, 7. Maj Kreat., 14. Juni, 30. Juli, 13., 14. Sept. samt 10.,
 11. Okt. S., Rv. o. F., 21. Nov. Rv. o. F.
Vejen. 25. April Kreat., 20. Juni S. o. Rv., 12. Sept. S., Rv. o. F.
Vorbasse. 7. April Kreat., 1. Aug. Rv. o. F.
Wigod. 21. April Kreat., 24. Okt. Rv. o. F.

Torbedage. Mandag: Hæbertlev, Tønning, Fredericia. Tirsdag: Aabenraa, Husum, Kolding, Esbjerg. Onsdag: Vejle, Aarhus, Randers, Viborg, Aalborg. Torsdag: Husum, Fredericia, Varde. Fredag: Skensborg, Frederikstad, Lønder, Bredsted, Kolding. Lørdag: Aabenraa, Eternsøde, Rendsborg, Esbjerg, Husum, Vejle, Aarhus, Randers, Viborg, Aalborg, Esbjerg.

Porto-Takster.

Et frankeret Brev indtil 16 Gr.: 10 P., til Danmark 20 P.
 — ufrankeret Brev 20 P., — — 40 P.
 — dobbelt Brev fra 16—250 Gr.: frank. 20 P., ufrank. 30 P.
 — frankeret Brev indenfor selve Postdistriktet 5 P.
 Korrespondancekort 5 P., til Danmark 10 P.
 Tryksager indtil 50 Gr.: 3 P., fra 50—100 Gr.: 5 P., fra 100—250 Gr.: 10 P., 250—500 Gr.: 20 P., 500—1000 Gr.: 30 P.
 Tryksager til Udlandet indenfor Verdenspostforeningen 5 P. for hver 50 Gr. Kan forjendes indtil 2 Kilogr.
 Vareprøver indtil 250 Gr.: 10 P.
 Rekommanderede Breve eksklusiv Porto 20 P.
 Postanvisninger indtil 100 M.: 20 P., over 100—200 M.: 30 P., 200—400 M.: 40 P., 400—600 M.: 50 P., 600—800 M.: 60 P.; til Danmark indtil 355 Kr.: 10 P. for hver 20 M., i det Mindste 20 P.
 Postmandater indtil 600 M.: 30 P.
 Pakker indtil 5 Kilogr. (10 Pbd.) ved en Distance af 75 Kilom. (10 Mil) 26 P., over 75 Kilom. 50 P.
 Pengebreve indtil 75 Kilom. (10 Mil) 20 P., ufrank. 30 P., over 75 Kilom. 40 P., ufrank. 50 P.
 Forsikringsgebyr for hver 300 M. eller en Del af 300 M.: 5 P., i det Mindste 10 P.
 Breve indenfor Verdens-Postforeningen: frankerede Breve 20 P. for hver 16 Gr., ufrank. 40 P. for hver 16 Gr.; Korrespondancekort 10 P.; Tryksager, Vareprøver 5 P. for hver 50 Gr.

Telegrammer for hele det tyske Rige:
 For hvert Ord 5 Pfd., dog mindst 50 Pfd. Til Danmark 10 Pfd. for hvert Ord. Udbetalinger per Telegram indtil 400 Mk. den sædvanlige Postanvisningsporto og Taksten for et Telegram.

Portotalst for Danmark.

Breve i selve Danmark indtil 50 Kvint 8 Dre, indenbys 4 Dre.
 Breve til Tyskland og andre Lande indenfor Verdenspostforeningen 20 Dre for hver 3 Kvint (15 Gram).
 Tryksager til Tyskland 5 Dre for hver 10 Kvint.

Vejrspaadomme for 1900

(efter den ellebeaarige Beretelse).

Januar. Varet begyndte med jævnt vinterlige Dage; Kulden blev strængere ved Maanedens Midte, hvorefter Tovejr blev fremherskende til Maanedens Slutning. Der faldt kun lidt Sne; Maanedens sidste Dage bragte Storm og Regn. Maanedens Regnmængde udgjorde 1 Centimeter.

Februar var i Begyndelsen mild, blev derefter til Maanedens Midte vinterlig, hvorefter atter mild, medens Maanedens sidste Trebiedel paant var vinterlig. I Midten af Maanedens nogle stormfulde Dage og et Tordenvejr. Sne og Regn faldt hyppig og Regnmængden udgjorde $5\frac{1}{2}$ Ctm.

Marts. Frostvejret vedblev indtil Midten af Maanedens første Trebiedel; derefter blev det mere mildt, dog med endnu nogle Frostbage ved Maanedens Midte og Nattefrost i den sidste Trebiedel. Maanedens bragte nogle stormfulde Dage og ofte Taage. Regn og Sne faldt hyppig og udgjorde næsten 3 Ctm.

April. Vejret var soligt indtil Maanedens Midte, derefter blev det noget varmere. Ved Maanedens Begyndelse faldt endnu nogen Sne, hvorefter Regn i et Par Dage. Ingen Frost, men ofte Taage i Maanedens anden Halvdel. Regnmængden udgjorde rigelig 2 Ctm.

Maj var smuk og bragte i sin anden Halvdel endog sommerlig varme Dage, som afsløedes ved Tordenvejr. Regn faldt ikke hyppig, men paa enkelte Dage rigelig og Regnmængden udgjorde $5\frac{1}{2}$ Ctm.

Juni. Det varme Sommervejr vedblev og bragte Torden, som skaledes Luften. Vejret var smukt til Maanedens Slutning. Der faldt sjældnen Regn og Regnmængden udgjorde $\frac{1}{2}$ Ctm.

Juli. En behagelig Luftvarme var fremherskende, men ofte Tordenvejr og ret hyppig Regn. Regnmængde 7 Ctm.

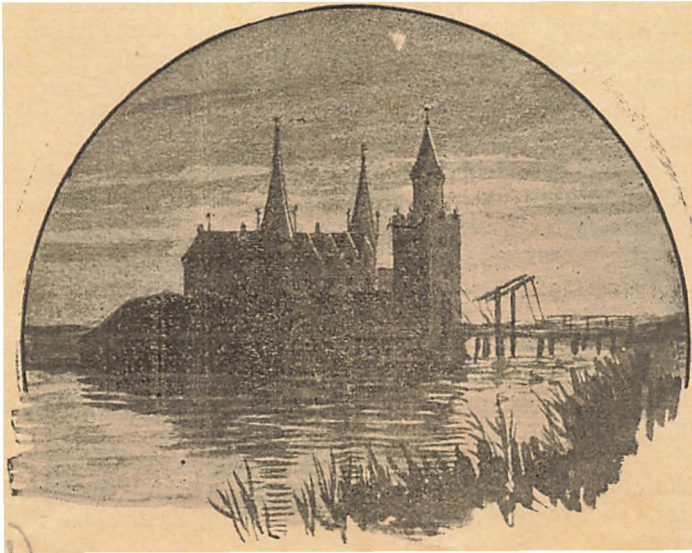
August. Ogsaa denne Maaned bragte behagelig Luftvarme, men ofte Tordenvejr og meget hyppig Regn. Regnhøjden udgjorde næsten 11 Ctm.

September bragte behageligt Efteraarsvejr næsten uden Regn indtil Maanedens Midte; derefter blev det mere koldt, Regn faldt hyppig og paa enkelte Dage meget rigelig. Ogsaa flere stormfulde Dage bragte Maanedens anden Halvdel. Regnhøjden udgjorde $9\frac{1}{2}$ Ctm.

Oktober. Maanedens første Trebiedel bragte endnu enkelte varmere Efteraarsdage, men ogsaa Tordenvejr og rigelig Regn. Derefter dalede Luftvarmen mere og mere. Regnhøjden udgjorde næsten 13 Ctm.

November var mild efteraarsagtig, navnlig den første Trebiedel; kun ved Maanedens Slutning indtraf Nattefrost og en Vinterdag. Regnmængden udgjorde $6\frac{1}{2}$ Ctm.

December. Frostvejret holdt sig i Maanedens første Trebiedel, hvorefter Frost og Is vekslede med hinanden. Regnhøjden udgjorde $3\frac{1}{2}$ Ctm.

Handen i Munkeskutte.

Af P. Skovrøp.

Med Tegninger af Poul Steffensen.

et var en mild og stille Majaften i det Herrens Aar 1479. Lille Lønder Slot i det sønderjydske laa badet i Maanens Lys, som forsølvde Vejrhønen paa Fløjene og skinnede paa Taarnkuppernes grønne Robbertag. De graa Mure blev næsten hvide i denne Belysning, og Bægtergangen med dens forskjellige Gjennembrudninger baade i Brystvænet og Bunden, aftegnede sin Skygge paa den lyse Slotsmur som en sort Kniplingsbrømme.

Skjønt det var fulde to Timer siden, Klotterne i Graabrødre-klostret hinsides Slottets nordlige Voldgrav havde ringet til Aft,

var der endnu Lys i Ridderjalous Vinduer og i Porttaarnets Stygge kunde man skimte to mørke Stikkelser, som holdt Vagt; thi skjønt der var Landefred blev Vindebroen holdt luftet efter Solnedgang, selv naar der var Gilde og Lystighed i Slottets Sale. Slottets Ejer, Hølsteneren Henning Bogviist var nemlig en streng og grusom Herre og levede et vildt Liv med sine to Sønner og andre tykke Adelsmænd paa Tonder Slot, som han for 9 Aar siden havde faaet som Pantelen af Kong Kristian den I.

„Hør, hvor de larmer der inde!“ udbrod Ole Bomslutter til Dorpsenden, som havde opsogt Ole for at jaa en lille Passiar, som kunde holde Sønnen af Vinene og faa Tiden til at lide.

„Ja,“ brummede Bo Friser, „hvorfor jager I Danskere ikke disse Hølstenerer ud af Landet. De bryder sig jo hverken om den lybste Statsret eller jyste Lov, men over Haand og Halsret over Kongens Underjaatter i Flæng. Det er jo kun Aar og Dag siden, Bulf Bogviist lod skære Brysterne af en ung Bondetone, fordi hun ikke vilde stille sig af med sit eget Varu for at opbie hans Son, som Moderen jo døde fra.“

„Og for nogen Tid siden lod Henning Bogviist skære Dre og Røse af en Mand, som ikke kunde betale sin Stat!“ sagde Ole, en tør, pligttro Tjude, hvis Ryg var betydelig stærkere end hans Sorede.

„Ja, man hører ogsaa om, at Hestetyven, som han lod henrette for otte Aar siden ude paa Galgeageren og hvis Drop maatte klæde Stejle og Hjul og tjene til Tøde for Ravnene, nok var en Mand, der vidste for meget om Hennings Røvestreger og derfor skulde staffles af Bejen. Men I Tjyder bøjer jer ikke under den haarde Haand i Stedet for at ryste den af jer.“

„Vi lægger Sagen i Guds Haand; men jaa faare følger Danske vaagner af sin Eovn i Hojen ved Mykild-Tonder, og de tolvaars Dreunge møder, jaa gaar Ole Bomslutter med i Krigen.“

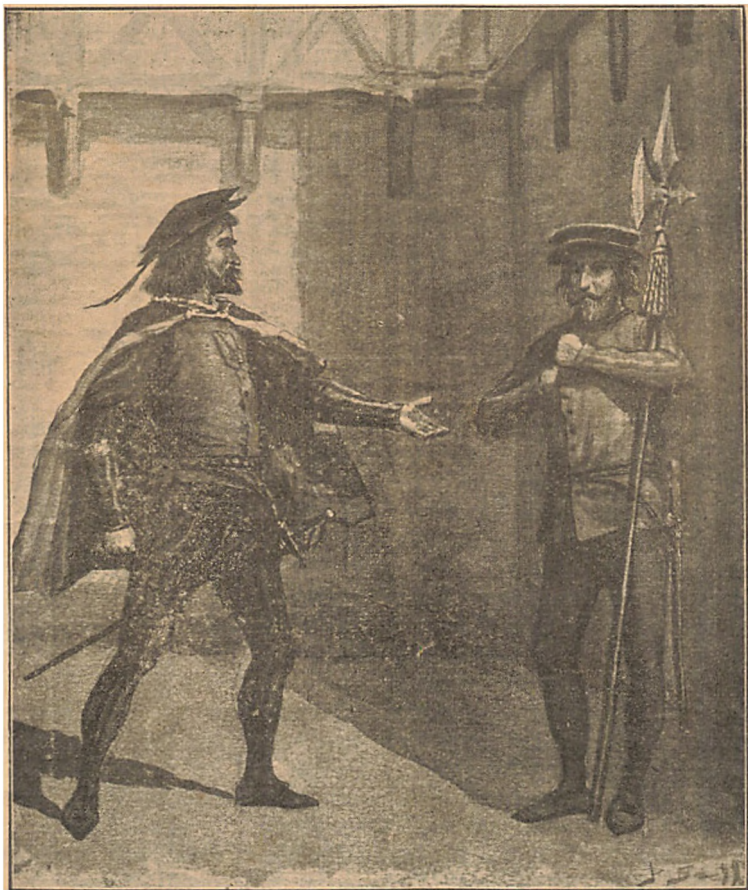
„Haa, haa! Munkesladder og Ammestuehistorier! I er alt for bløde, I Danskere!“

„Tys, hvad var det?“ jagde Ole pludselig og spidsede Øren, da der lød et Blæst i Voldgraven. „Odden, der gaar til Vandø!“ svarede Bo og lo jaa smaat.

Men en Stund efter gik Dorpsenden sin Vej, og da han var kommen fra Portens Stygge ud i Maanelystet i Gaarden, mumlede han for sig selv: „Hvor uforfigtig, derjom han virkelig

er gaaet over Graven i Aften, da Waanen skinnede saa klart og der er Staahej derinde!”

Han kastede et Blik op til Vægtergangen og stod et Øjeblik stille og lyttede spændt. Men da han ingen Skikkelser kunde se deroppe eller nogen Stygge paa Muren bag ved, og hvad han hørte, ikke var en forelsket Hviſken, men Skraal og drukne Menneſkers Syngen fra Ridderſalen og Borgstuen, gik han videre. Ad

Hovedindgangen til. Han var ikke gaact mange Skridt, før Junker Vulf's hæse Røst raabte i Døren:

„Hej, Svend, hvor er du?“

„Her, Herre, her!“ raabte Bo Friser og sprang frem.

I samme Øjeblik saa han noget hvidt dale ned fra Vægtergangen. Han snappede det i Flugten og puttede det hastig under Bamfen.

„Hvad Fanden er det?“ lo Vulf. „Falder der nu Dannebrog ned fra Himlen her ogsaa? Hvad var det? Gid med det i Djævelens Skin og Ben!“ føjede han til, da Bo Friser nølede.

Vulf var traadt ud i Maanelshjet, og da Dorsvenden rakte ham et Kvindeslør, blev Junkeren først rød og derefter graableg, mens hans sorte Øjne under de bukkede Bryn lynede af Raseri.

„Hvor kom det Slør fra? Svar, din Hund!“ Og han loftede sin tunge Haand. „Aha! der oppe fra Vægtergangen. Død og Helvede! Fuglen bygger Rede i Rattens Dre. Det er frækt!“

Og han styrtede ind ad Hovedindgangen og smækkede Døren op til Vorgestuen med Raabet: „Følger mig, Svende! . . .“

„Øbderen, der gaar til Vand's!“ havde Bo Friser svaret med en lille Latter, da Ole Bomslutter havde hørt et Plask i Voldgraven. Og der var lidt sandt i det; thi omme fra Slottets nordlige Facade, hvor Vinduerne dog for Slottets Forsvars Skyld kun var faa og smaa, vilde man i dette Øjeblik have kunnet se en mørk Skikkelse, som paa den anden Side af Voldgraven skød et Dejgtrug, som havde været skjult i Bustværket, ud i Vandet, steg ind og stagede sig over Graven med en Behændighed, der røbede, at det ikke var første Gang, han øvede den Idræt.

Da Skikkelsen var naact over Graven, kastede han en Rebstige over Ringmuren og krøb over, smuttede over den frie Plads, som laa i Skygge, løb langs med Hovedbygningen, klatrede ad en Rebstige, som en usynlig Haand lod til at nedlade, op til Vægtergangen og gled over dens Brystværn. Og alt dette skete saa hurtigt og saa lydløst, som var det et Spøgelse, der var paa Færde.

Hvorom alting er, var den hvide Kvindeskikkelse, som traadte frem af Brystværnets Skygge, ikke bange for dette mandlige Gjenfærd,

thi et Par bløde Arme slyngedes om hans Hals, og et Par varme Læber trykkes mod hans, hvistende :

„Erik!“

„Elskede!“ kom det fra Mandens Læber, da han havde faaet dem fri.

Han lagde sin Haand paa hendes lyse Haar, som faldt ned over Næse og Øksler, thi hun var i Gildetrud — og bøjede Hovedet lidt tilbage, saa han kunde se ind i hendes Ansigt. Og aldrig har nogen Maane skinnet paa et dejligere, uskyldigere og elskeligere Ansigt, som i dette Øjeblik.

„Erik,“ hvistede hun, „jeg blev saa glad og saa bange i Aften, da jeg saa Lyset i dit Vindue, som Tegn paa, at du vilde komme. Glad, fordi jeg længe efter dig — bange, fordi Maanen skinner saa klart, og fordi jeg er bange for, man vil savne mig der inde. Ak, Erik, derjom du blev opdaget! Vulf vilde lade dig hænge eller kaste dig i Ormegaarden i Porttaarnets dybe underjordiske Fængsel. Jeg er saa ræd for hans sæle Øjne, der forfølger mig, hvor jeg gaar og staar.“

„Hvorfor forlader du ikke denne Noverrede? Hvad binder dig her? Den gamle Slotsfrue, der er baade blind og døv? Eller Henning Bogvise, den unge, med de skændte, listige, grusomme Øjne?“

„Ak, Erik!“ jagde Ellen og lagde sin hvide Haand paa hans Mund.

„Ellen, Ellen! Du skjuler noget for mig, din Fæstemand. Jeg burde vrides paa dig og kræve en Forklaring.“ Han saa hende ind i de klare, frimodige Øjne, der tindrede ham i Møde, rolige som et Par af Himlens Stjærner, og tilføjede : „Men i disse Øjne kan der ingen Svig bo.“

Hun bøjede Hovedet og lagde sin Kind til hans, som et Barn. Og da hun atter løftede Hovedet, blussede hendes Ansigt som en Rose og der hang Taarer i de lange Djenhaar.

„Ellen?“

„Jeg maa robe dig min Hemmelighed,“ jagde hun og saa fast paa ham, „skjont jeg har lovet min Broder Knud højt og helligt, aldrig at gjøre det. Jeg er her for at øve en Forbrydelse.“

„Gud i Himlen, hvad er det du siger!“

„Ja, for at øve en Handling, som efter borgerlige Love er en Forbrydelse — et Tyveri. Nej, Erik, vend dig ikke bort fra

mig. Hvad jeg vil stjæle er kun min, vor Families egen Ejendom, som er i Tyvehænder paa dette Slot. Det er et Lensbrev, udstædt til min Fader af Kong Erik, lydende paa Lille Tonder Slot for ham og Efterkommere i lige Linje. Min Faders Ungdomsven, Abbeden i Graabrødreklosteret har set det med egne Øjne, da han en Gang var inde i Brevkammeret med Henning Bogviist. Men da min Fader var uforsigtig nok til personlig at kræve Brevet udleveret, kastede Henning ham i Lænker og lod ham henrette her ved Tonder for otte Aar siden uden Lovmaal og Dom som en simpel Hestetyb. Jeg har hidtil forgæves søgt at komme ind i Brevkammeret, der ligger i det nordvestlige Hjørnetaarn. Selv om jeg kunde faa fat i Nøglerne, kan man ikke komme derind ubemærket, da der under Hvælvingen i Kamret hænger en Klokke, som kimer, naar Døren bevæger sig paa sine Hængsler, og vækker Taarnvagten og hele Slottet. Herpaa strander min Broders Plan. Han kan nemlig selv som Munk i Graabrødreklosteret til enhver Tid skaffe sig Udgang til Slottet gennem en Løngang fra Klosteret til Slotskælderen, men end ikke Nøglen til Brevkammeret kan skaffe ham uhindret Udgang til dette paa Grund af Klokken inden for . . ."

"Hys! Hvad er det? Jeg hører Trin nede for!" afbrød Erik hende.

Ellen tittede gennem et Skydestaar.

"Det er kun Dørsvenden," sagde hun. Men i det hun rettede sig, løsnedes Sløret, som hun havde bundet om Halsen, og dalede ned, uden at hun mærkede det.

Først da de hørte Junker Vulf raabe der nede, mærkede de, at der var Ugler i Møjen.

Ellen blev bleg som et Lig og gav et lille halvoakalt Skrig fra sig.

"Fly, elskede, fly!" raabte hun.

"Det er for filde!" sagde Erik og trak sin Raarde, da en Flok Svende med den drukne Junker i Spidsen styrkede ud paa Vægtergangen.

Da Solen den næste Dag stod i Middagslinjen skinnede dens Straaler fra en dybblaa Himmel ned paa en ung Mandss blottede Hoved, som var lænket til en høj Pæl, der stod paa lille

Torvet i Tønder, og hvis øverste Ende dannede et raat tilhugget Billede af Mestermanden med Boddeløfjen.

Det var Gabestokken. Og den unge Mand var Erik Lykke.

De glohede Solstråler brændte paa den unge Mand's Fæje, faa han havde en Fornemmelse, som alt i hans Hjærnekiste var en smæltet Masse, og Aarerne i hans Pande vare opsvulmede, som kunde de springe, hvad Djeblik, det skulde være.

I Raadhuskælderen lige over for sad Junker Vulf fra Slottet med sine Venner og gottede sig ved Synet af deres Officers Pinsler, mens de slukkede deres solide Torst i tykt Ol. Af og til løstede en eller anden Kruset og brolede ud af det aabne Windue:

„God Taar, Kammerat! Fæstemøens Staal! Hun sidder i Hundehullet!“

Lidt over Middag kom en Graabroder-munk gaende langsomt over Store Torv. I Nebet, som holdt den graa Rutte sammen om Livet, hang en slunken Tiggerpoje.

„Hej, kald paa Tiggermunken. Jeg skal fylde hans Poje!“ raabte Vulf Bogviif.

Paa et Vink traadte Munken ind i Kælderen. Det var en ung Mand med blegt Ansigt, skarpe, magre Træk, og dybtliggende Djne, som brændte med en lønlig janatist Fld.

„Edele Herre!“ sagde han og bukkede for Junkeren.

„Hvad ser jeg, — det er jo Broder Knud, Ellens kedelige Broder. Der kan du se hendes Galan!“ brolede Vulf og pegede over mod Gabestokken. „Han havde Stævnemøde med hende i Aftes og vilde bortføre hende trods Volde og Grave, det var klart! Men det skal jeg sætte Bind for. Skonjomfru sidder nu i Buret. I Morgen drikker jeg Saal med hende, min hjærte Svoger, og end ikke den ifinbarlige Satan skal kunne rive Bruden ud af mine Arme.“

Der kom et sælsomt Blink i Munkens Dje ved de sidste Ord, og han jagde smiskende: „Hvis naadig Herren vil give mig lidt i den hellige Jomfrus Navn, skal jeg haane den Slynge lidt.“

„Haa, haa! Ja vel, det kan blive et artig Skuespil at se paa.“

Han gav Kælderjvenden Ordre til at fylde Munkens Poje med Sul og Drikkevarer. Og da dette var gjort, gik Munken over Gaden og stillede sig op nogle Alen fra Gabestokken. Han

langebe en Krukke op af Bøjen og satte den for Munden med
Udraabet: „Staal, Kvinderøver! Det er en varm Dag, ikke

sandt? Man bliver tor i Halsen, naar man skal istaa ten hel Dag jaa stille og lade Solen bage ens Pandebraaf! Skaal! Ah! Det kvæger! Det er gammel Njod!"

Og Munken vendte sig om til Junkeren og hans Venner, som fyldte de aabne Vinduer i Østuen og jublede og opmuntrede Munken til at fortsætte.

Der var kommen et spændt Udtryk i Fangens blussende, ophedede Ansigt, da han saa Munken gaa over Torvet, og han modtog Munkens haanende Ord med et Udtryk af Glæde og Forventning, der dannede en sælsom Modfætning til Ordene.

Munken vendte sig om og halede en Bedekolle op af Bosen, som han holdt i Vejret.

„Hvad siger naadig Herren til jaadan Lækkerbid?" Men hurtigt og jagte tilføjede han: „Hvor er Ellen?"

„Hun er indeispærret i Brevkamret!"

Ved disse Ord tabte Munken Bedekollen paa Gaden, og da han bukkede sig for at tage den op, mumlede han: „I Brevkamret! Lovet være den hellige Jomfru og St. Laurentius!" Og han raabte højt:

„Ikke sandt, naadige, velædle Herre, jaadan en Vid smager herlig til Middag, naar man ikke har faaet sin Døvre endnu." Sagte lod det fra hans blege Læber: „Vulf Bogviif holder Faord med din Fæstemø i Morgen Aften, derjom ikke Fanden tager Bruden lige for hans Næse — men det gor Fanden nok, kender jeg ham ret! Hvor sidder du?"

„I det nordvestlige Hjornetaarn. | Men Vo Dørvend hvistede mig i Øret i Morges, da han bandt mig til Pælen, at han vilde lade min Dør staa aaben," lod det i hvistende Tone fra Fangen.

„Naa, Munk, hvad Fanden bestiller i du? Er Munden gaaet i Baglaas paa dig?"

„Jeg læser Forhandelser over Kvindeskænderen!" raabte Munken med høj Røst. „Tvi!" spyttede han mod Fangen ved Pælen.

„Ser du Mestermanden over dit Hoved? (Hvistende): I Kælderrummet lige for Trappen udmunder Løngangen fra Klofret. (Højt): Din Krop skal klæde Stejle og Hjul, Ravnene skulle hafte din Hjerne og Røvene æde dine Indvolde ude paa Galgeageren!"

„Bravo, Munk!“ raabte Vulf Bogvijs fra Vinduet med en raa Stoggerlatter. „Klem Sjælen ud af hans elendige Krop!“

„Mestermanden vil hilse paa dig. Sig dog op paa hans smukke Klædning, det smiler kærligt til dig! (Hviskende): Tæl ti Guldflojer fra Trappen, løst den tiende i Vejret, derunder finder du en Lem, skyd Slaaen fra og læg Stenen over igjen. Naar Klokken ringer til Aftenbøn, gaar jeg gennem Løngangen til Slottet. Foretag ikke noget paa egen Haand. Jeg vil nu se, om jeg ikke kan redde dig fra Pinjelen ved Bælen her.“

Han vendte sig til Ostuens Vinduer og raabte med høj Røst:

„Paa den Karl bider ingen Lind. Solen har smeltet hans Hjærnekasse. Han jover allerede indvendig ligesom Deguens Vire. Hvis naadig Herren ikke løjer ham fra den Bæl, jaa syndes Knokkelmanden baade Mestermanden og Galgen, og Albene og Navnene med, efter som man ikke kan henrette en død Mand, eders Naade. Sankt Laurentius, vor Skytspatron, lønne jer for eders gode Gaver til vort fattige Kloster.“

Med denne Hilsen gik Tiggermunken sin Vej, og en Stund senere blev Erik Lytke løst fra Bælen og bragt tilbage til sit Fængsel af Hoffvendene.

I Slottets Vørgestue, som laa i det nordvestlige Hjørne i Hovedbygningens Stueetage, herstede der den næste Dag ved Solnedgang et livligt og broget Nøre i Anledning af Festsigheden, som skulde finde Sted i Ridder salen.

Fra den store Skive midt paa Gulvet udstærkede allerede det stærke tykke Ol, som den strenge Junker Vulf havde givet til Pris, i store Tinkrus, som gik slittig rundt, alt efter som Gæsterne indfandt sig.

Det var ikke alene Gaardens Besætning af haandjæste Svende, samt de unge Adelsmænd, mest Lyttere, der her fuldendte deres Opdragelse, lærte „Rytteri og Gudsfrugt“, som det hed paa hin Tid; men der var et Rykind af Røgttere, Svinemænd og Hundebrenge fra Staldene og Ladegaarden. Om det jaa var Pigerne, Fædebørsterner og Koffenjomsruer, jaa kunde de ikke dy sig for at kigge ind til Svendene, der laa og drev paa Bænkene langs Bæggen, spillede Tærning eller Kort, drak eller mund-

huggedes, og fjasede med dem, indtil de joges paa Flugt af uhoviske Ord.

Det summede som i en Vikube, det ringede i Ørerne med tykke Eder, Slireraslen, Sangstumper; hæst og hjemælt svingrende Latter trak hen under Loftet i det store Rum, blandet med danske og tykke Udraab og baaret af mange Samtalers sumvende Grundtone.

I al denne Larm og Forvirring lagde ingen Mærke til, at Døren til Kældertappen sagte aabnedes, og en Graabroder-Munk i lang Rutte og med Hætten over Hovedet, saa man ikke kunde se stort andet end de skarpe Dine, traadte ind i Borgestuen.

„Haløj!“ raabte en af Svendene og satte Kruset haardt i Bordet, kan Munkene nu ogsaa gaa gennem lufte Døre lige som deres Herre og Mester, Fanden selv? Haa, haa, I fik ikke Gul nok i jer Boje i Gaar, og nu vil I fiske i rovt Vand i Aften. Gaa over i Koffenet og smisk for Pigerne — det forstaar I jer paa.“

„Snak ikke for meget om Fanden, Preben, han kan tidlig nok komme over jer!“ jvarede Munken rolig. „Hvor Drit og Dobbelt gaar i Svang, tænker Fanden sig helst. Kan I ikke se, den Lede selv sidder midt iblandt jer og baster med sin Hale paa Stiven, saa Dillet sprojter jer op i de aabne Gab?“ raabte Munken med jankende Dine og en uhyggelig rullende Latter.

Munkens Ord spredte Tavshed i den halvmørke Borgestue, og mange Ansigter blev blege; thi i hvor raa og tapre end disse Karle var, glippede Modet og Rætheden fuldstændig over for Morkets Magter, som Jærn og Staal ikke bed paa, og hvem end ikke Gejstligheden, som dog havde manet dem frem, kunde tumle somme Lider.

Ved den nedre Ende af Bordet sad den tykke Madsvend, hvis fede, glinsende Ansigt var bleven end hvidere ved Munkens Ord. Han bøjede sig over til Bujvenden, fra hvis røde Strøg Dillet dryppede ned paa hans Stod, og hvistede:

„Er det sandt, at Junkeren i Gaar bandede og jvor, at end ikke den skindbarlige Satan skulde rive Somfruen derovre i Taarnet ud af hans Arme?“

„Man siger ja,“ sagde Bujvenden, en stor stærkt Gyde fra fonden Na.

„Det var forsmættelige Ord,“ brummede Madsvenden og

korsede sig i al Hemmelighed. „Man skal ikke male Fanden paa Væggen.“

Og i det samme stete noget forunderligt.

Munken havde forladt Borgestuen. Men i Stedet for at gaa over Slotsgaarden til Koffenet, gik han ind under Trappen op til Ridderjalen. Fra dette halvmørke Rum, som kun var oplyst af en Fakkel i Muren omtrent en Alen over Gulvet, gik en anden Dør ind til Borgestuen. Denne Dør stod aaben, og Faklen aftegnede et stort Lysfelt gennem den aabne Dør paa Borgestuens Væg. Munken kiggede derind, men da denne Del af den store Borgestue henlaa i Halvmørke, opholdt sig ingen der, og Munken kastede Rutten ind i en mørk Krog under Trappen. Ved disse Bevægelser kom han ind imellem Faklen og den aabne Dør ind til Borgestuen, saa hans Stikkelse i overnaturlig Storrelse aftegnedes som et Skyggebillede paa Borgestuens Væg.

I samme Øjeblik hørtes fra Borgestuen Strig og Hvind og Udbrud af Rædsel:

„Se der! Fanden paa Væggen! — Du, den livagtige Satan med Horn i Panden og Hale!“

Man stimlede sammen for at komme ud, raabte og streg i Munden paa hverandre, indtil en raabte:

„Stille, der kommer Dorjvenden med Komruen! Hvor hun jer bleg ud, Staffel! Hun er ikke lykkelig ved at skulle drikke Jøl med den gale Junker!“

„Fanden er kommen for at hente hende!“ raabte Madsvenden og jægtede med sine buttede Arme i Luften, kridhvid i Ansigtet.

Ellen blev fort op ad Trappen til Ridderjalen, som var festlig oplyst. Hun var endnu klædt i samme hvide Dragt, som hin Aften, da hun blev overrasket med Erik paa Vægtergangen. Det yppige Haar flød som en lys Strøm over Nakke og Ryg. Hovedet knejtede højt paa den fine Hals, hun saa til ingen af Siderne og søjede ikke Varmen og Raabene inde i Borgestuen. Den ene Haand kugede hun mod Varmen, som gemte hun en kostelig Skat der.

Som en Sovngængeriske traadte hun over Ridderjalems Tærskel og svævede hen over det blanke Gulv mod den lille Gruppe, som sad foran Kaminen. Men i samme Nu Vulf Bogvist rejste sig og traadte hende i Møde og vilde lægge Armen om hendes

slanke Liv, styrte de en sort Djævelstikkelse, den Lede i egen Person, med Horn i Panden, Svans og luende Djne, ind ad Døren, gav Junkeren et saa vældigt Puf, at han maalte Gulvet i hele sin Længde, greb den hvide Pigestikkelse i sine Arme og stormede ud af Døren med hende.

Alt dette skete saa hurtig, at ikke en af de tilstedeværende kom sig af Forfækkelsen, for det var for silde.

Fanden forsvandt med sit Bytte ned ad Trappen, stormede ind i Borgestuen, hvor han nu i sin mere haandgribelige Skikkelse fremkaldte den dødeligste Rædsel og en Forvirring, som trodses af Beskrivelse. De drabeligste Krigsmænd faldt paa deres Ansigt og bad om Naade; Svinemænd, Røgttere, Hundebrenge, Fædebursstærner, Koffenpiger, Busvende og Madsvende daanede i Bunker og hvor Dagen efter dyre Eder paa, at Fanden havde sparket dem i Maven med Hestefoden, at hans Hale havde sprudlet Ild og Svovl, saa Stanken endnu hang i deres Klæder.

Som en Stormvind foer Djævelstikkelsen gennem Borgestuen med den hvidklædte Pige i sine Arme, og forsvandt gennem Døren til Kælderen, smældende Døren i Laas efter sig.

Nede i Kælderen stod der en Mand og ventede med lyttende Længsel. Det var Erik Lykke. Hans Hjerte bankede, som vilde det sprænge hans Bryst, da han hørte Straal og Hvin af Kvinder fra Borgestuen; men da han saa Fanden med den kostelige Byrde, opklaredes hans Ansigt, og han stormede frem for at tage Ellen i sine Arme.

„Der har du hende, Erik Lykke. Du kan nu fortælle Kongen, at du har haft Fanden til Brudefjorer!“ udbrod Munkens og lagde Søsteren i den lykkelige Mand's Favn.

En halv Time senere sad de tre inde brændte i Munkens Celle inden for Graabroedreklostrets hellige Mure.

Munken havde kastet Djæblemasket og var atter Broder Knud.

Med en vis Spænding i det blege Ansigt vendte han sig til Søsteren:

„Jeg haaber, Ellen, at du ikke over Kærligheden har glemt din Opgave, da Tilfældet bragte dig ind i Brevkammeret?“ spurgte han.

„Nej, her er, hvad der var i Arkhen, som du noje har bestrevet.“

Og hun tog frem fra sin Barm en lille Pakke Papirer, som hun rakte Broderen.

Mens denne fordybede sig i Dokumenterne, innsjelsatte de Elskende sig med noget for dem ulige mere tiltalende. De afbrødes ved et Udbrud fra Munken:

„Den Skurk! Lønsbrevet er der ikke! Han har været saa forsigtig at tilintetgøre det. Men Heron faar jeg alligevel!

Erik, tag disse Papirer og rejs lige hjem til Kongen. Her er klare Beviser for Bogviisernes landsforræderiske Forbindelser."

Han overrakte Erik Tykke Dokumenterne, og efter en lille Pausje tilføjede han: „Gud give, at Kongen, nu da han er bleven sin egen Lensmand her i Sønderjylland, vilde romme op blandt disse tykke Udelsmænd, som kommer her ind i Landet med deres Livegenstabsnykker, bilder Almuen ind, at Tykkerne er de virkelige Herrer i Landet, og lærer Folket at foragte sit eget Sprog og sine egne Sæder og Skikke og efterabe det Fremmede. Stærker Kongen ikke Vingerne paa disse Fugle, ville de med Tiden kunne fordærve hele Jnglen."

Allerede Klaret efter maatte Henning Bogviis romme Landet med sine Sønner, og Kongen tog Tonder Slot i sin Besiddelse. I Tidens Lob forfaldt det og nedreves efterhaanden. 1700 ja!dt det store Sydbesttaarn, og de to Sidesloje nedreves 1750; ifkun Borthuset staar den Dag i Dag.

Om Graabroderklostrets Stæbue berettes, at Frederik I fordrov Munkene 1530 og ophævede Klostret, fordi „det laa for nær Slottets Mure". Paa Guardianen Nikolai Thybos Bemærkning, at Munkene ikke vilde være i Vejen for Slottet, idet de kun tjente Gud, gav Kongen til Svar, at dette ogsaa kunde ske andet Steds. Og derved blev det. Af Løngangen fra Klostret til Slottet findes endnu ojenlynlige Spor i et Hus i Tonder Vestergade.

Strotaaler.

Naar en Ulykke rammer dig, saa sporg: Vil jeg endnu tænke paa den om et Aar, og vil den udøve Indflydelse paa min Skjæbne. Hvis Svaret bliver bekræftende, maa det kaldes en Ulykke.

— Manges stor Mand bliver beundret, fordi han ikke bliver forstaaet.

— Det er godt at komme med Uere, men det er bedre at gaa med Uere.

Syge ved Helligkilden.

Helligkilder og Sagn.

Af Lærer emer. Nissen, Dbm., af Lindet.

Med Billede.

Det er en Kjendsgjerning, som ingen Videnskabsmand drister sig til at bestride, at hele Landet nord for det gamle Dannevirke har jamme Oldtidsminder, som de øvrige nordiske Lande, og det lige fra de aller ældste indtil de yngste Tider; thi hvad enten vi jer hen til Stenalderens Gravbygninger, Broncealderens Høje, Jernalderens Mosefund, Runestenene eller Helligkilderne med de der til hørende Sagn, saa har de alle det jæregne i Form og Stil, som er fælles for hele Danmark og Sydhverrig, og der spores næsten ingen Indvirkning fra nærmeste sydlige Naboer, medens en Indvirkning eller Paavirkning fra andre Folkelag ad en østligere og vestligere Handelsvej viser sig tydelig hver til sin Tid. Det er ikke alene i Gravminderne, dette spores; men det kjendes endnu tydeligere i Gravgodset. Dette Forhold er let at forklare, naar vi tager Historien til Hjælp og husker paa, hvorlænge det varede, inden Vender, Oboitter og Vagter toge mod Kristendommen, og hvor lidet disse Folkelag i Nordtyskland lode sig paavirke af Romere og Franker. Samtidig stode Friserne jo som et frit og dygtigt Folk paa de Kystlande, de endnu ejer, og Anglerne gjorde store Erobringer i Fællesskab med Syderne og udbredte Herredømme og Sprog over England og Dele af det vestromerske Rige. Først da Danmark var svækket ved overanstrengte Krige og indvortes Oprør, lykkedes det sydlige Naboer at sætte Spor nord for de Danstes gl. Landestjel; men Sproget, Mindesmærkerne og Sagnene staar dog endnu, og om Gravminderne fjernes, og Gravgodset føres hen paa andre Steder, saa er Historien og Sagnene dog ikke til at jage bort, og en Fremdragen af Minder og Sagn fra den tidlige historiske Tid kan maaste glæde nogle, og i alle Tilfælde kan det ikke være nogen til Fortræd, og vi vil da tage fat paa nogle af Helligkilderne og de Sagn, som knytter sig dertil; men først nogle almindelige Bemærkninger, inden

vi taler om de stedslige Kilder i Egnen mellem Ribe og Aabenraa. At ethvert Land har godt og helbredende Vand, er jo en Kjendsgjerning, og at saadant Vand har været jagt, saa længe Vandet har været kendt og Landet her beboet, er vist, og at Sletteland ligejaavel som Bjærgland har sine Sundhedskilder, er ligesaa vist; men i de Lande, som havde en højere Kultur og udviklet Tjen-domzret, da de bleve berorte af Kristendommen, var jaadanne Sundhedskilder tagne i Brug af en Tjer, og han gjorde da alt, hvad Tiden fordrede. i Henseende til Romfort og Forlystelse, kort jagt han oprettede et Badessted, og jaaledes fik Sydeuropa sine Badessteder; men da Kristendommen, naaede Nordeuropa, var Tjen-domzretten ikke udviklet i den Grad her, og da Sundhedskilderne forefandtes og vare kjendte fra ældgammel Tid, saa læste Præster og Munkke Mesje ved Kilderne og indviede en Kilde til en Helgen og en anden Kilde til en anden Helgen, og jaaledes fik hele Nordeuropa Helligkilder. Rusland, Nordtyskland og Sydenland har en hel Del; men det største Antal i Forhold til Areal har Skotland, derefter synes Jylland at staa næst i Rækken; thi fra Stagen til Rolding og Ribe kjendes endnu 243. Hvormange der kjendes mellem Norrejylland og den ældgamle Grænse ved Dannevirke, vides ikke; men Tallet er ikke ubetydeligt. Begynder vi en Vandring fra Ribe mod Ost over den nuværende Grænse, kommer vi straks til Endrupskov, hvor der i fordums Tid stod en Kirke indviet til St. Thøger. Denne Helgen er i Følge Sagnet født i Rvln ved Rhinen, men fulgte som Kapellan med Oluf den Hellige, og da Kongen faldt i Slaget ved Stiklestad, drog Thøger hjemad. Nu siger nogle, at han, da han saa Jyllands Kyster paa venstre Side, gik i Land for at se, om her boede et kristent eller hedenst Folk, andre siger, at en Storm kastede ham i Vand ved Vestervig som en skibbruden Mand. Da han fandt et Gudehov eller i det mindste nordiske Billeder i hvert Bo, tog han Natteleje paa en hndig Eng; men før han lukkede sine Dine til Rattesjovn, raadførte han sig med Gud og spurgte, om Gud ved et Tegn vilde lade ham vide, om han skulde blive og virke her, eller om han skulde forhætte Rejsen hjemad. Ved Morgengry fik han Svaret tydelig og bestemt; thi han vaagnede ved, at Vandet piblede frem af Jorden under hans Hoved, og denne Kildes Plads ses endnu denne Dag paa St. Thøgers Kirkegaard ved Vestervig. Dagen efter gik han op i Vandet og kom da til en Bonde, som stod i Stald.

døren og faa meget modfalden ud; og da St. Thøger gav sig i Snaak med ham, kom det frem, at i Gaarden havde der forhen været Velstand, men nu var det ved at gaa ned ad Bakke, i det det ene Vanheld efter det andet ramte ham og Gaarden. Manden beklagede sig dobbelt, thi efter hans Mening maatte Ddin og alle Guderne være ham gram, naftet han daglig ofrede og jævnlig gjorde stort Blot. Thøger talte med ham om den høide R:ist. Paa ham vilde Bonden ikke tro, med mindre han kunde vise sin Kraft. St Thøger, som stod mellem Stalden og Møgdyngen, stodte sin Stok i Stenbroen med de Ord: „Saa vist kan Krist hjælpe dig, som her skal fremvælde en Kilde,“ og straks sprang Kilden frem. Bonden affastede de gamle Guder og lod rejse et Kors ved Kilden. Siden havde han Held med sig og blev en holden Mand. Thøger blev hele sit Liv i Vestjylland og hans Navn er knyttet til Kirker og Helligkilder i hele Vestjylland fra Thy til Friisernes Land. I Nærheden af St. Thøgers Kirke i Enderupstov fandtes ogjaa en Helligkilde, som endnu mindes af ældre Folk; men om Kilden har haft Navn efter Thøger, hvilket er troligt nok, vides ikke. Det er ellers mærkeligt, at Navnene St. Thøger og St. Willads følges ad. Saaledes findes St. Thøger i Borglum og St. Willads i Nabosognet Vejby, og her har vi St. Thøger i Enderupstov og St. Willads i Brøns samt et Glas-maleri af jamme Helgen paa et Vindue i Roager Kirke. Denne Helgen er den gamle Biskep, som døde i Bremen 789, og som kom fra Northumberland til Frisland for at missionere og derfor ogjaa adskillige Steder nævnes jammen med Ansgar og Rembert som Nordens tredje Apostel. Kirken i Enderupstov synes at være afbrudt i Midten af det 17. Aarhundrede eller omtrent 100 Aar efter Reformationen; men Spor af den ses endnu. I Følge et Sagn blev Døbefonten fort til Nybol og brugt til Hundetrug; men da alle Hunde, som aad deraf blev syge og gale, saa forte man Fonten til Gram Kirke, hvor den saas for nogle Aar siden og er der maaste endnu. Sagnet fortæller videre, at da man vilde føre Kirkeflokken bort, sank den gjennem Fsen ned i Aaen, og fra et dybt Hul høres den ofte ringe især mod en Krig.

Den næste Helligkilde findes paa Marken ved Gramby. Den var i stort Ny for sin helbredende Kraft og havde stærk Søgning. Baudet anjaas for at være istand til at helbrede alle Slags udvortes Svagheder. Om man her som andre Steder i Norvejland

brugte at indgnide hele Legemet indtil Koldhed og Varme, vides ikke; men man brugte ogsaa her at tage Vand med hjem til Tvætning flere Dage i Rad. Derjom denne Kilde har baaret noget Helgennavn, da synes dette glemt; thi nu mindes den blot benævnt Helligkilden. I Valdemar II's Fordebog nævnes „Graam“ „Gramhærret“. Herredsinddeling er noget særegent, som ikke kjendes eller har været kjendt uden af Danske og Friser. I Arrild Sogn træffes atter en Kilde, som vel næppe kan regnes i Ræng med Helligkilderne; men dog har haft god Sogning og Anseelse. Den søgtes navnlig, naar man vilde have Vand til Fgler, ligesom man stadig hentede Vand til syge og døende Mennesker endog indtil for 30 a 40 Aar siden, og maaske Stikken holder sig endnu. Der er ellers Væld og rindende Kilder i Mængde i Sognet; men dette lille Væld har Forraagen, ligesom det bestandig for 50 a 60 Aar siden blev brugt til røde og betændte Øjne.

Den Slags Kilder kjender man over hele Danmark og ligeledes i andre nordlige Lande, og de kunne passende kaldet Sundhedskilder. Den omtalte Kilde findes ved nogle Huse kaldet Højbjerg mellem Hønning og Arrild. Kilden bruges som Brønd til det Hus, der ligger ved den gl. Studevej, som gaar fra Nørrejylland over Foldingbro, Stensbæk, Lindet Damhus, Klinkborg o. s. v. ad Hujum og Holsten. Den mest bekendte af Helligkilderne i denne Egn, er Helligkilden i Sønder-Rangstrup Herred, Hellevad Sogn. Kilden kaldtes forhen Helligvandskilde, og det er vist ikke nemt nu, at paavise denne Kildes særegne Helgennavn. Kilden var paa en Bakkehælding nordvest for Øjen paa Præstegaardsmarken. Den var et firkantet Hul højt oppe i den lyngklædte Bakkes Side og indfattet af store kløvede Sten. Vandet i den var klart og smukt, og dens Bund var kridhvidt Sand. Vandet vældede frem i Bunden, og til sine Tider løb det over Randen og ned ad Bakkensiden, hvor det tegnede en grøn græsklædt Stribe i den brune Lyng. Da den sidste danske Præst var ved Embedet, skred en Sten ud; men han lod den istandsætte, ligesom han idet hele taget holdt Haand over dette fra Fædrene overleverede Minde om Kristendommens første Tider. Da saa den første tyske Præst kom til Stedet, fik Kilden Lov til at staa upaaagtet i nogle Aar; men saa opdagede man, at der fandtes hvidt Sand i Kildens Nærhed. Med Præstens Tilladelse eller uden samme grov man Kilden bort og udslekkede ethvert Spor af den, jaaledes, at der end ikke spores

Fugtighed paa dens gl. Plads. Om Kilden virkelig bejad de Egenstaber, som Folket gennem mange Aarhundreder troede og og jøgte her, blev der ikke taget Hensyn til, men Sagen var, at Egnen atter mistede et af de gl. Mindesmærker. Dette indtraf omkring ved Aaret 1870. Man fortæller, at nord for Hellevad laa forhen en By kaldet Brynstrup og de saakaldte Brynstruphøje har endnu Navn efter Byen. I 1521 blev Hjortkjær Sogn oprettet, og i den Anledning kom Råso fra Hellevad. Herom minder en Indskrift i Hellevad Kirke, hvis den da ikke nu er gaaet samme Vej som Kilden. Indskriften lyder eller lod saaledes: Quicquid delirant Reges, plectuntur Achivi. (I fri Overtættelse: Naar de Store slaes, gaar det ud over de Smaa). anno MDXXI kom Råso fra Hellewan. Efter dette lille Sidehug maa Lærerne atter følge med til Helligkilden for at høre, hvad der efter Sagn kan siges videre. Der fortælles, at nedan for Kilden stod en Fattigblok og fra denne forte Trappetruin op til Kilden, og sammenligner man dette Sagn med flere i de jydste Amt, da lyder det meget troligt eller er da i hvert Fald i nøje Overensstemmelse. De Kildejægere baade de Livende og dem, som lod Vandet hente, ofrede her en Gave, og da Besøget var stort og Gaverne mange, blev der bygget en Kirke derfor, og denne Kirke blev kaldet Hellevad efter den hellige Kilde. Saaledes er Sagnet her, og dette Sagn har et Sidestykke i Vendskjævel, idet Helligkilden i Bogildbøde skal have givet Anledning til den enligliggende Hellevad Kirke dersteds. Som en af de ældste Kirker i Sønderrangstrup Herred nævnes Egvad Kirke, hvilket ogsaa dens Rundbuestil synes at bekræfte. Sagnet fortæller, at da Kirken i Egvad skulde bygges, og dens Bygmester begyndte paa Arbejdet, saa blev alt, hvad han byggede op om Dagen revet ned om Natten, og splittet ad rundt omkring paa Marken. I denne Forlegenhed fik han det Raad at koble to Stude sammen og jage dem ud i Marken ved Aften-tide, og hvor de fandtes liggende ved Solopgang, der skulde Kirken bygges. Paa den Maade fandt man Stedet; men nu var Tiden halet saa langt ud, at Kirken ikke kunde blive færdig til den bestemte Tid. Den hellige Bygmester tog sig dette meget nær, og som han en Aftenstund stod og græmmede sig tæt ved den paabegyndte Kirke, kom der en pæn Mand hen til ham, gav sig i Snat med ham og spurgte, hvi han var saa mod i Hu, og da Bygmesteren fortalte ham det, tilbød han at bygge Kirken færdig, inden

Sol stod op tredje Gang. Som Vederlag herfor betingede han sig, at Mesteren skulde tilhøre ham, hvis Mesteren da ikke inden den Tid kunde nævne den Fremmede ved Navn. Mesteren havde nogen Betænkelighed ved den Handel; men gif dog ind paa den alligevel, idet han tænkte som saa: Det skulde dog være sært, om ikke en af Svendene eller Haandlangere, der arbejder for ham ved hans Navn. Næste Morgen var en stor Del af Kirken færdig, og den Fremmede var borte. Dagen gif, og intet Arbejde udførtes. Efter Solnedgang traf Mesteren den Fremmede i fuldt Arbejde, og Arbejdet skred, saa det havde Skik; men Mesteren blev lidt underlig til Mode, da han saa, at den Fremmede havde en Klumpfod med Hestehov, og han havde hverken Svende, Dreng eller Haandlangere. Nu var gode Raad dyre, og Mesteren drev omkring den Nat, Dagen derefter og sidste Nat bestandig spekulerende paa dette Gaadenavn; men som han sidste Nat ved Midnatstid havde opgivet ethvert Haab, kastede han sig ned paa Siden af en Høj for dog at blunde en Gang endnu, saa hørte han et Varn vræle saa sælt som aldrig før, og dertil hørte han, at Moderen trojtede den arrige Unge med de Ord: „Di stille Varnlille, ved Solopgang kommer din Fader Fjind med Kristmands Blod til dig.“ Glad og i Hast sprang Mesteren op og lob ad Egvad Kirke til, alt hvad han kunde. Her var Trollden ved at sætte den sidste Sten ind i Muren; men da Mesteren raabte: God Morgen Herr Fjind! slap han Stenen og lob bort over Marken. Stenen manglede endnu indtil for nogle saa Nat siden paa Skibets Sydmur tæt ved Vestenden. Det var dog ikke roligt ved Kirken, hvorfor de Egvad Bymænd, som boede rundt om Kirken, flyttede deres By ned til Syd ved Laen, og siden den Tid kaldes Byen Hentys, fordi de lod sig kysse bort. Et andet Sagn beretter, og det vil Mændene i Hentys hellere høre, at Erik af Pommern, der var tyff af Fodsel, men ikke mægtig at bære Nordens Trillingkrone og holde Naboerne mod Syd ude af Landet, lod Holstenerne brænde denne By af som saa mange andre i denne Egn. Om denne uduelige Konge fortælles ogsaa, at han tænkte paa at sætte sin Kloster, den dngtige og kloge Margrethe i et Kloster; men det er troligt, at huu bedre kunde have gjort ham til en fed og doven Munk, end han kunde gjøre hende til en dum, ligeglad Nonne. Præstegaarden laa tæt ved Egvad Kirke, og derafra flyttedes den til Hellevad. formodentlig samme Tid, som Byen flyttedes til Laen, altsaa i første

Salodel af det femtende Aarhundrede, formodentlig 1411. Hellevad Kirke skal være bygget 1118 og nævnes som Kannikegods til Ribe Domkapitel 1186 under Biskop Homerns. Præsten i Egvad ogjaa kaldet Hellevad lille Kirke prædikede i 4 Kirker daglig: Hellevad, Vedsted, Ravsted og Egvad.) Der siges, at han prædikede i Hellevad tidlig Morgenen, om Middagen i Vedsted, om Eftermiddagen i Ravsted og sidst om Aftenen i Egvad, og i D. A. fortælles, at en stor Tærnlogte, som brugtes ved Aftentjenesten, dengang fandtes ved Prædikestolen. Denne Logte findes nu ikke mere. En anden Forfatter henfører denne Fortælling til det 13. Aarhundrede, og indskrænker det til en bestemt Dag, (den 4. Oktbr.). Jensen kalder Præsten Thorkild, og om denne Thorkild har Sagnet bevaret en anden Historie. En St. Hansaften sad nogle Karle i Hellevad Kro, hvor de fordrevede Tiden med at drikke, spille og bande istedet for som skikkelige Folk at jøge Helligbandskilben og høre St. Hansmesse. Mens de nu sad og spillede højt, drak og bandede samt talte slem Snak i en jynndig Tid, kom der en saadan ganske pæn Mand ind. Han stod og saa til lidt; men da han modtog Tilbud om at være med, modtog han det og fatte sig om bag det lange Gæstebord. Nu gik det værre og værre, og alle Grænser overstredes; men midt i al denne vilde Tummel tabte en Spiller et Kort under Bordet, og da man ved Hjælp af Lyset vilde tage Kortet op, opdager man, at den Fremmede har en Hestefod. Nu tog Spillet Ende med Forjættelse, og man bad den Fremmede om at forlade Stuen; men dette nægtede han bestemt. Man maatte nu sende Bud efter den hellige Thorkild, der var en klog og nidjær Præst. Thorkild bad den Fremmede at gaa ud, og for en Ordens Skyld aabnede han Døren paa vid Gab; men den Fremmede nægtede bestemt at vige. Han vilde heller ikke ud af det aabne Vindue; men nu blev Thorkild haard i Hu og sagde: „Vil du ikke godvillig ud af det store Hul, saa skal du pinez ud af det lille.“ Derpaa tog Præsten en Naal og stak et Hul i en af Vinduetz Bljprophjer,“ og maandede den Slemme ud af Hullet, men der blev en saadan Lugt i Stuen, saa de solle Karle var nær ved at kvæles; men de maatte blive derinde, da Præsten forbød dem at røre sig af Stedet. Nogle mener, at det var en Straf til dem. Andre tror, hvad rimeligt er, at det var for at skaane dem; thi da den Slemme var kommen ud, fulgte Præsten ham saa haardt paa Vej, saa Brostenene baade knjstrene og sank. Det

tabte Kort var Klover Ez, og dette Navn fik Kroen fra den Tid; derfor skal ingen være bange for at komme derind, da Folkene er skikkelige. Foruden de her nævnte Helligkilder eller Helligbåndsvæld bør nævnes et lidt nord for Hovedgaarden Ararup. Paa en Lykke, som kaldes „Kapellykke“ stod i Fortiden et Kapel, som hed Helligsted, og i den derved løbende Helligbæk, siger Sagnet, døbttes de første Kristne paa denne Egn. Til Helligsted Kapellet valfartedes der meget i den katolske Tid, og Mindet derom har endnu vedligeholdt sig, i det en Sti endnu kaldes Pilegrimstien. I Ringenæs Sogn træffer vi en meget berømt Helligkilde, der i den katolske Tid og næsten op til vore Dage besøgtes flittigt, og hvor mange Mennesker mener at have hentet Hjælp i Sygdom. Dens Navn er St. Kirsten paa Bjerget. I Barnæs Sogn havez mange Sagn om Ridder Viggo, og paa Korets Østmur vises et Mandshoved udhugget i Sten. Dette Hoved skal være hans Portræt. Tæt ved stod eller maaste det staar endnu — et gammelt hult Åhorutræ, i hvis Stammehulhed der altid var Vand. Dette Vand, som kaldes Ridder Viggos Vand, nod stor Anseelse og tilskrives en undergjørende Kraft. Fra en vid Omkreds sogtes det og brugtes paa samme Maade, som Vandet fra de hellige Kilder.

Strøtanke.

Sig ikke om den Gjerning, Gud har anvist dig, at den er dig for ringe og ubetydelig. Guds Vilje er dog den bedste Kaldelse, og at være tru deri, bliver dog det Vigtigste. Gud lægger ofte stor Betsignelse i det Ringeste. Sæt, at dit stolte Hjerte just deraf skal lære Ydmyghed og Taalmodighed, og at du maaste just ved denne ringe Tjeneste skal vinde en højere Løn.

— Der gives, som bekjendt, Insekter, der dø i Befrugtelsens Øjeblik; jaaledes er det med al Glæde; Livets højeste og hyggeligste Nydelses-Moment er ledjaget af Døden.

— Kun Venstabs, Livets smukkeste Gave, kan hjælpe til at bære Lykkens Byrde.

— Hvor Forsængelighed og Pynntøjge begynder, horer det indre Værd op.

Tre Gange mødt.

Fortalt af J. C. Hansen af Vojtersøst.

Med Tegning af Alfred Larsen.

Begyndelsen af Aaret 1854 var det, at vi om Bord i Damperen „Waratah“ forlod det dejlige Sidney for over Melbourne at komme op til Viktorias rige Guldminer. Vi havde ikke tænkt os, at de 3 Dages Sejlads i langs Rosten kunde have frembragt en sliq Forandring. Sdnehs Omegn straaledede i det hyppigste Grønt, begrundet i hyppig Lordenregn; her var hele Græs væksten hentørret og affveden af den stegende Solhede. Nordenvindens hede Vandepust indhylede Melbourne i en eneste tæt Stovsdy, ikke uligt en hjemlig Sneestorm. Med stor Bejværlighed kom vi under Tag. Byens dengang endnu sparsomme Huse var overfyldte. Tusinde af Telte i Byens Omegn brugtes som Boliger for den daglig tilstrømmende Folkemængde. Melbourne bestod kun af nogle faa Gader, der var ingen Tid til at bygge Huse, thi Alle strømmede til Guldmarkerne. Efter at vi om Dagen havde haft en stadig Kamp med Tusinder af Fluer, maatte vi om Natten finde os i at blive pint og udjuede af de graadige Mosquitos. Min Kammerat og jeg vare vel tilfredse ved næste Dag at vende Melbourne Ryggen; vi higede med Længsel efter at komme op til Minerne. Efter 4 Dages Rejse naaede vi Forest Creek. Tusinde af Guldgravere var i travlt Arbejde paa Bjærg og i Dal; her besluttede vi at blive. Ved at eftertælle Kassebeholdningen kunde vi nok udregne, at vi maatte være meget varsomme med vore Indkjøb, thi Telt og det fornødne Haandværkstøj var den Gang en dyr Historie.

Til den Tid forefandtes i Minerne ingen Huse; alle Mennesker boede i Telte. Guldgravernes var kun smaa og var let kjendelige. De Handlendes Telte var større, men for endnu

bedre at henlede Folks Opmærksomhed, havde enhver Store eller Kjøbmandsforretning foran Teltet faaet rejst en Flaagstang, hvor der vajsde Flaag i alle Farver og med mange Variationer.

Ved Ankomsten til Minerne glædede det mig at se Dannebroge vaje nok saa flot foran en Store, hvor jeg altjaa maatte antage at kunne træffe en Landsmand, og det var da en Selbfolge, at jeg henvendte mig paa nævnte Sted, idet jeg haabede her at kunne gøre et nogenlunde fordelagtigt Indkjøb. Skjønt jeg ved Indgangen til Teltet saa Navnet Benjamin Butler, der ganske vist ikke havde megen dansk Klang, tiltalte jeg dog Gjermænden paa Dansk men fik til Svar, at han forstod ikke et Ord af det hele. Jeg forklarede ham, at hans danske Flaag havde bibragt mig den Tro, at her boede en Landsmand af mig, hvortil han bemærkede, at han ikke vidste, at det var et dansk Flaag, men han havde kun valgt det røde Flaag med det hvide Kors, fordi han syntes, at dette var det kjønneste af dem allejammen. Tilspjælende var han glad ved at være kommen til Kundskab om, hvorledes et dansk Flaag saa ud, han vilde for Fremtiden betragte mig som Landsmand og haabede nok, vi vilde blive gode Venner. Vi bleve ogsaa enige om Prisen for de nødvendige Sager. Dette var mit forste Møde med Benjamin Butler.

Efter flere Maanedes brændende Solhede skete en brat Omveksling i Temperaturen. Vinden gik sydlig, og Regntiden indtraadte. Da Teltet ikke kunde holde Regnen ude, fik vi en Fod over Teltet anbragt en stærk Sejlsbugsfjærm til at aflede Regnvandet. Mod Kulden gjorde nye dobbelte Tæpper tilligemed en opført Skorsten ved Teltet udmærket Nytte, saa vi i alle Maader var særdeles tilfredse med Guldgnaverlivet og tænkte ikke paa at forlade Egnen.

Der fandtes i denne Tid imidlertid nye rige Guldlejer, 50 Mil længere Vest paa, langs med Avoca Floden. Teltene i vort Nabolag blev færre Dag for Dag, og Strømmen gik stadig vest paa til de nye Miner. Vi toge dog Sagen med Ro og lod Folkene rejse. Da jeg en Dag bemærkede, at Dannebroge nu ligeledes var forsvunden, begyndte Rejsefeberen ogsaa at indfinde sig hos mig, særlig da Rygterne om de store Guldfund i Avoca stadig tiltog i Styrke, og om Sandheden heraf bleve vi overbeviste ved Tilbagekomsten af flere af vore gamle Naboer, hvis Kapital ikke havde været tilstrækkelig til at trodse de der herskende høje Priser.

Enden blev, at vi, sammen med en Del andre, lejede Skjoretøj og ajsted gik det saa til Avoca med Pisk og Pak.

Ved Ankomsten dertil fandt vi en Mylde af Mennesker. Ganske vist var her rige Gulblejer, men Forholdene laa en Del anderledes end i Forest Creek, hvor Guldet mange Steder laa i selve Overfladen eller dog kun saa Fod under Jorden. I Avoca laa det omtrent 70 Fod dybt, og da Grunden desuden var meget haard at bearbejde, og selve Stregen hvor Guldet laa, kun var ca. 20 Fod bred, saa indsaa vi nok, at Arbejdet her maatte tages paa en hel anden Maade. Vi sluttede os sammen i større Kompagnier, og den Enkeltes Arbejde bestod egentlig kun deri at gaa omkring og udpejde Stillingen, hvilken Retning Lobet tog. Samtidig havde hver Mand sin Claim (det optagne Stykke Jord) at passe, thi her maatte arbejdes hver Dag; hvis der i Lobet af 24 Timer ikke vortes ved Grunden, gik Retten til Grunden tabt; da det imidlertid vil blive for vidtloftigt her at dvæle ved selve Minearbejdet, vil jeg gaa over for at skildre mit andet Mode med Benjamin Butler.

Jeg var aldeles sikker paa, at min gamle Ven havde opslaaet sin Bod i Avoca, og at Dannebrog vistnok vilde vaje et eller andet Sted i Minen. Jeg havde dog været i Avoca i et Par Maaneder uden at bemærke hans Nærværelse, men en Lørdag Eftermiddag gik jeg paa en Opdagelsestur, og rigtig, jeg fandt Dannebrog, og inde i Bodden var Benjamin i travl Virksomhed. Han havde udvidet Forretningen til en anden Branche, der ganske vist stred imod Loven, nemlig at udskjænke Brændevin, snapservis. Desuden havde han faaet indrettet en Hønsegaard der vistnok var en meget lønnende Forretning, thi Eg var en meget dyr Artikel.

Blandt Gjæsterne i Bodden foresandt jeg tilfældigvis tvende af mine Naboer, Mulatter fra Mauritius. Den ene af dem, Bill, var en ivrig Fægger, og jeg kjendte godt hans Forladerbøsse, der stod opstillet henne i et Hjørne. Det lod dog til, at Bill i Dag havde mere Lyst til at jmage paa Benjamins Varer end at dyrke Jagten. Da der var at Djebløks Pause i Forretningen, skulde vi med ud at se Kjobmandens Hønsegaard. Da Bill forhen inde i Bodden havde pralet af sin Dygtighed som Skytte, spurgte Kjobmanden ham, om han mente at kunne skyde en Høne paa tredive Skridts Afstand, hvilket Kjobmanden betvivlede. Det endte med, at et Bøddemaal om 10 Pund Sterling blev indgaaet om denne Sag.

Bøsien blev hentet, Afstanden maalt, og Bill ventede, indtil en af Hønsene fjernede sig lidt fra Flokken. Da Skudet lod, opstod der en stor Larm iblandt Hønsene, men de var alle lige raske, og Bill tabte sine 10 Pund. Han ytrede meget rolig den Mening, at dette maatte være Brændevinens Skyld, der havde faaet Haandert til at ryste, man burde helst aldrig drikke Brændevin, naar man vilde beholde en sikker Haand.

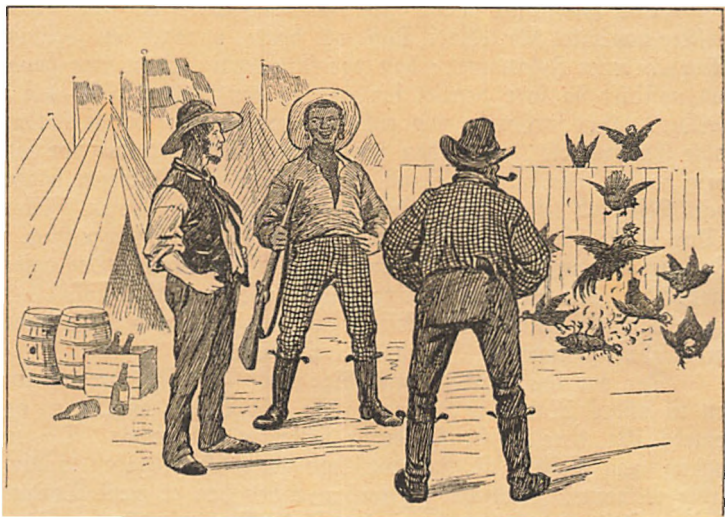
Paa Hjemvejen fulgtes vi ad. Bill grublede hele Tiden over den Mærkelighed, at han paa 30 Stridts Afstand ikke kunde ramme en Høne, der stod stille. Han mente, at enten havde Frælænderen forhelstet hans Bøsse, eller gjort andre Djævels Kunstter ved den, men han vilde overveje den Sag nøjere og mente nok ved Lejlighed at faa sine Penge igjen.

Da Bill næste Lørdag Eftermiddag bad mig om at følge med ham hen til Benjamin Butler, nægtede jeg det imidlertid, da jeg ikke ønskede at blive indviklet i mulige Ubehageligheder. Da han havde besvaret mit Spørgsmaal, om Bøsien skulde med derhen, med et bestemt Ja, den skal hjælpe mig til mine tabte Penge, kunde man jo næsten frygte for det værste. Bill forsitrede imidlertid stadig væk, at det Hele nok skulde løbe meget pænt af, og jeg skulde sikkert faa Glæde af at ledsage ham, saa gav jeg tilsidst mit Samtykke; jeg kunde ogjaa nok ønske, at se Slutningen af den Historie.

Lørdag Eftermiddag var altid Kjøbmandens travleste Tid; da gjorde Guldgraverne deres Indtjeb, thi om Søndagen hvilede alle Forretninger. Vi traf altsaa Butler i travl Virksomhed, men han modtog os med et venligt Smil og bød os med ind i sin Stue, som han kaldte den, det var nemlig kun den bageste Afdeling i Teltet. Bill stillede sit Gævær hen i jamne Hjørne som sidst, og bad Kjøbmanden sørge for, at Jagen fik fat paa Bøsien, thi den var ladet. Derinde i Stuen sad et Par Gravere ved deres Glas; Bill tog Plads, men jeg vægrede mig ved at deltage i i Selskabet og gik ind i Bodden til Kjøbmanden. At Bill havde udklækket en eller anden Plan for at hævne sig, var indlysende, men hvori Planen bestod, det var for mig en fuldkommen Gaade.

Butler og begge hans Medhjælpere havde nok at gjøre. Folk gik og kom. Efter at jeg havde gjort mig en Tur udenfor og tillige glædet mig over hans Hønseskot, der endnu var fuldtallic, mærkede jeg, da jeg atter betraadte Bodden, at Bills Bøsse var

borte, men paa min Forespørgsel svarede Butler, at han havde kun sat den ind i sit Soveværelse, da han var bange for at lade den staa her, hvor der kom saa mange Folk. Jeg begyndte at blive kjed af den hele Sag men kunde ikke faa Will med, thi skjønt han tilhjelmede ikke mere var ædru, vilde han dog endnu have mere Brændevin, som han ogsaa fik. Efter nogen Tids Forløb fik Butler Talen ledet hen paa sin Hønseskof og tilbød Will, at han atter i Dag var villig til at indgaa et Væddemaal med ham under de samme Betingelser som forrige Gang, men Will svarede, at i Dag vilde han ikke vædde, thi nu havde han atter faaet for megen Brændevin.

Jeg var imidlertid kjed af Legen og vilde gaa hjem, men Will fik Lejlighed til, ubemærket af Butler, at tilvise mig: Nej, stop et Øjeblik, nu gaar Historien straks løs. Da Kjøbmanden fremdeles arbejdede hen til at faa Væddemaalet fastsat, kom Will paa Benene og erklærede, at han var villig til at vædde nok engang, men saa vilde han ikke vædde om 10 Pund, men om 100, idet han jamtlig lagde 100 Pund paa Bordet. Butler studsede noget men kunde ikke godt trække sig ud af Legen. Betingelserne

var de samme som sidst, Afstanden blev udmaalt, men der var ikke megen Sandhulighed for, at Bill vilde kunne vinde i Dag, thi hverken Venene eller Haanden lod til at være sikre paa ham længere. Det forekom mig imidlertid, at der foregik en stor Forandring med ham, da han stod med Boksen til Rinden for at afvente det gunstige Øjeblik, og da Skudet lod, laa en af Butlers Høns med Venene i Vejret, og hans hundrede Pund var tabte. Hønen blev hentet og synet, der var intet at gjøre ved den Sag for Butler, og Mulatten bemærkede til Njobmanden: det var nok mig, der vandt i Dag. Og da han havde faaet sine vundne Penge i Lommen, onskede han Butler Farvel og bedre Lykke næste Gang.

Paa Hjemvejen maatte jeg indromme Bill, at han havde spillet udmærket Komedie i Dag og havde opnaaet en brillant Revanche over Irlænderen; han var fuldstændig ædru, men havde kun anstillet sig som beruset for at faa den Anden til at gaa i Fælden. Han forklarede mig endvidere, at da han forrige Lørdag tabte Væddemaalet, antog han for afgjort, at Butler, der var jaa ivrig for at faa dette i Stand, ganske sikkert i Forvejen havde faaet Lejlighed til at trække Sagelladningen ud af Boksen. Men i Dag havde han, inden han gik hjem fra, jaa 2 Ladninger Sagl i Boksen, den ene ovenpaa den anden. At Irlænderen i Dag ogsaa havde faaet den ene Sagelladning trukket ud, var sikkert nok, ellers havde han ikke visiteret sine Penge, og det forklarer ogsaa hans forbausede Udseende, da Hønen døde ved Skudet.

Der var imidlertid gaaet et Par Uar. Da jeg var kommen hen til andre Miner, havde jeg ganske tabt Butler af Sigte, og ventede ikke tiere at træffe denne saakaldte Landmand. Da vi engang paa Rejsen til Ballarat kom langs Hovedgaden i Jim Crow Minerne, standsede jeg forbauset ved paa et pænt Træhus at se et Skilt, der forkyndte, at her boede Benjamin Butler, Læge og accoucheur (Fodselshjælper). Jim Crow kaldtes den Gang den fattige Mand's Miner, thi Guld var her overalt, men kun i ringe Mængde; men af denne Grund vare her bosatte en Mængde gifte Mænd, da disse her altid var sikre paa at kunne finde en lønnende Fortjeneste ved Guldvaskeriet. Da jeg ikke fandt Dannebrogge vajende foran Teltet, tvivlede jeg om, at det var min gamle Ven. Jeg fik imidlertid snart Visshed herpaa, thi da jeg traadte indensfor, traaf jeg Benjamin, hvis straalende Humør tydelig nok lod ane, at

Forretningen git meget godt. Jeg udtalte til ham min Forbavselse, at han forhen aldrig havde ladet sig forstaa med, at han havde studeret Lægevidenskaben, men han bemærkede lunt: Na ja, jeg har lært meget i mine Dage, og her har jeg en meget god Praksis og har hjulpet i mange vanskelige Tilfælde. At være Kjøbmand duer ikke længere nu, der er her for stor Konkurrence: Hans Doktor Diplom saa jeg ikke, saa man kan jo i den Retning nok have nogen Tvivl.

Efter at jeg havde maattet fortælle ham lidt om mine Oplevelser siden vort sidste Møde i Aboca, ledte jeg Samtalen hen paa Væddemaalet med Mulatten. Der var ingen Tvivl om, at Pengetabet havde han forlængst forvundet, Pengene spillede den Gang derude ikke saa stor en Rolle, og Butler var sikkert allerede nu en velhavende Mand. Men jeg sølte straks ved hans iltre Udbrud: „Den forbandede sorte Slynge, jeg tror ganske sikkert, at han den Tordag tog mig ved Næsen; han agerede, som han var fuld, men jeg saa ved Afstanden godt, at han ikke fejlede det mindste.“ At Tanken om at have ladet sig narre af Mulatten endnu stadig jaarede hans Følelser, var klart nok. Jeg fortalte ham, hvorledes Will havde meddelt mig, at han den sidste Gang havde kommet 2 Ladninger Hagel i Bøsjen, men da udbrød Butler med Harm: „To Stud, ja det havde jeg slet ikke tænkt paa, det var altsaa paa den Maade, at jeg tabte mine hundrede Pund, den forbandede Ujel, jeg kunde ønske at træffe ham engang igjen.“

Efter nogle Djeblikkes Tavshed straaledes Ansigtet atter i sit vante Smil, og han udbrød med Latter: „Hahaha, ja, de Mulatter er Pokkers suilde Fyre, jeg skal i Fremtiden nok tage mig iagt for dem.“

Jeg maatte se at indhente mit Selskab, afbrød Samtalen, bød ham ved Afstanden et hjerteligt Farvel. Han lovede mig, at hver Søndag vilde han hejse Dannebrog, men til hver Dag at have et Flag vajende passede sig nu ikke længere for en Mand i hans Stilling.

— Dette var tredje og sidste Gang jeg modte Benjamin Butler.

„Gøndt op!“

En Fortælling fra gamle Dage af Nis Callejen i Veritov.

Med Tegninger af Alfred Larsen.

For mange, mange Aar siden, saa fortælles der, da der var Krig i Landet, var en ung Karl fra Landsbyen Giænær ved Ravn Fælle med som Soldat, og som saadan Taa han indkvarteret paa et Gods i Holsten. Den Mand, som ejede Godsset, var selv med i Krigen, saa hans unge Frue maatte tage Vare paa Sagerne hjemme, hvilket jo for en Kvinde kunde være svært nok i Fredstider, men maatte falde hende dobbelt tungt, nu der var Krig i Landet. Hun havde naturligvis en Mængde Tjenestefolk, og iblandt disse sidste en Terne til personlig Opvartning, hvem hun især stolede paa og var fortrolig med. Den unge Pige hed Merita, og hun paa sin Side var Fruen meget hengiven. Fælle

laa indkvarteret paa Gaarden i længere Tid; han fandt Behag i den sønne Merita og var hende og Fruen til Tjeneste, hvor han kunde. Følgen blev da, at Merita fattede en lidenskabelig Kærlighed til den slinke Falle, hvilken han af Hjertet gengældte. Falle var fattig, men ærlig, og alt som de Unges Kærlighed tiltog i Styrke, blev han derfor mer og mer betænkelig, idet han frygtede for, ikke at kunne sikre Pigen en Fremtid, der svarede til hendes Livsbaner. Hvor tungt det end faldt ham, mente han derfor at gøre Ret i at tvinge sin Kærlighed, og han forsøgte derfor at trække sig tilbage og bære en Koldsindighed til Stue, som han langtfra følte. Merita, der ikke havde nogen Anelse om hans ædle Bevæggrunde, sørgede over dette Forhold, og endelig kunde hun ikke bære det længere i Stilhed men betroede Fruen sin Hjertesorg. Fruen henvendte sig da til Falle, spurgte ham om, hvor det kunde være, at han havde stiftet Sind og nu voldte Pigen Sorg ved sin Ligeegyldighed, da han jo dog forhen havde nærmet sig hende og vakt hendes Kærlighed. Falle tilstod da, at han bestandig elskede Merita, men at han som yngre Søn af en Gaardmand intet ejede, og at han ikke kunde bringe det over sit Sind at berede Pigen en saa sørgelig Lod, som at være fattig Husmandskone. Fruen kunde nu ikke andet end agte Falle for saa ædel en Tænkemaade, men da Merita fik at vide, at det alene var Omfjorg for hendes Fremtidslykke, der voldte, at Falle trak sig tilbage, da vandt hendes Kærlighed fornøyet Styrke.

Saaledes stod Sagerne, da de fjendtlige Tropper tvang vore Krigsfolk tilbage fra Egnen, som nu blev overbømmet af Fjender, der brandfattede og plyndrede, som bedst de kunde.

Fruen, der sad inde med en Del Penge og andre Kostbarheder, var nu i bestandig Frygt for at miste disse, og hun talte ofte med Merita om, hvad der i den Henseende bedst kunde gøres.

„Kunde jeg bare saa dem sendt til min Mand!“ jamrede hun bestandig, men det var jo noget, der under de forhaandenværende Omstændigheder maatte anses for umuligt.

Da var det en Dag, at Merita uventet sagde til hende:

„Ja, hvad vil Fruen skænke mig, hvis jeg paatager mig dette Værende?“

„Du, Merita!“ sagde Fruen, „hvorledes kunde du komme igennem de fremmede Krigsfolk, det kan jo da aldrig være din Mening.“

„Og dog er det Tilfældet,“ svarede Pigen, „hvis Fruen vil hjælpe mig til at faa Falle ved at stænke mig saa mange af Pengene, at Falle og jeg kan købe en lille Gaard, da paatager jeg mig at bringe Pengene i Sikkerhed.“

Ja, det vilde Fruen da nok, og da Merita udbiklede for hende, paa hvad Maade hun havde tænkt at fuldføre Foretagendet, saa indvilligede hun deri, helst da hun ingen anden Udvej saa.

Den danske Hær var bleven trængt langt mod Nord, og dens Hovedstyrke stod nu i Flensborg.

Genimod Aften, en Uges Tid efter det, der sidst blev fortalt, kom en underlig udseende lille Fyr ridende paa et magert, langhaaret Udgangssog sydfra ind i Byen Flensborg. Over Hestens Manke laa en Tværstak, og ved Rytterens Bælte hang en stor Slagtekniiv. Rytterens Øjne spejdede til alle Sider, mens han red ad Gaden, men paa en Gang hørkede han overrasket Hovedet, da skede Øget ivrigt med Hælene for at naa frem til en Soldat, der gik noget foran ham. Omfider naaede han frem paa Siden af denne, og nu bøjede han sig ned imod ham, idet han med dæmpet Røst sagde:

„Falle, Gudsteflov jeg traf dig!“

Falle, thi ham var det, saa forundret op paa den lille Mand, der næsten var fort af Smuds i Ansigtet, som om han vilde sige: Naa, hvad er du for en?

„Ja, du kender mig sagtens ikke, Falle, saadan som jeg ser ud, men jeg er da Merita, og saadan har jeg maattet forklæde mig for at bringe sikkert Bud til Herremanden fra min Frue. Veed du, om han er her i Byen?“

„Nej Herregud, Merita! hvor kunde jeg tænke det, og hvorledes er du kommen den lange Vej gennem de fjendtlige Hære?“

„Jo, naar Soldaterne vilde anholde mig, saa sagde jeg bare: Jeg er Ratteren! og saa lod de mig altid passere; de spyttede ad mig og sagde: ptøj! rid du for Pokkeren! — Men du svarede mig ikke paa mit Spørgsmaal om Herremanden?“

„Jo, han er her i Byen og jeg veed nok, hvor han bor, følg kun nu efter mig, saa skal jeg føre dig til ham.“

Falle gik nu foran og standsede i Borten til et stort Hus. Merita red ind i Borten, mens Falle gik ind for at melde hende. Snart efter kom han tilbage med en høj Officer, der ved Shuet af Merita udbrød:

„Nej, om jeg kunde kendt den kønne Merita i denne Stik-
kelse! men kom nu ind og faa andre Klæder paa; Kvinderne her
i Huset vil nok have en Dragt at laane dig for det første. Dog
sig mig først, hvorledes lever og lider din Frue?“

Som Svar overrakte Merita ham en Skrivelse, hun havde
medbragt, og med den ilede han fra dem ind i Stuen. Merita
bad nu Falke at tage Vadsækken med ind, hvilket han gjorde,
og nu kom Ronen i Huset og bad Merita om efter Officerens Dufte
og Umobning, at følge med hende for at skifte Klæder. Inden

hun forlod Stuen, bad Merita imidlertid Følge om at tage Vare paa Badsækken, indtil Herremanden tog den i Besiddelse. Da Pigen senere kom tilbage, klædt i Bigedragt, da havde hendes Herre allerede underrettet Følge om, at det for en Del var for hans Skyld, at Pigen havde udført dette Boveskifte, og at Badsækken ikke alene indeholdt, hvad der tilhørte ham, men ogsaa en Sum, der tilhørte Merita, og som var stor nok til, at hun i Forening med Følge kunde se en sorgfri Fremtid i Møde.

Et Par Aar længere frem i Tiden finde vi Følge og Merita som Gaardsfolk i Gjenner. Efter den Tid's Forhold sad de i lykkelige Omstændigheder; Merita viste sig som en dygtig og paa-paselig Kone og var agtet af sine Standsfæller. Hun skænkede efterhaanden sin Mand en stor Børneskole, og hendes ældste Datter blev tidlig giftet ind paa en Gaard, der laa tværs over for Følges paa den anden Side af Gaden. Merita havde svært ved at aflægge sit plattyske Maal, og naar nogen spurgte hende, hvor det var, hendes Datter var gift, saa svarede hun: „gøndt op!“ (Straas over for, eller: over paa den anden Side). Paa Grund af dette blev hun kaldt Merrit Gøndt, hvilket Navn ogsaa gik over paa Børnene, som senere antog det som Familienavn. Da der var mange Børn, saa blev Navnet meget udbredt i Østerløgum Sogn og var kendt der i lange Tider. Nu i vore Dage er Navnet igen i Færd med at forsvinde.

Blandt børn.

Troskyldig. Froknen: „Veed De Hr. Baron, De kunde gøre mig en stor Tjeneste.“

Baronen: „Meget gerne, og hvad skulde være?“

Froknen: „Gif Dem med mig, for at min Veninde rigtig kan ærgre sig!“

Wedelmodig. A.: „Tænk dig, den nye Skovfoged sendte alt, hvad han havde stude paa Jagten, ind til Hospitalet.“

B.: „Det var meget ædelmodigt.“

A.: „Men han var egentlig tvungen til det, thi det var en Skovbetjent, han havde stude i begge Venene.“

Gamle Indskrifter uden- og indendørs.

et hører med til Arven fra vore Forfædre, at vi overalt, ude og inde, kan finde Udtryk for deres Tankegang i kortere eller længere Indskrifter, som Nutiden læser med Interesje og skænker en stadig voksende Opmærksomhed. Over Porte og Døre, paa Bjælker under Loftet saavel som over Ildstedet, paa Stabe og Kister, paa Arneklædet og Paneler og paa Vedpæle og Gravsten har vore Forfædre udtalt Vidnesbyrd om det Stabe, de i aandelig Henseende stod paa, om den indvortes Verden de levede i, hvad enten det nu er den kolde, tørre Forstand eller den varme, personlige Troens Enfold, der kommer til at afspejle sig i de Ord, de valgte at lade indridse paa de jaare forfjellige Steder. At tage h v e r en bevaret Indskrift som et p e r s o n l i g t Vidnesbyrd, — og, da de fleste Indskrifter langt overvejende er af religiøs Natur, — som et Vidnesbyrd om personlig Fromhed — gaar ikke an. Thi det kan paapeges, at en Del af de gamle Ting maa stamme fra samme Værksted, og naar de saa bærer den samme Indskrift, saa maa den mere ses som Udtryk for Fabrikantens Smag end for dens, der blev Ejer af vedkommende Genstand. Det kunde jo være en Slags stedlig Mode, der blev det bestemmende for hvilket Bibelsprog der kom til at smykke Tingen — mere end Ejerenes egen inderste Smag, om han da havde nogen. Dmtrent paa samme Maade som det i vore Dage aldeles ikke behøver at være noget sondt Udtryk for en Familjes Fromhed, at de har et eller andet mere eller mindre smagløst Skilt med en religiøs Udtalelse paa ophængt i deres Hus. Det er saa ofte kun Moden eller en Forretningsmands Foretagsomhed, Takten skyldes for jaadanne Vægprydelser, hvorom Folk saa tænker: „Det er egentlig helt kont og det kan da aldrig stabe jaadan med lidt Gudelighed.“ Jo, det kan netop, idet adskillige Mennesker, naar de har Gudeligheden hængende paa Væggen, kan sige sig

helt til No dermed og saa glemme at saa den anbragt det eneste Sted, hvor den horer hjemme, nemlig i Hjertet.

Om den virkelig sunde og ægte kristelige Bevægelse i Reformationstiden har vi mange Vidnesbyrd i gamle Indskrifter. Mangfoldige Kirkeklokker fra den Tidsalder bærer de indholdsrige og syndige Ord: *verbum domini manet in æternum*, d. e. „Guds Ord bliver i Ewighed“. De Ord lod saaledes Adelsmanden *Peter N a n s a u*, der efter sin Broder Daniel havde tilhandlet sig *Trojborg* af Kongen, sætte paa Klokken, han gav til *Wishy Kirke* og sin egen hjemme paa Slottet. Paa denne sidste, der endnu hænger paa Gaarden, lyder hele Indskriften:

VERBUM † DOMINI † MANET † INAETERNVM † 1582 †
IAR † GODT † MI † MICHEL † DIBLER † DAT † IS † WAR
og nedenunder PETER = RANCZOW og hans Waaben.

(Paa Danst: Guds Ord bliver i Ewighed. I det 1582. Aar stobte Michel Dibler mig, det er sandt.) M. Dibler var en bekendt Klokkestober, der borde i Flensborg.

Endnu saa længe efter Reformationstiden som 1635 findes nævnte Indskrift (paa en Kiste i Skrave Sogn), ja senere, thi paa en stor Egetiste med buet Laag i Nybol i Sundved staar endnu:

VERBUM DOMINI MANET IN ÆTERNVM MARINA
NISSESD 1656.

En ældre Egetiste fra Sundved bærer paa Forsiden følgende Indskrift: *SI . DEVS . PRO . NOBIS . QVIS . CONTRA . NOS . 1613*. (Er Gud for os, hvo kan da være imod os?) og paa den ene Side: *o homo memento mori* (o Menneſte, ihukom Døden!) og paa den anden: *Anno domini 1613*.

Lad os tage endnu en latinsk Indskrift med, ogjaa fra en Kiste i Sundved: *Qvodque parvm novit nemo docere potest*. Anno 1639. (Hvo som kender alt for lidt kan ikke undervise en anden.)

Her er saa et Par paa vort Moderemaal:

TIL GVD . STAAR . AL . MIN . HAAB . OC . TRØST .
HAND . STAAR . MIG . BI . I . ALD . MIN . BRØST . 1 . 6 . 04,
og følgende ret ejendommelige:

MAREN TAMSDATER . HØNNENG . MIT . ALDER . ER
27 AAR ANNO 1642 FINES END

begge fra Vestkysten, og følgende fra Østkysten af Haderslev Amt:
HEILP . GVD . AF . AL . MIN . NØ . 1585 .
KIESTEN . HANSDETER .

Paa den endnu bevarede Bjælke over Porten til den gamle
Brovstegaard paa Naffet i Haderslev lyder Indskriften:

CHR̄S . PORTA . SALVTIS — ANNO . DOMINI 1591

d. e. Kristus er Døren til Frelsen, hvori der er en Efterklang af
Reformationstidens Glæde over at have fundet Vejen til Gud,
der ikke gik gennem selvlavede Ceremonier, men gennem den eneste
Mellemmand mellem Gud og Mennesker.

Baade paa en Riste og en Skorstensliste har jeg fundet
denne Linie:

SET . TIL . GVD . ALE . DIN . LID OC . TRO : SAA .

FANGER DV LØKE OC ØVIGE ROO,

medens en Skorstensbjælke fra Rejsby kun har nogle simple Ud-
færinginger og Årstallet 1569.

Foroven paa et indmuret 5-rummet Stab paa Romo staar:

SET TIL GVD DIN LID OC TRO SAA FANGER DV
LØK OC ØVEG ROO.

ANNO CHRESTI 1564 BERTIL SNEDKER.

Uf yngre Datum er et fint Vers, der stod paa Arneklædet
i mine Bedsteforældres Hjem i Djensvad Degnebolig:

Vort Kiøkten, Ild og Arnested
hav du, o Gud, dit Die med.
Bevar os for Ulykkens Ild
og giv os ikke huusvild.

En Indskrift paa et Par smukke Lysekærter i Storbæk Kirke
minder om den samme Glæde over selvgjort Gjerning, som er ud-
trykt af hin Udelådame, der byggede Vallo, i Stenen over Ind-
løvsjelen, hvor det hedder: „... 1586 byggede ieg Mette Rosen-
krands dette store Huus med disse to store Taarne....“ Thi
paa Lysefagerne staar:

Salig . Maren . beneds . i . Barsbøl . gaf . til . Skerebeck . Kierck .
dise . 2 . Lyse . Kierter . Anno . 1637 . Koste 22 Mark .

I samme Sogn staar der paa en indmuret Sten i Vest-
enden af et Hus:

I Jesu Navn vi bygge vil
Gud sin velsignelse ligge til
Gid vi saa bygge paa denne Jord
Vi saligheden hisset faar
Udi det evig samlings-aar.
17 75.

Paa Huset til en gammel „Bornholmer“ i Lundgaarden,
Strøve Sogn, stod følgende Linier, der nu er udflettede, men som
jeg fandt bevarede paa Harboore:

Klochen minder
Tiden Rinder
Vi vor Lij ved
Døden vinder
1788.

Paa et Par Vedstolper af Sandsten, smukt udhuggede, staar

(paa den vestre):

Din ind og ud-
gang Gud bevar
frie dig fra nød
og Alskens far
og haver no-
gen ont i Sind
Gid det gaaer ud
før hand gaaer ind
JANNICK
JENSSEN.

(paa den østre):

Giv naade til
O milde Gud
vi vore levedage
i lydighed
mod dine bud
Kand viiselig
fremdrage
ANNO
1780.

Disse staar i Barshol, Stærbaek Sogn. Efterfølgende fin
des i Skafst Sogn, paa Maagaard:

Vel Signe Gud
Fra Aar Til Aar
Vor Land Og Sand
Vor Huus Og Gaar
Alt Hvad Vi Har
og Hvad Vi Faar.

Claus Beyer
HL. Maria Beyers
Anno 1773 Da Blef
Landet Skift.

Følgende Linier, der staar over Indgangsdøren til en nørrejst Kro, udtaler med Lune en forslagen Kromands Filosofi :

De æ bejer aa jedd i æ krou
aa tink po æ kirk,
end aa jedd i æ kirk
aa tink po æ krou.

Jens Jørgensen.

Præsten Jep Hansen af Hjortkær,

en Levnedstegning, nedskrevet af hans Datter.

Præsten Jep Hansen var udgaaet fra en hæderlig, gammeldags Bøndeslæggt. Hans Fader Peter Hansen, gift med Bottilla, født Jørgensen, ejede en mindre Gaard i Sonder Onlev, Hjortkær Sogn. Jorden var ikke jød, og Tiderne daarlige, jaa Bønderne var nøbde til at leve tarveligt og arbejde haardt for at naa igennem. Jep Hansen var født den 10. Marts 1785, den yngste af mange Søstende, hvoraf nogle dog døde i Barnealderen. Tre Søstre og en Broder opdroges jammen med ham, og alle maatte hjælpe til ved Arbejdet jaa tidlig, og jaa meget de kunde. Derved udvikledes dog baade Drengens Legemskræfter og hans Dmtanke. I Hjortkær Skole, hvor han nød sin første Undervisning, var der en, efter den Tids Forhold, dygtig Lærer, der særlig drev stærkt paa Hovedregning, hvorved Børnenes selvstændige Tænkning blev godt udviklet. Da Han'en var bleven konfirmeret krævede Landbruget alle hans Egners Ansændelse. Hans ældre Broder havde jaaet en Aakstade, og Faderen, der var gammel og ivag, lod Jep Hansen allerede i 16 Mars Alderen styre Gaardens Landbrug, hvor han med Hjælp af en Karl nu selv maatte udrette alle foresaldende Arbejder.

Der var paa den Tid bleven ansat der paa Egnen rationalistiske Præster, der med deres Fornuftvisdom forstyrrede Folk i

deres enfoldige BARNETRO. En saadan Præst var ogsaa kommen til Hjortkjar, og da hans Prædiken ikke tilfredsstillede Hansen, gav han sig til at læse i Bibelen men kunde alligevel ikke komme til Klarhed. Han bestemte sig derfor til at studere for at faa Lys over Livets og Troens Gaader.

Man har sagt, at han vilde studere for at blive fri for at udtages til Soldat; men det var ikke sandt. Da hans Fader var over 60 Aar gammel, og han var eneste arbejdsdygtige Søn, saa var han efter Loven fri. Nej, det var Tørst efter Livets Ord, der drev ham til at studere. Desværre bod man ham paa Universitetet Stene for Brød, og det var først gennem sin præstelige Virksomhed og Guds Førelser i hans Liv, at han naaede til en fuld og levende Tro.

Hansens ældre Broder havde valgt at blive Lærer, fordi han var udygtig til legemligt Arbejde, han var bleven uddannet paa det nylig i Tønder oprettede Seminar og raadede nu Jep Hansen til at tage sin første Forberedelse der. Undervisningen paa Seminariet leedes af Rektor Forchhammer, der var en forstandig og dygtig Lærer; dog meddeltes desværre Undervisningen der, saavel som paa Latinstolen i Flensborg, i det tyeste Sprog, hvorved det blev sværere for Børn fra danske Hjem at følge med.

1807 kom Hansen i en Alder af 22 Aar paa Seminariet i Tønder. Her var han i to Aar og blev saa optaget i næstøverste Klasse paa Latinstolen i Flensborg. Hansens Fader havde imidlertid afstaaet Gaarden til en Datter, som var bleven gift, og den Hjælp, han fik hjemmefra, var utilstrækkelig til hans Ophold paa Latinstolen, endskønt han levede meget tarveligt og kun spiste varm Middagsmad to Gange om Ugen. Han maatte nu paatage sig nogen Privatundervisning for at tjene Penge. Han fik derved knap Tid til det, han selv skulde lære, og maatte tage en god Del af Maltten til Hjælp for at klare sig. Han blev nu syg af Overanstængelse, og dette satte ham noget tilbage.

1812 afgik Hansen fra Latinstolen til Universitetet, hvor han opholdt sig i de bevægede Krigsaar 1813 og 1814, hvorved hans Fædrelandssind vaktes og styrkedes. Manden blandt Studenterne i Kiel var den Gang endnu loyal, og Marsdagen for Slaget ved Sehested blev fejret af dem med et Gilde. Dette blev ilde optaget af Studenterne ved de andre tyske Universiteter, de erklærede Kiel i „Verruf“, og udfordrede de danske Studenter.

Kiel tilbød nu at stille 12 udvalgte Mænd til Duel imod 12 fra de andre Universiteter. Hansen var en af de udvalgte og øvede sig nu ivrig i Vaabenbrug; Sagen blev dog bilagt og ikke udkæmpet ved Dueller.

Ved Universitetet arbejdede Hansen ihærdigt for at erhverve sig de Kundskaber, han behøvede, han havde ikke nogen fremragende Begavelse, men han arbejdede med Fernsld og med alvorlig, selvstændig Eftertanke. Han maatte dog et Par Gange afbryde Studierne og tage Plads som Huslærer for at faa Penge til at fortsætte.

1818 tog han Embedsækjamen med anden Karakter. I den praktiske Prøve fik han meget godt og en rosende Anerkendelse af Superintendent Ubler. Han tog nu igen en Plads som Huslærer, indtil han 1821 blev præsenteret og valgt til Præst i hans Fødesogn Hjortkjær. Hansens økonomiske Stilling var dog endnu meget trykkende. Han havde været nødt til at stifte Gæld for at fuldende sine Studier. Nu maatte han optage et større Laan, da Overtagelsen og Indløsningen af den til Præsteembedet hørende Bolig og Landejendom krævede store Summer. Baade Huset og Landbruget var i høj Grad forsmættede; han tabte dog ikke Modet. Han havde som Huslærer paa holfstenste Herregaarde fundet Lejlighed til at sætte sig ind i det den Gang mere fremstredne holfstenste Landbrug og tog nu fat med Mergling, Brak og nyt Sædfliste. I Begyndelsen kritiserede Bønderne stærkt hans Driftsmaade, men da de saa Resultaterne, de rige bugnende Kornmarker, saa lærte de af ham. Kornpriserne var dog meget lave den Gang, saa selv om der høstedes godt, gav det dog kun smaa Indtægter. Med Hensyn til Øngningerne traf Hansens en Overenskomst med Menigheden, at den hvert Aar skulde udbetale ham 100 Mk Cour. (106²/₃ Kr.), saa vilde han nok selv ombygge Huset, og han fik det ogsaa efterhaanden godt og solidt ombygget efter Datidens Fordringer. Haven udvidede han meget og plantede baade Læbælke og en Mængde Frugttræer.

Hansen forsmættede dog ikke sin Præstegerning over disse Foretagender. Sine Prædikener udarbejdede han altid meget omhyggeligt, og mange vare glade ved at høre dem. Skolerne i Sognet besøgte han i Regelen en Gang i hver Maaned og talte da altid lidt med hvert af Børnene, der altid var glade, naar Præsten kom. Da Hansens blev Præst, vare Skolerne meget forsmættede. Han samlede

derfor hyppigt Børnene i Kirken og katekijerede med dem for at bøde paa den mangelfulde Religionsundervisning. Til Sjælesørger var han særlig skikket; da han selv var udgaaet fra Bøndestanden, kendte han nøje Bøndernes Tankegang og forstod at knytte sine Ord saaledes dertil, at de fik Indgang i Hjærterne. Var Ægtefolk eller Naboer uenige, saa bad de Præsten om at komme til dem, og han fik som oftest Held til at faa Trætten bilagt og Sagen ordnet til alles Tilfredshed. Han vidste af egen Erfaring, hvor trykkende økonomiske Vanskeligheder kunne være, han var derfor let at komme i Tale for dem, der trængte til et Laan eller til anden Hjælp. Mange kom til ham, naar de var i Forlegenhed, og sjælden gik nogen uhjulpen bort, naar det i nogen Maade var muligt for Hansen at hjælpe.

1834 blev han kaldet til at forberede en for Mord dødsdømt Forbryder til Døden; denne havde afvist baade Provsten og Præsten i Aabenraa med Haan, Hansen forstod at komme ham i Tale og at vække hans Sjæl til Anger og Omvendelse.

1823 blev Hansen gift med Henriette Karoline Elisabeth Ekermann, Datter af Professor Ekermann i Kiel. Han elskede hende højt, og hun blev ham en god Støtte, baade i det praktiske Liv, da hun var sparsom og forstandig, — hun havde lært Mejeri paa en hollstenj Herregaard og forstod at lave første Klasse Smør — og i aandelig Henseende styrkede hun hans Mod og Haab og støttede hans Udvikling. De havde, foruden et Par Tvillinger, der døde i en spæd Alder, to Døtre, Marie og Amalie, men hans Ægteskab varede kun kort, kun 12 Aar. 1835 døde hans Hustru af Lungetæring.

Den boldsomme slesvig-holstenjke Agitation i Fyrreerne var Hansen meget imod. Han kendte for godt Danmarks Historie og de virkelige Forhold i Hertugdømmerne til at lade sig bedaaere af Slesvig-holstenernes falske Paaastande, og han traadte ofte op imod dem i privat Samtale. Han var dog heller ikke med i den vaagende danstnationale Bevægelse i Nord-slesvig; han havde jo faaet sin Uddannelse paa tysk og var ikke meget kendt med Aandslivets Udvikling i Danmark. Den Tid, Hansens Embedspligter levede ham, anvendte han til alvorlig Læsning; han studerede jærlig Kirkehistorie og Bibelen. Bibelen læste han gerne i Grund-sprogene, det gamle Testamente paa Hebraijj og det nye paa Græst. Disse Studier kom ham senere godt til Nytte, da han som Super-

intendent maatte forelægge de Kandidater, han skulde indvie til Præster, baade mundtlige og skriftlige Spørgsmaal til Besvarelse; han forstod da altid at finde passende Opgaver, som en god Præst burde kunne besvare. Han læste ogsaa med Lethed baade Fransk og Engelsk, af lettere Læsning yndede han især Walter Scotts historiske Romaner, som han læste paa Engelsk. Af danske Blade holdt Hansén dog „Dannevirke“ og „Fædrelandet“, og de bleve en god Støtte for hans Døtre til at bevare det danske Sind lige overfor den tyske Omgangskreds.

Da Oprøret udbrød i 1848, var Hansén straks paa det Reue med, at han vilde blive sin Ed tro. Han var den eneste Præst i Nabenraa Provsti, der ikke vilde anerkende den provisoriske Regering som sin lovlige Øvrighed. Da man nu begyndte at arrestere forskellige danske Mænd, der havde nogen Indflydelse i deres Kreds, og det underhaanden blev ham meddelt, at man særlig havde Opmærksomheden henvendt paa ham, turde han ikke udsætte sig for at blive slæbt til Rensborg og mishandlet af den tyske Pøbel. Han forlod derfor sit Hjem og gav sig ind under det danske Militærs Beskyttelse, der dengang laa omkring ved Rødetro, mens det tyske Militær laa lidt længere mod Syd ved Byen Nybøl. Han haabede dog dengang, at Danskerne snart vilde rykke længere frem, og at han saa kunde komme hjem igen. Det gik dog des værre ikke saaledes, men de Danske maatte trække sig længere tilbage og Hansén, begav sig nu til Odense, hvor han blev venlig modtagen af en Købmand Kallefen, der var født i Raso, Hjortkær Sogn, og i hvis Hus han fandt et Hjem for Resten af Sommeren.

Saa snart Vaabenstilstanden var bleven afsluttet i Walmø, rejste Hansén hjem og prædikede i Hjortkær Kirke, der var fyldt til sidste Plads af Menigheden, der var glad ved hans Hjemkomst. Den provisoriske Regering havde imidlertid affat Hansén fra sit Embede, og nu nedlagde den tyske Provst Rehhs, under Trusel af en meget stor Bøgebøde, Forbud mod, at han udførte nogen Embedshandling. Hansén rejste nu til København og forelagde Regeringen sin Sag, idet han medbragte en Erklæring fra hele Menigheden, at de ingen anden Præst vilde have; men Regeringen stod endnu magtesløs over for disse Forhold. Fra den Tid af fik han Maanedspenge og kunde nu vælge Ophold i Danmark, hvor han vilde.

3 September blev der konstitueret en Præst i Hjortkær, som hed Schumacher; han var der i fire Maaneder, ja blev der ansat Valg, men Menigheden vilde ikke vælge. Der var kun 8 tykfindede Medlemmer af Menigheden, som afgav deres Stemmer, og Provst Rehlfog indsatte nu Pastor G. Grauer til Præst i Hjortkær. Hansens Døtre havde indtil den Tid endnu boet i Præstegaarden, nu flyttede de ud, fik deres Gjendele anbragte paa forskjellige Steder omkring i Sognet, hvis Beboere kappedes om at yde dem venlig Hjælp og Støtte med, hvad de kunde, ja selv Køerne tog de i Foder, hvorved de viste deres Kærlighed til Præsten og Døtre, og deres Tro paa, at den gode Sag nok vilde sejre.

Hansen havde Vinteren over boet i Ribe, hvorfra han bedst kunde vedligeholde Forbindelse med sin Menighed og sit Hjem. 3 Foraaret 1849, da Krigen atter begyndte, mødtes han med sine Døtre i Kolding, og de boede den Sommer i Odense.

Ved Afslutningen af den anden Vaabenstilstand, der underlagde Nordflæsvig dansk Administration, henvendte Hansen sig til Regeringen i Glensborg med Bøn om at blive genindjat i sit Embede. Det kunde dog ikke ske endnu; men man meddelte ham, at han nu skulde høre sine Maanedspenge i Glensborg. Han tog nu Ophold i Hjortkær Sogn, hvor en velstaaende Bønde i Razo velvillig tilbød ham og hans Døtre et Par Værelser til Beboelse.

Den 21. Januar 1850 modtog Hansen en Skrivelse, hvorved han igen blev indjat i sit Embede. Den tyske Præst vilde dog ikke vige Pladsen, for Provsten blev affjat og Hansen konstitueret som Provst for Aabenraa Provsti og Superintendent for Nordflæsvig. Nu flyttede Hansen igen ind i sin gamle Præstegaard, og da nu ogsaa den tykfindede Amtmand havde maattet vige for Kammerherre Helken (død for nylig som Stiftsamtmand i Odense), bleve alle de tykfindede Præster, der ikke vilde lyd: den danske Regering, affatte.

Det gav nu meget Arbejde; Hansen maatte faa Sagerne ordnede saaledes, at ikke alle Embeder blev vakante paa en Gang, og maatte sørge for deres midlertidige Forvaltning, indtil man kunde faa dem besat med nye Præster. Han fik nu en Kapellan til Hjælp (M. F. Povlsen, nu Provst i Karleby paa Falster), der var hos ham i et Aar. Man kom da ogsaa godt over disse

Banfeligheder, og da begge Visitatorerne vare meget omhyggelige for at udsøge de bedste Kræfter, fik de mange rigtig gode Præster indsat i Nordflæsbyg.

Hansen maatte nu være tilstede ved mange Præstevalg, foretage mange Ordinationer, indsætte de nye Præster og meget andet. Ved disse kirkelige Handlinger havde Hansen altid et passende Ord at sige til de tiltrædende Præster og den forsamlede Menighed. Mere Besvær voldte ham de mange administrative Arbejder, men derved var Amtmanden ham en god Støtte, og efter forudgaaet Afstale udfærdigede han som oftest Skrivelserne, saa Hansen kun behøvede at underskrive.

I August 1853 blev Hansens ældste Datter gift med Stiftsprovst (senere Biskop) Balslev i Ribe, og den yngre Datter blev nu ene tilbage for at styre Huset og pleje den aldrende Fader.

I sin Gerning som Superintendent blev Hansen efter nogle Aars Forløb afløst af Biskop Boesen, der blev Biskop over hele Slesvig. De ved Krigen forstyrrede Forhold var dog den Gang allerede blevne bragte ind i en ordnet Gænge; Embederne var blevne bejatte og Banfelighederne overvundne. Hansen fik nu Titel af Dverkonfistorialraad og en dermed forbunden Gage, da Embedet kun gav smaa Indtægter.

Provsteembedet blev Hansen ikke fri for før i Maj 1857, da Provst Karstensen blev konstitueret i hans Sted. Han trængte da ogjaa haardt til Afløsning, thi han var bleven overanstrengt ved de mange Arbejder og hans Helbred var meget nedbrudt.

Hansen antog nu en Kapellan, Rasmus Møller, der var hos ham i tre Aar, til han fik Embede. Efter ham blev L. S. Hansen antaget til Kapellan, men han blev kun ordineret saa Dage før Jey Hansens Død, der indtraf den 5. Oktober 1860. Han blev saaledes 75 Aar 6 Maaneder. Hans yngste Datter blev efter Faderens Død gift med J. Nielsen, Gaardejer i Raa.

Besiguet være hans Minde! Han var en grundærlig Mand med et varmt Hjerte for det Rette og stræbte efter bedste Evne at udfylde sin Plads som Herrens Tjener ved Menigheden.

Smatræk

om gamle Provst Hansen fra Hjortkær, som
de endnu fortælles blandt Almuen,
meddelt af P. A. i S.

Da han som ung Bondemand havde fattet den Beslutning at ville studere, kom han kjørende fra Nabenraa til sit Hjem i Sønder-Ønleb igennem Kirkebyen Hjortkær; hans ene Hest havde tabt en Sto; han standjede derfor sin Kjørsel hos Byens Smed for at faa en ny Sto slaaet fast under Hestens Hove; medens dette gik for sig, skal han have yttret til Smeden: „Nu skal dette hersens Arbejde høre op, jeg vil ikke længere være Landmand;“ „hvad da?“ sagde Smeden. „Jeg vil nu studere til Præst,“ til hvilken Udtalelse Smeden ytrede: „Kan der ogsaa blive en Præst af et saadant Klommerhøj?“ „Det skal jo vise sig,“ svarede Hansen. Denne folgte Gaarden, studerede, naaede sit Maal og blev 14 til 15 Aar senere Præst i sit eget Fødesogn. Smeden øvede den Gang endnu sin Dont, og ved et Begravelsesgilde, hvor de to kom til at sidde til Bords lige over for hinanden, henvendte Præsten sig med det Spørgsmaal til Smeden: „Kan Du huske, hvad du sagde til mig, da jeg som Landmand fik den sidste Hestesto slaaet under hos Dig?“ Smeden vilde ikke rykke ud med Sproget i saa mange Folks Nærværelse, men Præsten gentog saa Øtringen og fojede til: „Her kan Du se, at der af et Klommerhøj kan blive en Præst.“

Der fortælles ogsaa i Folkemunde om, paa hvilken Maade og ved hvilken Lejlighed han indledede Bekendtskabet som Student i Kiel med sin vordende Hustru, der var en Professordatter sammesteds fra! Under en Ildbrand i hans tilkommende Svigerfaders Hus toge Studenterne ivrigt Del i Slutningsarbejdet. Hansen, der hjemmefra var vant til strengt legemligt Arbejde, havde kastet Frakken og var i Skjortærmer; Smeden perlede i hans Ansigt

af Anstrengeelse; men desværre var hans Lommeortklæde blevet i Frakken, og en ung Dame iblandt Tilstuerne bemærkede Hansens Forlegenhed ved at faa Sveden astorret; hun tilkastede ham den saandede Genstand, blev siden hans Udkaarne og fik sit Hjem som Husfru og Moder i Hjortkær Præstegaard.

Hvor ligefrem og med hvilken Gemtylighed Provst Hansen i Hjortkær kom sine Underordnede i Møde, kan ses af følgende: En nylig eksamineret Lærer, der kom lige fra Seminariet i Skaarup, blev ansat som Distriktskolelærer i Nabeuraa Provsti men skulde for sin Embedstiltrædelse efter gammel Vedtægt prøves af den jongerende Provst. Seminaristen mødte i denne Anledning i Hjortkær Præstegaard, hvor Provsten meget venligt tog imod ham, efter at have gennemlæst hans Afgangsvidnesbyrd, med den Udtalelse: „Ja, nu skal jeg som Provst rigtignok eksaminere Dem, men det vil ikke blive vidtloftigt; thi det forstaar de Føll langt bedre, fra hvilke De er kommen.“ Efter saa at have ladet Eksaminanden udvikle og fremsætte noget om den kristelige Daabs Væsen og Betydning, ytrede Provsten: „Jeg skulde nu ogsaa prøve Dem i Regning og Stil, men vi ville nu kalde det Hele godt; jeg har før nok kunnet begge Dele, men nu i min fremrullede Alder „bommerer“ det undertiden for mig; jeg skal sige Dem, jeg har faaet „te Nare“ hvad jeg „bær kund har høj te Davre!“ De forstaar mig vel nok: man har nu overhængt mig med saamange Embeder og Værdigheder paa mine gamle Dage; dem kunde jeg bedre have havt, da jeg var ung.“ Siden maatte Eksaminanden afskrive en Edsformular og udfylde samme. (Embedseden blev dengang aflagt skriftligt og ikke mundtligt.) Medens dette gik for sig, sagde Provsten: „Nu har De siddet og ventet saalænge paa mig, inden jeg kom op af Sengen; nu vil jeg sige til min Datter, at hun skal slaa „nove Spa i æ Kaal“, saa skal De spise med os til Middag, førend De begiver Dem paa Hjemvejen.“ Hele Forhandlingen viduede om en sjælden Ligefremhed og Oprigtighed hos denne Mand, der havde været oppe paa den gejstlige Rangstiges øverste Trin, idet han i et Par Aars Tid efter Afslutningen af den første Slesvigske Krig beklædte Embedet som Superintendent for den dansktalende Del af Hertugdømmet Slesvig. En ældre Embedsbroder i Løjt Sogn bemærkede derfor ret træffende om ham til en af sine Omgangsvener, da han første Gang havde havde havt Lejlighed paa nært Hold at lære Hansens

Gjendommeligheder at kende: „Det er sandelig en Israelit, i hvem der ikke er Svig.“ Dette Karaktertræk kendetegner ogsaa Manden i den vanskelige Tid, da Oprøret udbrød og bekæmpedes, da det gjaldt om for en tyktbannet Embedsmand at træffe Valget mellem Svig og Trofskab, mellem Underfundighed og Oprigtighed.

Her endnu en lille Meddelelse om Provst Hansen, som Meddelelsen har hørt af et Kirkeværge i Nabofoguet Ris, der i denne sin Egenkab var tilstede ved en Provstevisitats sammesteds. Efter Gudstjenestens Afholdelse var det Kirkevisitatoriets Pligt at efterse Sognets samtlige Kirke-, Skole- og Fattigregnskaber og med deres Navns Underskrift stadfæste Rigtigheden af disse. Da Provsten nu skulde skrive sit Navn, vilde Pennen ikke rigtig lystre; han undersøgte den da nøje og sagde til de Tilstedeværende: „Med disse Staalpenne er det en egen Sag (han havde nemlig den meste Tid af sit Liv skrevet med Gaasepenne), med Trækkene nedad gaar det godt, men opad lører jeg tit fast.“ Ud denne Ytring smilede Kammerherre Helken, der som Visitator sad ved Provstens Side; denne henvendte sig nu til ham med de Ord: „Deraf skal De ikke le, Hr. Kammerherre! Jeg veed ikke, om De veed, at jeg i mine unge Aar har tumlet med Græsleen, saa den højre Arm ved dette Arbejde har tabt noget af sin Smidighed.“ Kammerherren forholdt sig derpaa tavst.

Forøvrigt nød Provst Hansen baade i sit eget Sogn, hvor Forholdet mellem ham og Menigheden var patriarkalt og i Provstiet almindelig Agtelse og Velvillie; med Tillid kom man ham allevegne i Møde; man havde den Følelse, at som han var udgaaet af Folket, var han ogsaa en Folkets Mand i dette Ords ægte og sande Betydning

Blandtørn.

Uerligt. Marie til Veninden: „Hvem vil Du helst gifte dig med, en lys eller en mørk Herre?“

Veninden: „Med den, som frier først.“

Paa Ballen. Han: „Jeg beder Dem Froken, vis mig blot en Gang et venlig Ansigt.“

Hun: „Er De da — Fotograf?“

In dansk Dragon fra 48.

Meddeelt af A. Johansen af Hjøum.

Med Tegning af Poul Steffensen.

Et Stykke vest for Byen Oksenvad ved Bejen, som kommer fra Jels, ligger Hans Rosenbergs Fødegård, der i en lang Aar-række har været i Familiens Eje og nu ejes af en Brodersøn til Hans Rojenberg. Før Krigens Udbrud havde Hans tjent som Dragon ved tredje Dragonregiment, som den Gang laa i Aarhus; men det var paa den Tid ret almindeligt, at velhavende Folk i Fredstid lejede for sig den sidste Del af Tjenestetiden, og Hans havde ogsaa lejet for sig den sidste Vinter og var i Efteraaret 47 kommen hjem til Broderen paa Fødegården. Men da jaa i Foraaret 48 Slesvigholstenerne med Oprørshertugen i Spidsen for Alvor begyndte at stikke Næsen i Vejret, kaldte Kampens Bud det danske Folk til Vaaben for at forsvare Fædrelandets hellige Ret, og Hans maatte da ogsaa tage Afsted med sine Søstende og sin gamle Moder og stillede sig ved Regimentet i Aarhus.

Da den danske Hær endnu i samme Foraar rykkede ind over Kongeaalen, blev Hans ved Ankomsten til Skodborg udset til Patruljefører og fik den Opgave sammen med 4 Mand at afføge Terænet omkring Jels og videre Ost paa efter Molby, hvor der stod en fjendtlig Styrke. Hans, som nu befandt sig paa sin Fødegård, kendte her enhver Vej og Sti.

Da han med sine Folk var kommen lige uden for Jels, blev han opmærksom paa, at der ude paa Marken mod Sydost ved nogle Gravhøje opholdt sig en fjendtlig Kavaleripatrulje paa 3 Mand, hvoraf den ene, der var Hamburger og bar mørk Uniform, holdt noget længere tilbage. Men saasnart han saa de danske Dragoner, red han over Hals og Hoved efter Oksenvad til uden først at advare Kammeraterne. De andre to vare S. og bar oprindelig danske Dragonuniformer, men som Oprørstegni

havde de et hvidt Vaand om den ene Arm, og den blanke Hjelms havde de oversmurt med sort Lak; men det var rigtignok undertiden, at Samvittigheden brød igennem, idet Lakeringen gik af, og Hjelmen saaledes forraadte sin oprindelig danske Herkomst.

Hans red en fortræffelig Hest, der især var de andres overlegen i Hurtighed, og saasnart han saa Fjenden, jog han i fuldt Firspring ind over Marken og var snart et langt Stykke forud for sine Folk. Men Fjenden var nu ogsaa bleven opmærksom paa Faren og flugtede skyndsomt efter Øksenvad til. Ved Mar-

tin Rodet, som dengang boede i et lille Hus, der ligger ved Bejen og omtrent 300 Alen vest for Hans's Fødegård, indhentede han Slesvigholstenerne, som nu satte sig til Modværge. Men da Hans var lige saa dygtig til at bruge Klingen som til at ride sin Hest, blev Regen kun kort, og Fjenden var snart afvæbnet. Da han endnu var i Færd med at afvæbne den sidste, saa den anden imidlertid sit Snit til at løbe sin Vej; men heldigvis kom Hans's Folk i det samme til og anraabte Flygtningen med Holdt! og da han nu saa 4 blinkende Karabinmundinger rettede imod sig, fandt han det raadeligt at overgive sig. Fangerne førtes nu til Fels gamle Kro og senere til København.

Imidlertid stod Hans's Broder, Jørgen Rosenberg, hjemme i Gaarden og saa paa Fægtningen men uden at aue, at det var Broderen, der kæmpede med Tyskerne. Da det den Gang var en stor Nyhed at se Soldater der paa Eggen, fik Jørgen i en Fart Moderen og de andre Søskende tilkaldt. Den yngste Søster udbrød da: „Men det er jo Hans!“ Men da de andre ikke kunde kende ham, lo de over Søsterens barnlige Indfald.

Men Hans, der nu var bleven færdig med de to Fanger, var ikke til Sind's at hvile paa de nylig vundne Laurbær; det gjaldt om ogsaa at fange den tredje, der havde ladet Kammeraterne i Stikken, og derfor det kunde lykkes, var der Haab om ogsaa at overrumple den fjendtlige Etyrke, som laa i Molby. Næppe havde Hans derfor faaet Fangerne afleveret til to af sine Folk, før han sammen med de andre to satte afsted efter Flygtningen i Retning efter Døsnvad. Da han nu red lige forbi sit Hjem og saa sin Moder og sine Søskende staa i Gaarden, kunde han ikke betvinge Lysten til at række sin gamle Moder Haanden og byde „Goddag!“ men Soldaterpligten, som han ikke glemte over Gjenhynet af de Kjære, kaldte ham atter bort, og næsten samtidig hilste han Farvel! og i det han udbrød „den tredie maa vi ogsaa ha,“ var han ude af Gaarden. Flygtningen havde imidlertid faaet et stort Forspring, men Hans stolede paa sin Hest's Hurtighed, og i susende Kariere gif det hen ad Bejen. Da han red forbi Erik Hjulers, et lille Hus, som ligger tæt ved Døsnvad og lige ved Bejen, fløj en Sto fra Hesten og op i Binduerne. Men trods alle Anstrengelser lykkedes det ikke at indhente Tyskeren, og da han kun havde to Mand med sig, vovede han ikke at fortsætte Forfølgelsen helt til Molby, hvor, som fortalt, den fjendtlige

Styrke laa. En thjt Udtigspost, som var bleven anbragt paa Tagrygningen paa en Lade ved Mølby Kro, saa den undslupne Thstet komme styrkende ind i Byen, og der fortælles, at Posten blev saa forstrækket, at han nær var falden ned fra Taget.

Da nu Hans saa, at en videre Forfølgelse var unyttig, vendte han om med sine Folk, og da de kom tilbage til Hans's Hjem, ventede Raffen paa dem, og de danske Krigere, som modtoges med aabne Arme, fik nu Lov til et Øjeblik at hvile sig efter den vilde Jagt.

For den kjække Bedrift blev Hans Rosenberg senere udnævnt til Dannebrogsmænd, som han ogsaa med Ære havde fortjent. Han er nu død for flere Aar siden — men Minderne dør ikke.

Strøtanke.

Det er let at adlyde en ædel Herre, som overbeviser, i det han byder.

Fattigdom er den eneste Byrde, der bliver jværere, jo flere man er om at bære den.

— Den Gjerrige ligner en Eddertop, som — idet den udspinder sin Væv for Fluerne — fortærer sine egne Indvolde: saaledes fortærer den Gjerrige sig selv og dræber sig aandeligt, idet han sørger for sit legemlige Liv.

— Den, der taler saaledes, at han bliver forstået, taler altid godt.

Blandtørn.

Besteden Begyndelse. A. „Har De allerede noget til Deres Tyrolerdragt til Måsteraden?“

B. „Ja — de nøgne Knæer.“

Man skal følge med Tiden. Karl: „Kom Afjel, lad os lege Hest.“

Afjel, værdis: „Du følger virkelig ikke med Tiden. Nu leger man ikke Hest mere, men vil du lege Bicykle, saa er jeg med.“

St. Peder og den Sjæle.

En Legende

Af

R. P. Clausen, Smedager.

Med Tegning af B. Jastrau.

Der kom til Himmelporten

en Sjæl og banked paa;
St. Peder Porten linded'
og ud af Sprækken saa.

„Hvem er Du der, som
banker?“

sa Peder han udbrød;
„en Sjæl, som skal i
Himlen!“

tilbage Svaret lod.

„Ja, giv dig blot lidt Stunder!“
gjenmaled' Sankte Pær,
„mens, hvad om dig staar skrevet,
jeg forst i Vogen ser.

Om Du der staar indtegnet
i de Udvalgtes Tal,
for hvem Instruksen lyder,
at Porten aabnes skal.“

St. Peder ser nu efter,
og melder saa: „Dit Navn
blandt disse ej jeg finder,
som her faar evig Havn!“

„Hvor kan dog dette være?“
den Sjæl forundret sa',
„skal jeg ej her indlades,
skal jeg gaa bort herfra?“

Thi „Troende“ jeg været
har og med største Flid
paa „Hellighed“ beflittet
mig al min Levetid.

Dg Lovens Bogstav følge
med ivrig Nidjærhed
det været har min Stræben,
det visfelig jeg véd.

Dg af Guds Ord at høre
formeget jeg ej fik;
derfor i Mulum og Morte
tit milevidt jeg gif.

Thi, hvor „Guds Børn“ holdt
Møde
med Bon og Prækeners,
jeg stuede ingen Møje
at rejse hist og her.

Dg til Guds Riges Fremme
jeg efter Evne af,
hvad der var mig bestjæret,
tit rige Gaver gav.

Dg aldrig af at bede
til hver Tid jeg blev træt;
ja, timevis i Bonnen
jeg kunde dvæle let.

Dg jeg har mig affondret
fra Verdens Børn og Tant,
thi ved Guds Riges Sager
jeg al min Lyst kun fandt.

Thi for at vende Sjæle
fra Verdens Tanker bort,
og vinde dem for Himlen
jeg har mig Møje gjort.“

„Ja, det staar alt optegnet,
hvad Du berettet har;
men det for lidet vejer!“
nu lod St. Peders Svar.

„Thi, staar der; Du ej drevet
blev af det rette Sind,
men det var Grunden ene
at bjærge selv dit Skind.

Dg ej, fordi Du elsked'
just over al Ting Gud,
men fordi Selvedstrækken
dig voldte Angst og Gru;

Saa det var Trældomsfrygten,
der dig saa virksomt drev,
at selv Du al Ting vilde
til H e r r e n intet blev.

Tit Du affjed' Myggen
med største Nidjærhed,
mens derimod Kamelen
den saare let slap ned.

Du dig fuldkommen mente;
saa let i Hjertets Lon,
et Ekko kunde lyde
af Farisæ'rens Bøn.

Thi, har Du ej din Broder
ufjærligt tit fordømt;
saa Kjærlighedslovsbudet
for dig har været Skromt?

Kun lidet ogjaa nytter
den Rejsen hist og her,
ej heller Himlen vindes
ved mange Prækeners.

Man stille i sin Gjerning
kan tjene Herren bedst ;
de Stille udi Landet
er ofte Himlen næst !” —

Imedens det forhandles,
en anden Sjæl og var
til Himmelporten kommen,
som hørt Samtalen har.

Lil ham sig Beder vender
og spørger : „Hvad vil Du ?“
„Seg haabed” ind at komme,
men er i Tvivl dog nu.

Thi, af hvad nys jeg hørte,
kan jeg saa godt forstaa,
at næppe jeg kan vente
derinde Plads at faa.

Jeg kun om mig opregne
af Godt kan faare lidt,
om Slet jeg kunde melde
desværre bredt og vidt.

Thi jeg det Onde kunde
ej rydde ud med Rod ;
min Tro var svag og ringe,
stjont Viljen tit var god.

Mig gjor saa ondt i Hjertet,
at jeg saa usfel var ;
thi føler jeg desværre
jeg her ej Aldomst har.”

„Vent lidt, det gaar”, sa’ Beder,
„her ofte snurrit til,
jeg dog, hvad om dig meldes
i Bogen læse vil.”

Alt mens han læser, klares
hans Aajhu af et Smil :

„So, ind dog kan Du komme
trods din ndynge Tvivl.

Vel staar her, Du ej bedre
end mange flere var,
men ogsaa, selv Du agtet
dig ej for bedre har.

Alt du ej lange Bonner
opsendte, er vel sandt,
men end fra Hjertedybet
et Suk til Himlen sandt.

Et jaadant Suk tit gjælder
her mer end længste Bon ;
her faar man alt af Naade,
ej som fortjente Løn.

Og var din Tro kun ringe
og led af store Brist,
i Enfold dog i Hjertet
laa gjemt en liden Gnist.

Kun saa herind er kommen
for det, som de har gjort,
men mange fler, som hntes
jig selv ej noget stort !”

Den første Sjæl udbryder :
„Seg kan det ej forstaa, —
jeg „Troende” bortvises,
mens „denne” ind kan gaa ?

Han, — som ej Wisshed havde,
for at han salig var ?
Jeg, som dog Wisshed følte, —
jeg nu mig stuffet har ?”

Mig højligen forbauser,
at det kan ej forslaa,
det Hellighedens Levnet,
jeg mig har øvet paa ?”

„Ja,“ mælede St. Peder,
„I Mennesker saa tit,
snart somme vil for meget,
snart andre vil for lidt.

Med Troen kan og hændes —
mærk vel — forstaa mig ret, —
formegen og for liden
kan være lige slet.

Du vilde mer forbedses,
hvis Du herinde saa,
dem, Du har sikkert ventet',
dog ej sik Dje paa.

Dg dem Du værd ej agtet
at holde Samkvem med,
naar Du af dem vil finde,
at mange her fandt Sted.

Ihi Herrens egne Domme
tit andet Udfald faar,
end I det i Jer Blindhed
at fatte fuldt formaar.

Helt derfor overlade
I ham al Dømmen trygt,
og ej Jer Næste domme,
men kun Jer selv hdmngt!“

St. Peder Borten lukker,
og brummer hen for sig:
„Hvor Mennesker selvkløge
dog er paa Himmerig.“

Næveblod.

Vi Nikolaj Andersen.

Med Tegninger af Alfred Larsen.

en ved et Kvarters Gang fra Kirkebyen, tæt op til Hovedlandevejen, ligger en af Sognets betydeligste Bøndergaarde, der med sine smukke, velvedligeholdte Bygninger og sin store hyggelige Have bærer Vidne baade om Velstand og Ordensjans.

Ejeren, Jens Nissen, er da ogsaa bekendt for at være en velhavende Mand, en Omstændighed han dog efter Sigende mere kan takke sin dygtige Hustru's energiske Optræden end netop sit eget praktiske Greb paa den daglige Dont for.

Jens Nissen er nemlig noget af en selvlavet Videnskabsmand: han læser meget og tænker vel næsten endnu mere; han

hyster især med mathematiske og mekaniske Spørgsmaal, og selv naar han færdes i Stald og paa Mark, kan man mangen Gang se ham fordybt i en eller anden vist vanskelig Opgave.

Paa Grund af den hyppige Læsning især om Aftenen er han efterhaanden bleven lidt nærsynet, medens den jævnlige Granfning har til Følge, at han undertiden kan vise sig temmelig tanke-spredt over for ganske sædvanlige Tildragelser.

Disse to smaa Svagheder medfører nu, at Jens Nissen undertiden gaar hen og kommer, hvad man kalder, lidt galt afsted, og det da som oftest i jaadanne Tilfælde, i hvilke de daarligst belæste og aller mindst tænkende Mennesker plejer at klare sig storartet.

Men naar jaaledes Stæbnen har spillet ham et eller andet lille Puds, og han derefter rystende paa Hovedet bebrejder sig selv sin Rejtethed, saa lægger hans fortræffelige Hustru sædvanlig sin Arm om hans Hals og ser ham med de store lyseblaa Øjne smilende ind i Ansigtet, medens hun siger:

„V-nd dæ bare kuns alder om de, lild Jens! Hven vée, hvad de kan væ godt fo? Do hovse jo nok den Gang', da Pæ Ras drak Røw'bloej!“

Men det er jaendt, den Historie kender I formodentlig ikke.

Det var en Efteraarssdag for henved en halv Snes Aar siden. Efterjommeren var bleven fortrængt af mere ustadigt Vejr, og Nattefrosten og Blæsten havde forenet sig om at jjarne det visnende Løv fra Træer og Buste.

Jens Nissen havde været ude i Marken for at je til Jaarene, og han traadte nu efter sin Hjemkomst ind i „Lokammeret“, hvor Lene og Pigerne var ivrig i Færd med at vasse.

„Ja, hæer e' de varmer ind', som de er urrenjo“, sagde Lene, idet hun smilende og rodmusset saa op fra Arbejdet, da Jens traadte ind.

„Hm, ja, de e' de nok“, svarede denne; „men hvad æ itt' vild foglemm': ejortven kommer e Smej o' e Skrerre henée for aa snak' om den Rokasj, di vil ha oprette.“

„Da e' de snart galt“, mente Lene og pustede Sveden bort fra Overlæben, „fo di ska jo da vist ha en Puns, o' vi hæer ald'er en Draaf Brænd'vin i e Hus.“

„No ja, men de e' jo da itt' væ', som æ kan trin op a e By etter en Kruff' fuld“, genmælede Jens.

„Ja, hvæn do vil de Jens, jaa skal do enda ha Tak te; fo' vi bild gjæ'en væ færre me de jæ hæ'er, inden de blihver Dvoten. Do kan vel nok find' e Kruff' ? De e' den, de' stæe te venste henn' aa e næe Hylb' i Spis'kamme.“

Et Par Minutter senere var Jens Nisjen paa Vejen op efter Byen til for at besørge det omtalte Grinde, og da dette var udrettet, begav han sig atter hjemad med den fyldte Brændevinsdunk i Haanden.

Dermed gif han som jædbanlig og grundede uden tilskyndende at agte paa sine Omgivelser; men pludselig standsede han og stirrede ind over Marken til højre.

Ved den modsatte Ende af denne, der ligesom de fleste omkringliggende hørte til hans Gaard, ejede han nemlig et større Stykke Eng, i hvis vestlige Hjørne der stod en Vejr-mølle til at staffe de alt for rigelige Vandmasser bort med.

Denne Mølle, der var bygget paa en jæregen sundrig Maade, havde Jens Nisjen selv lavet Planen til, og det er derfor begribeligt nok, at han brod sig en hel Del mere om den end om de fleste af sine øvrige Gjenstande.

Det var da ogsaa altid med et veltilfreds Smil, at han saa dette sit Yndlingsmaskineri i Bevægelse; men i Dag var Smilet forsvundet, og et tydeligt Udtryk af Forbavselse var traadt i Stedet: og det var da heller ikke saa underligt; thi endstønt det blæste slet ikke saa lidt, stod Møllen dog stille.

Der maatte altsaa være noget i Vejen med den, og hvad det kunde være, skulde Jens Nisjen jelsfølgelig straks have undersøgt.

Et Øjeblik efter var han klatret over Hegnet og stridtede derpaa ned efter Engen til.

Han var dog ikke kommen ret langt, før han husede paa, at han skulde omtrent den samme Vej tilbage, og at det derfor var unødvendigt Arbejde at slæbe Brændevinskruffen med ned til Møllen, hvorfor han gif over til det nærmeste Dige og lagde Dunken op i Gærdet.

Men fra den Tid af lagde Møllen Beslag paa alle hans Tanker. Da han kom ned til den, viste det sig, at en Kæstevind havde bragt Konstruktionen af Lave, og det gjaldt derfor ikke

alene om at faa Maskineriet i Orden igen, men ogsaa, og da særlig om ved en ny og findrigere Indretning at forebygge enhver som helst lignende Forstyrrelse.

Mindst et Par Timer slylede Jens Niisen omkring der nede, og han var sikkert bleven der længere endnu, hvis ikke Mørket var faldet paa og havde forhindret ham i at fortsætte sit tankeस्पændende Arbejde.

Da han saa endelig ikke kunde se længere, begav han sig hjem efter; men som begribeligt er, havde han imidlertid glemt alle mindre vigtige Anliggender, og da især baade Diget og Dunken og Brændevinen.

Ved sin Hjemkomst modtoges han af den smilende Lene med de Ord:

„No, e' do de', Jens? — Men æ tykkes, do hær itt' e Kruff' med?“

„E Kruff'?“ svarede den tiltalte, „hvad for en Kruff'?“

„E Brænd'vinskruff' — do vild jo gaa op ad e By ette Brænd'vin.“

Jens saa ned til den ene Side og ned til den anden og derpaa op paa sin Hustru, hvorefter han helt forbauset htede:

„Ja, saa maar æ vist haj lat en staa opp' ved e Høkke. Ette de e' de nok bedst, æ kommer aftej igjen!“

Det syntes Lene dog ikke om. Jens skulde nu først have sin Aftensmad, og imidlertid kunde de ventede Gæster jo komme, hvad Øjeblik det skulde være. Desuden var Vasken nu færdig, saa en af Pigerne godt kunde gaa.

Rystende paa Hovedet satte Jens Niisen sig ved Bordet, medens den yngste af Pigerne fik Ordre til at hente Kruffen hos Høkeren.

En halv Times Tid senere kom hun imidlertid med den Bested, at Jens Niisen efter Høkerens Udsagn havde haft Brændevinsdunken med, da han gik derfra; hun havde derfor, fortalte hun, laant en Kruffe og ladet den fylde, for at de ikke skulde være i Forlegenhed.

Om Natten rejste der sig en heftig Storm, der i Måssevis fejede Bladene til Jorden, og som Følge deraf blev de den næste Dag anstillede Forsøg paa at finde den forsvundne Brændevinskruffe helt frugtesløse: den laa vel forbaret under Løvet paa

Gærdet. Og da saa senere Vinteren indfandt sig, hylledes den samtidig i Sneens og Glemselens Tæppe.

Vinteren gik til Ende, og Foraaret nærmede sig.

En Morgen kom Lene Nijsen ind og fortalte sin Mand, at Ræven om Natten havde været slemt paa Spil i Hønseluset: tre af de bedste Høns var forjundne, og to laa paa Stedet med gennembidte Struber.

Han paa Formiddagen var Jens Nijsen ude i Marken for at je til Karlene, der var ved „aa styv Gaa'e“.

Han havde netop forladt dem og gik i Nærheden af det endnu ikke afhuggede Gærde op efter Landevejen til, da han pludselig i Hegnet saa en rødlig Stikkelse skimte ud mellem Grenene.

„Åh,“ tænkte han, „der har vi jo Mikkell; du ligger mig lige tilpas, giv nu blot Tid, til jeg faar hentet min Bøsse.“

Saa sagte som muligt listede han tilbage og skyndte sig derpaa, saa hurtigt hans Ben vilde bære ham, hjem efter.

En halv Snes Minutter senere stod han atter i Nærheden af Hegnet og denne Gang med Bøssen i Haanden: jo, Mikkell laa der endnu helt tryk og rolig.

At spænde Hanen og lægge Bøssen til Rinden var kun et Øjeblik's Sag. Saa tog han nøjagtig Sigte, og — Bums! der knaldede Skuddet.

Men henne paa Diget jagde det „Knæk“, og saa klirrede det, som naar Potteksaar slaar mod hverandre.

Det var da en underlig Rævelyd den, syntes Jens. Men da Krudtrøgen var trukken bort, og han var kommen nærmere, fik han Forklaringen: foran ham laa Brændevinsdunken, han om Efteraaret havde lagt op i Gærdet, med et gabende Hul i den ene Side.

Jens var endnu ikke kommen sig af sin Forbavselse, da begge Karlene, der selvfølgelig havde hørt Skuddet, kom ilende til for at erfare Resultatet.

„Fæk do Mikkell?“ spurgte Hans Sorgen, den ældste af Karlene.

„Om, ja, æ vée snart itt', hvad do tykkes,“ svarede Jens; do kan jo prøv aa je, hvad do jejer om de Bloej, de' loffer a en.“

Hans Sorgen traadte nu helt hen til Diget, 'og da han lidt efter havde opfattet Sagens Sammenhæng, vendte han sig om til Jens og sagde :

„De er ejssen itt' jaa griff' a mæ, men de Røw'bloej kund æ no lig' godt nok ha Lust te aa driff' e lidt aw.“

„Ja, da maa J o' nok ha e Rest,“ svarede Jens, idet han kastede Bøssen over Nakken og vendte sig om for at gaa hjem efter ; „men gaane da no itt' haa're te Værks, som J sjel hæ godt aw !“

Medens Jens Nisjen fjærnede sig, stod hans Karle og saa snart paa hinanden og snart paa Krukken, og de var jaa optagne af den uventede Tildragelse og den dem ventende Nydelse, at de ikke lagde Mærke til en Mand, som nærmede sig, før han stod lige ved Siden af dem.

Det var Peter Rasmusjen, Traajomageren nede fra Nørstoven. Han var netop kommen gaacnde oppe fra Landevejen, og

da han havde hørt Skuddet, var han nygerrig nok til at klatre over Diget og straa over Marken for at se, hvad der var paa Færde.

„Hvad e' de, I skyrer ette?“ spurgte han, da han var kommen hen til Stedet.

„De er en gammel Mikkel Row, de' hæ loej hæ'e jindt aa e Hærest,“ svarede Hans Jørgen.

„Saa, men hæ'r I da faat en?“

„Ja, dø'e ligge den; no kan do jo hjælp' vos ved aa tej e Bloej a en.“

Peter Rasmussen stirrede forundret og uforstaaende ind i Gærdet; men saa gif Hans Jørgen hen og tog varjont Krukken med begge Hænder, idet han jagde:

„Ja, no maar I sej', hvad I vil; æ seje no lijom e Kro- mand i Allerup, fo' han seje — „Staal!““

Og saa drak han og gav derefter Dunken til de andre, der velvillig fulgte hans Eksempel.

Hvor mange Gange Krukken gif rundt, og hvor tit der blev sagt „Staal“, stal jeg ikke kunne sige; men nok er det, at Peter Rasmussen eller Pæ Ras, som han i Regelen kaldtes, en Times Tid senere sagde Farvel og jærkede sig i en temmelig opromt Stemming.

Han havde da ogjaa en dobbelt Grund til at være opromt.

Peter Rasmussen havde nemlig hidindtil været en fattig Mand, der til Trods for unægtelig Flid og Sparjommelighed havde haft ondt ved at skaffe Jøden til sig og sin talrige Familie.

Men for nogen Tid siden havde hans Kone faaet Med- delelse om, at en Farbroder til hende var død ugiftovre i Ame- rika, og at han havde testamenteret hende flere hundrede Daler.

Denne Arv var nu for et Par Dage siden bleven udbetalt til Træstomageren, og da der selvfølgelig ikke var nogen Fordel ved at have den liggende hjemme i Dragkisten, var han bleven enig med sin Kone om at gaa til Købstaden for at overgive Pengene til en anset Købmand, der var bekendt for at bruge betydelige Summer i sin udstrakte Forretning og derfor i Regelen gav højere Renter end Omegnens Sparekasser.

Denne Omstændighed i Forening med den noget uvante

Nydelse af et rigeligt Kvantum Brændevin havde da til Følge, at Peter Rasmussen sang saa smaat ved sig selv, medens han gik hen ad Landevejen.

Først nynnede han :

„Ser I, hvem der kommer her ?
Nu ej Tid det er til at sørge mer.“

og dernæst :

„Unge Genbyrds Liv i Norden !
Røst fra vore Fædres Grav !“

hvorpaa han gik over til :

„Underlige Aftenluste !
Hvorhen vinker I min Hu ?“

og endte med :

„Jeg lagde mit Hoved til Eberhøj,
mine Øje de finge en Dvale.“

Og Sangen påsejede da ogsaa for Jaa vidt med hans Sindsstemning, som han i Begyndelsen havde følt sig som „Karl for sin Hat“, men efterhaanden var bleven Jaa træt og søvrig, at han næsten ikke kunde flytte Benene.

Det var imidlertid blevet Middag: Himmelen var klar, og Solen varmede ham lige ind i Ansigtet.

Vare han kunde have sat sig lidt for at hvile sig! Men hvad var der da egentlig i Vejen for det? Han havde jo endnu Tiden for sig.

Lidt længere henne stod der ved Siden af Vejen et Træ, og under det laa der en større Sten, der med sin indhøvelvede Overflade saa helt indbydende ud. Hvad om han jatte sig der et Øjeblik?

Som tænkt, Jaa gjort, og fem Minutter senere var Peter Rasmusen falden i Sovn med Ryggen lænet til Træstammen. —

Da han atter vaagnede, gjaldt hans første Tanke Pengene. Sæt, at en eller anden tilfældig forbipasserende Gæst havde stjålet dem fra ham, medens han sad der og sov! Bleg og med rystende Haand greb han ned i Frakkelommen, og — jo Vogen med Sedlerne var der endnu i god Behold.

Lettet om Hjertet fremtog han sit Ur og jprang derpaa hurtigt i Vejret: det var allerede langt hen paa Eftermiddagen.

Han skyndte sig nu til Vægen og derefter hen til den omtalte Købmands Bolig.

Men her modtog han den Efterretning, at Købmanden for en halv Times Tid siden havde tiltraadt en længere Forretningsrejse og næppe kom hjem igen for om otte til fjorten Dage.

„De va da grow' kjøvt,“ tænkte Pæ Ras, da han rystende paa Hovedet og med Pengene i Lommen begav sig paa Hjemvejen; „no hæ'r æ spildt en hel Daw te ingen Nytt', o' hvad vil min Kuen' se!' De komme der uer a de Brand'vinsdriffend!“

Da Peter Trækomagere om Aftenen kom hjem og fortalte sin Kone, hvorledes det var gaaet ham, gav det selvfølgelig knubbede Ord.

Nu skulde de altjaa have Pengene liggende hjemme en Tidlang endnu og led jaaledes ikke alene et betydeligt Rentetab men

var desuden udjat for, at hele Kapitalen blev stjælen af Røvere og Skarnspaf.

Heller ikke de nærmestfølgende Dage blev behagelige for Peter: tidlig og sild, i Stuen ved Bordet og i Huggehujet paa Tælgebænken, fik han at høre, hvilken upaalidelig Person han havde vist sig at være; og han var da ogsaa selv saa betagen af Skam og Fortrydelse over det forefaldne, at han ikke med et eneste Ord tog til Genmæle men fortrædelig skelede til Siden og rystede paa Hovedet.

Dy det samme gjorde Jens Nissen, da han hørte, hvorledes han middelbart havde været Skyld i Peter Rasmussens Uheld;

thi havde han ikke glemt' Krutten i Gærdet eller skudt paa den, saa var Træstomageren jo kommen betids nok til Byen og havde nu været fri for sin Kones idelige Bebrejdelser. — — —

Men ikke ret mange Dage senere forvandlede Forholdet pludselig som ved et Trylleflag: som et Lyn fra skyfri Himmel slog den Efterretning ned i Egnen, at den omtalte ansete Kjøbmand var flygtet til Afrika og her hjemme havde efterladt sig en umaadelig Gæld efter endnu i sidste Øjeblik at have franarret ikke saa ganske saa tillidsfulde Medmennesker mer eller mindre betydelige Summer.

Nu vovede Peter Rasmussen atter at se sin Kone ind i Øjnene.

„No e' do vel itt' vred aa mæ længe, Moe?“ sagde han.

„Var æ itt' kommen for sild' den Daw, saa haj jo old' vo Pæeng' no væt taft!“

Da det maatte Konen til Slutning give Manden Ret i, saa hun endelig rakte ham Haanden til Forsoning.

Men oppe i Fens Missens venlige Dagligstue stod Lene og betragtede sin Mand med poliste Øjne; saa tog hun ham om Halsen og kysede ham kærlig, idet hun smilende udbrød:

„E' de itt' de, æ seje, Fens? Det er ald'e nowe saa galt, saa e' de do' godt fo' now'e!“

Blandtorn.

Et sidste Middel. Hujets Herre (der har Selstøb): „Det er umuligt, kære Kone, at saa Samtalen i Gang. Hvad skal vi dog finde paa for at underholde vore Gæster.“

Husmoderen: „Jeg véd et Middel — vi forlader begge Stuen og giver saaledes Gæsterne Lejlighed til at tale om os.“

En anden Bevæggrund. Fru A.: „De holder altsaa ingen Pige mere? Det kan jeg godt forstaa, nu er Deres Døtre jo snart voksne.“

Fru B.: „Ja, men det er ikke saa meget for deres Skyld som for mine Sønners.“

Fremsyn. Lille Otto (til sin mindre Søster, lige efter at han har faaet Brygl af sin Moder): „Naa, din Mand faar saamænd en rar Svigermoder!“

Om Anlæg og Pasning af en Frugthave.

il man anlægge en Frugthave, maa man vælge et Stykke Jord, der ligger godt i Læ for de vestlige og nordlige Vinde. Et saadant ikke til Stede, bør der tilligemed Plantningen af Frugttræer jantidig plantes et godt Læbælte, og hele Stykket maa omhegnes med Hamborger Tjørn. Et Aar før Plantningen maa Jorden, dersom den er sur, først drænes 2 Alen dybt og 12 Alen imellem hver Groft. Drænrørene maa godt dækkes med gamle Tagpander, Potteskaar eller bedre med Cement paa Sammenføjningerne, for at Trærodderne ikke skal trænge ind og tætte Rørene. Derefter maa Jorden godt brakkes, jaa den bliver fuldstændig ren og fri for Ukrudt, jantidig godes stærkt med Stalbgødning ved hver Plojning, for at Jorden kan komme i stærk Gødningskraft, ved sidste Plojning tillige stærkt med Thomasslagge. Agrene gøres 12 Alen brede og jamles hver Gang, der pløjes. Derved vil de blive temmelig høje i Midten med Falb ud til Drænrørene, og paa Midten af disse Agre plantes Træerne med 12 Alens Mellemrum. Hullerne graves om Efteraaret, 2 Alen brede og dybe, og Jorden bliver liggende Vinteren over for at fryse, og Træerne plantes jaa i Marts eller først i April. Ved Idførelsen af Jorden maa den blandes godt med Thomasslagge, 20 Pd. til hvert Træ. Træet maa ikke plantes for dybt, da Jorden vil synke i de store Huller, og Træet derved let kan komme til at staa for dybt. Det er ikke tilraadeligt at gøde med Stalbgødning ved Plantningen, da Jorden nu er i tilstrækkelig Kraft. Træets fine Rodder maa udbredes godt til alle Sider, at de kan komme til at ligge i Jorden, jom for Træet opgravedes. Midt imellem Rækkerne, altjaa ovenpaa Drænrørene, kan plantes en Række Stikkelsbær-, Rib-, eller Solbærtræer; de gaar ikke jaa dybt med Rodderne, at de kan trænge ind i Rørene, og midt imellem hvert Frugttræ kan plantes en storfrugtet Hassel,

der trives godt, om Frugttræerne ogsaa med Tiden overskygger den. Jorden kan nu i flere Aar efter plojes og beplantes med Kartofler eller Roer, helst plojes med een Hest, og man maa være meget varsom for ikke at støde Barken af Træerne, ikke heller maa Hesten paa nogen Maade bide Træerne i Toppen. Overalt maa Jorden holdes fuldstændig ren og hakkes, hvor Bløven og Harven ikke kan naa. Hvert Aar maa der godes, da Roer og Kartofler ellers udpine Jorden. Efter flere Aars Forlob, naar Træerne bliver for store, til at Bløven kan bruges mellem dem, tilfaaes Jorden med Græsstro, bestaaende af Hundegræs, Endsvingel og Røgræs, kun et Stykke udenom hvert Træ holdes vedvarende rent for alt Ukrudt og Græs. At plante Frugttræer midt i en Udkrudts- eller Græsmark er at overgive Træet til en langsom Død. Man ser ofte nyplantede Træer, hvor Senegræs og Ukrudt kæmpes om at berøbe det Næringen. At jaadanne Træer skulle bære Frugt er for meget at forlange.

Nu har vi altsaa tilbage Valget af Sorterne. De bedste Sorter er Graastener og Montitter, der er stærkt efterspurgte. Ja, Graastener er saa dyre, at der næsten kan forlanges ublu Prijs for dem; men de har den slemme Fejl, at de er kræftsyge, krænie med Hensyn til Jordbund og bære meget sent og lidt. Graasteneren er især meget vanskelig at dyrke. En nyere Sort, der ligner Graastener er Filippa; dette Træ er meget jundt, bærer godt og kan næsten erstatte Graastener. Et meget godt Æble er Cox orange, bedre i Smag end Graastener, meget frugtbart og temmelig jundt, men ikke saa beromt som Graastener. Det anbefales ikke at dyrke for mange Sorter men helst holde sig til enkelte for at kunne levere større Partier af en Sort. Følgende faa Sorter anbefales: Danziger Kantable, Gulden Noble Region, rød og hvid, Cellini Ribston, Pypin og Borsdorfer, der alle er gode og frugtbare Sorter. Der plantes bedst halvstammede Træer, som er godt formede i Toppen og har mange og fine Trævelrødder, Træer med faa tykke Rødder er ikke gode. For at Træet vedblivende kan beholde en god Form, maa det aarlig beskæres; derjom man ikke selv forstaar at beskære sine Træer, maa man helst hvert Aar leje en kyndig Gartner dertil. Der kan godt godes aarlig, om Jorden ogsaa er bejaact med Græs, enten med Kunstgødning, især Thomasslagge og Salpeter eller ogsaa med Staldgødning og Mjle.

En Frugthave kan meget godt trives ogsaa paa let Jord, naar man blot sørger for Læ og Gødning, ijer maa lettere Jord tilføres Fosforsyre og Kalk. De kvælstofholdige Gødninger, som Ujle og Salpeter fremmer ijer Træets Vækst, medens de fosforsyreholdige Gødninger og Kalk fremmer Frugtansættelsen. En saadan anlagt Frugthave vil vokse meget hurtigt og bære meget rigeligt, saa at man meget snart vil have Glæde og Fornøjelse af den.

Tombol, i Juni 1899.

Peter Jensen.

Brev fra Amerika

til Sprogforeningens Almanak.

Danmarks Nationalhelligdag, og til Minde om Kong Frederik den syvende, Giveren af Danmarks Riges Grundlov for 50 Aar siden, den 5 Juni 1849," saaledes lod det i Indbydelsen, der udstedtes til Afholdelse af en Grundlovsfest for danske Folk paa denne Side Atlanten og var henvendt til Medlemmer af det danske Kolonilag i en City og Handelsstad af Rang, beliggende ved et af de dybe Indhug i Landet, som Atlanterhavskysten er saa rig paa. Dagen oprandt, og taktfast lod Trinene paa den amerikanske Byes Stenbro, da Professionen bevægede sig med Musikkorpset i Spijsen til Stationen for at gaa ud og indaande den friske Landluft. En Grundlovsfest i det Frie, naar Vaaren er i Lufsten, er jo Symbolet paa den Vaar, der oprandt i Danmark, hvilket Danebrog og Stjernebanner godt kan mødes i, som der staar i en Sang. Og Sandheden heraf føltes ved denne Lejlighed som vel aldrig før, da Danskerne i Flok med Hjertets Samklang under en dansk Marchmelodi lod det danske og amerikanske Flag smelde lystig i Vinden, — Vinden, der bar ind over By og Land fra Atlanterhavets Vover og som bringer Hilsen og-

faa til os vort paa denne Dag ; thi ogsaa her høres „Danstens Sang og Sjælslag.“

Den nu allerede store Forjamling ved Banegaarden betroede sig faa til Damphestens Paalidelighed, og afsted gik det med den amerikanske Hurtighed til Festspladsen ved en stor og venlig Indso. Festen aabnedes med et: „Velkommen danske Mænd og Kvinder, velkommen til Fest, Folk af Danskerætten, Frihedens Arbetagere !

Lad Tanken paa denne Dag for en Stund gaa tilbage til Hjemmet, til vort fælles Fædreland Danmark, der langt ude i Øst, lad Tanken gaa tilbage til den Tid, der spandt, til den Kraft, der udfoldedes ! Lad os fuldtud værdsætte den Arv, der ubestaaeren tildeltes det danske Folk paa denne Dag for 50 Aar siden ! Lad os mindes den Mand, der gav og derfor modtog et taknemligt Folks Kærlighed til Tak, Kong Frederik den yvende ! Hans Minde vil aldrig udslettes. Lad den Mand, der da fødtes, den nye Tid, den folkelige Vaar, der oprandt, lad den ogsaa være et Bindeled mellem os herovre !

Og lad os mindes det lille Folk, der har Hjemstavn syd for Kongeaen, hvor det ikke gælder en Kamp for Livets Former, men en Kamp for selve Livet ; hvor Navnet Frihed er ombytet med Tvang ! Lad ogsaa dem føle Mandens Bingeslag fra Udflytterfolket i Amerika, thi vi maa visseelig faa Sætningens Ordtyd : „Naar et Lem er juyt, jaa lider hele Legemet“.

Naar Folk gaar til Fests her og allevegne, ogsaa i vort gamle Fædreland, jaa falder Tanken tilbage med Bemød til den Del af vort Folk, jaa danser i Hjerte og Handling, som juffer efter det forløjende Ord.“

Saaledes lod i jaa Ord Talerens opmuntrende og tillige formanende Røst.

Tiden forløb med Taler og Sang, og alle Slags Fdrætter øvedes. Kong Frederiks Billede var opstillet prydet med Flag.

En Medalje med Kongens Portræt uddeltes som Præmie til de forskellige Fdrætters Sejrherrer. Der boltredes i den skønne Natur ; for en stakket Stund var den støvede Dragt lagt paa Hylben ; Hverdagslivets Jag var for en Stund lagt til Side ; paa denne Dag var Kongens Tilsørelsen indstillet.

Festen var i alle Maader vellykket, og jnart gemte Solen sig bag Bjærgkædens jnedækkede Toppe ; det har nu været dens

Bane i saamange Aar. Og Stovens Ekko gengav de sidste Stemmers Lydbølge; den forstaar alle Tungemaal.

Kursen fattes hjemad. Fernbanevognene optog igen Deltagerne for igen at lukke op og sende dens Indhold over og ind i den larmende Bys Brimmel og næste Dag enhver til sin Ger-ning, for saavidt muligt at dnygtiggøres endnu mere i det daglige Livs Higen.

De fleste af Kongerigets som Nordflæsvisg Egne er her repræsenterede i den Helhed, der udgør de danske Sammenslutninger.

Lad disse simple Linier da være en venlig Hilsen til Alma-nakkens Læsekreds fra dem, der drog ud, ud over de høje Bjerge, og en Hilsen fra dem, der mindes en jelsbevidst aandstrikt Danst-hed i vort gamle Fædreland.

Portland, Maine, i Sommeren 1899.

... S.

Blaahøj Bræst.

• Af J. R. i Barsmark.

Med Tegning af V. Jastrau.

• omtrent midtvejs mellem Barsmark og Stobby ligger Bakken „Blaahøj“, et af Vojt Sogns højeste Punkter. Fra dens Top, der hæver sig 86 Meter over Havsladen, haves en vid Udsigt over Omegnen og ud over Havet. Blaahøjs overste Spids kunde paa Grund af sit ringe Omfang og sin hele Form nok ligne en Gravhøj, hvilket dog ikke er Tilfældet. Da der ved Grusgravning i Siden af Højen for nylig er funden en smuk Urne med brændte Ben, er det antageligt, at Højen er bleven benyttet som Begravelsesplads af den fattige Befolkning lige som mange andre naturlige Banker, f. Ek. Knivshjerg, Stamlingsbanke. Hvad der har bidraget til at give denne Form, er Bearbejdelsen af Bakkens Sider, hvorved Jorden er bleven jævnet ud nedester, saa den omtalte overste Spids, som paa Grund af sin Stejlhed ikke kan bearbejdes, træder skarper frem. Tæt oven for Blaahøj gaar

Vejen som fører fra Warzmark til Skovby. Paa denne Vej skal det ikke altid gaa saa rigtigt til ved Nattetider, thi paa Veststræningen i Blaahøjs Nærhed skal der færdes en Genganger, som kaldes Blaahøj-Præst. Hvor ofte hører man ikke, at der siges til en, som ved Nattetider skal passere forbi Blaahøj: Er du ikke bange for Blaahøj-Præst? Spøgelseset skildres som en geistelig Mand i fuld Ornat, som bærer Hovedet under Armen.

Nærværende Sagn har sin Oprindelse langt tilbage i Tiden

Det var i den slævigste Biskop Valdemars Tid, hvis Historie, for saavidt denne vedkommer Sagnet, her kortelig skal meddeles. Nævnte Biskop, en uægte Søn af Knud V. Magnusson, blev født 1157. Valdemar den Store jorgede for hans Opdragelse, rimeligvis ved hans Hof. Han studerede i Paris. Efter sin Hjemkomst blev han i en meget ung Alder Biskop i Slesvig (ca. 1182) og Knud VI. indsatte ham til Statholder i Sønderjylland. 1188 gav Ditmarskerne sig under den slævigste Biskop, hvorved Valdemars Magt steg betydelig. Men imidlertid havde Valdemars Forhold til Kongehuset forandret sig. Den Omstændighed, at Knud VI. i 1190 udnævnte sin Broder Valdemar til Hertug af Sønderjylland, kuldkastede hans ærgjerrige Drømme om selv en gang at bære Kronen. Han lod sig derfor 1191 vælge til Erkebiskop i Bremen (men hindredes af Knud og Abjalon i at komme i Besiddelse af Stiftet), forbandt sig med Kongens Tjender og flygtede 1192 til Norge. Understøttet af Østjæggernes Parti med en stor Flaade vendte han 1193 tilbage, landede i Sønderjylland og antog Kongenavn; men da han havde ladet sig lokke til en Sammenkomst med Kong Knud (VI.) paa Nabenraa Slot den 2. Avgust 1193 blev han taget til Fange og henjat i et haardt Fængsel paa Nordborg, hvorfra han 1198 flyttedes til Søborg Slot, hvor han sad fangen til 1206. Han døde efter et uroligt Liv i et Cistercienserkloster i det Ralenbergiske 1236

En af de første Præster i Løjt Sogn var i forebeldte Biskops Tid ansat som Præst eller Kirkeherre ved Løjt Kirke. At han stod i særlig Gunst hos Biskoppen, var der meget, som tydede hen paa. Dette gode Forhold mellem Præsten og Biskoppen havde sin Oprindelse fra deres Studentertid, thi Præsten, som efter den Tids Skik ogsaa studerede i Paris, havde der bevist sin høje Landsmand adskillige Tjenester. Intet Under derfor, at Valdemar, da han modtog Biskopstaven, ansatte ham som Præst i

sit Bispedømme. De besøgte hinanden jævnlig, og Præsten holdt med sin Biskop i alle Maader. Da Biskoppen, som allerede med-
 delt, gjorde Oprør og antog Kongenavn, var Præsten uforfigtig
 nok til at tale for hans Sag og derved gøre sig delagtig i Høj-
 forræderi. Da Biskoppen var bleven taget til Fange af Knud VI.,
 fandtes han i Besiddelse af et Brev med Præsten af Løjts Under-
 skrift. Af Brevet fremgik, at denne billigede Oprøret. Med
 Præsten blev efter den Tids Stik gjort kort Proces. Af et Par
 Landsknegte blev han afhentet og bragt til Aabenraahus, hvor
 han vedkendte sig sin Underskrift paa bemeldte Brev; tillige blev
 flere af Løjt Sogns Beboere forhørte, som erklærede, at han fra
 Prædikestolen havde anmodet Menigheden om at holde med Walde-
 mar, som dengang havde antaget Kongenavn. Som Lands-
 forræder blev Præsten dømt fra Gæ, Liv og Gods. Det blev
 befaleet, at Hærettelsen skulde ske i hans Sognekfolks Paashu, for
 at disse derved skulde adbares for ilige Gerninger som dem, hvor-
 for Præsten bodede med Livet. Dagen, da Hærettelsen skulde
 fuldbyrdes, blev bestemt, og Løjt Menigheds mandlige Medlemmer
 blev tilfagte at give Møde paa Blaahøj, som var udset til Retter-
 sted. Præsten, som hidtil sad i Fængsel, blev under streng Be-
 vogtning ført til Retterstedet. Paa Vejen derhen udbad han sig
 den Raade at besøge sit Hjem og anlægge sit Ornat, hvilket blev
 ham tilladt. Ankommen til Blaahøj saa Præsten næsten alle
 Mandfolk fra Løjt Sogn forsamlede i en Kreds om Højens Top
 paa hvilken Boddelen stod parat til at fuldbyrde sin blodige Gerning.
 - Efter at Præsten var bleven ført igennem Folkemængden
 op til Skarpretteren, tog han med korte Ord Afsked med sin
 Menighed og blev overladt til Boddelen. Et Øjeblik derefter var
 Hærettelsen fuldbyrdet. Legemet blev parteret og lagt paa Stejle
 og Hovedet opsat paa en Pæl i Stejlens Midte. Nu fik Til-
 stuerne først Lov til at gaa enhver til sit. Paa Grund af hans
 skændige Gerning havde hans Sjæl ingen Ro efter Døden. Hans
 Genfærd forulempede de Vejfarende, og efter Sagnet, skal forskel-
 lige Forsøg paa at mane ham hen, have været frugtesløse.
 Efter denne Tildragelse blev Højen kaldt „Blodhøj“, hvilket
 Navn i Tidernes Lob er omdannet til Blaahøj*).

*Navnet Blaahøj hidrører snarere fra det oldnordiske „Bløthaugr“
 = Dfferhøj.

Om Præstens Vengangeri fortælles følgende Sagn :

En gammel Kone, som boede i det vestligste Hus i Barsmark, kom en Aften silde gaaende fra Stentoft hjem efter. Hun benyttede en nu nedlagt Gangsti, som gik over Blaahøj (Stien er først nedlagt for ca. 40 Aar siden) og her saa hun til sin store Skræk Præsten sidde paa en Sten. Han var iført Præste-

hvide Flipper. Konen slog Kors for sig og bad sit Faderbør, hvorpaa Præsten forsvandt som en Taage.

Paa jamme Gangsti, som ovenfor omtalt blev en mørk Efteraarsaften den gamle Stræddermester K. fra Barsmark generet af Blaahøjpræst. K. kom fra Skovby og gik hjem efter og førte sit Arbejdstøj med sig. Han bar sig ikke ad som forbemeldte Kone men søgte at redde sig ved Flugten. Nu havde Strædderen det Uheld at falde over et Kreatur, hvorved Sagerne, som han førte med sig, fløj til alle Sider. Var han ikke bange før, saa blev han det nu, idet han troede, at det var den Onde selv, der havde bragt ham ud af Balancen. Sit Arbejdstøj lod han i Stikken, fik sig samlet op og satte i vildt Løb gennem et Tjørnhegn ud paa Vejen og naaede lykkeligt til sit Hjem. Den næste Dags Morgen gik K. ud til Blaahøj og hentede sine tabte Sager, som vare i god Behold.

En Malkepige fra Skovby, som en Aften i Høsttiden havde været lidt sildigt paa Færde med sit Arbejde, gik hjem efter. I Nærheden af Blaahøj saa hun en, som kom gaaende lige imod sig. Hun troede, det var hendes Kæreste, som kom hende i Møde og sagde: „Kom du kun, jeg ser dig nok.“ Da Stikkelsen imidlertid kom nærmere og vilde række Pigen Haanden, blev hun vaer, at det var Blaahøjpræst. I sin Forfærdelse svøbte hun sit Forklæde om sin Haand, inden hun rakte Præsten den. Forklædet blev sveden, men forresten blev Pigen ikke forulempet. Den daværende Præst i Løjt skal have sagt, at hvis Pigen ikke havde svøbt Forklædet om Haanden, var denne bleven brændt af.

En gammel Mand ved Navn Jver Marcovsen fra Morregade i Løjt-Kirkeby kom en Aften silde kørende fra sin Mark i Løjt Sønderstov. I Nærheden af Blaahøj stod Blaahøjpræst bag Gærdet og raabte: „Du kommer her aldrig mere.“ Et Par Dage derefter døde Manden.

Pigen fra Vestoft

1819 — 28. April — 1899.

Levnedstegning af Morten Ejlertsen. (E)

I Bladene læste vi nys om en Fædermand fra Vestoft Sogn, at han paa Jungeburg Krügers 80. Aarødag, den 28. April 1899 havde rejst et smukt Marmormindemærke over hendes Grav paa Vestoft Kirkegaard. Dette var en Fædermand værdigt; men under andre Forhold vilde det været hele det danske, ja hele

det nordiske Folk værdigt at rejse et passende Mindemærke paa en saadan Kvindes Grav.

At dette ikke sker, kan undskyldes med, at hun ligesom Niels Ebbefens værne Hustru var en blødsom Kvinde, der ikke lod sine Dyder og gode Gerninger udbajune. Nej, tværtimod at gøre sig til af sine Dyder, vidste hun godt, hun var en Synder for Gud, tilstod det for baade Gud og Mennesker og fandt kun Hvile i den Trost, som er alle Kristnes Trost.

Ingeborg Krüger var født i Vestoft Kro den 28. April 1819, eneste Datter af Andreas Krüger, som havde overtaget Kroen efter sine Forældre „Rasmus Kromand og Ingeborg Krotone“, der inde i Gæstestuen havde sat en plattyst Jndskrift over Døren ind til Forstuen: „Drik lidt og betal ærlig, tal lidt og tal Sandhed“. Hendes Moder var „Ellen Krotone“, Datter af Gaardejer Hans Andersen i Kurup, som var en Kraftkarl og blev sine 90 Aar gammel. Ingeborg var kun 4 Aar gammel, da hendes Fader døde. Han blev kun 33 Aar og hans kraftige Enke var ved hans Død kun 28 Aar og Moder til 2 Sønner og den ene Datter.

I 6 Aar ind Ellen Krotone Enke; men i det syvende giftede hun sig med Georg Kristian Brandt, som var en yngre Barndomsven af hendes første Mand. Han blev saaledes Ingeborg og hendes 2 Brudres Stedfader, og hun mente, det især var ham, der havde faaet den danske Grund dyrket op i Børnene, skønt han selv paa Fædrejiden stammede fra Mecklenborg, hvorfra hans Farfader var kommen til Vestoft og havde giftet og bojet sig der.

Ingeborg var i sit tolvte Aar, da hun blev Vidne til, hvorledes Brandt fik Uve Jens Lorenzen bort fra Egnen, at han ikke, som han havde været i Færd med, skulde gaa og bilde trostfyldige Folk ind, at de var Slesvigholstenere og havde Rettigheder, som krævedes af Danskerne og deres Konge. Brandt jørgebe ogsaa for, at Børnene fik lært noget til Gavn. Forst fik de en „Akademiisk Borger“ til Lærer hjemme i Huset, og siden kom de ud at lære noget. Rasmus blev akademiisk Borger. De mente, han duede til Præst; men han blev til en duelig Læge. Hans lærte at kende og magte Naturkræfter og lagde sig efter Landvæsen. Andreas Krüger havde først købt en stor Gaard, og

den skulde Hans arve, da Landvæsenet ikke laa for den ældste Broder, som derfor overgav sin Odelstret til Broderen.

Ingeborg kom til Haderslev i Huset hos Mikke Brandt, som var gift med Købmand Mey, Strøgaard i Haderslev. Derfra blev hun holdt i Stolen, blev veløvet i kvindelig Haandgerning, og der i Huset var den vaaguende Danstheds ypperste Mand velsete Gæster. Der kom fra Kiel Professor Kristjan Paulsen og siden ogsaa hans Makker Professor Kr. Flor. Der kom den unge Bogbinder Nissen. Der kom Landmanden Hans Nisse fra Hammelev, og der kom Sognefogdens Søn fra Sommersted, den unge evnerige Laurids Skau. Men først og sidst kom den unge Købmand Peter Kristjan Koch, som var forlovet med en Datter af Huset.

Efter Georg Brandts Død 1. Maj 1841, var Hans Krüger Mand i Bevtoft Kro, i Brænderiet og paa Aulsgaarden. Han var da lige 25 Aar og gift med den unge og smukke Bolette Thomsen fra Stodborg. Ingeborg var da i 3 Aar Husjomfru i Skrydstrup Præstegaard hos Sognepræsten F. C. Randbøll, hvor hun blandt Husets Gæster især havde havt Gavn af Nabopræstefonen Fru Anna Kristiane Jessen (Digterinden „Anna“), som Randbøll sagde om, at hun havde mere Lærdom og kunde mere Latin end han. Siden blev Randbøll (1844) Sognepræst i Bevtoft og derved Nabo til Hans Krüger, medens Ingeborg nu var hjemme at gøre Gavn i Huset, og der udviklede sig et smukt Forhold mellem dette Hus og Præstens

To Aar efter blev Hans Krüger valgt ind i Stændertinget. Ingeborg og Broderen Maasmus (Vægen) var meget Skyld i, at dette blev til noget. Hans Krüger mente selv, at han, som var fuldt og ivrigt optaget af sit Landvæsen, slet ikke egnede sig til det ham af Vælgerne tiltænkte Tillidsbæver. Søsteren lod ham ikke slippe, hun fandt det vilde være en Brode, hvis han undflog sig, og hun lovede ham med Haand og Mund at være ham til al mulig Hjælp og Tjeneste. Broderen gik heldigvis ind paa det; men dermed var ogsaa Ingeborgs Fremtid givet; thi i den Retning laa den unge Frues Evner og Tilbøjeligheder ikke.

Det skønnes let, at Opgaven var vanskelig for Ingeborg. Hun maatte tit være sin Broders Raadgiver, hvor det maatte være saare vanskeligt at vælge mellem Vilkaarene. Saaledes i 1848 med Hensyn til Deltagelsen i Revolutionsmødet i Rends-

borg. I flige Tilfælde gælder det imidlertid fremfor nogen Sinde ellers, at det er Indskydelser af højere Magter, der gør Udflaget, saa det gælder om, hvilke usynlige Magter man giver sig i Bولد, onde eller gode, Lognens eller Sandhedens, og de aabenbarer tidt for de Umyndige, hvad de kloge Hoveder ikke evner at udgrænse.

Hans Kriiger og hans Søster var udrustede med god sund Mennekesforstand; men det vilde kun lidet have nyttet dem, naar de ikke havde været i Forstaaelse lige saa vel med de usynlige som med de synlige Magter, der omgav dem og virkede med dem. Hvorledes skulde uden dette Ingeborg have klareret sig, da hun i Krigsaarene maatte staa for Styret i sin Broders Hus, som hærgeedes af fjendtlige Krigsfolk i Hundredvis ad Gangen, mens de godt vidste, at Husfaderen var paa Færde med den danske Hær, og hvad han der tog sig for, og derfor ikke fandt „den fordoimte Spionrede“ bedre værd end at gaa op i Røg og røde Luer.

Det største Mod er Taalmod, og Ingeborg lærte at bære Frugt i Taalmodighed, men ogsaa at være snild som en Slange og dog trosthyldig som en Due. Hun havde, sagde hun paa sit Yderste, aldrig løjet for Lysterne og aldrig havt det nodigt. Broderen var hun en trofast Søster til det sidste og plejede ham i hans svære Sygdom (Myxten). Efter hans Dod veg Kræfterne ogsaa snart for hende; men Haabet veg ikke, og hun glædede sig ved „for de Gamle som faldt, at se ny overalt“ Hun havde rige Minder og et levende Haab og sov hen i Fred Lørdagen den 19. Oktober 1898. Velsignet være hendes Minde?

Strøtanter.

De simplere Naturer dommes efter deres Gerning, de ædle efter, hvad de er.

— Et Mennekes Geni ligner et Ur; det er sammensat paa en ejendommelig Maade, og blandt alle dets mange Bestanddele er der en stor Drivsejer. Lad os finde denne Drivsejer, vise, hvorledes den meddeler Bevægelsen videre, følge dens Bevægelse fra Stykke til Stykke, lige til Wijeren, hvor den standser. Denne Geniets indre Historie afhænger ikke af Mennekes ydre Historie og har nok saa meget Værd.

P. A. Madvig.

Ratten til Onsdagen den 8. Februar 1899 lukkede fhv. Fysikus Madvig i Haderslev sine Døje i en Alder af 82 Aar.

Blandt de Mindeord, der efter hans Død fremkom i Pressen, var en Udtalelse i „Ugeskrift for Læger“, hvor den bekendte Læge, Statsraad Professor Julius Petersen efter at have omtalt den hedengangne som Personlighed, som Fædrelandsven og som Læge, „der ogsaa i sin Videnskab med overlegen Kyndighed og Energi fulgte dens Fremskridt“, sluttede sin Skildring med følgende Ytringer :
„Intet har fundet varmere og mere ubelt Tilslutning inden

for den danske Lægeforening end Forslaget om at gøre ham til Væresmedlem. Det blev han i 1875, og han paafønedede altid inderlig denne Ære, der vel ikke var saa stor, som den var vel-fortjent, men som dog altid udtrykte en høj Hyldest fra Foreningens Side, da han til den Dag i Dag har været dens eneste Væresmedlem. Men har vi ældre, der folte Sorgen og Smerten med ham lige fra Ulykkesaaet 1864, fuldere kunnet værdsætte den afdødes store og ædle Egenskaber end de yngre, som kun har kendt ham fra de senere Aars Lægesammenkomster, saa har dog disse ogsaa faaet et dybt Indtryk af hans Personlighed. Thi kempes-tærk som han var baade i Aand og Legeme, tog Aarene ikke me-get paa ham. Han vedblev til sin høje Alder paa samme op-ofrende og utrættelige Maade som altid at varetage sin Praksis, og i saa Henseende at være et Ijyende, ideelt Eksempel til Efter-følgelse, og ved vore Møders festlige Sammenkomster rejste han sig fremdeles raak og kæk og lod sin malmsfulde Røst alvorlig og vemo-dig eller mildt spøgende høre som tidligere. Forandringen viste sig nærmest kun deri, at det milde og afdæmpede i hans Sjæl efterhaanden traadte mere i Forgrunden og omgav hans Person-lighed med et end mere fængslende og sympathist Skær. Det Indtryk, som de yngre Kolleger har modtaget af ham, er derfor vistnok ikke mindre rigt og dybt, og hans Minde vil bevares i Veneration og Kærlighed af hele den danske Lægestand."

Den Hyldest, som en højt anset Læge i disse Ord bringer sin afdøde Kaldsælle, var et Vidnesbyrd iblandt mange om den Hojagtelse og Hengivenhed, som fra de videste Kredse fulgte Fysikus Madvig i Døden. Hans Grav paa Haderslev Kirkegaard dæktes nu af en stor Bæstafsten fra Bornholm, og denne sin Fødeste elskede Madvig til det sidste, men den gamle sønderjyske Jord, hvori han hviler, og den danske Befolkning, som bor i denne Landsdel, var dog Genstand for den inderligste og varmeste Del af hans altid vaagne Fædrelandskærlighed. Ogsaa derfor føltes Bemoedet og Savnet ved hans Bortgang stærkest i vor flestbigeste Hjemstavn.

Poul Anton Madvig er født i den lille bornholmste By Svanekø, hvor Slægtens Hhufommelse har faaet ogsaa et Iynligt Tegns ved et Mindesmærke, som for nogle Aar siden rejstes paa et fremtrædende Sted i Byen til Ære for P. A. Madvigs

Broder, den navnkundige Latiner, Sprogmanden og Statsmanden Gehejmekonferensraad Johan Nikolaj Madvig.

Faderen, Bedstefaderen og Oldefaderen havde efter hinanden været By- og Herredsskriver (Borgmester og Herredsfoged) i Svaneke. Tipoldefaderen, der som Landmand i Staaene havde mistet al sin Ejendom for sin Trostfab mod Danmark i den dansk-venjke Krig 1675—1679, var derefter flyttet til Bornholm, hvor han fra 1681 var kongelig Skovrider. Familien horte saaledes i flere Slægtled til den bornholmste Embedsstand.

Den sidste af de tre By- og Herredsskriverere i Svaneke var Poul Anthoni Madvig, der havde faaet Embedet efter Faderen 1798. I sit Egtefkab med Margrete Benedikte Kofod, der tilhorte en gammel bornholmst Slægt, havde han otte Børn, af hvilke det yngste, Sønnen Poul Anton Madvig, blev fodt den 18 December 1816, to Maanedet efter Faderens Død, og optaldt efter ham.

Enken, der foruden den efterfodte Poul Anton havde jets levende Børn, sad i smaa Raar. Hendes Mand havde ejet en Gaard, hvor der kunde holdes 4 Heste og 3 Røer; paa Bornholm brugte man den Gang altid 4 Heste for en Plov. Denne Gaard maatte Enken et Aars Tid senere selge; hun beholdt kun en lille Eng, købte et Hus og holdt to Røer. To Søner var paa Søen, den tredje var af en velstaaende Slægtning, Statsraadinde Kofod, sat paa Frederiksborg lærde Skole. De andre Børn maatte i Hjemmet hjælpe Moderen, der kun med stor Nøjsomhed kunde slaa sig igennem med sin lille Jordlod og den Pension paa 130 Rigsdaler, hun havde efter Manden som By-skriver. Hun vævede for Folk og git ud som Kogekone ved Gilder. Døtrene fortjente noget med at sy og brodere; Sønerne passede Røerne. Poul Anton blev ogsaa lejet ud til fremmede for at køre Ploven eller Gudningsvognen, hvorfor han fit 6 Stilling om Dagen og Koften.

Da Poul Anton onstede at komme til Sø, lærte Moderen ham at koge Brød, Væster og anden Skibskost, at lappe Klæder og at stoppe Strømper; han drev det saa vidt, at han selv kunde strikke et Par Strømper. I sit senere Liv holdt han meget af at fortælle om disse Minder fra Barndomstiden.

Da Broderen Johan Nikolaj var bleven Profesør ved Universitetet, tilbød han at tage Poul Anton til sig og holde

ham til Studeringerne, hvad Moderen saa meget hellere saa', som hun nodig vilde have ham til Søs, efter at den ældste Søn 1825 var bleven paa Søen. I Juni 1830 kom Poul Anton, 13 Aar gammel, paa Borgerdybskolen i København og i Huset hos sin Broder, til hvem han, ligejom senere til hans Børn, bestandig var knyttet med et aldrig svigtende Venstabs.

Drengene i den københavnske Latinskole gjorde Løjer med den nye Kammerat, der modte i sit bornholmske Tøj og med sit bornholmske Maal; men han bankede et Par af dem og fik saa Fred. Ved at springe over en Klasse lykkedes det Madvig at komme Skolen igennem paa fem Aar. Efter 1835 at være bleven Student, havde han en Tid lang Fribolig paa Regensen, hvor den Gang ogsaa Carl Bloug boede. I Foraaret 1841 tog Madvig Lægekjamen med forste Karakter.

Om Efteraaret nedjatte Madvig sig som Læge i den lille fjællandske Fabrikby Frederiksværk ved Fæsefjorden. Her tilbragte han tolv lykkelige Aar som en søgt og afholdt Læge, ikke mindst af Arbejderne. Ved hans Bortflytning forærede de ham et Taffelur, der senere altid i hans Hjem stod som et Minde om Frederiksværk. Her fandt han i en Skovriders Hus den betydelige Kvinde, han valgte til sin Hustru, Fruen Camilla Rühl, Datter af Rancelliraad Rühl, kongelig Assistent ved Lotteriet i København. De holdt Bryllup den 6. Maj 1848.

I Aaret 1853 blev Madvig af Minister Fenger opfordret til at tage Slesvigsk Fysikatsækjamen og at blive Embedsmand herovre. Han bestod Proven i Flensborg sammen med Jespersen, der blev Stadsfysikus, og Duseberg, der blev Landsfysikus i Flensborg, Poulsen, der blev Fysikus i Abenraa, og Ulrik, der kom til Tønder. Paa Duseberg nær blev alle disse Mænd senere i 1864 ligejom de fleste andre Embedsmænd, deriblandt flere fødte Slesvigere, affatte og udviste af de nye Magthavere.

Efter at have taget Fysikatsækjamen, kom Madvig til Haderslev og blev Fysikus for Haderslev Fysikatsdistrikt, der omfattede Byen og Østeramtet, samt Læge ved Sygehuset. Her boede han, da han første Paaskedag 1864 fik Ordre fra det tyske Kommandantstab til inden næste Aften at opgive Sygehuset og rømme sin private Lejlighed, saa at han maatte flytte ud i Byen. I Løbet af Sommeren blev han tillige affat som Fysikus, og nogle Dage senere blev han udvist af Hertugdømmet med 24 Timers Varjel.

Udvisningen blev om Aftenen stærkt drøftet i „Harmonien“ af Byens Borgere, der nødigt vilde miste den afholdte Læge. Om Natten førte tre Købmænd til Flensborg for at faa de tykke Civilkommisærere til at tage Udvisningsordren tilbage. Den prøjsiske Civilkommisær Zedlig ytrede, at saadan en Københavner ikke skulde have Lov til at blive. Da der svarede, at Madvig var Bornholmer, syntes dette at stemme Zedlig mildere. Hos den østerrigiske Civilkommisær Halhuber fik Deputationen en mere velvillig Modtagelse; han lovede at tale med Zedlig, og Enden blev, at Madvig, der var i Færd med at pakke, fik et Telegram om, at Udvisningen var hævet. Da han var i Haderslev under Fredslutningen, blev han senere projsisk Underjaat og kunde ikke mere udvise.

Allerede i den danske Tid havde Madvig i Haderslev begyndt at tage Del i det offentlige Liv. Hans Selvtændighed og Uafhængighed af Embedsmandsklifer lagde sig ofte for Dagen paa en betegnende Maade. Det er bekendt, at ved en Fest paa Stamningsbanke, da en Borgmester i en lang Tale havde angrebet Lavrids Skau, fordi denne havde taget imod at blive kongevalgt Medlem af Rigsraadet, rejste Madvig sig op og sagde jaa højt, at alle i Teltet kunde høre det: „Lavrids Skau, vil De drikke Duz med mig?“ Da Madvig ellers ikke blev Duz med nogen, var dette fra hans Side en stor Dymærfomhed, der ogsaa til fulde paastønedes af Skau, som derved opmuntredes til at holde en ypperlig Tale til Svar paa Angrebet.

Efter 1864 blev Madvig en af Befolkningens første Tillidsmænd. Han ledede i 1865 de to Tusende Slesvigeres Besøg i København og har i Aarenes Lob været Ordstyrer eller Taler ved mange politiske Møder. Da „Foreningen til det danske Sprogts Bevarelse i Nord-Slesvig“ stiftedes 1880, valgtes Madvig til et af de syv Bestyrelsesmedlemmer; han nedlagde først sin Post efter Foreningens egentlige Stifter, Overlærer Monrads Død. Fra Dyprettelsen af „Den nord-slesvigiske Vælgerforening“ 1888 var Madvig lige til sin Død Medlem af Bestyrelsen. Nogle Uger inden sin Død, da de Røllerske Udvisninger var komne i Gang, var han lige for Jul 1898 Deltager i et Bestyrelsesmøde, som holdtes i Flensborg, og han ytrede ved denne Lejlighed i en Wordtale sin store Glæde over det smukke Samvær og den gode Aand, der raadede i Forjæmningen.

Den Anseelse og Hengivenhed, Madvig havde vundet hos Befolkningen, har i Tidens Løb givet sig mange Udslag. Ved hans Solbryllup, ved hans 70 Aars Fødselsdag, ved hans 80. Aarsdag og ved hans Guldbryllup strømmede det ind med Gæstgæstinger og kostbare Gaver. I Anledning af de to nævnte Fødselsdage var der under rig Deltagelse fra Byen og Omegnen Fest for Madvig i „Harmonien“.

Madvig oplevede den 18. December 1898 sin 82de Aarsdag ved fuld Helbred. Han havde vel i Aarenes Løb maattet indskrænke sin overvældende store Praksis, der til Tider var lige saa stor som Byens andre Lægers tilfammen, men endnu i sit 83de Aar gik han omkring og tilfå sine syge i Byen og kørte paa Landet. Disse Landture havde han ikke villet opgibe. Først tre Uger efter Nyaar begyndte han at føle sig upasselig. En Aften, da der var politisk Møde i „Kommunalforeningen“, hvor han gjerne havde villet være med, maatte han gaa til Sengs, men han holdt sig vaagen for sent ud paa Aftenen ved en Gæsts Hjemkomst derfra at faa at vide, hvorledes Stemningen havde været. Der gik otte Dage, da den gamle Læge vedblivende kunde modtage Patienter i sit Hjem, men saa maatte han holde Sengen en Uges Tid, stadig ved klar Bevidsthed. Omgivet af sin Hustru og deres eneste Søn, der er Læge i Kolding, udaandede han i Matten til Onsdagen den 8. Februar 1899.

Fordøjstelsen fandt Sted Søndagen den 12. Februar. Der var sendt 227 Kranse til hans Baare, deriblandt fra Jønderjyiske Foreninger i Kongeriget, Studenterforeningen og Studenterfundet i København, mange nordslæviske Foreninger og Sammenlutninger foruden fra private. I Hjemmet talte to Venner af Huset, Pastor Johansen fra Svanninge paa Fyn (indtil 1870 i Haderslev) og Redaktør Jesen af Flensborg. Den hedengangne havde søgt den danske Frimenigheds-Gudstjeneste i Haderslev, saa det vilde have ligget nær, at Fordøjstelsen var foregaaet fra Frimenighedskirken, men denne stod jo allerede den Gang ligesom endnu lukket, og Risten blev derfor fort til Byens Hovedkirke, Vor Frue Kirke. Den tykke Brovst, der efter Familiens Ønske indskrænkede sig til at holde en kort Bøn, indlede den paa temmelig ulasteligt Danisk med saa Ord omtrent saaledes: En af de ædle iblandt os er gaaet bort, en Mand, til hvem saa godt som alle saa op med Værfrygt, og mange med Taknemmelighed. Den

store Kærlighed og udelte Højagtelse, som den hedengangne har været Genstand for, giver sig i Dag Vidnesbyrd i en Forjamling saa stor, som man sjælden eller aldrig ser. — Der blev junget de to Salmer „Til Himlene rækker din Miskundhed, Gud,“ og „Med Sorgen og Klagen hold Maade“. Der var i Kirken henvend tusende Mennesker, Mænd og Kvinder, foruden dem, der stod udenfor. Et langt Tog af Mænd, der ved Kirkegaardens Port endnu talte over 500 Deltagere, fulgte den hedengangne til Graven. Siden Laorids Skau's Forbedjærd havde Haderslev ikke set en saadan Sørgefest.

Ved Madvig's Dødsang mistede Befolkningen ikke alene en fremragende, meget godgørende og højt skattet Læge, en trofast Raadgiver ogsaa i andre vigtige Anliggender, en ypperlig Fædrelandssoen med Hjærtet paa rette Sted, en højt dannet Repræsentant for dansk Kultur, men ogsaa en ualmindelig kraftig, værdig og tiltalende Personlighed med en Indflydelse, der bredte sig til vide Kredse. Madvig havde altid været benyttet som Læge ogsaa af en Del tysk-jødede, og han havde privat næppe noget udestaaende med politiske Modstandere, men han holdt sit Hjem juldstandig rent for Tyskeri og har ved sit Eksempel vistnok medvirket meget til, at der i Haderslev i selvsabelig Henseende ikke har været noget Maastræppe mellem danske Familier og protestantiske Embedsmænd. Paa jamme Maade stillede Madvig sig i det politiske Liv: han holdt altid paa de rene Standpunkter, og i Almindelighed saa han rigtig paa Forholdene.

Det skal ikke nægtes, at Madvig's livlige og let paavirkelige Sindstemning kunde gøre et Skaar baade i den Indflydelse, der med rette tilkom ham, og i den Maade, hvorpaa han brugte den. Nu efter hans Død kan man gribe sig i Vemod over denne hans Begrænsning; thi bortser man herfra, er det vanskeligt at finde en mere værdig, storlaaet, menneskekærlig og huldhjalig Personlighed. Et skal endnu fremhæves, fordi det er saa sjældent. Denne glade og hjæve Mand, der ikke stævede et stærkt Ord, denne erfarne Læge sad inde med en Sindets Fjnhed og Renhed, en Sjælens Blufærdighed, der fra hans Nærhed fordrev ethvert tvetydigt Ord, enhver tvivlsom Forestilling. Vode de Gæmner mødte hos ham en forunderlig Blghed og Tilbageholdenhed, der tilmed var saa fordringsløs, at den aldrig gav sig Udslag i Snerperi, Dømmehjnge eller hovmodige Ujvisninger, ja vel af de fleste næppe

mærkedes uden som noget, der laa i den gode aandelige Luft, som omgav ham.

Der er i Hertugdømmet Slesvig endnu et Par Præster og Skolelærere, som har været ansatte for 1864. Ellers var Fyftus Madvig den sidste Embedsmand, som var tilbage fra den danske Tid. Hvilken Hæder for den danske Embedsstand, at dens sidste Repræsentant for denne Gang herneude var en Mand som P. A. Madvig.

J. Jessen.

For Sandhed og Ret.

Af Jes Chr. Jessen, Vilsbæk.

*Snart er vi blevne fremmed her i vort eget Hjem,
saa stille og saa varsomt vi lister os frem;
vi næppe for lukkede Døre en Gang
tør tolke vort Savn og vor Længsel i Sang.*

*Tør ej tale højt om det, som staar os nær,
tør ej Besøg modtage af dem, som vi har kjær,
og drister man sig til det, saa lyder det saa kort:
om fir'ogtyve Timer, saa maa de atter bort.*

*Men bliver end lange os Modgangens Aar,
og synes os Køllers Methode lidt haard,
er, som der staar i Visen, dog Jyden stærk og sejj,
og at vi er i Slægt med ham, det nægter man vel ej.*

*Ja! vidste vi ikke, vor Sag den er god,
vi havde vel næppe det frejdige Mod;
vi véd jo, ej Søndag kan blive til Søgn,
ej Løgn bliver Sandhed, ej Sandhed til Løgn.*

*I danske Mænd og Kvinder! til sidste Aandedræt
som hidtil I kæmpe for Sandhed og Ret!
Lad saa Vorherre raade for Fremtidens Aar,
helst ville vi dog spaa om lidt lysere Kaar!*

Jacob Michelsen.

Jacob Michelsen.

et kan ikke være andet, end at Døden hvert Aar bortkalder af vore gode og bedste Mænd, af dem, der udfyldte en Virketreds udover det egne Hjem, af dem, hvis Tab føles og beklages af hele Befolkningen.

Og til disse Mænd hørte ogsaa Gaardejer Jacob Michelsen i Kolstrup. Derom vidnede de Mindeord, som lod offentlig og Mand og Mand imellem ved hans Bortgang, der indtraf den 16. Februar 1899.

I samme Mand skal der ogsaa her i „Sprogforeningen's Almanak“ sættes den Afdøde en lille Mindesten.

Jacob Michelsen hørte nærmest til dem, man betegner som de Stille i Landet. Han holdt ikke meget af Offentligheden med dens Ufred og Kamp. Han vilde helst have det i Fred og Ro og hylbede og handlede efter Ordet: Det er bedre at lide Uret end at gøre Uret. Naar det alligevel faldt i hans Lod i Tidens Lob at beklæde flere offentlige Stillinger, da er dette kun ifet efter indtrængende Opfordringer fra mange Sider, og fordi han følte det som en Pligt, han ikke turde gaa af Vejen for. Og en saadan Redebonhed maatte saa meget mere anerkjendes, som Michelsen i mange Aar kun besad et skrøbeligt Helbred, der ikke godt taalte store Anstrængelser. De Hverd, som J. Michelsen havde paataget sig, røgte han med Trost og paa den mest uegenyttige Maade, i Forbindelse med megen Taft og Besindighed. Han lod sig ikke let henrive, hverken til hastig Brede eller øjeblikkelig Begejstring. Stærke Lidenskaber var fremmede for ham. Den stille Flamme, der brændte i hans Indre og drog sin Næring af et ærligt og godmodigt Sindelag, holdt derfor ogsaa ud indtil det Sidste.

Jacob Michelsen fødtes i Abentraa den 29. Januar 1845 som den yngste af syv Søskende. Hans Fader, Mads Michelsen var som ung Tomrersvend fra Vejleegnen kommen til Abentraa,

hvor han havde grundlagt et Skibsværft; hans Moder, Marie Jensen var fra Nabenraa. Forældrene døde tidligt. I Testamentet var det bestemt, at Jacob en Gang skulde overtage Skibsværftet og Faderens Forretning. Dette jyntes Borneens Formynder imidlertid ikke om, og Skibsværftet blev derefter solgt til Skibbygger Niels Jacobsen, som stod Familien nær og havde været Mads Michelsen en god Stotte.

Den unge Jacob Michelsen var imidlertid kommen i Huset hos Provst Gad i Rolding, hvor han undervistes sammen med Provstens Sønner og gjorde gode Fremskridt. Senere kom han i Huset hos Agent C. C. Fischer i Nabenraa, hvor han fandt et nyt Hjem og sammen med Fischers Sønner, hvem han betragtede som Brodre, besøgte Byens bedste Skole.

Da J. Michelsen blev større, fik han Lyst til at lære Landvæjen, og i Begyndelsen af Treserne kom han paa Landbohøjskolen i Kjøbenhavn. I 64 vilde han være gaaet med i Krigen som Frivillig, men først maatte han have sin Eksamen, og da dette var naaet, var Krigen forbi. Ved Opnaaelsen af den værnepligtige Alder foretrak J. M. i Henhold til Wienerfreden at aftjene sin Værnepligt i Danmark. Han lod sig indskrive paa Officersskolen og laa i 1867—68 som Løjtnant ved 7. Bataillon i Nyborg.

Efter endt Soldatertid købte J. M. en Gaard i Skodborg, og først i Halvfjerdsjerne deltog han som Landmaaler i Opmaalningen ved Omreguleringen af Landet. I Skodborg hjemførte Michelsen sin Hustru, Karen, der var en Datter af Sognefoged og Gaardejer Hans Madsen Møller i Kolstrup ved Nabenraa. Et Par Aar efter overtog M. Svigerfaderens Gaard, hvor han boede til sin Død.

Som dansk Underjaat maatte J. M. i en Række holde sig borte fra al Deltagelse i det offentlige Liv med Undtagelse af, at han beklædte Posten som Sekretær for Nabenraa Amts Landboforening, den samme Forening, som han senere blev Formand for.

Midt i Firjerne blev J. M. efter Ansøgning optagen som proffist Underjaat. Efter Advokat B:ffers Død i Foraaret 1887 valgtes J. M. til Formand for „Foreningen til det danske Sprogs Bevarelse i Nordflæsbyg“ og traadte da med denne Virksomhed frem i første Række af Nordflæsbyg's ledende Mænd. Han udfyldte denne Post paa en værdig og god Maade og med den ham egne-

Troftab. Lige indtil hans sidste Sygdom tvang ham til at lægge Pennen og kun faa Dage før sin Dod sad han saaledes og arbejdede paa Medlemslisterne vedrorende Sprogforeningen.

Foruden af Mødermaalet og Sprogforeningen har F. Michelsen ogsaa gjort sig fortjent af Landbrugets Fremme. Hans Arbejde paa dette Omraade kom ikke blot Aabenraa Amt's Landboforening, hvor han virkede som Sekretær, senere som Formand, til Gode, men ogsaa langt større Kredse, navnlig ved hans Virksomhed for Fremme af Froavlen i Nordflævig. Han var Medstifter af „Nordflævigst Froavlerforening“ og i mange Aar Forretningsfører for Foreningens Fællesudvalg i Aabenraa, hvilken Post nu er gaaet over paa den ældste af hans Sønner, Hans Michelsen. Men ogsaa privat har F. Michelsen virket for det nordflævigste Landbrug, idet mange unge Mennesker har baade ham og ikke mindst hans Hustru at takke for god og praktisk Vejledning.

Med sin efterlevende Hustru havde F. Michelsen 3 Sønner og en Datter, der alle er voksne og til Dels anbragte i selvstændige Stillinger — en af Sønerne er vordende Læge — hvor de nok skulde vide, hver paa sin Vis, at følge i Forældrenes Fodspor og efter Evne at virke ogsaa for den Sag, som laa deres afdøde Fader saa meget paa Hjerte.

M. A.

R o d d i n g .

Rødding er en meget gammel By og vel en af de ældste Landsbyer i Nordflævig, er utvivlsomt. Jeg har ikke Dokumenter ved Haanden til at bevise den frematte Aaastand, men jeg vil pege paa Byens gamle ærværdige Kirke; den vidner tydeligere end bekræftet Pergament om, at her er en fra gamle Tider beboet Plads, hvilket ogsaa sammenholdt med Byens Beliggenhed og Omegn, og hvad Historien ellers fortæller os om forrige Tider, vil stadfæste sig.

Rødding ligger i en Lavning, som har sit Udspring fra et Højedrag et Par Kilometer Øst for Byen. Denne Dalsænkning

kan man følge imod Vest, helt til man naa'r de flade Kjær og Engdrag, som gaar ligeud til Vesterhavet. Igennem Byen løber en Bæk, som af nogle kaldes for Farisbækken. Dette kan dog ikke være rigtigt, da Bækken har sit Udspring fra „Bremkjær“, en 3 Kilometer Sydøst for Byen og inden for Sognets Grænser. Derimod løber et Par Kilometer Vest for Rødding en lille Å; denne har sit Udspring fra noget moseagtigt Land, Nord for Gaarden „Farisgaard“, løber derfra igennem „Trolldkjær“ lige ved den søndre Kant af det danske Toldsted's Have, igennem Stobborg Skov, umiddelbart Sønden for Tostlundgaard, Strave Sogn, gennem Langetved By og tæt op mod Hjerting. Her drejer den saa af for de høje Skrænter og fortsætter imod Syd indtil det Sted, hvor den optager Røddingsbæk; da drejer den pludselig imod Vest, og fortsætter under forskellige Navne og utallige Bugter, indtil den atter til Slut drejer imod Syd og udmunder i „Ribsaaen“ ved Ribe. Denne maa være Farisbækken, og fra Rødding Territorium følger den den førnævnte Dalsænkning.

For en Del Aar tilbage saas endnu flere Kæmpehøje paa Rødding Bymark nord for Byen, disse er nu fuldstændig forsvundne paa sørgelige Rester nær af den sidste, som nu og vil forsvinde. Der har sikkert i forrige Tider været mange Gravhøje paa Rødding Bymarker, men findes der ingen nu, saa har man desto flere ikke langt Vest for Byen. Saa snart man naa'r Farisbækken, har man baade Sønden og Norden for denne Masser af Kæmpehøje, og iblandt disse findes mange store og velbevarede Høje. Saaledes findes paa Brøstrup Mark 8 Høje i to lige Rader fra Syd til Nord; to af disse er særlig godt bevarede og af betydelig Størrelse. Den ene maaler i Omkreds 105, den anden 126 Strid; Højden antager jeg at være omtrent 20 Alen. Staaende paa en af disse Høje kan man med det blotte Øje tælle 32 andre Høje; et lignende Antal kan tælles ogsaa fra Hjerting Mark og andre Steder.

De fleste af Højene er underjogte, nogle endogsaa fuldstændig gennemgravede, navnlig er af Lærere og Elever fra Rødding Højskole i Tiden fra 1850—1864 en stor Del Høje gennemgravede og undersøgte, og paa den gamle Højskolegaard findes en ret betydelig Samling af Urner, Bronzegenstande, Riler og Flintstjer, m. m., som er Udbyttet af disse Underjogelser. I mine Drengear har jeg selv været til Stede og set paa disse Udgravninger.

Fariisbækken har sikkert i Oldtiden været et betydeligt Vandløb. Betragter man nærmere det Engdrag, hvor den lille Aa fremdeles flyder, synes jeg, at man faar bestemt dette stadfæstet, og sammenholder man nu dette med, hvad Historien ellers fortælle os, at Folkene i den graa Oldtid altid toge Ophold ved Havet og de større Vandløb, hvor der kunde drives Jagt og Fiskeri, (dengang fandtes jo ogsaa her den store „Fariisflov“, som strakte sig hele Landet over fra Hav til Bælt,) saa er dette for mig Vidnesbyrd om, at her har i de Tider levet en større Befolkning. Ja jeg synes endda, at det ikke er saa stort et Fantasiestykke at tænke sig, at Folkene dengang har sejlet fra Vesterhavet og helt herop i Landet, og at igen disse Forhold har givet Anledning til, at Rødding Kirke er bleven bygget. For det er dog temmelig klart, at Kirken er bleven bygget, hvor der var en Befolkning og ikke omvendt.

Naar man betragter den gamle Rødding Kirke, saa fængsles Øjet først ved de henved 3 Alen tykke Mure, som udvendig er afbanede Granitsten, og indvendig store svære Teglsten, Munkestens kaldet. Det saaledes frembragte Rum er udfyldt med Teglstensbrokker, altsens smaa Sten og derefter fyldt med tynd Kalk, dette Hele har derefter forbunden sig saa fast sammen, at det har trodsset Aarhundrederes Tryk. Kalken, som er brugt, er saa overfyldt med smaa Muslingestaller, at man ikke kan jætte en Finger uden at støde paa dem. Dette kommer vel af, at Menneskene den Gang ikke forstod som nu at brænde Kalken og udstille disse Dele; den bruges derfor i en mere raa Naturtilstand, hvilket i øvrigt synes at have været et lige saa stærkt Bindingsmiddel som Nutidens Kalk.

Sommerværket er altsammen svært Egetømmer. En Del deraf gør Indtryk af, som kunde det have været brugt til en tidligere Bygning. Kirken har et lille Klokkespir, og Klokkeren er støbt 1774 i Rensborg og har en latinist Indskrift, der lyder i dansk Overjættelse:

1 „Denne Klokke blev paa ny istandsat,
ved den hellige Forjamling i Rødding,
under Omsorg af Hr. Pastor Tøgen,
og Kirkeværge Jørgen Pedersen.“

Angaaende Kirkens indre Udstyrelse saa vel som dens arkitektoniske Ydre, da er den fuldstændig blottet, kun dens Vælde,

som vist kan sættes til henved 800 Aar, kan gøre noget Indtryk. For omtrent 30 Aar tilbage havde den paa Nordfjiden kun to smaa Binduer i Blyindsatning med smaa grønne Glasruder, hvilke sikkert vare satte i de oprindelige Lydhuller, og vel dengang, da de er blevene bekojstede, maaſte for et Par Hundrede Aar siden, nok have været en betydelig Lufjuæ. En fra den katholske Tid stammende Altertavle udſkaaret i Træ og i friſtaaende Figurer foreſtillende de tolv Apofiler, de 4 Evangelifter, Moder Marie med Jefusbarnet og en ſtorre Figur med Tornekronen og Lammet paa Skuldtrene, er i Stedet for at reſtaureres deſværre nu for nogle Aar siden lagt op paa Kirkenſ Loft.

Siden Reformationen har her været 18 Sognepræſter. Nu-værende Præſt er den 19. i Rækken.

Efter Rødding Præſtegaards Liber Daticus ſom Kilde, hvilke Opteguelſer paa ny ere begyndte af Pæſtor N. Loren 1775, fremføres her følgende ordrette Uddrag:

1. Magiſter Thomas Knudſen, den forſte ſom jeg finder, har 1526 ſom Sognepræſt for Rødding og Stræve fæſtet og lejet Anneſgåardens 2 Ottinger bort i Langetved til Stephan Tertelſen. Siden er han bleven Præſt i Hygum. Han ſkal have opſat den Salme: „Gud Fader, din Sol ſaa ſøn!“

En Son af ham var Magiſter Hans Thomſen, født i Hygum, blev 1556 Rector i Ribe, ſiden Præſt i København, tildels Forfatter og Udgiver af Salmebogen af 1569.

2. Soren Knudſen, findes at være død 1547.

3. Niels Sorenſen, findes in officio fra 1541 til 1581.

4. Soren Knudſen, var in officio 1579, død 1606

5. Peder Sorenſen, uden Aarſtal.

6. Peder Anderſen.

7. Anders Pederſen. Han har indgivet en Specifikation over ſine Indkomſter etc. til Stiftskirken af 17. Martz. 1649. 1659 blev han ihjelſlaget af de fjendtlige Tropper, da han med daværende Præſt af Skodborg havde ſamlet en Del Bønder og med dem poſteret ſig i Røddinggaardſ Skov, kaldet Hoved, derfra ſtod paa de fjendtlige Tropper, ſom paſjerede forbi. Hans med de andre dode Legemer er formodentlig kaſtet i en Vergrav, ſom endnu ſes og kaldes Præſtekilden. (28 Preſteklid.)

Præſten af Skodborg ſkal være død paa 3. Dag i Ribe af

fin Blesjyre. Rødding Præstegaard tillige med det meste af Byen blev derpaa af Fjenderne afbrændt.

8. Mads Povelsen blev ordineret 1659. Han døde paa Bognen ved den saakaldte Kirkensstov paa Hjembejen fra en Syg i Tornum den 21. April 1681.

9. Mikkel Mogenjen Graverslund. Han døde den 18. Juni 1702, som en Table over Skriftestolen i Rødding Kirke viser.

10. Christian Boysen, født i Vestoft Præstegaard den 11. Oktober 1666, blev 1694 Præst for Rødding og Skrave. 1711 prædikede han for Kong Frederik den IV. Han havde megen Fortræd og en 8aarig Proces med Chresten Jepsen i Rødding om Anneksgaarden i Langetved, som i 1706 er endelig paa-dømt. Han døde ult. Januar 1738 af en Stiffløb.

11. Detlev Blangsted, født paa Hamsøgaard 1706. Han døde den 6. Januar 1770 af Brand i Indvoldene.

12. Niels Loren, født i Felding Præstegaard, Hamme-runherred, den 4. December 1734. 1770 kaldet til Sognepræst for Rødding og Skrave Menigheder. Forslyttet til Nustrup 1787. Død dersteds 1803

13. Frederik Lorensen, født i Marsten 1744. Har kun studeret i Fena, Halle og Kiel. Været Præst paa Mors, i Vaarbaase og Haderslev. Kaldet til Præst i Rødding 1787. Død den 12. September 1797.

14. Magister Hans Højbroe, født i Rødding den 17. Oktober 1764, har studeret baade Filosofi og Teologi m. m. og haft forstfellige Ansættelser, til han 1797 blev kaldet til Præst for Rødding og Skrave, 1804 udnævnt til Provst i Froes og Kalvslund Herreder. 1810 kaldet til Amtsprøvt. Død i Rødding den 20. December 1828.

15. Johan Hempel, født i Faaborg den 12. Septbr. 1784, kaldet den 25. Marts 1829 til Sognepræst for Rødding og Skrave Menigheder. Død den 28. August 1875 i Haderslev. Begravet paa Rødding Kirkegaard.

16. Hans Kristian Janus Nikolai Balthasar Krarup Sveistrup, født i Maltbæk Præstegaard den 20. Januar 1815, kaldet til Sognepræst for Rødding og Skrave af Frederik VII. den 30. Juni 1861. Indsat i Embedet den 15. Septbr. 1861

fra Embedet af Prøjsjerne den 20. April 1867, da han ikke vilde aflægge Ed til Prøjserkongen.

Saabidt Liber Daticus.

I det følgende skal jeg endnu meddele lidt af, hvad jeg ved om nogle af de fornævnte Præster og om det her i Sognet levende gamle Sagn, der lyder paa, at ved den saakaldte Præstetilbe skal en Gang i Krigstid 3 Præster være blevne ihjelslagne af fjendtlige Soldater, nemlig den Røddinger, den Skodborger og den Østerlindet Præst.

Stilbringingen i L. D. herom, der Aar 1775 paa ny er samlet og optegnet af Pastor Løven, kan der ikke næres Tvivl om er rigtig. De fjendtlige Tropper, som der kæmpedes imod, var Carl Gustavs, der med sine iønskte Horder kommende fra Polen drog imod Danmark. Den Røddinger Præst med flere er falden, og den Skodborger Præst er ihjeltet saaret bort.

I Skodborg Kirke-Arkiv findes intet om denne Tildragelse, men paa en Table, som hænger i Kirken, med en Fortegnelse over Præsterne siden Reformationen, hedder det om den 5. i Rækken: „Jørgen Johan Thoring, dræbt i Krigstiden 1658.“

I Østerlindet Kirke-Arkiv findes heller intet om denne Tildragelse, kun i nogle gamle Rester af Optegnelser hedder det: „Peder Trans var Præst i Østerlindet 1658. Polakkerne afbrændte hans Præstegaard nævnte Aar 1658.“ Derester er ingen Optegnelser i de næstfølgende 10 Aar, saa det har Udseende af, at der i den Tid ingen Præst har været i Østerlindet.

Af de førstnævnte 11 Præster synes det ikke, at Traditionen ellers har opbevaret noget; deres Personer er glemte, derimod lever Mindet om Pastor Løven endnu frisk blandt Sognets ældste Folk. Efter deres Fortælling har han været meget anset og afholdt baade som Præst og Bonde og i hele sin Virken en meget energisk Mand. Han var saaledes den første, som begyndte med Mærgling paa Rødding Bjorder. De to Mærgelgrave, hvoraf han tog Mærgelen, vises endnu i en Løkke Øst for Byen, „Hedelykke“ kaldet, som han opdyrkede fra Hebejord og mærglede. Og saa den store smukke Præstegaardshave skylder han meget. Efter ham havde Haven 22 Frugttræer; disse forogedes siden af Provst Højbroe til 63.

Antsprøfst Højbroe gjorde flere Byttehandeler med Præstegaardens Jorder, og dels ejede han, dels havde han Penge staaende

i flere Ejendomme her i Byen, hvorom Mindet endnu lever frisk. — Johan Hempel var en jovial Mand af den gamle Skole, der gerne hørte Nytt og meddelte igen og gerne deltog med sine Sognebørn i Datidens større Gilder. Om Annetzgaarden i Langetved har ogsaa han ført en Proces; men da han ikke kunde tilvejebringe Dommen fra 1706, jaa tabte han Processen, og maatte betale 100 Rigsbankdaler i Omkostninger og naaede ikke engang at faa Afgiften af Gaarden anerkendt. J. L. D. skriver han om denne Sag: „Annetzgaarden i Langetved har været ud-pagtet jaa længe, at Eieren erklærede, den var hans, og lagde den til sin egen Gaard. Gaarden er nedbrudt og Jorderne udstykkede.“

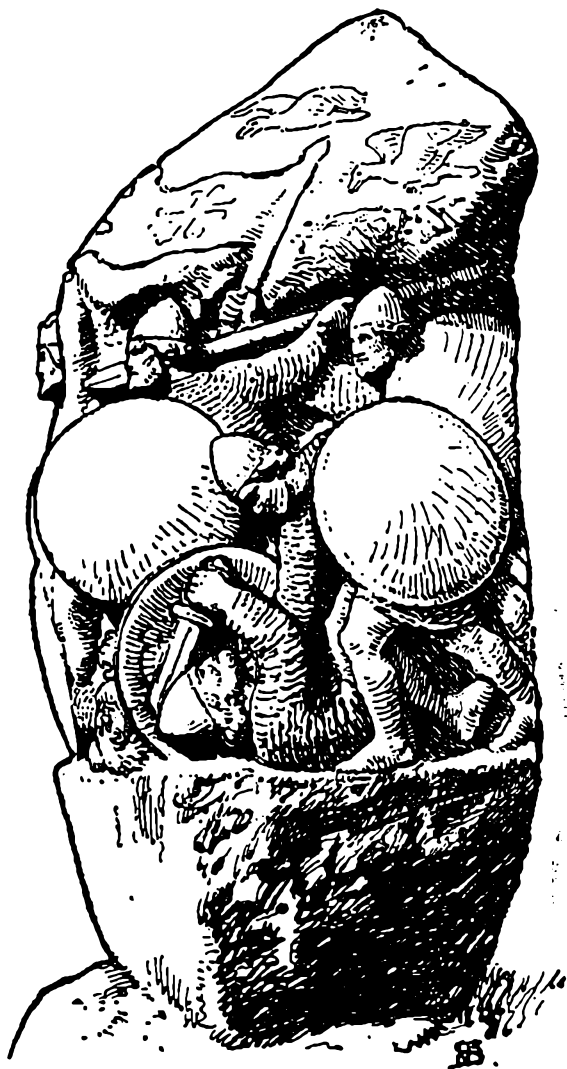
Pastor Sveistrup var ligesom Toxen en afholdt og anset Præst og dygtig Landmand; til Eksempel kan nævnes, at den store Eng, som ligger ved Præstegaarden, har han selv nivelleret og ledet Arbejdet ved dens Anlæg. Sveistrup var den sidste Præst i Rødding, som var indjat af de Danske. Han var ligeledes den sidste Præst her i Sognet, som bar Bibetrave og paa Højtidsdagene endnu brugte den fra katolske Tid overleberede Messestjorte og Messehagel. Med Henblik paa disse nævnte Ting kan i snævrere Forstand siges, at med hans Vortgang afsluttedes en forbigangen Tid.

Til Slut endnu en Tanke.

Naar i Nutiden Kirtegængerne gaar ind og ud af den gamle Kirke, jaa er der vel næppe nogen af dem, som tænker paa, at for Reformationen vare Fædrene her jande og rettroende Katholitter, og at ogsaa her den Tid i den gamle Kirke lod de latinske Bonner og Messer og læstes et Avemarie, som endnu i de katolske Lande. Vor Tid har travlt med at rejse Mindestene. Jeg synes, det kunde være smukt, om ogsaa Rødding kunde opvise en Mindesten. Pladsen til den er ved „Præstekilde“, der ligger i Skellet mellem Præstegaardens og Røddinggaardens Marker ved den gamle Kirkesti, og hvor nu Smaabanen passerer jelve Stedet paa en Afstand af ca. 10 Men.

N. J. Marcusen.

Magnus den Godes Mindedsten ved Skibelund Krat.

Magnus den Godes Mindesten ved Skibelund Krat.

Et af de mest ejendommelige, ja man kunde vel sige det ejendommeligste Mindemærke, der er rejst i hele Norden, er det, som er sat til Minde om Magnus den Gode i Skibelund Krat og har som Indskrift:

MAGNUS, trende Rigers Pryd,
unde Gud din Kongesjæl
at se Nordens Grændsepæl
atter rykket frem mod Syd!

Rejst af THOR LANGE
1898.

Det er en af de ædleste Kongestiftelser, der i jvundne Tider har herstet over vort Folk og kæmpet for dets Frihed, som Statsraad Thor Lange her har sat en Bæstest, og som Kunstneren Niels Stovgaard har faaet Lykke til at lade træde frem for Djet, mejælet ud i den anjelige Kampesten paa Skibelund Højedrag.

Magnus den Gode, Son af hellig Olaf, Konge i Norge, havde sluttet Forbund med Knud den Stores Son Harde Knud i Overværelse af gode danske og norske Mænd paa det Vilkaar, at den af dem, der levede længst, skulde arve den andens Rige. Da Harde Knud saa døde først, blev Magnus saaledes Konge i Danmark.

Her er navnlig to Ting, der jærlig maa lægges Mærke til: først den Godkjendelse fra Folkets Side over for Forbundet mellem Harde Knud og Magnus og saa den Maade, hvorpaa Magnus rogtebe sin Kongegjerning. Magnus var jo ikke ud af Danmarks gamle Kongesæt; han var ikke forud hylbet paa Tinge, saa hele hans Udkomst til Tronen beroede kun paa Forbundet mellem ham og Harde Knud.

I Grundtvig's Oversættelse af Saxo hedder det i den Anledning: „Her saa man da en Konge, blot paa Grund af et Testamente, at tilegne sig et Rige, hvortil han var intet mindre end odelssbaaren, og her saa man et Folk, som for Samvittighedens Skyld fornægtede sit eget Kjød og Blod; thi de Danste, som havde Valget mellem tvende Medbejlere til Tronen, forskød den baarne Svend Estridson for den jvorne og vilde for tabe Vren end Urligheeden af Sigte. Ved at forbigaa Rnytlingen, de gamle Kongers Son og række Spiret til den Fremmede stod de som Foragtere af Danmarks Kongeblood; men vilde hellere det end stande som Menedere, thi de vejede Grundene ikke paa Skromtens men paa Sandhedens Vægt, og sandt, at højt var Herrebud, men højere Guds Bud. O! hvilken levende Retsfærdighedsfølelse maa ikke da have herjet i vore Landsmænds Bryst, da vi se, den var mægtig til at overdøbe Bloodets Rost! Ja maatte vi ikke rødmende ønske, at Troen, nu, da Guds Ords Lys skinner med Middagsglans over Marken, maatte beherske os med samme Kraft og Vælde, som den beherskede Fædrene i Morgengryet, da Lyssningen dog kun var mat og dunkel!“

Historien afgiver det Vidnesbyrd, at Magnus var Danmarks Kongestol værdig. Han handlede ædelmodig mod Svend Estridson, der var en Søster søn af Knud den Store. Han kom til Magnus i Norge og blev vel modtaget, ja han blev endog tilbøjet Navnet af Jarl til Danmark, for at han, naar Magnus var fraværende, kunde værges Landet mod Bønder, Kurcer og Saksler. Denne Udnavnelse var ikke efter Giner Tamberskjælvers Hoved. „For stor Jarl, for stor Jarl!“ var hans Ord til Magnus i den Anledning, og han fik Ret; thi da Svend kom ned til Danmark, jogte han at mele sin egen Kage ved at gjøre sig yndet baade hos Store og Smaa og lod sig udraabe til Konge. Nu maatte Magnus ned til Danmark for at tale et Ord med Svend Estridson og straffe ham for hans Oprør. Her er det ved denne Lejlighed, at Magnus træder frem i sin fulde Storhed, thi samtidig med Svends Oprør er Bønderne i store Skarer trængte ind i Jylland; men i Stedet for at forfølge Svend Estridson, der vil stille ham ved Land og Trone, tænker han mindre paa sig selv end paa Folk og Land; det gjælder for ham først at fri sit Folk for den fremtrængende Fjendefare, der trænger frem fra Syd med Mord og

Brand, det faar gaa med hans egen Magt og Ret, som Gud vil, men først sætter han Livet ind paa at værges Folk og Land.

Den Hær af Nordmænd og Jyder, som Magnus havde samlet om sig, var kun lille at regne mod den store Hedningehær: saa der var dem iblandt hans Mænd, der raadede fra at give sig i Kamp med dem; men herom vilde Magnus intet høre. Det var Natten før Mikkelsaften 1043. Magnus tilbragte det meste af den under Sang og Bøn. Sen imod Dagingen faldt han i en kort Blund, og i Dromme hørte han sin Fader Hellig Oluf tale til sig: Frygt aldrig for Hedningerne, i hvor mange de end ere! Jeg skal følge dig i Slaget, og naar du hører min Klokke, saa gaa kun trostigt paa. Men i Dagingen hørte alle Folk det ringe i Luften, som om det kunde være Glad, Hellig Olafs Kirkeklokke i Midaros. Magnus lod da stode i Luren, og straks begyndte Slaget. Det er dette Optrin, der er fremstillet paa Stenen: Klokken højt svævende i Luften til Slag. Lur-blæjeren, og Magnus foran i Fylkingen, sin Faders Stridsroge Hel omfattet med begge Hænder hævet til Slag: Valen bærer Vidnesbyrd om, at Fjenden har maatte jule dens skarpe Væg. Kampen var haard, for Venderne var de mange, Magnus og hans Mænd de færre; men Sejren blev hans: Drommen gik i Opfyldelse. Der fortælles, at det var den blodigste Kamp, der var udkæmpet i Norden, siden Kristendommen var naaet til disse Landemærker. Venderne maatte flygte efterladende sig 15,000 Døde paa Valpladsen.

Saadan blev der kæmpet den Gang. Her stod danske og norske Mænd sammen. En Tid har hele Nordens Folk staaet sammen, men oftere har de lavedes. Forstaaelsen af, at der er et Fællesskab, der baade bør plejes og røgtes til fælles Bedste, er vel større i vor Tid end nogensinde før; men der er meget tilbage at ønske ad den Vej, før der naas frem til et stort nordisk Fællesskab. Værrer er det dog med at finde Forstaaelse og Anerkendelse over for de sydligere Naboer, Slægtskabet er længere ude: der er meget, der skal ændres: „Thi end stander Striden i Syd under Jylland.“

J. N. S. Struvsager.

Indholdsfortegnelse

til

Sprogforeningens Almanak for 1900.

	Side
Aarets Kalender med det sædvanlige Tillæg samt Vejrspaadomne.	
Fanden i Munkeskutte , af P. Slovrøp med 4 Tegninger af Poul Steffensen	1
Helligkilder og Sagn , af Lærer emer. Nisjen, med Tegning	17
Tre Gange mødt , fortalt af F. C. Hansen af Vojtertoft, med Tegning af Alfred Larsen	25
„Gøndt op!“, en Fortælling fra gamle Dage af Niis Gallefen i Lerflou, med 2 Tegninger af Alfred Larsen	32
Gamle Jufdrifter uden- og indendørs , af Jens Jørgensen	37
Præsten Jep Hansen af Hjortkær , en Levnedstegning, nedskrevet af hans Datter	41
Smaaatræk om gamle Provst Hansen fra Hjortkær , som de endnu fortælles blandt Almuen, meddelt af P. A. i S.	48
En dansk Dragon fra 48 , meddelt af N. Johansen i Høgum, med Tegning af Poul Steffensen	50
St. Peder og de to Sjæle , en Legende, af R. P. Clausen af Smedager, med Tegning af B. Jastrau	55
Hævedlod , af Nikolaj Andersen, med 3 Tegninger af Alfred Larsen	58
Om Anlæg og Pasning af en Frugthave , meddelt af Peter Jensen i Tombol	69
Brev fra Amerika til Sprogforeningens Almanak	71
Blaahøj Præst , af J. R. i Barzmark, med Tegning af B. Jastrau	73
Pigen fra Bevtoft , Levnedstegning af Morten Eskesen, med Billede	78
P. A. Madvig , af F. Jesen, med Billede	82
For Sandhed og Ret , af Jes Chr. Jesen, Vilshæl	89
Jacob Michelsen , af M. A., med Billede	90
Rødding , af N. J. Marcusen	93
Magnus den Godes Mindeften ved Skiblund Krat , af J. N. S. Strumzager, med Billede	101
Strotanker, Blandinger, Meddelelser af forskellige Art, Anbefalinger og Annoncer.	

Bore nationale Foreninger.

Sprogforeningen eller "Foreningen til det danske Sprogs Bevarelse i Nordflæsby".

Forretningsudvalget eller Bogkomiteen:

Gaardejer N. Callesen, Tobaksfabrikant M. Andresen.
Købstov pr. Nabenraa Nabenraa
Sekretær og Formand for Bogkomiteen.
Kaptajn C. C. Fischer, Nabenraa,
Kassierer.

Navnene paa de øvrige Styrelsesmedlemmer i Foreningen er:

P. Skau, Bulehøve.	H. N. Knudsen, Trojborg.
J. N. H. Skrummsager, København.	Gustav Johansen, Glensborg.
J. Fausbol, Brandrup Mølle.	H. P. Hanssen, Nabenraa.
J. Alexandersen, Søtrup ved Nubøl.	H. Petersen, Køstjær ved Tønder.

Uddrag af Foreningens Lov.

Foreningens Navn er: "Forening til det danske Sprogs-
Bevarelse i Nordflæsby".

Foreningens Formaal er at værne om det danske Sprog i
Nordflæsby, navnlig gennem folkelig Oplysnings Udbredelse.
Foreningens Sæde er i Nabenraa.

De Midler, hvorved Foreningen virker til sit Formaalets Op-
naaelse, er:

- Medlems-Bidrag.
- frivillige Bidrag.

Medlemsbidraget fastsættes til 2 Mk. aarligt, som opkræves
i Regnskabsaarets Lov.

Foreningens Anliggender varetages af en Bestyrelse, der be-
staar af 11 Medlemmer, som ud af deres Midte vælger en For-
mand, en Næstformand og en Kassierer; Regnskabet revideres af
3 Revisorer.

I hvert Sogn udnævner Bestyrelsen en Kredsjormand, som
indkassierer de i Sognet boende Medlemmers Bidrag og afleverer

disse til Kassereren. Bestyrelsen kan ogsaa overdrage disse For-
mænd andre Hverv i Foreningens Interesse.

*

*

*

Medlemmer og Bidragdere har fri og gratis Benyttelse af
Foreningens Laanebogsamlinger, hvoraf der findes mindst en i
hvert Sogn. Ethvert nyt tiltrædende Medlem og enhver fast Vi-
dragder faar en Sangbog gratis.

Ligeledes forsyner Sprogforeningen regelmæssig Hjemmene i
Nordflævig med gode danske Læsebøger og andre Skolebøger til
Brug ved Børnenes Hjemmeundervisning i Modermaalet.

Bælgerforeningen for Nordflævig.

Foreningens Formaal er at vække, vedligeholde og styrke
Interessen for vore politiske Forhold og særlig at formaa Bæl-
gerne til de forfættelige lovgivende Foramlinger til at møde ved
Valgurnen og udøve den Ret, der er givet enhver Statsborger,
til at afgive sin Stemme for den Kandidat, han med Hensyn til
Bestræbelserne for Landets og Folkets Løb føler sig i Overens-
ensstemmelse med.

Enhver valgberettiget Mand, der bo'r indenfor Kredsjene
Haderslev, Aabenraa, Sønderborg, Lønder og Flensborg kan blive
Medlem, naar han anbefales dertil af en af Foreningens Tillids-
mænd. Medlemsbidraget er mindst 1 Mk. aarlig. Frivillige Bi-
drag modtages.

Forretningsudvalget:

P. Reimers, Nis Nissen, Joh. Moldt,
Sønderborg, Formand. Nordborg, Sekretær. Sønderborg, Kasserer.

Mændene paa de øvrige Styrelsesmedlemmer er:

S. Amorsen, Budach, N. S. Callesen, R. P. Clausen,
Haderslev. Briniensgaard. Lerskov. Emedager.

Jalle Eriksen, C. C. Fischer, H. P. Hansen,
Evedrup. Aabenraa. Aabenraa.

fr. C. Hansen, Thysen Hansen, N. D. Hørløf,
Vejtøft. Mandrup. Hurup.

J. Jessen, Gustav Johannsen, N. P. Jørgensen,
Flensborg. Flensborg. Graasten.

H. N. Knudsen, Julius Nielsen,
Trøjborg. Tomager, Haderslev.

Ph. Møller, P. H. Peterjen, P. Skau,
Jægerup. Bisbjerg. Bultshave.

J. N. H. Skrumager, C. P. Wolff,
Rjøbenhøvd. Gammelgab.

„Den nordflesvigge Stoleforening“.

(Oprettet den 30. Novbr. 1892 i Skjærbæk.)

Forretningsudvalget:

Gaardejer A. Thyssen-Hansen, Gaardejer H. Thomsen,
Ranberup ved Bredebro, Noosk ved Arrisb.
Formand. Sekretær og Kasserer.
Frimenighedspædagog E. V. Poulsen,
Bovsund ved Brandrup,
Medlem af Udvalget.

De øvrige Styrelsesmedlemmer er:

Andr. Andresen, Stjelle Mark.	Johan Andresen, Ullerup.	W. Esbensen, Døffelgaard.
Jes Hansen, Ringens Mark.	H. P. Hanssen, Kabenroa.	A. Jensen, Gram.
Gustav Johannsen, Glensborg.	Jørg. Jørgensen, Evestrup.	J. Eildholdt, Løjtkirkeby.
Mart. Lorenzen, Esterhøjt.	N. P. Lund, Rejsby-Ballum, Næstformand.	Chr. Madsen, Melsø.
Chr. Michaelsen, Rastoraa.	A. Petersen, Kornetved.	
Udolf Sørensen, Vester-Gammelby.	Chr. Thygesen, Skjærbæk.	Hans Tydjen, Frøsløv.

Uddrag af Foreningens Lov.

Formaal.

§ 1.

Foreningens Formaal er at fremme Folkeoplysningen, navnlig ved paa loblig Maade at drage Omhu for Børnenes og Ungdommens Undervisning paa *M o d e r s m a a l e t s* Grund.

Medlemmer.

§ 2.

Enhver myndig Mand i Nordflesvig kan blive Medlem af Foreningen, naar han er i Besiddelse af sin borgerlige Væ. I n d m e l d e l s e r modtages til enhver Tid af Kredsformændene, paa hvis Forslag nye Medlemmer optages i Foreningen af Forretningsudvalget. U d t r æ d e l s e af Foreningen kan kun finde Sted ved Regnskabsaarets Slutning efter forudgaaet Meddelelse til vedkommende Kredsformand.

Medlemsbidrag.

§ 3.

Til Fremme af Foreningens Formaal opkræves et aarligt Medlemsbidrag af mindst 1 Mark i Januar Maaned. Kreds-

formændene bør sørge for, at de Medlemmer, som har Evne og Villie dertil, svarer et højere Bidrag, og har ogsaa at modtage frivillige Bidrag til Foreningen.

Forretningsudvalg.

§ 5.

Der nedsættes et Forretningsudvalg paa 3 Medlemmer, nemlig Formanden, Sekretæren og et af Styrelsen valgt Medlem. Sekretæren er Udvalgets Formand.

Kredsformænd.

§ 6.

Styrelsen inddeler Foreningsomraadet i Kredse og udnævner en Kredsformand for hver Kreds. Kredsformændene opkræver Medlemsbidraget, modtager Indmeldelser af nye Medlemmer og har i det hele at varetage Foreningens Interesser og at arbejde for dens videre Udbredelse.

Almindelige Bestemmelser.

§ 9.

Naar Foreningen yder Skolehjælp til Ubemidlede, skal der først og fremmest tages Hensyn til ubemidlede Medlemmers Børn, naar de anbefales til Understøttelse af den paagjældende Kredsformand.

„Den nordslæbviske Skoleforening.“

Ved Foreningens Hjælp kunne uformuende konfirmerede Børn — baade Drengene og Piger — komme paa Efterstole eller anden god Skole, og unge Mænd og Kvinder paa Højskole, og har Foreningen allerede siden sin Oprettelse bevilget og ydet Hjælp til over 1400 Unge fra de forskjellige Egne i Nordslæbvis. Der tages først og fremmest Hensyn til Begæringer om Medhjælp til Børn og unge Mennesker, hvis Forældre er Medlemmer af Foreningen. Begæringer om Hjælp og anden Vejledning fremfendes til Foreningens Sekretær, Gaardejer H. Thomsen i Roost ved Arrild, inden hvert Aars 1. Februar og 1. August for at komme paa Sommer- henholdsvis Vinterstole. Paa Forespørgsel meddeles nærmere Oplysninger saavel af Kredsformændene, som af de Undertegnede, hvilke ligeledes til enhver Tid tage imod Indmeldelser af nye Medlemmer.

Foreningens Forretnings Udvalg.

A. Thysen Hansen, L. B. Poulsen,
Randerup pr. Bredebro, Bøvlund ved Branderup.
H. Thomsen, Roost ved Arrild.

Opfordring!

Enhver dansktindet Mand i Nordflæsvig burde støtte de ovennævnte 3 Foreninger: Sprog-, Vælger- og Skoleforeningen ved at tiltræde dem som Medlem eller Bidragyder, samt event. ved større frivillige Bidrag. Som ogsaa deres Navne angiver, har de jo hver for sig deres særegne Opgaver og Formaal, som dog alle samles i det fælles Hovedformaal: Bevarelsen af vort Modersmaal, det danske Sprog, og af den danske Nationalitet i Nordflæsvig.

Der kan jo dog ingen Tvivl herse om, at enhver af vore danske Mænd og Kvinder efter Evne vil være med i Kampen for denne store og hellige Sag, og vi nærer derfor ogsaa den faste Overbevisning, at vor patriotiske Opfordring her paa dette Sted ikke vil lyde forgæves. Thi: „Hvad Du evner, fast af i det nærmeste Krav!“

Indmeldelser i de nævnte Foreninger modtages til enhver Tid, foruden af Kredsførmændene og Tillidsmændene, ogsaa af Foreningens Formænd og Sekretærer, der ligeledes meddeleer Svar paa alle Spørgsmaal, vedkommende Forening vedrørende.

Til alle vore danske Landsmænd og Landsmandinder, som bo'r i fremmede Lande.

Alle I, som bor fjærrnt fra Eders Hjemland og Fædreland, og særlig I mange, som har fundet et nyt Hjem hinsides Havet — Eder alle bringes herved gennem Sprogforeningens Almanak vor hjærteligste Hilsen.

Vi har stadig Lejlighed til at erfare, at I med ujbættet Trostfab og Kjærlighed hænger ved Eders Hjemland, at I i det Fremmede bevarer og plejer vort Modersmaal ogsaa hos Eders Børn, at I der slittigt dyrker Eders danske Sind og vedbarende mindes vort fælles gamle Fædreland.

Ja, vi kjender endog ikke faa Eksempler paa, at hos mange af Eder er der i det Fremmede foregaaet en national Vækkelse, faa at I der er komne til en mere klar Bevidsthed, end I havde herhjemme, om, til hvilket Folk og til hvilken Nationalitet vi Nordflæsvigere efter Naturen hører.

Landsmænd og Landsmandinder !

Vistnok de fleste af Eder kjender af egen Erfaring, hvorledes vi lever og lider herhjemme. Mange af Eder har jo netop forladt os, fordi I ikke kunde eller ikke vilde leve længere under de her herskende ublide og trykkende nationale Forhold. Husk altid derpaa, nu da I lever og aander i Frihed! Vis ogsaa Eders Medfølelse f. Eks. ved at yde Bidrag til vore nationale Foreninger, særlig til Sprogforeningen! Mange af Eder har ogsaa i det Fremmede opnaaet en storre Lykke i Form af timelig Velstand. Lad ja ogsaa lidt af Eders Overflødighed komme vor betrængte nationale Folke- og Fællesskab til Gode!

Naar Bladet en Gang i Tiden vender sig saaledes, at vort kjæreste Haab gaar i Opfyldelse, da vil sikkert mange af Eder, som nu lever i Landflygtighed, vende tilbage til Hjemmet.

Og da vil det sikkert glæde Eder, naar I da kan sige, at I ogsaa har bidraget Eders Del til, at I gjensandt Danstheden saa godt bevaret i Eders gamle Hjemland.

Nærmere Oplysninger om vore nationale Foreninger, Sprog-, Bælger- og Skoleforeningen meddeles foruden Foreningens resp. Formænd ogsaa

Udgiveren af Sprogforeningens Almanak.

Kristeligt Udvalg for Nordflævig.

§ 1.

Udvalgets Formaal er at fremme det kristelige Liv ved kristelige Møder og Foredrag, opbyggelig Læsning, Sygepleje m. m. samt ved at modtage Gaver til disse Formaal og til Missionen.

§ 2.

Udvalget bestaar af et begrænset Antal Mænd og Kvinder fra alle Egne af Nordflævig.

Medlemsbidraget fastsættes for hvert Aar af det enkelte Medlem selv. Udvalget har sit Sæde, hvor Formanden bor.

§ 3.

Udvalgets daglige Foreninger ledes af et Forretningsudvalg paa 5 Medlemmer (med 5 Stedfortrædere), nemlig en Formand, Næstformand og Sekretær, som tillige er Kasjerer, samt to andre Medlemmer.

Forretningsudvalget vælges første Gang paa Stiftelsesmødet, senere paa Generalforsamlingen. Det faar sine Udlæg godtgjort.

Forretningsudvalg :

N. H. Callesen, Værstov, Formand.	frøken Marie Skau, Sommersted, Sekretær.
frø Marie Jessen, Glenborg.	frø Maren Refslund, Bellerup.

Danske Undervisningsanstalter, passende for den konfirmerede nordjyske Ungdom.

Folkeshøjskoler :

(3 Urimindeligheid 6 Maaneders Undervisning om Vinteren for Karle (1. November—31. Marts) og 3 Maaneders om Sommeren for voksne Piger (1. Maj—31. Juli.)

Naby	Højskole, Forst. Carl. Nielsen, Nabybro, Jylland.
Nagaard	— — — B. Brüder, Kolding.
Niåv	— — — U. Schrøder, Vejen St., Jylland. (Har 6 Maaneders udvidet Kursus om Vinteren baade for Karle og Piger.)
Bakkebolle	Højskole, Forst. O. B. Jensen, Bakkebolle St., Sjælland.
Bornholms	— — — N. S. Jensen, ved Effobalen.
Brahetrolleborg	— — — J. S. Winther, Korinth St., Fyn.
Brøderup	— — — Emil Dam, Lou St., Sjælland.
Børkop	— — — Fr. Thomsen, Børkop St., Jylland. (3dre Misionskole).
Dalbnyeder	— — — C. E. Egnæs, Havnadal, Randers.
Djurslands	— — — U. Nordahl-Petersen, Trustrup, Jylland.
Elbæk	— — — Joh. Elbæk, Tvingsstrup St., Horsens.
Elev	— — — Th. Poulsen, Vynstrup St., Aarhus.
Emdrupborg	— — — N. Tang, Kjøbenhavn.
Fjellerad	— — — U. Jørgensen, Halsborg.
Frederiksborg	— — — P. Wegtrup, Sjælland.
Galtrup	— — — Georg Himmelsstrup, Nykøbing, Mors. (Kun for Piger : 5 M. om Vinteren 3 om Sommeren.)
Gine	Højskole, Forst. N. Foverstov, Gibe St., Jylland.
Gredsdalens	— — — J. K. Gaarde, Vejle.
Grundtvigs	— — — H. Rosenfal, Lyngby St., Sjælland.
Hadsten	— — — H. C. Nielsen-Evinnig, Hadsten St., Jyll.
Haslev	— — — Joh. Davidsen, Haslev Station, Sjælland. (3dre-Misionskole.)
Hesselballe	Højskole, Forst. N. V. Simonjen, Hjortshøj St., Jylland
Hindholm	— — — H. Larsen, Fuglebjerg, Sjælland.
Hjørunde	— — — U. Albrechtsen, Slangstrup, Sjælland.
Høng	— — — U. Jørgensen, Høng St., Sjælland.
Janderup	— — — R. Franzen, Varde.

Karise	Højstole, Forst.	R. C. Knudsen, Karise, Sjælland.
Klanf	—	J. Nielsen, Klanf, Jylland.
Kvisjel	—	H. Sørensen Kvisjel St., Jylland.
Køng	—	N. Kjerlegaard, Glamsbjerg St., Fyn.
Lørring	—	Frk. Eline Vegtrup, Kjellerup.
Møllerup	—	J. Michelsen, Mønder.
Nysted	—	M. Lilbæk, Nysted, Søland.
Nørre-Ørslev	—	M. P. Schmidt, Nykjøbing, Falster.
Odder	—	A. K. Dølleris, Odder St., Jylland. (Kun for Piger: 5 M. om Vinteren, 3 om Sommeren.)

Ollerup	Højstole, Forst.	J. B. Kristensen-Mønder, Svendborg.
Øndløse	—	S. L. Bante, Mørkov St., Sjælland.
Ribe	—	S. S. Salling, Ribe. (Ogsaa Mølleristole.)
Ry	—	Helge Hoftrup, Ry St., Jylland.
Ryslinge	—	Alfred Poulsen, Ryslinge St., Fyn.
Rødkilde	—	J. H. Andersen, Møen.
Salling	—	Agel Agelsen, Tøbjerg St., Jylland.
Skals	—	B. Hvid, Skals St., Jylland.
Sorø	—	K. Hjerre, Sorø.
Stevns	—	Karl Nonne, Rødvig St., Sjælland.
Støvring	—	S. Frederiksen, Støvring St., Jylland.
Sørup	—	H. Gundersen, Svendborg. (Om Vinteren Karle og Piger, om Sommeren Piger.)

Sørslev	Højstole, Forst.	N. Nielsen Zullerup, Fyn.
Testrup	—	Dr. J. Norregaard, Maarset St., Jylland.
Thylands	—	B. Hansen, Sjørring St., Jylland.
Ubbstrup	—	Jannik Lindbæk, Børslev St., Sjælland.

(Har udvidet Kvindestole 5 Maanedes om Vinteren)

Udby	—	Hans Lind, Norraaby St., Fyn. (Kun Piger: 5 Maanedes om Vinteren, 3 om Sommeren.)
------	---	--

Vallekilde	Højstole, Forst.	Poul Hansen, Hørve St., Sjælland.
Veistrup	—	Jens Lund, Veistrup St., Svendborg.
Vestbirk	—	Gronvald Nielsen, Østbirk, Horsens.
Vesterdal	—	Christoffer Gaarde, Middelfart, Fyn.
Vinding	—	Martin Nielsen, Vejle.
Ørigsted	—	L. Matthej, Braastov St., Horsens. (Om Vinteren Karle og Piger, om Sommeren Piger.)

Vraa Højstole, Forst. Jørgen Tørløsen, Vraa St., Jylland. (Blandet Skole
om Vinteren.)

Landsbrugsstoler:

Dalum Landsbrugsstole, Forst.	Jørgen Pedersen, Odense, Fyn.
Fadelund	Niels Pedersen, Brorup St., Jylland.
Fyngby	M. J. Petersen-Brorup, Løngby St., Sjælland.
Malling	S. Tugen, Malling St., Aarhus.

Odense, Fyns Stifts Patr. Selskabs Landsbrugsstole.

Tanne Landsbrugsstole, Forst. J. Brink-Larsen, Taastrup St., Sjælland.

Haandværksstoler:

Hjørlande Haandværkerstole, Forst.	Niels Hansen, Stangerup, Sjælland.
Ollerup Højl. Haandværkerst., Forst.	Kasmusen, Svendborg.

Ry	Højt.	Haandværkerajb.,	Forst.	K. P. Kristianjen,	Ry St.,	Jylland.
Dalshede	—	—	—	N. Bentzen,	Hyderup St.	
Vestbirk	—	—	—	Anton Hansen,	Horsens.	
Vinding	—	—	—	H. Brummer,	Bejle.	

Hævebrugsstoler :

Beder	Hævebrugsstole	Forst.	B. Henriksen,	Beder St.	
Trene	—	—	N. N. Møller	(ved Kjøbenhavn).	
Landsgrav	--	—	Hans Knudsen,	Slagelse.	
Vilvorde	—	—	St. Ryeland,	Charlottenslund,	Sjælland.

Høng Højtstole ved Slagelse har Hævebrugsafdeling.

Handelsstoler m. v. :

De Brof'ske Handelsstoler	i Kjøbenhavn.	Direktor:	Gehejmeetatssaad
			Tietgen. Overlærer Dr. Møller.
Griiners Handelsakademi	i Kjøbenhavn,	Gøthersgade 48,	Kjøbenhavn:
		Forstander	W. Brown.
N. P. Søgaard's Handelskurjus	i Kjøbenhavn,	Nørregade 15.	
Frøken C. Testmans Handelsstole	for Kvinder	i Kjøbenhavn,	Naadhus-
			plads 14 A.
Jyllands Handelsakademi	i Aarhus.	Forstander:	Translator Jnm.
			Hemmingen.
Teknisk Skole	i Kjøbenhavn,	Ulfesfeldtsgade/Nørrevoldgade.	

Sløjd- og Husflidsstoler :

Årskov, Forst. Jørg. Rasmussen, Bejen St., Jylland.

Efterstoler, Kriststoler, Realskoler o. s. v. :

Hejls	Efterstole,	Forst.	H. P. Rosjen,	Kolding St.,	Jylland.
Skibelund	--	—	Knud Pedersen,	Bejen St.,	Jylland.
Holsted	—	—	N. Grand,	Holsted St.,	Jylland.
Vester-Vedsted	—	—	Holger Steen,	Vedsted St.,	Ribe.
Bramminge	—	—	J. H. Ravn,	Bramminge.	
Flemming	—	—	J. Petersen	Horsens,	Jylland.
Højby	--	—	Søren Sørensen,	Højby,	Fyn.
Kolt	—	—	Kr. Højmark,	Hesjølager St.,	Jylland.
Ringe	—	—	Lars Rasmussen,	Ringe St.,	Fyn.
Testrup	Kriststole	—	J. A. Bo,	Maarset St.,	Jylland.
Vindehøjsunge	Efterstole	—	N. Andersen,	Filippsdal,	Sjælland.
Villumstrup	—	—	Chr. Jørgensen,	Ryborg,	Fyn.
Birkeroed Latin- og Realskole,	Forst.	Joh. Blesner,	Birkeroed St.,	Sjælland.	
Kolding Latin- og Realskole,	Forst.	Eig. Müller,	Kolding.		
Samsø Realskole,	Skolebestyrer	M. Blegvad,	Tranebjerg.		
Vamdrup og Omegns Realskole,	Forst.	G. V. Gøvsche,	Vamdrup.		

Anmærkning. I Hejls er der Skole om Vinteren 6 Maaneder for Dreng og Sommeren 4 Maaneder for Piger; i Skibelund om Vinteren 5 Maaneder for Dreng og Sommeren 3 Maaneder for Piger; i Holsted Winterstole for konjurerede Dreng og Piger fra 1. Oktober og 1. November til 31. Marts, Sommerstole for Dreng og Piger fra 2. Maj til 31. Juli; i Vester-Vedsted om Vinteren 5 Maaneder, om Sommeren 3 Maaneder, ligeledes baade for Dreng og Piger.

Reddelt til Almanakken af H. Thomsen i Aaost.

„Illustreret Børneblad for Nordflævig.“

„Illustreret Børneblad for Nordflævig“ udgaar 2 Gange om Maaneden i 8fided Format og koster kun 25 P. i Kvartalet foruden Postpenge. Hvert Numer indeholder smukke Billeder, Digte, Fortællinger, Gaader o. s. v. i et saadant Udvalg, som kan glæde og interessere baade Gamle og Unge. Fra Tid til anden stilles der i Bladet Præmiestilopgaver for Stoleungdommen samt andre Opgaver til skriftlig Besvarelse, hvorved Hjemmeundervisningen i Modermaalet kan støttes og fremmes. Læserne af „Sprogforeningens Almanak“ burde ogsaa alle være Holdere af „Illustreret Børneblad“, hvis Hovedopgave det især er at værne om Sproget i Børnenes Mund.

Børnebladet kan bestilles hos Brevbærerne og paa Postkontorerne samt hos Udgiveren, som da — naar der af en Person bestilles mindst 3 Eksemplarer — jender dem i Kortskaand under Adresse direkte til Bestilleren.

Danske Mænd og Kvinder, samt Stoleungdommen bedes om at holde „Illustreret Børneblad for Nordflævig“ og tillige at virke for dets videre Udbredelse.

Erhødigst

M. Andresen, Aabenraa,
Udgiver af „Ill. Børnebl. f. Nordfl.“

Dansk Sangbog, eller den blaa Sangbog,

kan kjøbes i den danske Boghandel overalt i Nordflævig, samt i Partier til Medlemmer af Foredragsforeninger etc. direkte hos Forlaggeren **M. Andresen**, Aabenraa.

Hejls Efterstole ved Kolding

er beliggende i et af Østhystens smukkeste Sogne, der stoder umiddelbart til lille Bælt og ligger nær ved Skamlingsbanke. Fra 1. Oktober til 31. Marts holdes der Stole for store Drengene og fra 1. Maj til 31. August for Piger. Betalingen er for alt 25 Kr. maanedlig, naar Eleverne selv medbringer Sengenklæder, Lagener og Haandklæder. Nærmere Oplysninger meddeles under Adresse: Hejls pr. Kolding, af Sognepræst **Diemer** og Cand. theol. **S. B. Rossen**, Stoleus Forstander.

Modersmaalet.

Udgivet af Axel Sabroe, Haderslev.

Ansvarlig Redaktør N. Petersen.

„Modersmaalet“ udgaar hver Dag, undtagen Søndag, og koster kun

←☉ 1 Mk. 50 P. ☉→

for Fjerdingaaret foruden Postafgifterne.

„Modersmaalet“ bringer **politisk Oversigt, levende Artikler, Nyheder** etc., samt **fund, underholdende Feuilletonlæsning.**

Som gratis Tillæg følger hver Lørdag

■ **Søndagsbladet.** ■

„Højskolebladet“,

Lidende for Folkeoplysning.

Udgivet af Konrad Førgenjen, Kolding.

Ansvarlig Redaktør Karl Førgenjen.

„Højskolebladet“ udgaar hver Fredag med et 48-spaltet Hefte og bringer Artikler fra Kirkens, Skolens, Folkelivets, Samfundslivets, Litteraturens, Kunstens m. fl. Omraader og støttes af en stor Kreds af Medarbejdere i Danmark, Norge og Sverige og Nordamerika. Bladet bringer jævnlig Levnedsskildringer af kjendte Mænd og Kvinder og behandler ofte Forhold og Begivenheder i jylland. I de fleste af sine Numre bringer Bladet smukt udførte Illustrationer.

„Højskolebladet“ koster, bestilt paa et tykt Postkontor, 2 Mk. 10 P. fjerdingaarlig, Postpengene iberegneede.

Rundgjorelser optages for 10 Ore Linjen med Rabat for 3 og flere Ganges Indrykkelse. Bladet er Rundgjorelserorgan for Bladsjogende og Bladstilbydende indenfor den Kreds, Bladet ibrigt henvender sig til.

Flensborg Avis

udgaar om Morgenen i Flensborg og affendes saa betids med Natposterne, at den samme Formiddag kan være i Læsernes Hænder i næsten alle Postdistrikter i vor Landstet.

Skjønt Flensborg Avis med sine Særudgaver har en stadig voksende Læsekreds og udkommer i Wintermaanederne i Dplag af

over 6500 Eksemplarer,

er Annonceprisen endnu den samme, som den Gang Bladet kun havde en Ottendedel af sit nuværende Dplag, nemlig **15 Penning** Linjen første Gang, **10 Penning** de følgende Gange.

Flensborg Avis, Hovedudgaven, koster med Nordflædvigt Søndagsblad **2 Mk. 40 P.** Fjerdingaaret, foruden Post- og Ombæringspenge, 60 P. og 40 P.

Det lille Blad, der ligeledes udgaar hver Dag, koster **1 Mark 20 P.**, foruden Post- og Ombæringspenge, 30 P. og 40 P.

Flensborg Avis, Mindste Udgave, det billigste Blad i Hertugdømmet Slesvig, udgaar 3 Gange om Ugen og koster **60 Penning** Fjerdingaaret foruden Postpenge, 15 P., og Ombæringspenge 25 P.

Ombæringspenge betales ikke af dem, der selv afhenter deres Postjager.

Sønderjydske Arbejder,

udgivne af H. P. Hansen-Norremølle, Gustav Johansen og P. Skau, udkommer 4 Gange aarlig i Hefter paa 60 Sider. Subskription modtages i alle Boglader. Pris 4 Kroner aarlig. Medlemmer af danske Foreninger i Nordflædvig 3 Mk. aarlig.

Hejmdal

med dets Særudgaver

„Faderslev Dagblad“ og „Nordborg Avis“
udkommer hver Soguedag i 5-spaltet Format og koster 1 Mk. 80 P.
fjerdingaarlig foruden Postafgifterne, 2 Mk. 65 P. frit i Huset.
Som gratis Tillæg medfølger det store rigt

illustrerede Søndagsblad,

der redigeres af Ks. Hansen, Zakarias Nielsen og Chr.
Westergaard. **Søndagsbladet** bringer Søndagsbetragt-
ninger, skrevne af fremragende Præster; Fortællinger og Digte af
de bedste folkelige Forfattere; oplysende Stykker af historisk, geografisk
og naturvidenskabeligt Indhold; Smaa ting: Gaader, Rebuser,
Anekdoter o. s. v. samt i hvert Numer flere fint udførte Illustrationer.

Det store Blad

er en billig Udgave af „Hejmdal“. Det udgaar 6 Gange ugentligt i
5-spaltet Format, koster kun 1 Mk. 20 P. fjerdingaarlig foruden
Postafgifter og er efter Storrelsen det billigste Dagblad i Nordslævig.

Annoncer fra Forretningsdribvende beregnes efter billige
Tatster. **Mindre Kundgjørelser** om Auktioner, Pladsjogende,
Ejendomsbandler, Salg og Kjob etc., som tilstilles „Hejmdal“,
optages uden Prisforhøjelse i alle Bladets Særudgaver og finder
derved meget stor Udbredelse over hele Nordslævig.

Bogsamlingen (5 à 6000 Bind)

paa Margrethesminde i Flensborg.

Udlaan fra „Bogsamlingen paa Margrethesminde i Flens-
borg“ sker ved Henvendelse til Bibliothekaren, Froken Alexandra
F o h a n n e n, Margrethesminde, Norre Allé 6, Flensborg, og
vil i Reglen blive tilstaaet.

Bøgerne jendes med Posten eller leverses i Udlaanstiden
(hver Hverdag Kl. 11—2); de kan beholdes hjemme, naar ikke
andet foreskrives, i indtil fire Uger; Bibliothekaren kan i særlige
Tilfælde forny Udlaanssedlen efter de fire Ugers Forløb; Pragt-
værker og uindbundne Bøger kan undtages fra Udlaanet.

Kataloget over Bøgerne faas for 30 P. I hver af Sprog-
foreningens Bogsamlinger er der indlemmet et Eksemplar af Kata-
loget, som kan faas til Gjennemsyn.

Anbefalinger.

Fra

↔ Aabenraa By og Amt. ↔

Nordlesvigsk Frøavlerforenings Fællesudsalg,

Kontor Nøgade 311, Aabenraa,

der er oprettet af den nordlesvigiske Frøavlerforening i Aaret 1886, forhandler Græs- og Røefrø, ablet af Foreningens Medlemmer under Kontrol af Foreningen, og tillige samtlige gangbare Frøsorter i underlagt Vare fra de bedste Kilder.

Bestyrelsen:

Mads Jensen,
Tøgerup.

Jørgen Jensen,
Saksgaard.

H. Michelsen,
Aabenraa.

B. Jensen (Jakob Basballes Eftfg.), Aabenraa.

Største Lager i Manufaktur- og Modevarer, Dame- og Herre-Konfektion.

Klædninger efter Maal med Garanti for godt Snit leveres i korteste Tid.

Damprenjede Fjer og Dun meget billige.

Hans Callesen (D. Damms Eftfg.), Aabenraa.

Jærn- og Kortevarer samt Bygningsbeslag, Støbe-gods, Landbrugsredskaber, prima Værktøj, Bindueglas, Husholdningsgjenstande osv.

Specialitet: Enesforhandling af de udmærkede Bejle Komfurer og Kaffeovne.

B. H. Callesen, Aabenraa, anbefaler

Vine, Likører og Spirituosa
i god Vare til billige Priser.

„Hejmdal's" Trykkeri

(H. P. Hanssen),

Aabenraa,

som er forsynet med 2 store Hurtigpresser, 1 Akcidenspresse, flere andre Maskiner, elektrisk Drivkraft, nye moderne Skrifter og stort righoldigt Papirlager leverer med kort Varsel

alle Slags Tryksager

fint og smagfuldt udsorte til billige Priser.

Særlig anbefales: *Tryksager for Mejerier og Sparekasser, Statutter, Kontobøger, Regnskabsbøger, Afregningsblanketter, Regninger, Policer, Skemaer, alle Slags Kort, Brevpapir og Kuvetter.*

Forespørgsler besvares omgaende.

B. Bastiansen, Aabenraa, Maskinbyggeri og Høleværk.

Eget Fabrikat af Høvl- og Faconhøvlmaskiner (Rehmaskiner), Cylinder-, Rund- og Ranshave samt diverse Maskiner til Tøndestave-Fabrikation.

Prøvelager af de af Fælleslandbosforeningen indkjøbte amerikanske Maskiner, hvorpaa Bestillinger modtages. Særlig anbefales af Fælleslandbosforeningen *Bløven* og *Roerensenen* „Imperial“, lig *Planet jr.*

A. T. Stalknecht's Efterfølger,

J. Skov,

Jærnstøberi i Aabenraa,

anbefaler alle Slags solide Støbevarer til Dagens billigste Priser. Reparaturer af alle Slags Maskiner og Støbegods udføres billigt. De meget efterspurgte danske Kaffelovne og Komfurer støbes ogsaa her. Gammelt Støbegods købes til højeste Pris paa Pladsen.

Hans Danielsen,

Storetorv 54, Aabenraa,
anbefaler sin Kolonial-, Vin-, Korn- og Foderstof-Forretning.
Lager af kunstig Gjødning til Fabrikpriser.
Staldplads til 30 Heste.
Billig og reel Betjening tilfiktres.

Carl C. Fischer,

Slotsgade Aabenraa,
Russiske Dampbade.

G. Møller, Jr. Tagesens Eftflg.,

Storegade 32, Aabenraa,
(ved Siden af Svaneapotheket),
Urmager og Optikus.

Hans Callesen (D. Damms's Efterslgr.),

A a b e n r a a.
Kolonialvarer, Vine og Spirituoser.
Specialitet: Damp-Kaffebrønderi.

F. Sørensen,

Boghandel i Aabenraa.

Nyheder i dansk og norsk Litteratur. Billeder af
„de sønderjyske Viger“ og „Norden“ i Farvetryk
meget billige.

Bøger indbindes og alt Bogbinderarbejde udføres
hurtigt og billigt.

K. C. Nies, Aabenraa,

Dampfarveri & Spinderi,

anbefaler Klæde, Buxskin, Cheviot, Chavler, Hestedækkener,
Gulvtæppetøjer, Twist, Hørgarn, Blaargarn o.sv., o.sv.

Uld kjøbes og tages i Dytte.

Væn Dem til at bruge

J. P. Junggreens

etter dansk Monster fremstillede

Røgtobaffer,

som kan faas overalt hos Kjøbmændene i Nordflævig.

Uf vore indførte Mærker nævnes: Let Melange —
Fin Landmand — Fin Blaamand, Petum — Fin Bryst-
kanaster — Let Portorico — Fin let Portorico Nr. 3 —
Fin Maryland — Normal Tobak — Rød G. — Fin Me-
lange — Meleret Pojetobak — Fin let Portorico Nr. 2 —
Fin let Portorico Nr. 1 — Varinas Melange — Varinas
Kanafter og Extra. Uf Shagtobaffer nævnes: Ordinær Shag,
Sports Shag, Golden Shag og Mosrose.

Uerbødigt

M. Andresen,

Ejer af J. P. Junggreens Tobaksfabrik i Aabenraa.

C. F. Rosenbold, Fadelmagermester,
Søndergade, Aabenraa.

Største Sadelmagerforretning her paa Pladsen.

Særlig anbefales Seletøjer, Ridetøj, Rejsetøj og
Brokbaand, alt eget Fabrikat, solidt og billigt.

Nyt! Nyt! Forfærdigelse af kunstige Gæstehaler.
Bestillinger kan ogsaa ske skriftligt. Alt andet til Faget hen-
hørende Arbejde udføres prompt og billigt.

Handel med Læderindsættelse i Daasjer og løs Vægt,
samt med Læderappretur.

Forfærdigelse af nye Maskinremme. Gamle
repareres.

Snedker N. Nielsens Møbelmagasin,
A a b e n r a a,

anbefaler alle Slags **Møbler** af eget Fabrikat, solidt og billigt.

J. N. Cornett, Aabenraa.

Største Lager af alle Slags solidt Herre-, Dame- og
Børnesoldtøj. Reparaturer udføres solidt og billigt.

L. J. Vilgaard's
Møbelfabrik og Møbelmagasin i „Enigheden“
i Aabenraa.

Største Lager og Udvalg i Nordslesvig af **alle Slags Møbler**, som leveres under Garanti baade for Soliditet og Billighed.

Herløv Møller, Maler,

Nyvej 159, Aabenraa.

== Farvehandel. ==

Lager af Tapeter, Border og Rammelister.

Billeder indrammes.

Alt Maler- og Lakererarbejde

udføres solidt og billigt.

J. P. Jacobsen,

Farver i Aabenraa,

anbefaler sit

Farveri og sin kemiske Rensningsanstalt
til Publikums velvillige Afbenyttelse.

☞ Rød „G“ ☜

fra **J. P. Junggreens Tobaksfabrik i Aabenraa** anbefales alle som en særdeles let og velmagende Røgtobak, der paa Grund af sin Godhed har vundet en altid større Udbredelse og almindelig Anerkjendelse.

Faas overalt hos Kjøbmændene i Nordslesvig.

Chr. Aftov,

Vestergade, Aabenraa,

anbefaler sin **Stræderforretning** med stort Udvalg af de nyeste Stofprober, passende for enhver Aarstid.

For god Pasning og flot Snit garanteres.

„Hotel Danmark“

i Aabenraa,

Ejer: J. Jacobsen,

anbefales de ærede Rejsende.

R. Clausens Inke,

Aabenraa, Klingbjerg 495,

anbefaler sin

— **Malerforretning.** —

Endvidere anbefales fra min Forretning et stort Udvalg af Tapeter, Border og Antiklister. Præpareret hurtigt tørrende Oliefarve, samt Lak og Gulvsernis.

Nielsen & Sørensen,

(Indehaver: C. Sørensen),

Aabenraa, Storegade,

anbefaler sin Kolonial-, Vin- og Foderstofforretning samt Handel med revne Oliefarver, Maskin- og Centrifugeolie, Pudsetvist. Korn, Smør og Æg kjøbes til Dagens højeste Priser. — Eget Kaffebrænderi. — Staldplads til 30 Heste.

N. J. Støttegaard,

Søndertorv, Aabenraa,

Bageri og Konditori.

Væn Dem til at bruge

J. P. Junggreens

efter dansk Monster fremstillede

— **Skraatobakker,** —

som kan faas overalt hos Kjøbmændene i Nordflædbig. Af vore indførte Mærker nævnes: Tyk Skraa — Mellem Skraa — Fin Skraa — Skipper Skraa — Svicent eller Statol Skraa i Bunder samt Ekspert Skraa i halve Pund i Daaser.

Erbudigt

M. Andresen,

Ejer af J. P. Junggreens Tobaksfabrik i Aabenraa.

**S. P. Ewald, Aabenraa, Storegade,
Jærn- og Kortevarer,**
Specialitet:

*Husholdningsgjenstande. Udstyrsforretning.
Samtlige Landbrugsmaskiner og Støbegods.*

Skatøjsforretningen

i min flere nye Hjørnebutik paa Storetorv
anbefales paa det bedste af

P. N. Petersen,
Skomagermester i Aabenraa.

J. G. Petersen,

Storegade, Aabenraa.

Største og billigste Lager af Herrelæder, Hatte, Fodtøj samt alle Slags Underbeklædningsartikler fra de billigste til de allerfineste Artikler.

Christian Jacobsen,

Handelsgartneri,

Nørrechausé, Aabenraa,

anbefaler sig med høje og lave Roser, ca. 150 bedste, nyeste og ældre Sorter, opelskede paa aaben Mark.

Endvidere anbefales Drivhusplanter i stort Udvalg samt Kranse og Buketter.

Johs. Andersen,

Søndertorv, Aabenraa,

anbefaler sin

Kolonialforretning

samt Handel med

Korn og Foderstoffer, undersøgt Markfrø, Kunstgødning.

Gjæstgivergaard

med udmærket Staldplads.

C. W. Wahrlich,

Roms herred, Aabenraa,
Tobaks- og Cigarfabrik.

Største Udbalg i Hamburger og Bremer Cigarer.

J. Duus,

L. Lauritzens Efterfølger,

— fotografisk Ateller, —

Storegade 41, Aabenraa

Jensen & Petersen,

← Aabenraa, →

Lager af Ridehjul og Symaskiner

tilligemed samtlige tilhørende Reservedele.

Reparaturer udføres hurtigt og billigt i eget Værksted.

Eneforhandling af *Brennabor Ridehjul* for Aabenraa
og Haderslev Amter.

Kjøbmænd og Handlende!

bringes det i velbillig Erindring, at

J. P. Juuggreens Fabrikater
af

Skraa-, Røg- og Snustobak

i enhver Henseende kunne optage Konkurrencen med alle
andre Fabrikater.

Prisliste og Prover sendes paa Forlangende.

M. Andresen, Aabenraa.

Lorenz Hansen, Aabenraa.

Fiskal-Forretning i Baurup.

Kolonial- og Kornhandel.

Lager af

Foderstoffer og Gødningstoffer.

Undersøgt Marktro.

Smør-Eksporth-Forretning.

J. Skov & Co.,
Jernstøberiet, Slotsgade, Aabenraa.
Stort Mønsterlager af Landbrugsmaskiner,
Johnstons, Rud. Sacks og egne Fabrikater.
Reparatur udføres.

Cigarer! Cigarer!
fra de billigste til de fineste faas fra
J. B. Junggreen's Tobaksfabrik
i **Aabenraa.**

Ulfestefine Røgtobakker,
fabrikerede af de bedste Raastoffer, overordentlig lette og vel-
jmagende med fin Aroma, til Mk. 1,60, Mk. 2,00 og Mk.
2,50 Pundet faas fra
J. B. Junggreen's Tobaksfabrik,
Aabenraa.

 En ny Artikel,
som allerede har vundet almindelig Udbredelse, er den af
J. P. Junggreen, Aabenraa,
efter Koldinger Mønster i Nordsløvig indførte
Eksport-Skraa,

hvorved forstaas Skipper- og Mellem-Skraa samt anden
Skraa, der er nedlagt i selve Saucen i tætsluttende guld-
lakerede Metaldaaser, indeholdende et fuldvægtigt helt
ellet halvt Pund.

Ved denne Opbevaringsmaade kan Skraaen holde
sig i lange Tider uden at tabe i Saftighed og Velsmag.

Da denne vor Artikel allerede er bleven efterlignet,
bedes man om at agte paa, at Daaserne, man kjøber, er
forsynede med vort Firma og Fabriksmærke.

J. P. Junggreen, Aabenraa.

Forlang!

hos Kjøbmænd og Handlende

J. P. Junggreens Skraa-, Røg- og Snustobak

fra **J. P. Junggreens Tobaksfabrik**
i **Nabenraa.**

Gjer: **M. Undrejen.**

J. C. Johansen,

Graasten,

anbefaler sit store Lager af

Manufakturvarer, Dame- og Herre-Konfektion,

Hatte og Kaskjetter.

J. H. Clausen, Graasten,

Farveri.

Uld modtages til Kartning og Spinding.

H. J. Hansen jr.,

Graasten, Nygade,

anbefaler sin Forretning med

Korn, Foderstoffer, Markfrø, Gjødningsmidler,

samt fra Butikken i største Udvalg

til billigste Priser:

*Kolonialvarer, Vin, Spirituoser, Tobak,
Cigarer, Stentøj, Glas, Jern- og Kortevarer.*

Endvidere

ENEUDSALG

af de berømte *Svendborger Kakkelovne og Komsurer*

samt

tyske Kakkelovne og andet Støbegods.

Med megen Agtelse

H. J. Hansen jr.

Abertissement.

Jordbærplanter af Laytons Noble à 1—2 Mk.,
engelske Stikkelsbærtræer i 20 Sorter à 10 Stkr. 3 Mk.,
Frukttræer i bedste Sorter samt Hamborger Tjørn, faas
bestandigt hos

Peter Jensen,
Lombol pr. Vilsted.

P. J. Damm,

Brunde Dampteglværk ved Aabenraa,
anbefaler alt til Teglværksindustrien henhørende, prima
Varer til moderate Priser. Røde, hvide og gule Mursten,
Tagsten, Fliser, røde og hvide Facousten, Solbænkesten,
Hvælvingesten, Brøndsten, Krypbesten, Klinker til Logulve,
Drænrør i alle Størrelser.

J. Jacobsen,

Mundemølle,
Balsemølleri, samt Mel-, Korn-
og Foderstofhandel

Chr. Callesen's

Commerhandel og Dampkøleværk
i Nodetro

anbefaler et velassorteret Lager af
Bjælker, Sparrer, Lægter,
høvlede og uhøvlede Brædder, Tagpap, Tjære,
Cement og Kalk til særdeles billige Priser.

Bygningsbeslag.

Mærk! Ved Hjælp af de nyeste Maskiner kan jeg optage
enhver Konkurrence med høvlede og pløjede Brædder
samt alt til Bygningsfaget henhørende.

Reel Betjening! Moderate Priser!

Chr. Callesen, Nodetro.

C. C. Rode, Guldsmed,
Aabenraa, Storegade.
Største Lager af alle Slags **Guld- og Sølvtoj**
samt **Sølvplet** til billigste Priser.

C. Odis, Rødetro,
anbefaler sin
Stomagerforresning
samt sit store Lager af solidt og smukt Fodtøj for Damer,
Herrer og Børn til billige Priser

J. B. Peterfen,
Strædermester i Hellevad
Færdig Herre- og Dreng-Garderobe, leverer Stoffer
til Klædninger og Klædninger efter Maal i Løbet af kort Tid.

P. H. Degn, Hellevad,
anbefaler sin Handel med *Kolonial- og Kortevarer, Sten-*
tøj og Droger samt *Landbrugsredskaber.*
Særlig anbefales *frisk dampbrændt Kaffe og fineste*
Margarine.
Smør og Æg kjøbes til Dagens højeste Priser.

M. C. Ziedemann,
← Hellevad, →
anbefaler prima damprensede Fjer og Dun, prima Sør-
garn, Blaargarv og Tvist samt alt til Manufakturfacet hen-
hørende. Kun reelle Varer til billige Priser.

J. Ubbild, Hellevad,
Beslag- og Maskinsmed.
Udvalg af alle Slags
Landbrugsmaskiner og Redskaber.
Lager af **Cyklar og Smykkestykker**
fra de bedste Fabrikker,
tilligemed samtlige tilhørende Rejsevedele.
Reparaturer udføres under Garanti i eget Værksted.

Fra

↔ Haderslev By. ↔

H. Frees (J. Nommensens Eftflgr.),
Haderslev,

Isenkram- og Udstyrsforretning.

Største Lager af Avls- og Landbrugsmaskiner.

Genudsalg af de bekendte Vejle Raskelovne og Konfurcer.

Chr. Lausens Kolonialforretning,

Haderslev, Storegade 516

Stort Udvalg i

aflagrede Bremer Cigarer og importerede Vine.

Hansen & Winterberg, Haderslev,

Hjørnet af Nørre- og Slotsgade Nr. 7.

Stort og nyt Lager i Dame-, Herre- og Børnekonfektion, Besætnings-
artikler samt Udstyrsartikler. Sengesjæer og Dun.

Klædninger efter Maal.

H. P. Aarø,

Haderslev, Nørregade 2,

Mode- og Manufakturforretning.

J. S. Thuesens Eftflgr.

(P. S. Kjems),

Storegade 457, Haderslev, Storegade 457,

Manufakturvarer samt færdigsyede Herreklæder.

H. Sørensen, Haderslev, Gaaskjærgade 41 2.

Stort Udvalg af nye, elegante og solide **Vogne**.
Reparationer solidt og billigt. Brugte Vogne tages i Bytte.

E. N. Knudsen, Haderslev, Nørregade 8.

Stort Udvalg i Manufakturvarer, Damekonfektion
og Kjøletøjer. Færdigsyede Herreklæder. Fjer og Dun.

Julius F. Jørgensen,

(etableret 1868),

17, Søndertorv 17, Haderslev,
Manufaktur- & Udstyrs-Forretning, Fjer & Dun, fyldte Senge,
Herre-Klæder-Magasin, Hatte & Kaskjætter, Symaskiner.

P. P. Hansen,

Kolonialforretning,

Søndertorv 17, Haderslev, Søndertorv 17.

Baldemar Møllers

Tobaksfabrik og Cigarhandel,

Storegade 541, Haderslev, Storegade 542.

Christian Færdig, Kobbersmed og Brøndborer,

Haderslev, Apothekergade 304 (ved Siden af Løveapotheket).

Artesisk Brøndboring. Mejrriigjensstænde.

M. Schaumann,

Haderslev, Lavgade 228,

bringer herved i Publikums velvillige Grindring sit ny anlagte

Dampfarveri og Valteri,

forbunden med

Uldfarveri, Spinderi samt Væveri,

indrettet med Nutidens nyeste Maskiner.

H. Sauerberg jr.,

Møbel- og Ligkiste-Magasin,

Haderslev, Storegade 457.

Smukt Udvalg saavel i tarvelige som elegante Møbler.

Olaf Peterjen jr. (S. S. Michelsens Eftflgr.),

Haderslev, Gaasbjerggade 418 (grundlagt 1842),

Billed- og Stenhuggeri.

Betydeligt Lager af smagfulde Gravmonumenter, Plader,
Tabler etc., Møllehalssten af sort Marmor.

Jacob Bruun, Haderslev,
Mode-, Manufaktur-, Dame- og Herrekonfektion
samt Udskærsforretning.

M. Møllers Guld- og Sølvvare-Forretning,
Bispegade 365, Haderslev (grundlagt 1842),
anbefaler sig med et stort Udvalg af alt til Faget hen-
hørende. *Lager af Elektroplet & Nikkelvarer.*

H. Beck, Haderslev.
Forretning med Korn, Foderstoffer og Gnano.
Høstmaskiner, Damptærskværker
og alle andre Landbrugsmaskiner samt Cykler.

Jr. Adolphsens Møbelmagasin,
Haderslev, Storegade 453.
Stort og smukt Udvalg i tarvelige og elegante Møbler.

Adolf Wiuff,
Bispegade 369, Haderslev, Bispegade 369.
Manufakturvarer samt færdigshede Herreklæder.

Laurits Kehlets Korn- og Foderstofforretning,
Haderslev,
(i afbøde Kjøbmand Kufs' Ejendom i Nørregade),
bringes i de ærede Landbrugeres velvillige Erindring.

H. F. Frederiksen, frh. Spiller & Eckhardt,
Haderslev, Nørregade.
Herre- og Dreng-Garderobe-Forretning,
Sko- og Støvle-Magasin.

C. L. Ohlmann,
Gaaskjærgade, Haderslev.
Aflagrede Vine og Spirituoser.

J. Jacobsen, Maskinbygger,

Gaastjærgade, Haderslev,
anbefaler alle Slags Landbrugsmaskiner
samt Udførelse af Reparationer.

H. H. Frank,

Storegade, Haderslev.
Stort Lager af Guld- og Sølvvarer
samt Elektroleet.

L. N. Christensen,

Præmieret:
Glenborg 1892.
Kiel 1893.
Rensborg 1893.

Apothekergade, Haderslev.
Fotografisk Atelier
(Ejendehaver N. Gaasvig).

Præmieret:
Gørlig 1875.
Esbjerg 1896.
Trier 1886.

N. P. J u n d b y,

Nørregade Nr. 6, Haderslev.
Kolonial- og Farvehandel.
Vin, Spirituoser og Cigarer.

„Modersmaalet“s Bogtrykkeri

(Axel Sabroe),
Haderslev.

Motordrift med Hurtigpresse og flere Akcidentspresser.

Al Slags Trykarbejde

udføres smukt og billigt.

Specialitet: **Mejeriregnskabsbøger.**

Særlig anbefales et nyt System, der giver et overskueligt Regnskab, letter Arbejdet og er besparende ved Anskaffelsen. (Prisbelønnet paa det 5te nordlesvigske Fælleslandbomøde i 1895 og indført paa de fleste større Andelsmejerier i Haderslev Amt.)

W. Winckel, Apothekergade 310,

Haderslev,
anbefaler sit nyoprettede **Nobelmagasin** paa det bedste.
Solidt og smukt Arbejde. Faste men billige Priser.

Sabroe's Boghandel

(Carl Nielsen),

Haderslev.

==== Dansk Literatur, ====
Salmebøger, Andagtsbøger, Skolebøger,
Forretningsbøger,
Papirhandel og Bogbinderi.
Galanterivarer, Skrivematerialier,
Gratulationskort og Billeder
i største Udvalg.

Albert Johannsen,

fotografisk Atelier,

Storegade 430, Haderslev.

Peter Boysens

Kolonialhandel og Gæstgiveri,

Slotsgade, Haderslev, Slotsgade.

Udsalg af **Øave-, Blomster- og Rodfrugtfrø.**

A. Bøllelose,

Harmonien, Haderslev.

Største Lager paa Pladsen af **rene Vine.**

Peter Henningsen,

(P. C. Winterbergs Eftfgr.),

Haderslev, Storegade 454.

==== **Ure-, Guld- og Sølvvarelager.** ====

Nicolai Duzen, Haderslev,

Smør-Ekspert-Forretning.

Forretning med
Korn, Foderstoffer, Gødningstoffer
og undersøgt Markfrø.

J. Jacobsen,

Haderslev, Nørretorv.
Piano-fabrik, grundlagt 1839.

E. P. Thorsen,

Haderslev, Søndertorv 296, Haderslev.
Stort Udvalg i
Manufakturvarer, Dame og Herre-Konfektion.
== Udstyrs-Artikler. ==

H. Fahrendorff, Søndertorv 295, Haderslev,
Konditori & Kafé
samt Bageri.

V. Fahrendorff, Urmager,

Nørregade, Hjørnet af Smedegade, Haderslev.
Lager af Lomme- og Stueure,
Guld-, Sølv-, Sølvplet- og Nikkelvarer.
Reparation udføres billigt og under Garanti.

P. Jørgensen's

Møbel- & Ligkiste-Magasin,
Slotsgade Nr. 35, Haderslev.

J. C. Hansen,

Stibsmægler,
Stibsprobianteringshandel,
Gjæstgivergården „Danmark“, Haderslev.

B. Bahnsen, Søndertorv 16, Haderslev.

Stort Oplag af alle Slags Tobakspiber, Cigarer, Spadserestokke, Galanteri og Kortvarer. Lager af de bedste Rathenov-Briller og Pincenez. Tilpasses nøjagtigt for hvert Øje.

P. P. Ludvigsen,

Lager af Guld-, Sølv- og Pletvarer.

Storegade 489, Haderslev.

B. Kjær's Möbelmagasin,

Norregade 14, Haderslev, Norregade 14.

B. M. Schmidt,

Naffet 89 A, Haderslev,

Pumpemager & Brøndbøreforretning,

jaabel Fern- som Træpumper.

M. J. Johnsen, I. C. Krækels Eftflg.,

Gravene 44, Haderslev,

Skomagerforretning.

Min Rebslager-Forretning,

som i 29 Aar er drevet i Jægerup, er nu flyttet til Haderslev, Ringgade Nr. 685 K, og anbefales til gamle og nye Kunder paa det bedste.

Mads Jensen.

H. Chr. Hansen,

Storegade 541. Haderslev,

Gjæstgiveri (3 Minutter fra Statsbanegaarden).

Udmærket Staldplads.

Heinrich Lykke, Kolonialforretning,

Haderslev, Naffet 89 a,

anbefaler samtlige Kolonialvarer, Vine, Tobak og Cigarer til billigste Priser.

J. H. Petersens Gjæstgivergaard,
Storegade 469, Haderslev.
Gjæstgiveri med udmærket Staldplads.

M. M. Møller,
Slagtergade 664, Haderslev, Slagtergade 664,
anbefaler **Kolonialvarer.**
Alle Slags Metal samt Hestehaar kjøbes.

N. C. Færdigs Enke,
Storegade 493, Haderslev,
**Kobbersmed, Brøndborer, Blikkenslager
& Pumpeforretning.**
Lager af Transportspande og alt til Mejeribrug hen-
hørende Bliksager. Lager af Pumper, Jernrør samt alt
til Vandledninger henhørende.

P. Jensens Bageri,
Gaasfjærgade 740-42, Haderslev, Gaasfjærgade 740-42.

Chr. F. Boysen,
Storegade Nr. 470, Haderslev,
Møbel- og Ligkiste-Magasin.

Martin Jensen,
Vestergade Nr. 592, Haderslev,
 Bødkerforretning.

Alfred Petersen, P. C. Petersens Eftflg.,
430. Storegade 430, Haderslev,
— **Guld- og Sølvarbejder.** —
Stort Lager af Guld- og Sølvvarer.
Sølvplet og Nikkelvarer.
Smukt Udvalg i Lommeure.

Ch. Møllers Bageri,
Slotsgade 32, Haderslev.

J. Lassen Ferdinand,
Slagtergade 635, Haderslev,
Møbel- og Bygningssnedker.
Færdige Sigkister havees stedsse paa Lager.

L. Chr. Bahnsen, Urmager,
Haderslev, Nørregade 11 (over for Kirken),
 anbefaler alt til Faget henhørende.
Stort Udvalg. Billige Priser.

Fra

↔ Haderslev Østeramt. ↔

F. Ebbesens Enke, Kristiansfelt,
Urmager og Optiker.
Guld- & Sølvvarehandel.

J. C. Jensen, Kristiansfelt,
Vognfabrik.
Reparaturer udføres solidt og billigt.

Sophus A. M. Christensen, Lurstrup,
Lager af Byggematerialier.

L. P. Kjær,
Nord, Kristiansfelt
Mode- og Manufakturforretning, Herre- og Damekonfektion.

Carl Hansen, Kristiansfeldt.

Eneste Lager af Landbrugsmaskiner,
Bejle Kaffelovne og Komfurer etc.

J. P. Kjær, Glukester ved Vedsted,
Kolonial-, Kortvare-, Stentøjs- og Manufaktur-Forretning.
Stort Lager af Vin, Tobakker og Cigarer.
Lager af undersøgt Markfrø. Kunstgjødning.

H. Christensen, Mønstup,
Kolonialforretning.
Lager af Tobak og Cigarer, Løgumkloster Piber.
Bageri.

R. N. Østergaard, Bæk,
anbefaler sin
Kolonial-, Manufaktur-, Glas-, Sten- og Jærntøjsforretning.
Frø og Kunstgjødning.

Otto Nissen, Døbn,
Kolonial-, Manufaktur-, Jærn- og Stentøj-Handel.
Lager af Tobak og Cigarer.
ff. Vinc.

Tø m m e r h a n d e l.

Cement, Kalk, Gips, Tjære, Karbolineum
og Bygningsmaterialier.

Specialitet: Undersøjt Korn og Markfrø.
Kg og Skinker modtages til Dagens højeste Priser.

Julius Nielsen's
Tømmeforretning i Bojens.
Stort Dplag af Tømmer, Brædder, Planker og
Lægter, som anbefales til billigste Priser.

J. Th. Jensen, Vojens.

Ure, Regulatorer.

Guld- & Sølvvarer, Mundharper.

Prima Cytler og Smykkiner.

Barometre, Thermometre og Brilller.

Stort Udvalg, billige Priser.

Reparaturer af Cytler udføres i eget Værksted.

Christian Pauli's Gjestgivergaard i Vojens.

C. C. Borch, Vojens,

Støbegods-Lager.

Bejle Kaffelovne og Komsurer.

Kolonial-, Jern- og Kortevarerforretning.

Vojens Mølle.

Kundemøleri samt Foder- og Kornforretning.

J. Th. Jensen, Vojens.

Jærn, Kul, Kokes, Kalk, Cement, Svinestruge, Krybber,
Jærnvinduer, Tjære og Tagpap.

Jørg. Jensen, Vojens,

anbefaler sit store Lager af

Manufaktur- og Modevarer, Dame-, Herre-
og Børnekonfektion

Lager af Herre-, Dame- og Børnefodtøj.

Specialitet : *Herre-Klædninger efter Maal.*

Eget Skræderværksted i Huset.

C. Schultz, Sommersted Station.

Kolonialvarer, Lager af Herre-, Dame- og Børne-Fodtøj.

Alle Sorter af Gjødnings-Stoffer.

Fabrikationslager af Haderslev Benmel.

Jul. Marø,

Sommersted Station,

Restabration og Gæstgivergaard.

Fra

↔ Haderslev Vesteramt. ↔

Nis Jensen,

Branderup Mølle.

Specialforretning

i
Mejeri-Artikler.

Repræsentant

for

Konstantin Hansen & Schrøder,

Rødding,

Masjinfabrik og Jernstøberi.

Specialitet:

Pasteuriserapparater

og

Mælkepumper.

Repræsentant for Blauenfeldt &

Lybe, Kjøbenhavn.

Snyrevækker, Osteløb-, Ostefarve,

Smorfarve.

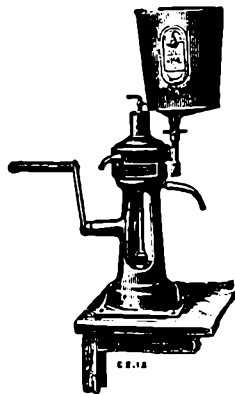
Prisliste fra begge Steder paa Forlangende.

Wilhelm Trans, Agerstov,

Kolonial-, Jærn-, Kortebare-

og Stentsøjs-Forretning.

Handel med Tobak og Cigarer, Vin og Spirituoser.

J. Jørgensen, Bøstoft,

(J. C. Bøghs Efterfølger),

anbefaler de solideste Sko og Støvler, det bedste og billigste i Fjer og Dun, Tvist, Hør- og Blaar-garn til meget billige Priser. Forhandling af J. P. Junggreen's Skræa- og Røgtobakker.

L. P. Lange,

Over-Jersdal.

Korn- og Foderstoffer, Kunstgødning.
Kul og Cement.

Handel med undersøgt Markfrø.

L. J. Petersen,

Oter-Jersdal,

Kolonial-, Manufaktur-, Jærn- og Stentsjshandel.

Lager af Tobak og Cigarer.

Støbegodsartikler: Danske Komfurer, fristaaende Vaskeljedler,

Bygningsmaterialier

anbefales til Dagens billigste Priser.

Heinrich Dahl,

Nustrup.

Kolonial-, Jærn- og Kortevarer.

Udsalg af undersøgt Markfrø og Guano.

Manufaktur,

Herre- og Dame-Konfektion.

J. C. Blume, Nustrup,

anbefaler sine

velrenommerede Nebslagervarer

en gros & en detail.

J. Gubi,
Smedemester i Bevtoft.

Andr. Nissen, Snedkermester i Bevtoft.

== Lager af færdige Ligkister. ==

N. J. Marcusen's

Urmager- & Guldsmed-Forretning i Rødning
er stedse forsynet med et godt Udvalg i Lomme- & Stueure,
Sølv- og Guldbarer, Sølvpletbarer, Brillen m. m., alt fra
de billigste til højere Priser.

Reparationer udføres solidt og billigt.

M. P. Christensen, Rødning,
Kolonial-, Korn- og Foderstofforretning.

Hjulmager J. B. Toft, Rødning,
anbefaler sig med alt til Faget henhørende.

H. Chr. Andersen, Rødning,
Bog- og Papirhandel.

N. B. Sørensen,

Maler i Rødning.

Vognlakereri og Tapetlager.

Blæbefri Gulvolie og Gulvlak.

S. Hansen, Rødning,

Stomagerforretning,

anbefaler stort Lager i

Herre-, Dame- og Børneskjorte

i de nyeste og bedste Ting til billigste Priser.

P. Foder, Rødning,

(P. J. Wulffs Eftflgr.)

Kolonial- og Drogeriforretning.

Lager af Isenkram & Udstyrsartikler.

Kunstige Gjødnings.

Kul-, Cement- & Frøhandel.

Hans Beck, Maler,

Rødning,

anbefaler sig med alle til Faget henhørende Arbejder. Bedste Gulvolie, Gulblaffer, Ralkfarve, Bronze og Tapeter.

J. C. Hansen, Rødning.

Lager af Landbrugsmaskiner og Redskaber.
Jernpumper og Jernrør.

J. A. Dall, Rødning.

Jern- og Kortevarer, Stentøj og Glasvarer.
Kakkelovne, Komfurer og fritstaaende Vaskekjedler.

C. P. Jacobsen,

Handelsgartner i Rødning,

anbefaler sig med Frugttræer, Frugtbuske, samt Stov-,
Læ- & Hønsplanter, Træer og Buske til Haveanlæg.
Endvidere anbefales Drevhusplanter samt Kranse og
Buketter.

Boie Schmidt, Rødning,

Korn- & Foderstofforretning.

Udsalg af Mel og Gryn samt Kornsække.

Smedemester P. Bruun, Cornum,

anbefaler sig med alle Slags Vogn og Landbrugsmaskiner.

P. Lassen, Rødding,
Møbel- & Bygningsfædker,
anbefaler sig med Udførelse af solidt og godt Arbejde.

Kirstine Gram, Rødding.

— Fra mit Atelier —

anbefales alle til Faget henhørende Arbejder.

Huse, Gaarde og Grupper fotograferes paa Bestilling, naar som helst det forlanges. Gamle Billeder fornyes og forstørres indtil Legemsstørrelse. God Lighed garanteres. Alt smukt, holdbart og billigt.

T. P. Beck,

Harrebj ved Gram.

Kolonial-, Lær- og Kortvareforretning

Tommer og Brædder.

Markfrø og Guano.

Manufakturhandel. Herre- og Damekonfektion.

T. P. Beck,

Harrebj ved Gram.

Lager af Cykler til billige Priser.

Boy Høyer, Gram Mølle,

Valsemølleri og Foderstofhandel.

C. Behrens, Gram Slotshave,

Frøhandel, Planteøkser, Potteplanter,

Frøavl, specielt Rødsfrugtsfrø og forbedrede Stammer.

Største og ældste Handelsgartneri i Nordflensvig.

L. J. Storgaard, Toftlund, største Lager i
Lommeure og Kjæder, Gulb. og Solbvarer, Granat- og Korall-
smykker, Forlovelsesringe 14 Kr. 585, og 8 Kr. 333 m. m.
Alt sælges under Garanti og til moderate Priser.

P. P. Petlessen i Toftlund
anbefaler et stort Lager i
Herre-, Dame- og Børne-Fodtøj
i alle de nyeste og bedste Ting.
Sæg sælger kun prima Varer til billigste Priser.

Chr. Petersen
anbefaler sin
Gjæstgivergaard i Toftlund.

Niels Hansen, Toftlund.
Bog- og Papirhandel, Bogbinderi.
Billeder indrammes smukt og billigt.

K. A. Wienberg's
Skotøjs-Forretning i Skjærbæk,
anbefaler et stort Udvalg i billige saavel som
bedre Ting.

Bestillinger efter Maal og Reparationer
udføres hurtigt og billigt.

Forretningen er lukket om Søndagen.

Mug. Jensen, P. Petersens Eftflgr.,
Skjærbæk,

anbefaler sin Forretning i
Kolonialvarer, Vine, Spirituoser,
Tobak, Cigarer, Jern- og Kortvarer.
Stort Lager af Bygningsbeslag & Støbegods,
danste Komfurer og Kaffelovne.

D. Dirksen, Skjærbæk,

Blikkenslager.

Lager af Mejerispande.

S. Christiansen, Skjærbæk,
Dampfarveri, Uldspinderi og Valteri.

Jeg udfører alt til Faget henhørende efter nyeste Methode. Stort Lager i hjemmelavede Herre- og Damestoffer samt Uldvarehandel og kemist Væveri.

Uld tages i Bytte.

J. Clausen, Skjærbæk,

Kolonial-, Jærn- og Kortevarer.

Stort Lager af de bekendte
Riber Kakkellovne og Komfurere
til Fabrikspriser.

P. Petersen, Skjærbæk,

Kul- og Trælastforretning,

samt Lager af alle til Bygningsfaget henhørende Materialier.

— **Fabrikation** —

af de berømte **Cement-Tegsten.**

Eneforhandling af saavel **Egnens** som **danste**
Mur- og Figursten.

Tekniske Arbejder og Beregninger udføres.

P. Nielsen,

Rejsby ved Brøns.

Kolonial-, Korn- og Foderstofforretning.

Kul og Kunstgødning. 10

Brøns Margarinefabrik.

Fineste Flødemargarine.

Anders Grøndahl, Koager Kirkeby,

anbefaler sin

**Kolonial-, Mode-, Manufaktur-, Stentøj-
og Jærnvare-Handel,**

samt prima undersøgt Markirs og Guano.

Smør og Mælk, Sæber og Skind kjøbes til Dagens højeste Pris.

NB. Stentøj og Glasvarer til Benyttelse ved større
Gilder udlænes gratis.

Dansk

LIVSFORSIKRINGS-AKTIESELSKAB

„Hafnia“,

A magertorv Nr. 6,

tegner alle Arter **Kapital- og Livsforsikringer** samt
Livrenter paa meget fordelagtige Vilkaar.

Til de Forsikrede **75 pCt.** af Overskudet.

Nærmere Oplysninger gives beredvilligst af Selskabets
Repræsentant for Nordslesvig, Redaktør **H. P. Hanssen**
i Aabenraa, samt undertegnede :

Redaktør Hans Petersen, Graasten, Gaardejer Jes
Petersen, Øbening, Gaardejer Hans Rolskov, Rurup, Gaard-
ejer Broder Hansen, Vodder, Mejerist Nohns, Spandet,
Gaardejer Solmer, Tombøl, Forpagter Christian Iversen,
Avnbøl, Gaardejer Jørgen Bonefeld, Sottrup, Dyrlæge
Dau, Elsmark, Blikkenslager Siegel, Nordborg, Fotograf
Hansen, Rødding, Gaardbestyrer B. Schmidt, Lambjerg-
skov, Bogholder Chr. Schmidt, Harreslevgade 1, Flensborg,
Gaardejer A. L. Skov, Bevtoft, Skovfoged Paulsen, Tral-
skov, Kjøbmand Peter Jensen, Bov-Landevvej 16, Flensborg,
Chr. Drescher, Nordborg, og Gaardejer N. Simonsen,
Hyrup, Gaardejer Th. Juhl, Moltrup pr. Haderslev, Væver
Chr. Fr. Andersen, Løndt pr. Haderslev, Gaardejer Erik
Eriksen, Oksbøl, Boy Høyer, Gram Slotsvandmølle, Jens
Høyer, Østerlindet, Bødker Mikkelsen, Hostrup, Gaard-
ejer Svend Høyberg, Brøns, Kaptejn Peter R. Petersen,
Juvre, Rømø, Kjøbmand Chr. Lausen, Haderslev.

Fra

←→ Sønderborg By og Amt. ←→

Fremtidens Møllesten.

Kunstige Møllestene, som ikke behøver at billes, leberes under Garanti og paa Prøve af første Kunst-Møllesten-Fabrik Josef Trapp i Wilsen.

Over 9000 Stene i Brug. Holdes paa Lager og faas gjennem Forhandleren

Namus Hansen, Sønderborg.

Encudsalg for Nordflæsbvig og Kongeriget Danmark.

P. Knarhøj, Sønderborg,

anbefaler

fineste Margarine.

J. Timm,

Slagtermester i Sønderborg.

J. Møller, Urmager,

Sønderborg,

anbefaler sig til et æret Publikum med alt til Faget henhørende.

Stein & Mayland,

Jærnstøberi og Maskinfabrik,
Sønderborg,

anbefaler Rakkellovne, Komfurer, Bindeuer og alt til Faget henhørende. Reparatur af Dampmaskiner, Rjedler, Lokomobiler, Mejerier.

Specialitet: Teglværksmaskiner og Maskiner for Tøndefabrikation, Cirkel- og Cylinderjæve.

Th. J. Mørch,

Sønderborg, Storegade 58.

Jærn- og Kortevarer, Støbegods, Kaffeelovne og Komfurer, Porcellæn, Fajance og Glasvarer, Mejeriredskaber, Jagtbøsser og Ammunition.

E. N. Due's Efterfølger

(Ejndehaver N. Sønnichsen),

Sønderborg,

Kolonial-, Korn- og Foderstofforretning.

Hans Nielsen, Sønderborg,

Snedtermester og Møbelfabrikant,

anbefaler i Publikums velvillige Erindring sit velassorterede Møbelmagasin og garanterer for godt og solidt Arbejde.

Glæstgivergården "Danmark",

H. H. Bartram,

i Sønderborg.

Ethvert Kvantum Uld

forarbejdes til alle Slags Varer efter enhver til mig indsendt Probe, saavidt Ulden egner sig dertil.

Ligeledes anbefales

Bukskin, Cheviot, Badmæl, Damekjolestoffer,

Sovetæpper, Hestedækkener, Flonel.

Strømpegarn, alle Slags strikkede Varer etc.

A. Schau jun., Sønderborg,

Klædefabrik, Dampfarveri, kemist Vaskeri.

Uld tages i Bytte.

Prober jendes franko.

A. Behn, Sønderborg,

Kolonial-, Vin-, Spirituosa-, Jærn- og Kortevarerforretning.

Hotel „Alsund“ (S. Jakobsen),
Sønderborg.

H. G. Jacobsen,
Sønderborg,
Manufakturhandel.

 Herreklædninger leveres efter Maal. Udsalg af
Pfaffs Symaskiner.

C. C. Lassen, Sønderborg,
Kolonial- og Markfrø-Forretning.

N. P. Behrends,
J. Jørgensens Efterfølger,
Sønderborg.
Farveri og Spinderi.

G. Müller,
Udbare-, Garn- og Broderihandel,
Sønderborg, Storegade 31.
Specialitet: Symaskiner og Cykler.

P. Jürgensen, Retskonfulent
i Sønderborg,
udfærdiger Kontrakter, Testamenter, Obligationer
og mægler Hypotheklaan m. m.

S. Jessen, Sønderborg,
 Skomagerforretning
og Lager af færdigstet Fodtøj.

B. A. Petersen,
Stomagermester i Sønderborg (Centralhalle).
Lager af
færdigstet Herre- og Damefødsøj.

„Stadt Hamburg“,
S. M. Friis,
forhørværende Skrivelærer,
Sønderborg.

Arthur Helmer, Sønderborg,
Guld- og Solvare-Forretning,
forbunden med Reparaturværksted,
50. Storegade 50
(lige over for Jærnbanegade).

N. J. Schmidt,
Fotografisk Atelier i Sønderborg.

Johs. Møller,
Sæbefabrik i Sønderborg.

Bosjen & Bock,
Sønderborg og Broager,
Manufaktur & Modevarer,
— Herre- & Dame-Konfektion. —
Udsmyk-Artikler.
Salg imod Kontant

Største Lager. Billigste Priser.

Christine Blant Sønderborg.
Handel med
Tobak og Cigaretter, Piber, Stofke etc.

Jørgen Møller,

Sønderborg, Storegade 91/92,
Jærn- o. Kortvarer, Hus- o. Kjøkkenredskaber.
Glas, Porcellæn og Stentsøj.

M. Grifsen

(Svanholms Efterfølger),
Sønderborg,

Manufaktur- og Modevarerforretning.
Stort Lager af alle Slag Udfyrsartikler.

Jørgen Staugaard,

Sønderborg, Jernbanegade,
anbefaler sit store Lager af

Cykler, Symaskiner og Reservedele

Samtlige Reparaturer udføres i mit nye dertil indrettede Værksted. Brugte Cykler og Symaskiner tages i Bytte.

J. H. Koch, Sønderborg.

Special-Forretning for
Udfyrsartikler, Hvidevarer, Uldvarer, Kraver,
Broderiartikler, Fjer og Duv.

Chr. Lund, Slagtermester,

Sønderborg,
anbefaler daglig frist Kjød, Flæsk og alt til Slagteriet
henhørende. Udvalg fra Abenraa Bølsfabrik.

Frugtvin- og Konservesfabrik,

i Dybbøl ved Sønderborg,

J. Zachariassen,

Fabrikation af Frugtsafter, Vin og Likør,
konserverede og hensyltede Havesager.

Chr. Christiansen,

Snedfærnester i Nordborg,

anbefaler sit Lager af
alle Slags færdige Møbler
af eget Fabrikat.

O. A. Otsen, Nordborg,

anbefaler sin

Kolonial-, Korn- og Foderstof-Forretning.

W. L. H. Siegel, Nordborg,

anbefaler sine Mejerispande af eget Fabrikat, som sit 1.
Præmie paa Dyrskuet i Nordborg. 3 Aars Garanti. Ansæg
af galvaniseret Jerntag udføres til enhver Tid.

J. P. Rnd, Allerup.

Korn, Foderstoffer, Kunstgjødningsstoffer,
Kul, Cement. Handel med undersøgt Markfro.
Manufaktur, Kolonial, Stentøj,
Glas- og Kortevarerforretning.

O. H. Ottosen, Broager.

Tømmerhandel, Korn, foderstoffer, Kunst-Gjødninger,
Kul, undersøgt Mark- og Roefrø.

Manufaktur-, Kolonial-, Stentøj-, Glas-
og Kortevarerforretning.

Førstnævnte Grovvarer udbeveres ogjaa fra mit Lager
i Egernjund.

B. Buch, Broager,

anbefaler sit Lager af Lommeure, Stueure, Vælleure, Ur-
kæder, Brillor, Vincenez, Barometre, Thermometre, Rejse-
kifletter, Harmonikaer, Synastine samt Rudehjul og alt Til-
behør. Reparaturer udføres solidt og billigt.

Fra
↔ Tønder By og Amt. ↔

S. C. Lorensen,

Tønder,

Kolonialforretning.

Salg af Foderstoffer og Kunstgødning.

Bager N. Lassen,

Tønder,

anbefaler sit Bageri.

A. C. Jensen,

Tønder, Vestergade,

Lager af Fodtøj, Bestilling efter Maal, ikke passende byttes
Skafteforretning og Utenjilier.

Paulsen & Peteresen, Tønder,

Kolonial, Kunstgødning,

Græs- og Kloverfrø, Landbrugsmaskiner etc.

S. N. Jensen,

Strædermester, Tønder.

Klædninger under Garanti for godt Snit.

Udvalg af Buxskin.

S. C. Sonnichsen,

Tønder,

Lager af alle Sorter Kunstgødning etc.

M. P. Hansen,

Gjæstgiver, Løgumkloster.

J. S. Jensen,

Højer,

anbefaler sin velrenommerede

✦ **Vognfabrik.** ✦

Luksus- og Forretningsvogne af elegant og solid
Konstruktion, der leveres prompte til billige Priser.

Asmus Petersen,

Højer,

Gjødningsstoffer, Melassefoder.

J. N. Peterfen, Højer,

Kolonialhandel, Tobak,

Cigaretter, Vin, Spirituosa etc.

J. L. Gissemann,

Auktionator, Løgumkloster,

anbefaler sit Lager af Bygningsmaterialier, Tagpap, Tjære,
Karbolicum etc.

M. S. Iverfen, Løgumkloster,

Manufaktur- & Herre-Ekvipering.

L. G. Festersen, Løgumkloster,

anbefaler

færdigt Seletøj, Bondager og Rejseeffekter.

Reparationer udføres billigt.

Theodor Madlen, Pøggumkloster,
Magasin af Vogne.

Reparationer udføres solidt og billigt.

C. Simonsen, Døstrup,
anbefaler **Hamlet-Cykler** til billigste Fabrikpriser.

L. Enemart, Skomager i Døstrup,
anbefaler stort Udvalg af færdigstet Fodtøj.

Nicolaj Knudsen,
Skomager i Ottersbøl.

H. K. Davidsen, Brede,
anbefaler sine anerkjendte gode
selvforsærdigede Hesteriver.

B. J. Hansen, Åbild,
anbefaler sin Forretning med
Kolonialvarer, Kunstgødning og Oliefager.

Blandtorn.

Moderne. „Du vil lade dig skille fra din Hustru, men hvorledes vil det saa gaa med eders Forretning, eders Børn og hele Husholdningen?“

„Det klarer sig let; efter Skilsmisfen antager jeg hende som Husholderesse og hun mig som Forretningsfører.“

Slaaende. Damen: „Naa, men hvad forstaaer De saa egentlig ved moderne Kunst?“

Uldre Kunstner: „En Kunst, Fru, der let igen bliver umoderne.“

Fra
← Flensborg By. →

Nye danske Brandforsikringselskab i Kjøbenhavn.;

Direktør:

H. Larsen i Kjøbenhavn.

Hovedagent for Hertugdømmet Slesvig:

Rigsdagsmand *Gustav Johannsen*,

»Margrethes Minde« i Flensborg,

forsikrer til **faste Præmier** imod Ildsvaade, Lynnedslag
og Eksplosion baade paa **Landet** og i **Byen**:

Bygninger, Varer, Indbo, Avling, Kreaturer,
Mæskiner, Fabriker og Skibe i Havn.

Ingen Efterbetalinger.

Indmeldelser modtages i Flensborg af Hoved-Agenten
og af *Underagenten J. Rosenbeck*, Storegade 73 i Gaarden.

Johannes Helms, cand. pharm.,
Flensborg, Storegade Nr. 2.

Material-Handel.

Antoni Jensen,

Flensborg, Nørregade Nr. 94/96,

største Special-Etablissement

for Herre- og Dreng-Garderobe.

Sommers Hotel Skibsbroen 3,
Flensborg,
ligeoverfor Dampskibspavillonen og i Nærheden
af Banegaardene.

J. Jessen & Co. Eftflgr.,

Flensborg.

Sæbefabrik

Kolonialvarer

en gros & en detail.

A. E. Colding, Flensborg,

anbefaler sin

Vinhandel.

Blandtorn.

Fra et Krydsforhør. Advokaten (efter at have holdt et strengt Krydsforhør over et Vidne): „Folk bliver jo dog i Umindelighed blege, naar de har været befvimede, ikke sandt?“

Vidnet: „Nej, ikke altid.“

Advokaten: „Har De maaske nogen Sinde hørt om et Tilfælde, hvor den befvimede ikke blev bleg?“

Vidnet: „Ja.“

Advokaten: „Har De selv set det?“

Vidnet: „Ja.“

Advokaten: „Naar?“

Vidnet: „Omtrent for et Aar tilbage her i Byen.“

Advokaten: „Dg hvem var saa den paagældende?“

Vidnet: „Det var en Neger.“

Forfjorende. Dommeren: „... Hvor kan De komme med en saa meningsløs Paastand, at De ved at læse i Røgebogen er bleven forledt til at stjæle en Røsse Væg?“

Unklagede: „Jo jer De, Hr. Afsesfor, i Røgebogen staar der stadig „Tag 4 Væg“ . . . Tag 6 Væg . . . og hvor skal man tage dem fra uden at stjæle dem?“

Gil Læerne!

Textbidrag, som turde egne sig til Optagelse i Sprogforeningens Almanak, bedes indsendte til Udgiveren eller hans Medarbejdere. Som saadanne Bidrag kan nævnes:

Sagn og gamle Overleveringer af enhver Art, især fra jylland.

Meddelelser om Fund af Oldsager og andre større Fund
Optegnelser og Fortællinger fra gammel Tid om Landbrugsforhold, Folks Levemaade paa Land og i By, Sæder og Skikke, Retsplejen, Kirke- og Skoleforhold o. a.

Overleverede Forklaringer til Stedsnavnes Oprindelse.

Meddelelse om store Ulykker: Ildbrande, Misbæxst, Overfømmelser, Pest og begaaede Ugjærninger.

Overleveringer om Krige og Fejder i gammel Tid og Træk og Optegnelser fra Krigen i den nyere Tid.

Handlinger og Træk af anden Art fra ældre og nyere Tid, der fortjener at opbevares.

Smugler- og Rrybtyttehistorier.

Gamle Leveregler, Ordsprog og Talemaader, Ræmpvifer, gamle Viser og lignende.

